

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 409
Παρασκευή
30 Ιουνίου 1989
Δρχ. 150

ΚΟΡΥΦΩΣΗ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ ΕΙΝΑΙ Η ΚΑΘΑΡΣΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΖΟΑΝ ΜΠΑΕΖ

ΚΑΙ ΜΙΑ ΦΩΝΗ
ΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΑΩ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΡΘΟΥΡ ΜΙΛΕΡ

ΣΤΗ ΔΙΝΗ
ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 3, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 360.32.34

ΤΑ ΕΤΕΡΩΝΥΜΑ ΕΛΚΟΝΤΑΙ;

ΣΤΙΣ 29 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, όταν θα συμπληρώνονται ακριβώς 40 χρόνια, από τη λήξη του εμφύλιου πολέμου, είναι πολύ πιθανό ότι θα έχουμε κυβέρνηση που θα στηρίζεται στους δύο αντιπάλους της εποχής εκείνης. Οι ηττημένοι του εμφύλιου, έστω και εμμέσως, θα συμμετέχουν στη διαχείριση της πολιτικής εξουσίας και, αν έτσι έρθουν τα πράγματα, θα μπορέσουμε εφέτος να γιορτάσουμε τον οριστικό τερματισμό της σύγκρουσης που καθόρισε την πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα. Και θα είναι σημαδιακό ότι οι δυο αντίπαλοι αναγκάστηκαν να συνεργαστούν για να δημιουργήσουν ομαλούς όρους διεξαγωγής των πολιτικών αγώνων — μετά την αναστάτωση που προκάλεσε το πασοκογενές σκάνδαλο Κοσκωτά.

ΤΟΥΤΗ η διαδικαστική συγκυβέρνηση είναι αναγκαία για να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη του λαού στην πολιτική, τους πολιτικούς, τα κόμματα. Αν δεν υπάρξει κάθαρση, νέοι όροι διαχείρισης του δημοσίου χρήματος, νέοι θεσμοί που να εμποδίζουν την εμφάνιση ανεξέλεγκτων παραπολιτικών κέντρων εξουσίας, αν δεν υπάρξει διαφάνεια, η δημοκρατία σε αυτόν τον τόπο θα είναι μονίμως κολοβωμένη. Κι αφού ο μέγας υπεύθυνος για το άθλιο πολιτικό κλίμα των τελευταίων μηνών, το ΠΑΣΟΚ, είναι εγγενώς ανίκανο να συμμετάσχει στη διαδικασία ανόρθωσης είναι μοιραίο η Αριστερά και η Δεξιά να αναλάβουν αυτή την ευθύνη. ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΙΣΤΕΡΑ, είναι μια δύσκολη επιλογή που γίνεται ακόμη δυσκολότερη από τον υπερφίαλο τρόπο με τον οποίο η ΝΔ διεκδικεί το «πάνω χέρι» στην όλη διαδικασία. Η επιμονή του κ. Μητσοτάκη να αναλάβει αυτός την

πρωθυπουργία μόνο πολιτικό έρεισμα έχει την διαφύλαξη του «στάτους κβο» στη συντηρητική παράταξη και την προσωπική του επικράτηση στις εσωκομματικές διαδικασίες. Αντιθέτως, η επιμονή του Συνασπισμού για την επιλογή άλλου προσώπου, του ευρύτερου νεοδημοκρατικού χώρου, μπορεί να εξασφαλίσει σε ευθετώτερο χρόνο μεγαλύτερες συναινέσεις για την προώθηση της κάθαρσης και την αλλαγή του πολιτικού σκηνικού. Ο ηγεμονισμός της ΝΔ είναι ανησυχητικός αλλά ελπίζουμε ότι στον συντηρητικό χώρο θα πρυτανεύσουν σοφότερες σκέψεις και δεν θα επιχειρηθεί, με πρόσχημα την κάθαρση, να παίξουν νέα πρόσωπα τους πασιγνώστους και καταδικασμένους αλαζονικούς, εξουσιαστικούς και εκδικητικούς ρόλους. ΠΙΣΤΕΥΟΥΜΕ πως θα γίνουν οι αναγκαίοι συμβιβασμοί ώστε η πραγματικά εθνική ανάγκη της κάθαρσης να υπηρετηθεί. Και ταυτόχρονα, η εθνική συμφιλίωση να γίνει πραγματικότητα. Ίσως οι πρωταγωνιστές αυτής της διαδικασίας να έχουν κάποιο προσωρινό πολιτικό κόστος. Μακροπρόθεσμα όμως είναι ολοφάνερο ότι θα προκύψει ένα εντελώς νέο πολιτικό σκηνικό —ακόμα και γιατί μέσα στο ΠΑΣΟΚ αναγκαστικά θα δρομολογηθούν εξελίξεις. Κυρίως όμως, γιατί οι παλιοί πολιτικοί διχασμοί θα ακυρωθούν οριστικά και θα γίνει δυνατό η πολιτική πάλη να έχει ως επίκεντρο τα προβλήματα του σήμερα και όχι τα φαντάσματα του παρελθόντος. Η Αριστερά και η Δεξιά θα παραμείνουν αντίπαλοι —για αυτά όμως που πράγματι τους χωρίζουν. Τούτη η μεταβατική περίοδος πρέπει να καθορίσει τους κανόνες των συγκρούσεων με τρόπο που οι κοινωνικές δυνάμεις που εκφράζουν τα συμφέροντα του μέλλοντος να μπορούν να παίξουν με ίσους όρους. Αν οι δυνάμεις της συντήρησης προσπαθήσουν να επωφεληθούν, να χρησιμοποιήσουν τη συναίνεση για να τις πνίξουν, το μόνο που θα καταφέρουν θα είναι να βρεθούν υπόδικοι στη λαϊκή συνείδηση ότι προσπάθησαν να γίνουν Παπανδρέου στη θέση του Παπανδρέου.

αντί

ΠΕΡΙ
ΕΧΟ
ΜΕΝΑ

• Περίοδος Β'
• Χρόνος 16ος
• Τεύχος 409
Παρασκευή 30 Ιουνίου 1989
δρχ. 150

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.49.300

Θ. ΒΡΥΩΝΗΣ

Διαχωριστική γραμμή: Ιούνιος 1989 10

ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ

Η μόνη βιώσιμη λύση είναι η «πολιτική» 12

ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ

Αποθανέτω η ψυχή μου μετά των αλλοφύλων 15

ΡΕΠΟΡΤΕΡ

Ο Ανδρέας συνήλθε, αλλά το ΠΑΣΟΚ ασθενεί βαριά 16

ΝΙΝΑ ΣΑΚΚΑ-ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Τι μπορεί ακόμα να προσφέρει το σύνταγμα για την κά-
θαρση 18

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΙΧΑΗΛ

Ο κύριος Πρόεδρος επείνεται 20

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΓΙΑΧΝΗΣ

Τι σημαίνει κάθαρση για την Αριστερά 21

ΡΕΠΟΡΤΕΡ

Η ακυβερνησία τελευταίο στάδιο των σκανδάλων 22

Μ. ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΣ

Εκπρόσωποι του Έθνους ή υπόλογοι στη δικαιοσύνη; 24

ΛΙΑΝΑ ΚΑΝΕΛΛΗ

Σκάνδαλο Κτηματικής: Εμπρός στο δρόμο που χάραξε ο
Κοσκωτάς; 26

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ

«Άνω - κάτω» έγινε στην Αθήνα 30

Δ.Α. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ

Τα «λευκά» και τα «άκυρα» στις εκλογές του 1989 34

Χ.Γ.Π.

Λόγος και αντίλογος με τον Γ. Σουλαδάκη 36

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΜΟΥΤΟΥΛΑΣ

Κίνα: Το είδωλο που τρομάζει 40

Ντύλαν: Είμαστε ακόμα ζωντανοί 49

ΓΙΑΝΝΗ ΤΣΙΩΜΗ - ΤΑΚΗ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ

Το σπίτι Ροδάκη στην Αίγινα 50

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΠΤΑΗΜΕΡΟ

ΑΝΤΗΝΩΡ

Εκλογές αποφυγείν... 4

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ 6

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ 8

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ 11

Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ 14

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ 42

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ 44

ΒΙΒΛΙΟ 52

ΔΙΑΛΟΓΟΣ 56

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

πολιτικό 7ημερο

Εκλογές αποφυγείν...

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ της Δημοκρατίας δίνει την αίσθηση ότι επείγεται. Αλλά αυτό —απαντούν οι άνθρωποι του προέδρου— καθόλου δεν συμβαίνει. Ο κ. Σαρτζετάκης εφαρμόζει αυστηρά το άρθρο 37 του Συντάγματος που ορίζει σαφώς: «Κάθε διερευνητική εντολή ισχύει για τρεις μέρες». Συνεπώς, εφόσον και η τρίτη εντολή προς τον πρόεδρο του Συνταγματικού, Χαρ. Φλωράκη, ήθελε αποβεί «ατελέσφορη», η όποια χρονοτριβή δεν έχει θέση. Στην προκειμένη περίπτωση, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας —υπενθυμίζεται— προχωρεί κατά που ορίζει η τρίτη παράγραφος του ίδιου άρθρου. Πιο συγκεκριμένα, ο πρόεδρος:

Α) ΚΑΛΕΙ τους αρχηγούς των κομμάτων, με αντικειμενικό σκοπό «τον σχηματισμό κυβέρνησης που να έχει την εμπιστοσύνη της Βουλής».

Β) ΕΠΙΔΙΩΚΕΙ —αν ο παραπάνω στόχος δεν επιτευχθεί— «τον σχηματισμό κυβέρνησης απ' όλα τα κόμματα της Βουλής, για τη διενέργεια εκλογών».

Γ) ΑΝΑΘΕΤΕΙ —αν δεν επιτύχει ούτε στην Α ούτε στην Β προσπάθεια —στον πρόεδρο του Συμβουλίου Επικρατείας ή του Αρείου Πάγου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου τον σχηματισμό κυβέρνησης, όσο το δυνατόν ευρύτερης αποδοχής, για να διενεργήσει εκλογές και διαλύει (ο πρόεδρος της Δημοκρατίας) τη Βουλή».

ΤΗΝ ΩΡΑ που γράφονται οι γραμμές αυτές (Τετάρτη βράδυ) και με δεδομένο

το «ατελέσφορο» (σχεδόν) της τρίτης εντολής, ο κ. Σαρτζετάκης φαίνεται έτοιμος να συγκαλέσει τη σύσκεψη των αρχηγών των κομμάτων (Μητσοτάκης - Παπανδρέου, διάβαζε Τσοχατζόπουλος - Φλωράκης - Κύρκος - Στεφανόπουλος) για την Παρασκευή το πρωί. Και αν οι σχετικές συνεννοήσεις δεν ολοκληρωθούν το πρωί, τότε η «δεύτερη σύσκεψη» μπορεί να συγκληθεί το απόγευμα της ίδιας μέρας. Το γοργόν και χάριν έχει —πιστεύει ο κ. Σαρτζετάκης.

ΤΙ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ να γίνει, όμως, στη σύσκεψη των αρχηγών; Αν δεν επιτευχθεί «λύση πλειοψηφίας» (κατά τη διατύπωση του αρχηγού της Νέας Δημοκρατίας), τότε ο κ. Σαρτζετάκης δεν έχει άλλη επιλογή παρά να αναθέσει στον κ. Μποτόπουλο («τον μόνο που απομένει από τους προέδρους των ανωτάτων δικαστηρίων») τον σχηματισμό υπηρεσιακής κυβέρνησης, για τη διενέργεια εκλογών. «Αλλά αυτό, αγαπητοί συνάδελφοι —είπε ο κ. Κ. Μητσοτάκης, το πρωί της Τετάρτης, απευθυνόμενος προς τα μέλη της κοινοβουλευτικής ομάδας της Νέας Δημοκρατίας— σημαίνει εκλογές άμεσες. Αυτό σημαίνει εκλογές προτού η Βουλή συγκροτηθεί σε σώμα».

Ο κ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ επικαλείται, στο σημείο αυτό, τη γνώμη σειράς συνταγματολόγων, που υποστηρίζουν ότι, στην περίπτωση αυτή —στην περίπτωση που προκηρυχθούν εκλογές προτού συγκροτηθεί σε σώμα η Βουλή— τότε δεν υπάρχει παραγραφή των σκανδάλων. Και η κάθαρση σώζεται! Με την άποψη αυτή, όμως, δεν συμφωνούν —ή διατηρούν επιφυλάξεις— άλλοι συνταγματολόγοι. Ο Αριστόβουλος Μάνεσης, επί παραδείγματι, επισημαίνει ότι μια τέτοια λύση ισοδυναμεί με «ουσιαστική ακύρωση μιας λαϊκής εντολής, μιας τιμίας εκλογής». Και ότι, εκ των πραγμάτων, θέτει ορισμένα συνταγματικά (και πολιτικά) προβλήματα. Την άποψη αυτή υποστήριξε και ο γραμματέας του Συντασπισμού Λεωνίδας Κύρκος, μιλώντας, το απόγευμα της ίδιας μέρας, στο Διαρκές Συνέδριο της ΕΑΡ. Μερικοί, είπε, οδηγούν τα πράγματα σε αδιέξοδο, ώστε να καταλήξουμε σε

νέες εκλογές, νομίζοντας ότι θα επωφεληθούν από τις σημερινές συγκυρίες. Και αμέσως παρακάτω: «Ο μόνος που δεν φοβάται τις νέες εκλογές, είναι ο Συντασπισμός, και τούτο γιατί θα έχει εξαντλήσει όλα τα περιθώρια να υπάρξει λύση σύμφωνα με τη θέληση του ελληνικού λαού. Και σε αυτόν, αν χρειαστεί, θα απευθυνθούμε και πάλι με καθαρό πρόσωπο».

ΑΛΛΑ ΑΝ ο Συντασπισμός δεν φοβάται τη... Βιρτζίνια Γουλφ, δηλαδή τις εκλο-

Για νέους

horizonΤΕΣ

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 89

Πάμε κάθε βδομάδα

Και Προσφορά Στην ΙΤΑΛΙΑ 8 Μέρες 62.000

ΑΘΗΝΑ * Νίκης 14 τηλ.: 32.33.144
ΖΑΚΥΝΘΟΣ * Λομβάρδου 14 τηλ.: 0695/25314

- * ΙΤΑΛΙΑ (ΕΛΒΕΤΙΑ) από 30.6
- * ΙΣΠΑΝΙΑ - ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ
- * ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ - ΒΙΕΝΝΗ
- * ΜΟΝΑΧΟ - ΒΕΝΕΤΙΑ
- * ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
- * ΒΙΕΝΝΗ - ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ
- * ΙΤΑΛΙΑ αερ.
- * ΙΣΠΑΝΙΑ
- * ΛΕΝΙΝΓΚΡΑΝΤ - ΜΟΣΧΑ
- * ΛΕΝΙΝΓΚΡ. - ΜΙΝΣΚ - ΜΟΣΧΑ
- * ΜΟΣΧΑ

ΟΕΚΔΟΓΗ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

καρσολη & δημητρίου 12

152 32 χαλανδρι

τηλεφ. 68.13.222

ΚΩΝΣΤ. ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ

γές, πολύ περισσότερο δεν τις φοβάται η Νέα Δημοκρατία, η οποία διατείνεται ότι το πρωί της Δευτέρας 19 Ιουνίου, το 44,27% που επέτυχε στις εκλογές, έγινε, «με την κατάλυση του πασοκικού κράτους», 50%! Κάποιος άλλος, όμως, πρέπει να τις φοβάται. Και αυτός δεν είναι άλλος από τον ηγετικό πυρήνα του ΠΑΣΟΚ, που έσπευσε να προσφέρει στον Συνασπισμό τα πάντα —τι απλή αναλογική, τι διαφάνεια, τι αποκομματικοποίηση του κράτους, τι αντικειμενική τηλεόραση, κλπ. Φυσικά, προσέφερε και «κάθαρση» με τον Κουρή, τον Ακριβάκη, τον Τόμπρα και τον Ανδρέα Παπανδρέου στις θέσεις τους... Όταν είσαι βουτηγμένος ως το λαιμό μέσα στο βούρκο —λέει κάπου ο Μπρεχτ— τι σημασία έχει αν έχεις ή δεν έχεις νύχια καθαρά! Τα ηγετικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ, παρά ταύτα, επέμεναν ότι παρουσίασαν στον Συνασπισμό μια «ολοκληρωμένη πρόταση για τον σχηματισμό μιας βιώσιμης κυβέρνησης της δημοκρατικής προοδευτικής πλειοψηφίας, (έδρες 153) με πρωθυπουργό τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ Ανδρέα Παπανδρέου».

ΑΝ ΔΕΝ είχαν θράσος, θα έλεγε κανείς ότι οι άνθρωποι αυτοί έχουν χιούμορ... Γι' αυτό και πρότειναν σύμπραξη ΠΑΣΟΚ - Συνασπισμού, υπό την... καθαρτήρια πνοή του Ανδρέα Παπανδρέου! Κάποια στιγμή, ο Κ. Λαλιώτης άφησε να νοηθεί ότι προκειμένου να προωθηθεί η «ολοκληρωμένη πρόταση» και να γίνει πράξη η κοινοπραξία ΠΑΣΟΚ - Συνασπισμού, θα ήταν δυνατόν —υπό το φως κάποιων «νέων δεδομένων», κλπ...— να «θιασθεί» ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ. Αυτό ελέγχθη την περασμένη Τρίτη, το μεσημέρι. Λίγες ώρες αργότερα, όμως, κατέφθανε στα γραφεία των εφημερίδων διορθωτικό σημείωμα του Γραφείου Τύπου του ΠΑΣΟΚ που «διευκρίνιζε» ότι η πρόταση του ΠΑΣΟΚ για συμμαχική κυβέρνηση, με πρωθυπουργό τον Α. Παπανδρέου, ισχύει «σε κάθε περίπτωση»! Και την άλλη μέρα «έγκυρη πηγή» επαναλάμβανε ότι «το θέμα της πρωθυπουργίας Παπανδρέου δεν είναι διαπραγματεύσιμο».

Η πρόταση του Συνασπισμού

ΤΟ ΒΡΑΔΥ της Τρίτης, όμως, έμελλε να δοθεί η εντολή στον πρόεδρο του Συνασπισμού Χαρ. Φλωράκη, ενώ Φλωράκης και Κύρκος ανέπτυξαν, στον πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας Κ. Μητσοτάκη, την πρόταση του Συνασπισμού για «κυβέρνηση της ευρύτερης δυνατής αποδοχής».

Η ΕΠΙΣΚΕΨΗ αυτή των δύο ηγετών του Συνασπισμού (στο σπίτι του κ. Μητσοτάκη), μια μέρα πριν από τη σύσκεψη της κοινοβουλευτικής ομάδας της Νέας Δημοκρατίας και τη σύγκληση του Διαρκούς συνεδρίου της ΕΑΡ, είχε ως σκοπό να εξηγήσει στον πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας ορισμένα πράγματα: Ότι αν δεν συγκροτηθεί μια κυβέρνηση της ευρύτερης δυνατής βάσης —όπως είναι η πρόταση του Συνασπισμού— τότε ο κίνδυνος παραγραφής των σκανδάλων θα ελλοχεύει... Ότι η μεγάλη πλειοψηφία του ελληνικού λαού επιθυμεί την εκκαθάριση του παρελθόντος και τη θεσμική ενδυνάμωση της δημοκρατίας για το μέλλον... Ότι η πρωτοβουλία του Συνασπισμού θα οδηγήσει στην αλλαγή του πολιτικού κλίματος και σε «μια συνολική πολιτική μεταρρύθμιση»... Ότι η Νέα Δημοκρατία, ως πρώτο κόμμα, δικαιούται να έχει τον λόγο που της ανήκει, αλλά «σε καμιά χώρα το δικαίωμα του σχετικά πλειοψηφούντος κόμματος δεν μεταφράζεται κατ' ανάγκη σε προνόμιο για την πρωθυπουργία μιας ευρύτερης κυβέρνησης». (Στην Ιταλία, ο Κράξι έγινε πρωθυπουργός διαθέτοντας το 13%). Συνεπώς ο κ. Μητσοτάκης θα μπορούσε να βοηθήσει στη συγκρότηση μιας κυβέρνησης που να στηριχθεί στο ευρύτερο δυνατό φάσμα της Βουλής, εφόσον δεν θα επέμενε ο ίδιος στην ανάληψη της πρωθυπουργίας.

«ΠΡΟΤΕΙΝΑΜΕ στον κ. Μητσοτάκη —δύλωσε από το βήμα του διαρκούς συνεδρίου ο Λ. Κύρκος— λύσεις που να μην είναι ανταγωνιστικές προς αυτόν, που να μη μειώνουν τον ρόλο του κόμματός του και τον ίδιο προσωπικά και που να μπορούν να βρουν στήριξη ευρύτερων λαϊ-

κών δυνάμεων και της Βουλής». (Μια από τις λύσεις αυτές ήταν να υποδείξει ο ίδιος ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας πρόσωπο της απολύτου δικής του εμπιστοσύνης για την ανάληψη της πρωθυπουργίας). Αλλά ο Κ. Μητσοτάκης δεν συγκατένευσε.

Ο αντίλογος Μητσοτάκη

Ο ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ Μητσοτάκη, αναπτύχθηκε από τον ίδιο, κατά τη σύσκεψη της κοινοβουλευτικής ομάδας της Νέας Δημοκρατίας: Είναι δυνατόν —ρώτησε— το 13% να επιβάλει τη θέλησή του στο 44%; Είναι δυνατόν η πολιτική μας ζωή να ξεκινά από βέτο πάνω σε πρόσωπα, όταν αυτό δεν στηρίζεται σε πολιτικά επιχειρήματα; Είναι δυνατόν ο ηττημένος Ανδρέας Παπανδρέου, υπεύθυνος πολιτικά τουλάχιστον και ενδεχομένως και προσωπικά για τα σκάνδαλα, να ζητά να γίνει πρωθυπουργός, και ο αρχηγός του πλειοψηφούντος κόμματος, που, «πρώτον, ενίκησε, δεύτερον υπήρξε ο σημαιοφόρος, ο αρχάγγελος της κάθαρσης», να δεχθεί έναν τέτοιο όρο, όπως αυτόν που θέτει ο Συνασπισμός; Η ουσία της Δημοκρατίας είναι ότι τα κόμματα τα ορίζει ο λαός και όχι το παρασκήνιο, ο οποίος συμβιβασμός.

ΤΗΝ ΩΡΑ που γράφονται οι γραμμές αυτές, δεν έχει εκπνεύσει ακόμα η εντολή προς Χ. Φλωράκη. Και όσο και αν απομένει ακόμα η σύσκεψη των αρχηγών των κομμάτων, υπό την προεδρία του κ. Σαρτζετάκη, δεν φαίνεται πιθανό ότι θα αποφύγουμε τις άμεσες εκλογές. Και η απλή αναλογική; Οι απηνείς αντίπαλοί της βιάσθηκαν να της ρίξουν τον λίθο του αναθέματος! Και όμως η έλλειψη αυτοδυναμίας δεν οδήγησε ούτε στην κυβερνησία, ούτε στο χάος! Αντίθετα, κατάφερε, τουλάχιστον, να μειώσει την αλαζονεία των κομματικών μηχανισμών και «να φέρει την πολιτική αντιπαράθεση σε κάποια φυσιολογικά επίπεδα». Είναι και αυτό κάτι!

ANTHΝΩΡ

καλοκαίρι
συντροφιά με τον

ΕΤΡΟΥΣΚΟ

Σε όλα τα βιβλιοπωλεία.

Εκδόσεις ΚΑΛΕΝΤΗ

Μαυρομιχάλη 5 (1ος όροφος)

Τηλ.: 36.23.553 ΑΘΗΝΑ 106 79

Πολεμιστής και εραστής,
σοφός και πειρατής,
αφήγησε ανθρώπους και θεούς
για να βρει τον εαυτό του...

ημερο δηκτης

ΠΕΜΠΤΗ 22.6.89 ΤΡΙΤΗ 27.6.89

ΠΕΜΠΤΗ, 22.6.89

Το πρωί για καφέ στον Πρόεδρο, το απόγευμα τσάι με τον Χ. Φλωράκη. Ο Κ. Μητσotάκης κάνει ό,τι μπορεί για να μετατρέψει την εντολή από διερευνητική σε πρωθυπουργική. Μέχρι κι από τα γραφεία μας πέρασε: του προσέφερε 3 υπουργεία, 4 τράπεζες, 6 ΔΕΚΟ, 28 νομαρχίες, 156 θέσεις συμβούλων, 1238 αργομισθίες. Επιφυλάχθηκε.

Ο Συνασπισμός όμως δεν επιφυλάχθηκε. Η Πολιτική Επιτροπή δήλωσε πως δεν θα στηρίξει Μητς-Παπ, και ότι ξεπερνώντας τις τρεις πρώτες εντολές πρέπει να φθάσουμε στην τέταρτη. Κατέκτησε έτσι το παγκόσμιο ρεκόρ στο τριπλούν.

Ο Γ. Πέτσος θρασυτάτος τάσσεται υπέρ της κάθαρσης για «ν' αποκαλυφθούν οι πραγματικοί ένοχοι των σκανδάλων». Ο Γ. Παπανδρέου Β' δειλότατος τάσσεται υπέρ της «συμπορεύσεως των δημοκρατικών και προοδευτικών δυνάμεων». Ενώπιον της κρίσεως, αποκαλύπτει ο καθένας τον πραγματικό του εαυτό.

Μα ήταν θέματα αυτά που έβαλαν σήμερα στις Γενικές εξετάσεις; Επιτρέπεται να βάζουν καλοκαιριάτικα τρικλοποδιές στα παιδιά; Το χειρότερο είναι ότι αντί για τα παιδιά, πέφτουν οι γονείς. Σύγκληση της Κ.Ε. για το Σαββατοκύριακο ζητούν 45 κεντροεπίτροποι του ΠΑΣΟΚ. Αποκλείεται: είναι αργά για το τριήμερο και νωρίς για το εννιάμερο μνημόσυνο.

Δεν άντεξε να βλέπει και ν' ακούει τον Κ. Μητσotάκη να περιφέρει την εντολή στους δρόμους και τα γραφεία: ο Α. Παπανδρέου εισάγεται με πνευμονία στο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο. Διότι αποκλείεται βέβαια, να την άρπαξε από το μεγάλο ρεύμα του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 23.6.89

Παρά τις πορτοκαλάδες, τα τεία, τους καφέδες, τις παροχές ο Κ. Μητσotάκης δεν καταφέρνει τίποτα και αναγκάζεται να καταθέσει την διερευνητική εντολή.

Κι αντί να παραδεχθεί πως για την αποτυχία του φταίει η γρουσουζιά του και οι κατάρρες της κ. Δήμητρας, ο πρώην εντολοδόχος τα βάζει με τον Συνασπισμό. Λαγός τη φτέρη έσειε, κακό της κεφαλής του.

Στα σκουπίδια βρήκαν οι αμερικανικές διωκτικές αρχές στοιχεία που ενοχοποιούν την Κτηματική Τράπεζα της Νέας Υόρκης. Εν Αθήναις στα σκουπίδια βρίσκουμε μόνο τεμαχισμένες νεάνιδες που βιάζονται να παντρευτούν.

Ο κυρ-Μέντιος προστάτεψε ως δήμαρχο τον Χρ. Παπαδόπουλο, πρόεδρο του Δ.Σ. της Εταιρείας Δολοφόνων, αποκαλύπτει μάρτυρας στη δίκη. Πόσα εισέπραττε γι' αυτήν την προστασία δεν έγινε γνωστό.

Όταν θφάνει ο κ. Μ. Θεοδωράκης να καλεί τον Κ. Μητσotάκη να εγκαταλείψει την απαίτηση της πρωθυπουργίας, ώστε να προχωρήσει η «εντολή», εγώ τι να προσθέσω;

Με μια σφαίρα στον αυχένα εκτέλεσαν οι Κινέζοι φασίστες τον φοιτητή που είχαμε δει όλοι στις μικρές οθόνες μας να σταματά την φάλαγγα των τανκς. Οι δειλοί μικρόνες εκδικητικοί γέροντες δεν άντεχαν τη λεβεντιά του.

Δεκατρείς γνωστοί καθηγητές πανεπιστημίου βεβαιώνουν ενυπογράφως ότι, πράγματι, ο Α. Παπανδρέου πάσχει από πνευμονία. Εικοσιεννέα γνωστοί πασόκοι βεβαιώνουν ότι ο αρχηγός τους έγινε περδίκι μόλις ο Πρόεδρος του παρέδωσε τη σκυτάλη της διερευνητικής εντολής. Εκατόν σαρανταδύο διακεκριμένοι συνταγματολόγοι βεβαιώνουν πως για πρώτη

φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας διερευνητική εντολή βρίσκεται σε θάλαμο εντατικής θεραπείας.

Ευτυχώς που το θέμα της έκθεσης ήταν καλό — αλλιώς θα το κάναμε Πεκίνο εδώ όλοι οι συμπαριστάμενοι γονείς.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 24.6.89

Χαράς ευαγγέλια στη λαϊκή αγορά της Καλλιθορίου: σήμερα η εκκλησία μας τιμά το Γενέσιον Ιωάννου του Προδρόμου, ήτοι σήμερα είναι του Αη-Γιαννιού του Ρηγανά άλλως Λαμπαδιάρη, άλλως Λαμπροφόρου, άλλως Φανιστή, άλλως Λιοτροπιού, άλλως Ριζικάρη, άλλως Κληδό-νου. Που σημαίνει σήμερα θα ριξουμε τον Κληδόνα και τη νύχτα θα πηδάμε τεράστιες φωτιές που θα επιμηκύνουν τη διάρκεια μιας των μεγαλύτερων ημερών του χρόνου. Το νερό για τον Κληδόνα από το Στρέφι και οι φωτιές καταμεσίς στην Πλατεία Εξαρχείων — λαμπρές και πανηγυρικές φωτιές, όχι σαν αυτές

Όπως είναι φανερό και από τη φωτογραφία, το πάνω χέρι έχει ο Χαρίλαος Φλωράκης.

που άναβαν εξαθλιωμένα φρικιά της Πλατείας. Θα ομίξουμε έτσι εορταστικά με όλους τους Ευρωπαίους — διότι απανταχού της γηραιάς ηπείρου εορτάζεται σήμερα με πυρές το θερινό ηλιοστάσιο, η νέα τροπή του ήλιου. Και τι χρωστάνε τα παιδιά, τέτοια χρονιάρα μαγική ημέρα, αντί να τρέχουν για τον Κληδόνα, να βρουν ποιο είναι το ταίρι τους, να εξετάζονται στη Φυσική, τα Μαθηματικά και άλλες τέτοιες αηδίες;

Δεν ξέρουμε τι είπε ο Κληδόνας στη Δ. Λιάνη, το γεγονός είναι πως εκτός της πνευμονίας προστέθηκαν, αργά το βράδυ, προβλήματα στα νεφρά και το σκώπι στον γνωστό σας ασθενή. Μπορεί να φταίει και η γρουσουζιά των δεκατριών καθηγητών — τι τους ήθελαν;

Ο Αη-Γιάννης πάντως βοήθησε την Εθνική καλαθοσφαίρισης να επικρατήσει στους άθεους Σοβιετικούς με 81-80. Χτυπάμε το χρυσό στο Ζάγκρεμπ. Μέχρι και η Κ.Ε. του ΚΚΕ εσ.Αν.Αρ. διέκοψε τις εργασίες της για να πηδήξουν τα μέλη της τις φωτιές του Αη-Γιάννη. Ποιος πηδά ψηλότερα θα κριθεί από συνέδριο που θα συνέλθει 15 Ιουλίου — κατακαλόκαιρο που λένε.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 25.6.89

Νόμισαν πως ήταν του θανάτo και παρήλασαν όλοι από την κλίνη του: παιδιά, συγγενείς, πρώην σύζυγος, εχθροί, φίλοι. Τα πλήθη εκτός έκλαιγαν, επευφημούσαν, έβριζαν, έδερναν. Μέχρι κι ο Γιακούμης κατέφθασε να δώσει χείρα βοήθειας. Ο Α. Παπανδρέου κρατούσε σφιχτά στο χέρι την εντολή — κι αυτό τον αναζωογονούσε περισσότερο κι από τον τεχνητό νεφρό που έκανε αιμοκάθαρση. Όσο θα διερευνά και θα ελπίζει ο Παπ, δεν παθαίνει τίποτα.

Για τη Μαδρίτη, όπου η Σύνοδος Κορυφής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αναχώρησε ο κ. Πρόεδρος. Πρόκειται για την εγκυρότερη εκπροσώπηση που είχε ποτέ η χώρα στην ΕΟΚ — δήλωσε ο Πρόεδρος και μας κούφανε όλους.

Χάσαμε από τους Γιουγκοσλάβους και περιοριστήκαμε στο αργυρό μετάλλιο στο Ζάγκρεμπ. Δεν πειράζει — να μην κακομαθαίνουμε κιόλας. Το μεγαλύτερο σεξουαλικό πρόβλημα των Ελλήνιδων είναι είπαν οι ειδικοί σε σχετικό συνέδριο, η πρόωρη εκσπερμάτωση. Και των Ελλήνων, η καθυστερημένη στύση.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 26.6.89

Ανάμεσα σε δύο αιμοκαθάρσεις βρέθηκε κι ο Χ. Φλωράκης στην εντατική, χάριν του ασθενούς — ο οποίος του πρόσφερε υπουργεία, νομαρχίες, διοικήσεις και άλλα ων ουκ έστι αριθμός. Ίνα πληρωθεί το ρηθέν: Σκατόψυχος ψυχή δεν είχε και την ψυχή του μοίραζε.

Μέχρι και τον κ. Άκη, γνωστότερον ως Άβερελ παραχώρησε ο Ασθενής στον Χ. Φλωράκη, για να διαπραγματευτεί, δήθεν. Στην κατάσταση που είναι τι να τους κάνει τους γελωποιοούς;

Είπαμε ν' ανάβουμε φωτιές του Αη-Γιαννιού του Ρηγανά — όχι όμως και σε πυρηνικά υποβρύχια και μάλιστα με δύο ημέρες καθυστέρηση. Δίκιο έχουν οι Νορβηγοί που φωνάζουν για το νέο κατόρθωμα των Σοβιετικών.

Διπλάσιασμό του χαρα-

ταιού που της καταβάλλουμε ζητά η ΕΡΤ. Ευτυχώς που δεν υπάρχει Σουλτάνος να εγκρίνει.

Σε ηλικία 68 ετών πέθανε η ηθοποιός Έλσα Βεργή. Κι ενώ ο Ριτζ και η Καρολίν βρίσκονται στα χωρικά μας ύδατα, οι γονείς συνεχίζουν να ανεβαίνουν το Γολγοθά των Γενικών εξετάσεων που υφίστανται οι νεοσσοί τους.

Αφού βγήκε ο κ. Μ. Θεοδωράκης, που είναι και συμπατριώτης του, και είπε όχι στην πρωθυπουργία Μητσοτάκη, τι θέλουν ο Έβερετ και ο Αβέρωφ και ανακατεύονται; Τον αγαπούν δηλαδή αυτοί περισσότερο ή είναι πιο ξύπνιοι;

Μια που η προεκλογική περίοδος έληξε, σταμάτησε και η καταβολή των διαβόητων πασοκικών πρόωρων συντάξεων στους αγρότες.

Στη Μαδρίτη η Θάτσερ μουλάρωσε και πολεμά μόνη εναντίον όλων. Σκεφθείτε τι παιδιά θα έβγαιναν αν αυτό το τέρας είχε παντρευτεί το δικό μας ζόμπι. Η Μαργαρίτα Τσαντ έσωσε την ανθρωπότητα.

ΤΡΙΤΗ, 27.6.89

Αποκλειστικό και επίκαιρο: και ο Κωλέττης κινδύνευε από ασθένεια που τον εμπόδιζε να ουρήσει. Τότε δεν υπήρχαν τεχνητοί νεφροί να κάνουν αιμοκάθαρση γι' αυτό και ο θάνατος εχθρός του Θ. Γρίβας, που φοβόταν να εμφανιστεί στην πρωτεύουσα όσο ζούσε και κυβερνούσε ο Κωλέττης δήλωνε πως «όσο κατουράει ο βλάχος, εγώ στην Αθήνα δεν πάω».

Αφού διασκέδασε αρκετά με τον κ. Άκη ή Άβερελ ο Χ. Φλωράκης τον βαρέθηκε και τον ξαπέστειλε πίσω στ' αφεντικό του. Πώς θα μεταφέρει ο ταλαίπωρος στον Ασθενή τα κακά μαντάτα; Πώς να του πει πως ο Συνασπισμός απέρριψε όλες τις άσεμνες προτάσεις;

Πάντως, η υγεία του Παπ βελτιωνόταν σταθερά μέχρι την ώρα εκείνη. Αποσύρθηκε το τεχνητό νεφρό, και η σκυτάλη της διερευνητικής οδευής προς τας χείρας του Χ. Φλωράκη.

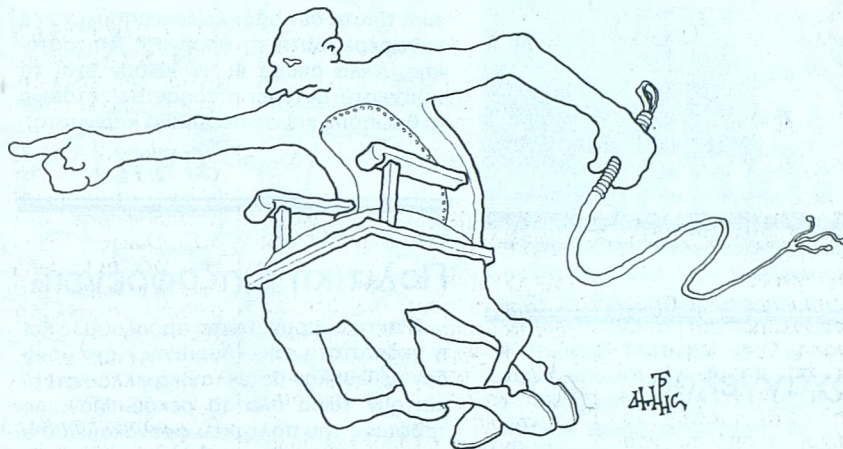
Μετά τον Κ. Μητσοτάκη, σειρά του Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ να καταγγείλει τον Συνασπισμό. Σαν προδομένοι εραστές κάνουνε όλοι. Κρίμα που δεν αυτοκτονεί κανείς.

Σήμερα αρχίζει να διερευνά η Αριστερά! Δηλαδή, κατά πως λέει ο λαός, «μάθανε πως γαμιόμαστε και πλάκωσαν κι οι γύφτοι».

Ο ΓΥΦΤΟΣ
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ

ΕΝΤΟΛΕΣ ΠΡΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

ΑΥΞΗΣΕΙΣ, ΕΔΩ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Τη Δευτέρα, αγαπητοί Γονείς του Έθνους, ελπίζω να ανοίξει η Βουλή και, επιτέλους, να καταλάβετε το τιμητικό έδρανο που σας χάρισε η ψήφος ημών των εντολέων σας ψηφοφόρων. Αλλιώς, αν πραγματοποιηθεί η απειλή της άμεσης διάλυσης που επικρέμεται τη στιγμή που γράφονται τούτες οι γραμμές, βλέπω εσάς μεν πάλι να παίρνετε το δισάκι σας και να εκστρατεύετε προς άγραν ψήφων, εμένα δε να ξαναλλάζω τίτλο της στήλης και να μετατρέπομαι εκ νέου σε συμβουλάτορά σας.

Ας υποθέσουμε όμως ότι όλα θα πάνε κατ' ευχήν και ότι τη Δευτέρα θα ορκιστείτε στο όνομα του Αλλάχ ή της Αγίας και Ομοουσίου Τριάδος. Αμέσως μετά εκτελέστε την πρώτη και βασική λαϊκή εντολή: *ανεξαρτήτως κομμάτων συνδικαλιστείτε και ζητήστε αυξήσεις*. Είναι απαραίτητο, υποτιμητικό και επικίνδυνο για τη δημοκρατία να περιορίζεται η βουλευτική αποζημίωση στις 200.000 δραχμές — λιγότερα από όσα συγκεντρώνει ο οποιοσδήποτε χαμηλόμισθος μισθωτός με τις 2-3 δουλειές που κάνει. Ο βουλευτής όμως έχει υποχρεώσεις (γραφείο, βοηθούς, περιοδείες, ενημέρωση, κτλ.) που τον επιβαρύνουν οικονομικά, αν θέλει στοιχειωδώς να ανταποκρίνεται στο ρόλο που πρέπει να παίξει. Βουλευτές, λοιπόν, θα γίνονται μόνο εισοδηματίες; Ή θα πρέπει οι υπόλοιποι να ψάχνουν για «πλάγιους» τρόπους χρηματοδότησης; Δεν είναι δυνατό να μιλάμε για «κάθαρση» όταν δημιουργούμε οι ίδιοι τους όρους για να χρηματίζονται οι βουλευτές. Κι αν ανήκετε στον Συνασπισμό αρνηθείτε το εξευτελιστικό επίδομα των 70.000 δραχμών που δίνουν ΚΚΕ και ΕΑΡ στους βουλευτές τους. Αυτή η πτωχοπροδομική και λαϊκίστικη αντίληψη που εξισώνει τους βουλευτές με τους ανειδίκευτους εργάτες πρέπει να τελειώσει. Εσείς που κερδίσατε την εμπιστοσύνη των πολιτών, αξίζετε κάτι παραπάνω από ένα επίδομα ανεργίας. Οι βουλευτές

της Αριστεράς πρέπει μονίμως να αντιμετωπίζονται ως ανειδίκευτοι και να τους επιβάλετε η υποχρέωση της πενίας, σα να ήταν φραγκισκανοί μοναχοί;

Ίσως όμως να είστε μεθυσμένοι με την πολιτική και, αδιαφορώντας για τις υλικές απολαβές, να σας ενδιαφέρει μόνο η άσκηση της εξουσίας. Αν αυτό συμβαίνει, λυπάμαι αλλά είστε επικίνδυνοι, κακώς διαβάζετε αυτή τη στήλη. Δεν σας αφορά. Δεν απευθύνεται σε μανιακούς που θέλουν με κάθε θυσία να κυβερνήσουν, να γίνουν πρωθυπουργοί, να «δοξαστούν» — δεν απευθύνεται σε επιδοξους Χίτλερ ή Στάλιν. Δίνει εντολές σε ανθρώπους σαν εμάς που τους αρέσει να κάνουν διακοπές και ταξίδια, που θέλουν να αποκτήσουν στερεοφωνικό, βιβλία, καλύτερα ρούχα, εξοχικό σπίτι — ακόμη και κόττα, αν η θάλασσα τους γοητεύει. Προκειμένου να σας τα «χαρίσει» αυτά ο Κοσκωτός, απαιτείστε τα εσείς, εδώ και τώρα. Ζητείστε *τριπλάσιασμό* της βουλευτικής αποζημίωσης για να συμβιβαστείτε στον *διπλάσιασμό*. Για αρχή, καλά είναι.

Άλλωστε είναι η κατάλληλη στιγμή. Από ό,τι φαίνεται, για να υπάρξει Βουλή, πρέπει οι Αριστεροί είτε να συμμετέχουν στην κυβέρνηση, είτε να την στηρίξουν. Τον Αύγουστο λοιπόν, όταν θα εορτάζεται η 40η επέτειος από τη λήξη του εμφυλίου, η Αριστερά θα βρίσκεται δύναμη στην εξουσία. Είναι καιρός να επανορθώσει εκείνο το τραγικό σφάλμα της συμβάλλοντας στην ανόρθωση των θεσμών της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας — η ευπρεπής αμοιβή των βουλευτών (και των δικών της) αποτελεί αναγκαίο όρο για κάτι τέτοιο. Αλλιώς θα διαιωνισθεί το καθεστώς να εκλέγονται μόνο κατ' εξαίρεση βουλευτές σας εσάς. Στη Βουλή θα συνεχίσουν να κυριαρχούν οι εισοδηματίες, οι φίλοι του Κοσκωτά και οι μανιακοί της εξουσίας.

Δημήτρης Κ. Ψυχογιός

αντι δεσσεις

Ο αρχάγγελος της αλαζονείας

Οι ανθρώπινες φιλοδοξίες είναι ένα στοιχείο που ενυπάρχει στην πολιτική ζωή και κατά τούτο είναι θεμιτές όταν δεν ενεργούν αποσταθεροποιητικά για τους θεσμούς και δεν υπονομεύουν τις συντεταγμένες διαδικασίες της πολιτικής.

Στην περίπτωση όμως που συμβαίνει το αντίθετο, τα πράγματα αντιστρέφονται και ο φορέας αυτού του είδους των φιλοδοξιών γίνεται επικίνδυνος, για το δημόσιο βίο αλλά και για την παράταξη στην οποία ανήκει.

Ας ανατρέξουμε για παράδειγμα στον πρόεδρο της ΝΔ κ. Κων. Μητσοτάκη και την εν γένει συμπεριφορά του των τελευταίων εβδομάδων και ημερών. Δεν είναι καθόλου υπερβολικό να λεχθεί ότι ο κ. Μητσοτάκης με τα όσα έπραξε και ανεξάρτητα από τις εξελίξεις που θα επισυμβούν αυτές τις ημέρες, απέδειξε ότι δεν μπορεί ούτε στο 70ό έτος της ηλικίας του να γίνει ένας πολιτικός εθνικής εμβέλειας. Αντιθέτως έγινε σαφές ότι είναι τόσο δέσμιος του προσωπικού του μικροκοσμού και των φιλοδοξιών που εκπηγάζουν από κει, ώστε η οπτική του γωνία είναι περιορισμένη στην ακτίνα Ρηγίλλης-Μαξίμου. Για τον κ. Μητσοτάκη δεν υπάρχει η υπόλοιπη Ελλάδα (πλην ίσως της Κρήτης...).

Και μην μας πείτε ότι απορείτε για αυτά που γράφουμε γιατί θα σας παραπέμψουμε στην ομιλία του στην Κ.Ο. της ΝΔ όπου αυτοαναγορεύθηκε σε ... «*αρχάγγελος της καθάρσης*», ζητώντας ουσιαστικά από τους βουλευτές του κόμματος να τον εξουσιοδοτήσουν να εκβάσει τις εξελίξεις: «*Η κάνετε εμένα πρωθυπουργό ή πάμε σε εκλογές...*».

Αλλά ποιος του αρνήθηκε να γίνει

πρωθυπουργός; Μήπως ο ελληνικός λαός με την ψήφο του; Η έκβαση του παιχνιδιού που παίχτηκε την τελευταία εβδομάδα γύρω από το αν θα είναι ή όχι πρωθυπουργός ο πρόεδρος της ΝΔ θα έχει φανεί όταν θα κυκλοφορήσει αυτό το τεύχος του «ΑΝΤΙ». Και επειδή στην πολιτική τίποτα δεν αποκλείεται μπορεί να τα καταφέρει αυτή τη φορά ο κ. Μητσοτάκης. Αλλά ακόμα κι αν γίνουν έτσι τα πράγματα αντέχει ο τόπος σε τέτοιους ανθρώπους και σε παρόμοια κατώματα;

Πολιτική Σχιζοφρένεια

Ο αντικομμουνιστικός παροξυσμός και η χυδαιότητα της «Αυριανής» όχι μόνο δεν μειώθηκαν μετεκλογικά αλλά καταρρίπτουν τώρα όλα τα ρεκόρ. Μόνιμος τρόφιμος του πολιτικού φρενοκομείου ο μαινόμενος κατά του Συνασπισμού Ταύρος έχει εξαντλήσει κάθε όριο παραφροσύνης. Από τη μια μεριά εκλιπαρεί τον «βιομήχανο Φλωράκη» να πάρει τη «μισή κυβέρνηση» που του πρόσφερε το ΠΑΣΟΚ. Από την άλλη παρακαλεί τον Ανδρέα να στηρίξει κυβέρνηση ΚΚΕ, για να δει, λέει, ο ελληνικός λαός και τις ικανότητες των συντρόφων του Περισσού. Ταυτόχρονα ζητά διεξαγωγή άμεσων εκλογών για να «σωθεί η οικονομία» και ζητά από το ΠΑΣΟΚ να πάψει αμέσως να συνομιλεί με το ΚΚΕ (στην ίδια γραμμή και ο κ. Τσοχατζόπουλος αποκάλυψε δις τον κ. Φλωράκη όχι Πρόεδρο του Συνασπισμού αλλά γενικό γραμματέα του ΚΚΕ). Όλα αυτά στην πρώτη σελίδα. Ό,τι θέλετε παίρνετε.

Ο παροξυσμός και η πολιτική σχιζοφρένεια της «Αυριανής» μας αφήνουν βέβαια παγερά αδιάφορους. Αυτό που έχει όμως πολιτική σημασία για μας είναι ότι το ανεπίσημο δημοσιογραφικό όργανο του ΠΑΣΟΚ προετοιμάζει το ιδεολογικό και πολιτικό έδαφος όχι για τους Τραμπόγκους «Αυριανιστές» έξω από το Γενικό Κρατικό αλλά για το ίδιο το ΠΑΣΟΚ, το οποίο προετοιμάζεται να εγκαταλείψει τα χαμόγελα και τις ευγένειες στις οποίες το υποχρέωσαν τα εκλογικά αποτελέσματα και να επιτεθεί εναντίον του Συνασπισμού.

Το σκηνικό έχει στηθεί. Στηρίζεται στη θεωρία του «μιάσματος» που απαγορεύει τη συνεργασία, την ανοχή, τις συνομιλίες, τη συνεννόηση κι άλλες μορφές πολιτικού διαλόγου με άλλες πολιτικές δυνάμεις πλην του ΠΑΣΟΚ.

Οι κύριες γραμμές μιας τέτοιας προπαγανδιστικής εκστρατείας είναι κιάλας ευκρινείς. «Οι κομμουνιστές παραδίδουν τη χώρα στη Δεξιά. Προδοσία. Ντροπή. Όνειδος» κτλ. Πρόκειται για ένα βολικό

άλλοθι που αποσκοπεί να συγκαλύψει την άρνηση του ΠΑΣΟΚ να προχωρήσει στην καθάρση.

Το ΠΑΣΟΚ δεν έχει καταλάβει ότι είναι ένα κόμμα υπόδικο που καταδίκασε σαφέστατα η λαϊκή ψήφος. Την ιστορική ευθύνη για την εκλογική άνοδο της ΝΔ την έχει αυτό και μόνον αυτό. Δεν ήταν η Αριστερά 8 χρόνια στην εξουσία. Το ΠΑΣΟΚ ήταν. Ας ζητήσουν τα ρέστα από τον εαυτό τους.

Μια τέτοια εκστρατεία μπορεί μεν να χρησιμεύσει για την συγκάλυψη των ιδίων των ενοχών του ΠΑΣΟΚ —αν έχουν εναπομείνει κάποιοι στις γραμμές του που κατέχονται από τέτοια αισθήματα— αλλά δεν μπορούν να κλονίσουν ούτε κατά κεραία την αποφασιστικότητα του Συνασπισμού να πράξει αυτό που επιβάλλει η νωπή λαϊκή εντολή, αυτό που επιβάλλει το συμφέρον του τόπου. ΚΑΘΑΡΣΗ ΤΩΡΑ.

Από το λαϊκισμό στην οχλοκρατία

Το ΠΑΣΟΚ είναι ακόμα εδώ παρά τη συντριπτική του εκλογική ήττα και απ' ό,τι έδειξαν τα πρόσφατα έκτροπα στο προαύλιο του Γενικού Κρατικού το ΠΑΣΟΚ και το «ήθος» που επέβαλε επί μία οκταετία όχι μόνον στον πολιτικό αλλά και στον κοινωνικό βίο της νεώτερης Ελλάδας θα συνεχίσει να παραμένει εδώ.

Οι επιδράσεις του λαϊκισμού που εγκαθίδρυσε δεν θα μπορούσαν να είναι βραχυπρόθεσμες. Διότι πάνω στο βωμό του θυσιάστηκε και ο έσχατος δημοκρατικός θεσμός —«θεσμοί δεν υπάρχουν» δήλωσε ο πρόεδρος του κινήματος— εξατμίσθηκε και το παραμικρό ίχνος ήθους και αξιοπρεπείας —ακόμα και για την υπέυθυνο επί των πολιτιστικών πεπραγμένων η οποία «λυπήθηκε βαθύτατα» για την διαμαρτυρία των διανοουμένων του τόπου ενάντια στη χυδαιότητα— και οι αξίες αντικαταστάθηκαν εις «είδος» —δημόσιο χρήμα και προσλήψεις στο δημόσιο.

Τα παραληρήζοντα πλήθη στο προαύλιο του Γενικού Κρατικού δεν χρησιμοποίησαν άλλη γλώσσα από εκείνη που διακήρυτταν επί μία οκταετία τα έντυπα του Κουρή και εισήγαγε ο Μένιος Κουτσόγιωργας στη Βουλή και δεν εφήρμοσαν άλλη πρακτική —προπηλακίζοντας τους πολιτικούς άνδρες της «άλλης πλευράς»— από εκείνη που ανέδειξε ο Θ. Τόμπρας σε σύμβολο «νεοελληνικής λεβεντιάς».

Όσο για την «αποδοκιμασία» που εξέφρασε για άλλη μια φορά το «θαυμαστό παιδί» του κόμματος και την προσπάθεια του Γ. Γεννηματά να «καθησυχάσει» τον όχλο δεν αποτελούν παρά τμήματα της διττής γλώσσας του ΠΑΣΟΚ, μια και κανένας δεν διανοήθηκε να απομακρύνει τις άμορφες μάζες από το προαύλιο και οι πράξεις φασιστοειδούς τραμπουκισμού αντιμετώπισσαν ως ενδείξεις συμπα-

ράστασης στην ασθένεια του «Αρχηγού».

Η «φιέστα» που ανάλογό της θα έβρισκε κανείς μόνον στο Ιράν του Αγιατολάχ Χομεϊνί, είχε στηθεί και μάλιστα χωρίς τη βοήθεια του Μπιρσίμ.

Η συμπεριφορά του άμορφου πλήθους δεν απείχε και πολύ από εκείνη που απαιτείτο επί σειρά ετών στις εκάστοτε προεκλογικές συγκεντρώσεις του ΠΑΣΟΚ. Το ΠΑΣΟΚ ήταν και πάλι εδώ διαδηλώνοντας μέσα στην αδιαφορία του για τους «άλλους» ασθενείς— τους οποίους οι συγγενείς και οι φίλοι ήταν αδύνατον να επισκεφθούν —για άλλη μια φορά το «ήθος» του.

Αυτοκριτική

Δεν πρόλαβε να στεγνώσει η μελάνη του σχολίου μας στο προηγούμενο τεύχος του «ΑΝΤΙ» στο οποίο εγκωμιάσαμε την επαγγελματική ευαισθησία και ικανότητα των δημοσιογράφων της ΕΡΤ στην προσπάθειά τους να δώσουν αξιοπρεπή δελ-

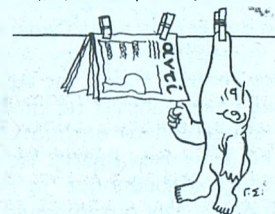
τία ειδήσεων, μόλις χαλάρωσε κάπως μετεκλογικά, ο ασφυκτικός έλεγχος των πασοκικών εγκάθετων —και να που η μικρή οθόνη πρασίνισε και πάλι μέχρι βαθμού αηδίας. Οι τοποτηρητές του ηττηθέντος κόμματος λυμαινόνται ακόμα τα τηλεοπτικά κανάλια τα οποία και χρησιμοποιούν σαν ιδιοκτησία τους υπό τις ευλογίες της κυβέρνησης των απατεώνων που συνεχίζει προσωρινά τον άθλιο βίο της. Αυτή η αχαλίνωτη κομματική προπαγάνδα των τηλεοπτικών δικτύων μ' όλους τους δυνατούς τρόπους προσβάλλει τόσο βάνουσα τον ελληνικό λαό ώστε να βρίσκουν πλήρη δικαίωση όσοι υποστηρίζουν ότι πρόκειται περί κομματικών εγκαθέτων και όχι επαγγελματιών δημοσιογράφων.

Δεν κατέκτησαν την εμπιστοσύνη του —κοινού. Δεν έχουν την εμπιστοσύνη των εργαζομένων στα κανάλια. Γι' αυτό, ας μην διαμαρτύρονται αύριο αν κάποιοι τους ξετρυπώσουν σαν εξιλαστήρια θύματα. Ο κ. Σωτήρης Κωστόπουλος τους εγκατέλειψε και οδεύει προς Βρυξέλλας.

Η φωνή του κυρίου τους;

Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις των υπαλλήλων ορισμένων τραπεζών δε δείχνουν δείγματα της απαιτούμενης ευαισθησίας όταν οι πράξεις και παραλείψεις των διοικήσεων των τραπεζών συγκεντρώνουν τα πυρά του Τύπου και ενέχονται σε σκάνδαλα ή άλλες ατασθαλίες και παράνομες πρακτικές. Ας θυμηθούμε τις ανακοινώσεις του συλλόγου υπαλλήλων της Τράπεζας Κρήτης που έσπευσε να υπερασπιστεί τον μεγαλοαπατεώνα ιδιοκτήτη Κοσκωτά. Νέο πρόσφατο κρούσμα μιας τέτοιας συμπεριφοράς είναι η στάση του συλλόγου των εργαζομένων στην Κτηματική Τράπεζα. Κι εδώ ανεπιφύλακτη η υποστήριξη προς τον διοικητή της Γ. Ανωμερίτη, χωρίς να κρατηθεί έστω κάποια μικρή απόσταση. Οι τοποθετήσεις αυτές αντί να εξυπηρετούν τα καλώς εννοούμενα συμφέροντα των μελών του σωματείου, αντίθετα, τα υπονομεύουν. Οι κοινή γνώμη υποσημειώνει τη συμπεριφορά τους και θ' απαντήσει ανάλογα όταν θα προκύψει θέμα «συμπαράστασης» σε «δίκαια αιτήματά τους».

Γιατί τέτοια φαινόμενα δυστυχώς πληθαίνουν. Και δεν μπορούμε παρά να σημειώσουμε την όψιμη ευαισθησία συνδικαλιστικών οργανώσεων στον ΟΤΕ για τον Τόμπρα, που δεν έχει ξυπνήσει ακόμα απ' το παραλήρημά του και που η υπηρεσιακή κυβέρνηση του κ. Α. Παπανδρέου διατήρησε στη θέση του.

ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΣΕ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥΣ ΡΥΘΜΟΥΣ

Οι εκλογές έγιναν και οι μετεκλογικές διεργασίες βαίνουν προς το τέρμα τους.

Επανερχόμαστε και μες στην 15νθήμερη κανονική έκδοσή μας. Το επόμενο τεύχος, αριθμ. 410, θα κυκλοφορήσει την Παρασκευή 14 Ιουλίου. Την ίδια ημέρα που θα εκδαστεί και η έφεση του κ. Γαβριήλ κατά της αθωωτικής απόφασης που δικαίωσε το ΑΝΤΙ επειδή χρησιμοποίησε τον αθώο χαρακτηρισμό «ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΑΠΑΤΕΩΝΩΝ».

ΔΙΑΧΩΡΙΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ: ΙΟΥΝΙΟΣ 1989

Για πολλά χρόνια η ελληνική Αριστερά και ο Τύπος της έδιναν κάλυψη στο ΠΑΣΟΚ. Κάτω από το ψευδεπίγραφο του «σοσιαλισμού» έδωσαν πολλές φορές «γην και ύδωρ» στον Ανδρέα Παπανδρέου και τα διάφορων αποχρώσεων πειθήνια όργανά του, που, κάτω από την ταμπέλα της «Αλλαγής», δέχονταν τον τόπο, καταρράκωσαν τους θεσμούς, εξευτέλισαν ανθρώπους, καρπώθηκαν προμήθειες, διέφθειραν συνειδήσεις.

Η ελληνική Αριστερά άργησε να αντιληφθεί την πραγματική φύση του Ανδρέα Παπανδρέου που ηγεμόνευε στο ΠΑΣΟΚ και το διαμόρφωσε κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσή του. Μόνο όταν η συστηματική κλοπή του δημοσίου χρήματος, η σήψη και η διαφθορά έγιναν αντιληπτές και από τον πιο ανυποψίαστο πολίτη, η ελληνική Αριστερά αφυπνίστηκε και κατανόησε ότι το «σκάνδαλο Κοσκωτά» δεν αποτελούσε μια απλή διαμάχη «κέντρων εξουσίας» και ότι η «υπόθεση Λούβαρη» δεν ήταν μια «συνθησμένη» είσπραξη προμήθειας, αλλά κάτι πολύ χειρότερο: ήταν η εκποίηση, των συμφερόντων της χώρας.

Έχουμε πολλούς λόγους να πιστεύουμε ότι η αφύπνιση της ελληνικής Αριστεράς δεν ήταν πλήρης. Στην πιο κρίσιμη φάση του προεκλογικού αγώνα, για παράδειγμα ο πρόεδρος του Συνασπισμού έσπευσε να ανοίξει την πόρτα για μια μετεκλογική συνεργασία με τον Ανδρέα Παπανδρέου, ενώ ο Τύπος της Αριστεράς επέμενε να καλλιεργεί τις επικίνδυνες, όπως αποδείχθηκαν αυταπάτες για το «καλό» και το «κακό» ΠΑΣΟΚ. Τις ημέρες αυτές παρακολουθήσαμε το ακραδάντως υπηρέτων την αυτοδυναμία του ΠΑΣΟΚ να προσφέρει στην Αριστερά, υπουργεία, αντιπροεδρίες, ΑΤΑ, τα πάντα: «Δώσα όλα». Το ημιεπίσημο όργανο του ΠΑΣΟΚ έγραψε: «Φλωράκη ευκαιρία είναι να πιέσεις τον Αντρέα να διώξει επιτέλους τις αμερικανικές βάσεις!». Όλοι καταλάβαμε ότι τίποτα από αυτά δεν πιστεύουν, τίποτα από αυτά δεν επιθυμούν. Ως γνήσιοι κομπογιαννίτες το μόνο που τους ενδιέφερε ήταν να γλιτώσουν την τσιμπίδα της Δικαιοσύνης και προσπαθούσαν να εξαγοράσουν συνειδήσεις.

Η ελληνική Αριστερά, οι οπαδοί και τα στελέχη του Συνασπισμού δεν χρειάζονται τα εύσημα των «αντιδεξιών πεποιθήσεων» ούτε από τα αυριανικά φερέφωνα —που μετακινήθηκαν από τη χούντα, στον Μητσοτάκη, στον Κουτσόγιωργα, στον Ανδρέα— ούτε και από τους φοβερούς και αρεϊμάνιους αγωνιστές της «ι-

του Θαν. Βρυώνη

Το ΑΝΤΙ έγκαιρα επεσήμανε τη σημασία που είχε για το μέλλον της ελληνικής Αριστεράς η συγκρότηση του «Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου», τη δυναμική που ανέπτυξε και συμπορεύτηκε ανεπιφύλακτα.

Σήμερα όμως είμαστε υποχρεωμένοι να επισημάνουμε ότι παρά την καλή απόδοσή της μέχρι σήμερα, η ελληνική Αριστερά παραμένει έωλη των αντιδεξιών συνδρόμων της και των «αυριανιστικών» συνθημάτων.

Αυτή τη διάσταση του πολιτικού προβλήματος επισημαίνει το κείμενο του Θ. Βρυώνη που δημοσιεύεται στις σελίδες αυτές.

στορικής τρόικας». Οι οπαδοί του ΚΚΕ, της ΕΑΡ, οι ανεξάρτητοι αριστεροί όταν χρειάστηκε ακολούθησαν την τιμή και την πεποίθησή τους.

Είναι βέβαια γεγονός ότι τον Συνασπισμό τον χωρίζει ιδεολογική άβυσσος από την Νέα Δημοκρατία. Αλλά η διαχωριστική γραμμή, η «κυρίαρχη αντίθεση», όπως θα λέγαμε άλλοτε, δεν είναι σήμερα μεταξύ «δεξιάς - αριστεράς», ή όποια άλλη. Η κυρίαρχη αντίθεση στη σημερινή Ελλάδα είναι μόνο μεταξύ «κλεφτών και

μη-κλεφτών». Η καλλιέργεια των αντιδεξιών συνδρόμων μόνον τον υπόλογο στη δικαιοσύνη Ανδρέα Παπανδρέου υπηρετεί και τη ματαιώση της καθαρής εξυπηρέτη.

Η πολιτική της Αριστεράς —σαν Συνασπισμός, ΚΚΕ, ΕΑΡ, ΚΚΕ εσ. Α.Α.— θα πρέπει σύμφωνα με ορισμένες αντιλήψεις να στοχεύει σε προοπτικές πέραν του Ιουνίου του 1989 και των διλημάτων που του θέτουν ο κ. Παπανδρέου ή ο κ. Μητσοτάκης. Ακόμα και αν δεν πετύχει στους αμέσως τακτικούς στόχους, θα έχει κάμει υποχωρήσεις χάρις στις οποίες η χώρα θα καθαρθεί από τη νόσο των σκανδάλων και της σήψης.

Έχει πολλά περισσότερα να διεκδικήσει από τις μωροφιλοδοξίες ενός Παπανδρέου ή ενός Μητσοτάκη. Αποφάσισε ότι το πρωτεύον σήμερα είναι η κάθαρση. Αμέσως μετά οφείλει να εξασφαλίσει τη διαφάνεια που θα αποτρέψει στο μέλλον την επανάληψη παρόμοιων φαινομένων. Γιατί δεν αρκεί η τιμωρία των ενεχομένων για να αποτραπούν στο μέλλον όσα ζήσαμε στο πρόσφατο παρελθόν.

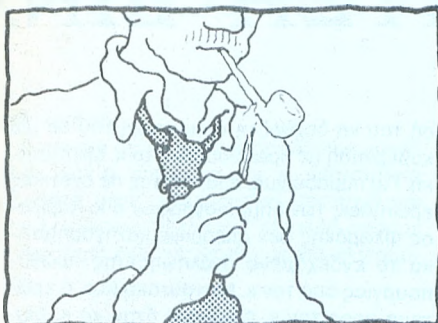
Η εμμονή του Συνασπισμού στα αντιδεξιά του σύνδρομα, η ανυποχώρητη υποστήριξη μιας κυβέρνησης «ευρύτατων πολιτικών δυνάμεων», όταν το πολιτικό φάσμα είναι στενά οριοθετημένο από την ύπαρξη του ΠΑΣΟΚ και του Ανδρέα Παπανδρέου, σημαίνει ότι δεν έχει δώσει στην κάθαρση, τη βαρύτητα που δίδουν οι Έλληνες πολίτες.

Το ζητούμενο σήμερα για την ελληνική Αριστερά δεν είναι, όπως λανθασμένα έχουν ίσως αντιληφθεί ορισμένοι από την ηγεσία του Συνασπισμού, η πολιτική σύμπραξη με τον «πολιτικό, εκφραστή του ταξικού αντιπάλου». Αυτό που απαιτούν οι κρίσιμες εθνικές περιστάσεις από την Αριστερά είναι να συνεργασθεί απλώς με αντίπαλες πολιτικά δυνάμεις προκειμένου να γίνει η κάθαρση, να διασφαλισθεί η ισονομία και η ίση μεταχείριση των κομμάτων και να αποκομματικοποιηθεί, κατά το δυνατόν, ο κρατικός μηχανισμός. Όλα τα άλλα μόνο τον Ανδρέα Παπανδρέου εξυπηρετούν.

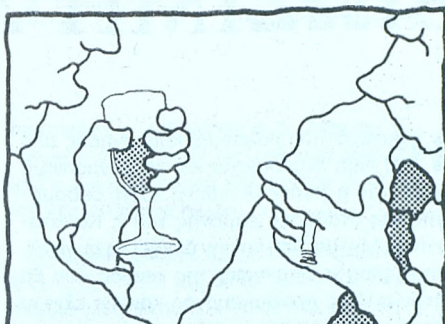
Είναι καιρός να αντιληφθεί ο Συνασπισμός ότι δεν πρέπει να χρεωθεί την οριστική παραπομπή της καθαρής στις καλές των συνταγματικών ερμηνειών, εν ονόματι των συνδρόμων που καθορίζουν ακόμα τη συμπεριφορά των πιο καθυστερημένων πολιτικά τμημάτων της Αριστεράς. Οι κρίσιμες στιγμές απαιτούν και γενναίες αποφάσεις.

Το πακέτο

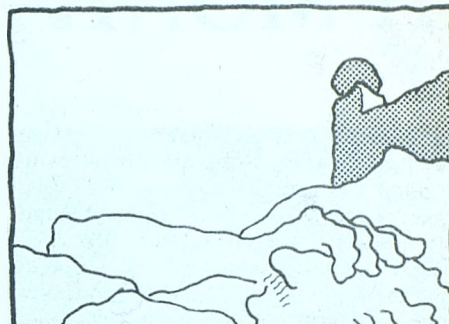
του Δημήτρη Χαντζόπουλου

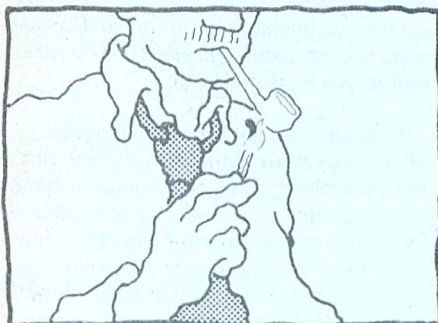
ΟΤΑΝ ΤΑ ΞΗΜΕΡΩΜΑΤΑ ΤΕΛΕΙΩΣΕ ΤΟ ΠΑΡΤΥ
ΕΙΧΑΜΕ ΜΕΙΝΕΙ ΤΡΕΙΣ ΟΛΟΙ ΚΙ ΟΛΟΙ.

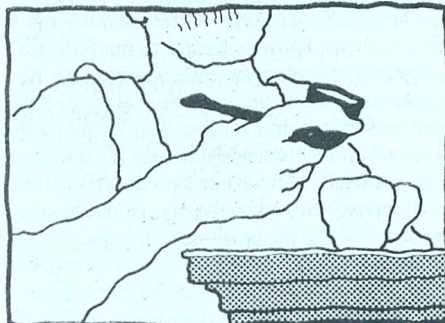
ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΜΕ ΝΑ ΜΟΙΡΑΣΤΟΥΜΕ ΤΑ
ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΝΑ ΠΑΜΕ ΓΙΑ ΥΠΝΟ.

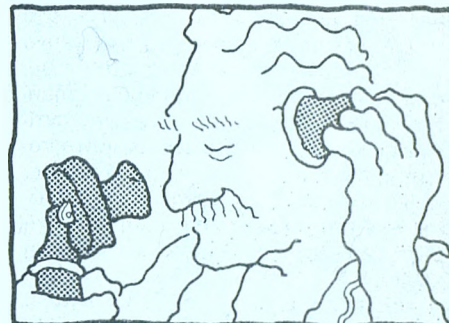
ΔΕΝ ΘΥΜΑΜΑΙ ΤΙΠΟΤΑ ΑΛΛΟ. ΞΥΠΝΗΣΑ ΤΗΝ
ΑΛΛΗ ΜΕΡΑ ΤΟ ΑΠΟΓΕΥΜΑ ΜΕ ΠΟΝΟΚΕΦΑΛΟ.

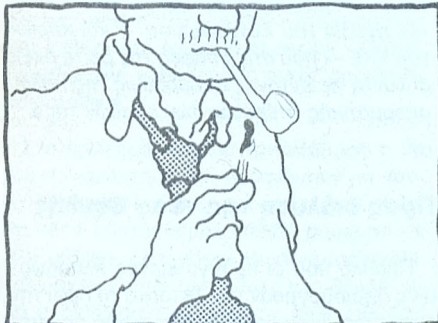
ΔΙΠΛΑ ΜΟΥ ΥΠΗΡΧΕ ΕΝΑ ΚΟΥΤΙ ΠΟΥ
ΜΑΛΛΟΝ ΠΗΡΑ ΦΕΥΓΟΝΤΑΣ ΑΠ' ΤΟ ΠΑΡΤΥ.

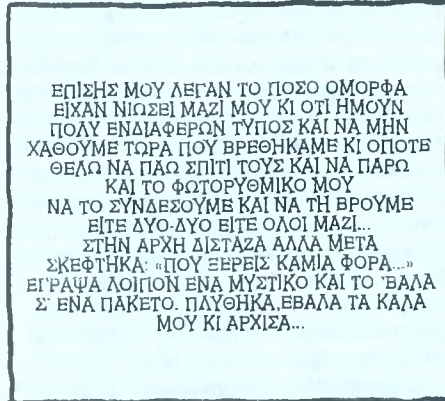
ΤΟ ΑΝΟΙΞΑ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΚΑΦΕ. ΤΕΛΙΚΑ ΑΥΤΟ
ΠΟΥ 'ΧΑ ΠΑΡΕΙ ΉΤΑΝ ΤΟ ΦΩΤΟΡΥΘΜΙΚΟ.

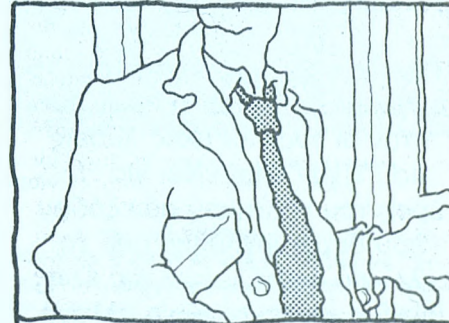
ΤΗΛΕΦΩΝΗΘΗΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ.
ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΉΤΑΝ ΠΟΛΥ ΦΙΛΙΚΟΙ ΜΑΖΙ ΜΟΥ.

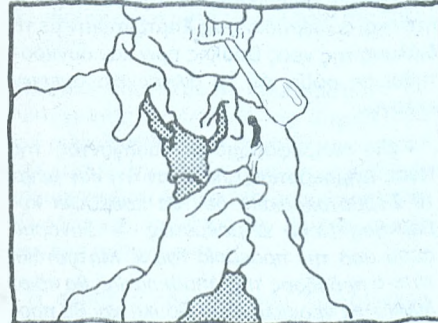
ΜΟΥ ΠΑΝ ΟΤΙ Ο ΕΝΑΣ ΕΙΧΕ ΠΑΡΕΙ
ΤΟ ΠΙΚ-ΑΠ ΚΙ Ο ΑΛΛΟΣ ΤΟΥΣ ΔΙΣΚΟΥΣ.

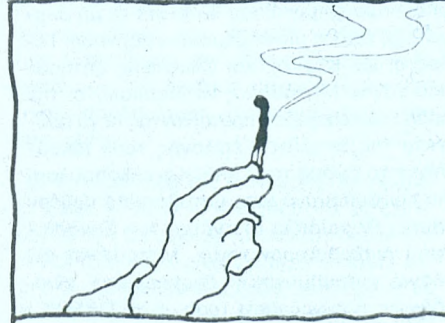
ΕΠΙΣΗΣ ΜΟΥ ΛΕΓΑΝ ΤΟ ΠΟΣΟ ΟΜΟΡΦΑ
ΕΙΧΑΝ ΝΙΩΣΕΙ ΜΑΖΙ ΜΟΥ ΚΙ ΟΤΙ ΗΜΟΥΝ
ΠΟΛΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΝΑ ΜΗΝ
ΧΑΘΟΥΜΕ ΤΩΡΑ ΠΟΥ ΒΡΕΘΗΚΑΜΕ ΚΙ ΟΠΟΤΕ
ΘΕΛΩ ΝΑ ΠΑΩ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΝΑ ΠΑΡΩ
ΚΑΙ ΤΟ ΦΩΤΟΡΥΘΜΙΚΟ ΜΟΥ
ΝΑ ΤΟ ΣΥΝΔΕΣΟΥΜΕ ΚΑΙ ΝΑ ΤΗ ΒΡΟΥΜΕ
ΕΙΤΕ ΔΥΟ-ΔΥΟ ΕΙΤΕ ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ...
ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ΔΙΣΤΑΖΑ ΑΛΛΑ ΜΕΤΑ
ΣΚΕΦΤΗΚΑ: «ΠΟΥ ΞΕΡΕΙΣ ΚΑΜΙΑ ΦΟΡΑ...»
ΕΓΡΑΨΑ ΛΟΙΠΟΝ ΕΝΑ ΜΥΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ 'ΒΑΛΑ
Σ' ΕΝΑ ΠΑΚΕΤΟ. ΠΛΥΘΗΚΑ, ΕΒΑΛΑ ΤΑ ΚΑΛΑ
ΜΟΥ ΚΙ ΑΡΧΙΣΑ...

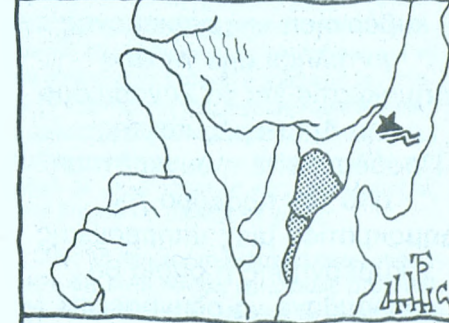
ΕΠΙΣΚΕΠΤΟΜΟΥΝΑ ΜΙΑ ΤΟΝ ΕΝΑΝ ΚΑΙ ΜΙΑ
ΤΟΝ ΑΛΛΟΝ ΠΑΝΤΑ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟ ΠΑΚΕΤΟ.

ΑΥΤΟΙ ΜΕ ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΣΑΝ ΝΑ Τ' ΑΝΟΙΞΩ
ΑΛΛΑ ΑΡΝΙΟΜΟΥΝ ΠΕΙΣΜΑΤΙΚΑ.

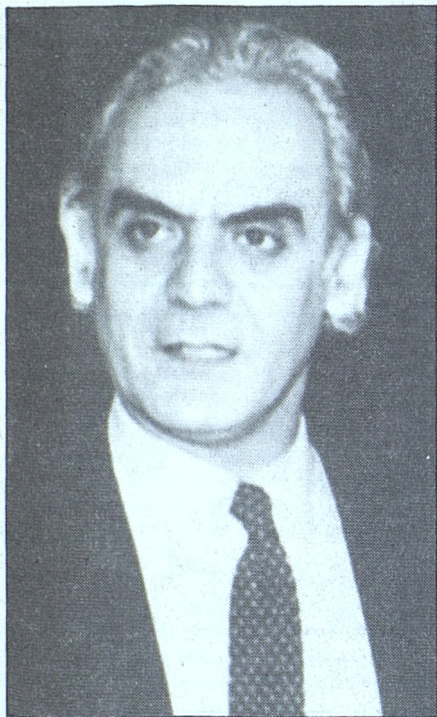

ΔΕΝ ΕΠΙΡΕΠΕ ΝΑ ΜΑΘΟΥΝ ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ.
ΔΕΝ ΕΠΙΡΕΠΕ ΜΕ ΤΙΠΟΤΑ ΝΑ ΜΑΘΟΥΝ ΟΤΙ...

...ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΠΩΣ ΔΟΥΛΕΥΕΙ ΑΥΤΟ ΤΟ
ΚΑΤΑΡΑΜΕΝΟ ΤΟ ΦΩΤΟΡΥΘΜΙΚΟ.

Η ΜΟΝΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΛΥΣΗ ΕΙΝΑΙ

Ο νυν κύριος «αντ' αυτού» δεν έχει μυαλό...

Την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές, Τετάρτη πρωί, δύο ήταν οι εναλλακτικές λύσεις που είχαν απομείνει για την άρση του πολιτικού αδιεξόδου που δημιουργήθηκε από το εκλογικό αποτέλεσμα της 18ης Ιουνίου και τη ραγδαία αλλαγή του πολιτικού σκηνικού που ακολούθησε. Είτε να σχηματισθεί πολιτική κυβέρνηση «περιορισμένης εντολής» από τη Νέα Δημοκρατία και το Συνασπισμό της Αριστεράς και της Προόδου, είτε η συγκρότηση από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας μιας υπηρεσιακής κυβέρνησης η οποία θα αναλάμβανε να οδηγήσει τη χώρα σε εκλογές σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Η συγκρότηση πολιτικής κυβέρνησης από τη Νέα Δημοκρατία και το Συνασπισμό φαινόταν η λιγότερο πιθανή λύση, δεδομένης της σταθερής εμμονής του κ. Κωνσταντίνου Μητσοτάκη να μην δεχθεί τη συγκρότηση μιας κυβέρνησης της οποίας δεν θα ήταν ο ίδιος πρωθυπουργός και της εξίσου σταθερής άρνησης της Αριστεράς να συμμετάσχει σε μια κυβέρνηση υπό την προεδρία του αρχηγού της Νέας Δημοκρατίας.

Το αδιέξοδο στην κυβερνητική συνεργασία Νέας Δημοκρατίας — Συνασπισμού έδινε μέχρι την Τρίτη το βράδυ το προβάδισμα στη λύση των νέων εκλογών και εκείνες τις ώρες δεν ήταν λίγοι εκείνοι που μιλούσαν για «αιφνιδιαστική ενέργεια Σαρτζετάκη». Η εντύπωση αυτή ενισχύθηκε από τις ραγδαίες εξελίξεις που σημειώθηκαν μετά την επιστροφή του προέδρου της Δημοκρατίας από την Μαδρίτη, τη συνάντησή του με τον πρόεδρο του Συνασπισμού κ. Χαρίλαο Φλωράκη και τη συνάντησή του ηγέτη της δεξιάς με τους ηγέτες της αριστεράς, στο σπίτι του κ. Μητσοτάκη.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες του ΑΝΤΙ κατά τη διάρκεια της συνάντησής τους με τον κ. Μητσοτάκη οι κκ. Φλωράκης και Κύρκος «του εξήγησαν» ότι η σταθερή μέχρι εκείνη τη στιγμή άρνησή τους να δεχθούν τη συμμετοχή του Συνασπισμού υπό την προεδρία του δεν σημαίνει ότι επιθυμούν να παρεμβούν στα εσωτερικά της Νέας Δημοκρατίας, ή να ευνοήσουν κάποιον από τους επίδοξους δελφίνους του κ. Μητσοτάκη, όπως είναι ο κ. Έρβετ για παράδειγμα. «Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου», πρόσθεσαν οι κκ. Φλωράκης και Κύρκος επιμένει στην πρότασή του για τη συγκρότηση μιας κυβέρνησης «ευρύτατης αποδοχής», πρώτον για να υπάρξει αδιάβλητη κάθαρση και όχι ρεβανσισμός και δεύτερον για να αφαιρεθούν από το ΠΑΣΟΚ τα όποια προσχήματα που θέτει για τη μη συμμετοχή του σε μια παρόμοια κυβέρνηση. Τέλος οι κκ. Κύρκος και Φλωράκης ζήτησαν από τον κ. Μητσοτάκη να διευκολύνει την άρση του αδιεξόδου προτείνοντας «ένα πρόσωπο της απολύτου επιλογής του» (ακούστηκε το όνομα του κ. Αθ. Κανελλόπουλου) για πρωθυπουργό μιας μεταβατικής κυβέρνησης. Παράλληλα οι ηγέτες του Συνασπισμού διαβεβαίωσαν τον κ. Μητσοτάκη ότι «λόγω αντικειμενικών δυσχερειών» είναι αδύνατη η συνεργασία τους με το ΠΑΣΟΚ.

Νωρίτερα την ίδια ημέρα, υπήρξαν κάποιες ενδείξεις ότι ο Συνασπισμός άρχιζε να αμβλύνει κάπως την «ανυποχώρητη» άρνη-

σή του να δεχθεί τη συμμετοχή του σε μια κυβέρνηση με πρωθυπουργό το κ. Μητσοτάκη. Για παράδειγμα, απαντώντας σε σχετικές ερωτήσεις των δημοσιογράφων ο κ. Χαρίλαος Φλωράκης δεν απέρριψε κατηγορηματικά το ενδεχόμενο ανάληψης της πρωθυπουργίας από τον κ. Μητσοτάκη (σ.σ. η ερώτηση προς τον κ. Φλωράκη ήταν «ο κ. Μητσοτάκης θα μπορούσε να είναι πρωθυπουργός μιας κυβέρνησης συνασπισμού» και η απάντησή ήταν: «Νομίζω όχι»). Αυτό το «νομίζω» έδωσε λαβή για πολλές ερμηνείες, μια από τις οποίες ήταν ότι σε κάποια άλλη φάση ο Συνασπισμός θα δεχτεί να συνεργαστεί με τον κ. Μητσοτάκη).

Η τελευταία ερμηνεία των δηλώσεων του «Χαρίλαου» ενισχύθηκε από μέλη της Πολιτικής Επιτροπής του Συνασπισμού, οι οποίοι σε συνομιλίες τους με δημοσιογράφους έδιναν την κατηγορηματική διαβεβαίωση ότι «στο τέλος, ο Μητσοτάκης θα είναι ο πρωθυπουργός». Σύμφωνα τέλος με άλλες πληροφορίες η προηγηθείσα (την Παρασκευή 23 Ιουνίου) δημόσια επίθεση του αρχηγού της ΝΔ εναντίον της Αριστεράς «ήταν στην πραγματικότητα ένα θέατρο, με την έννοια ότι ο κ. Μητσοτάκης θέλησε να διευκολύνει την ηγεσία του Συνασπισμού — και κυρίως του ΚΚΕ — που στις επαφές της με τη δεξιά συναντά τις έντονες αντιδράσεις της παλαιοκομματικής πτέρυγας των οπαδών της».

Προς διάλυση της νέας Βουλής

Παρόλο που οι προηγούμενες πληροφορίες δημιούργησαν την Τετάρτη το πρωί την εντύπωση, η οποία ενισχύθηκε από ορισμένα δημοσιεύματα του Τύπου, ότι επίκειτο «από στιγμή σε στιγμή» η επίσημη αναγγελία της καθαρτήριας ελληνικής εκδοχής του «ιστορικού συμβιβασμού» εξίσου πιθανός ήταν και ο «αιφνιδιασμός Σαρτζετάκη» με τη διάλυση της νέας Βουλής πριν καν συγκροτηθεί σε σώμα και τη διενέργεια άμεσων εκλογών.

Καλά πληροφορημένοι παράγοντες της Νέας Δημοκρατίας επέμεναν ότι «αν μέχρι το Σαββατοκύριακο δεν θα προκύψει κυβέρνηση Νέας Δημοκρατίας — Συνασπισμού υπό την προεδρία του κ. Μητσοτάκη τότε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας θα «διαλύσει» τη νεοεκλεγείσα Βουλή και θα προκηρύξει τη διεξαγωγή νέων εκλογών από υπηρεσιακή κυβέρνηση και με πρωθυπουργό το δικαστικό κ. Μποτόπουλο, κατά πάσα

Η «ΠΟΛΙΤΙΚΗ»

του Βασίλη Ζήση

πιθανότητα».

Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες «αυτή είναι και η επιθυμία του κ. Μητσοτάκη μπροστά στην αναμενόμενη αποτυχία και της λεγόμενης "τέταρτης" εντολής, εφόσον η Αριστερά δεν τον δεχθεί ως πρωθυπουργό».

Από την άλλη πλευρά στελέχη του Συνασπισμού, υπόψη των οποίων έθεσε το ANTI τις προηγούμενες πληροφορίες δήλωναν ότι η «απειλή των άμεσων εκλογών» είναι μόνον ένας «ελιγμός» του κ. Μητσοτάκη ο οποίος «ελπίζει ότι θα εξουδετερώσει με τον τρόπο αυτό την εσωκομματική αμφισβήτηση εναντίον του, μετά την αποτυχία του να κατακτήσει την αυτοδυναμία και ταυτόχρονα θα εμφανισθεί ως υπέρμαχος της καθάρσης, επιρρίπτοντας την ευθύνη για την νέα εκλογική περιπέτεια στην αριστερά».

Η καθάρση απειλείται

Η διάλυση της Βουλής — πριν από τη σύγκληση της (άποψη Μπέη), ή λίγες ώρες μετά τη συγκρότησή της σε σώμα και την εκλογή προεδρείου (Μάνεσης) — και η ταυτόχρονη προκήρυξη εκλογών από υπηρεσιακή κυβέρνηση δημιουργεί σαφείς απειλές εναντίον της καθάρσης, η οποία απειλείται με ματαίωση.

Στο ερώτημα «και με την καθάρση τι θα γίνει» η απάντηση των παραγόντων της Νέας Δημοκρατίας που προαναφέραμε ήταν ότι «δεν τίθεται θέμα» επειδή σύμφωνα με την άποψη ορισμένων συνταγματολόγων, «αν δεν συγκληθεί σε σώμα η νέα Βουλή τότε η διαδικασία του νόμου περί ευθύνης υπουργών "δεν διακόπτεται" και η καθάρση μπορεί να γίνει από τη Βουλή που θα προκύψει από τις προσεχείς εκλογές, η οποία και θα είναι και η "πρώτη" Βουλή που θα συγκληθεί σε σώμα μετά τις εκλογές της 18ης Ιουνίου».

Σύμφωνα πάντα με την ερμηνεία αυτή του συντάγματος «η διάλυση της Βουλής που δεν συγκροτήθηκε σε σώμα δεν ματαιώνει την κίνηση της διαδικασίας περί ευθύνης υπουργών διότι δεν θα έχει υπάρξει η πρώτη σύνοδος και επομένως δεν θα έχει συντελεστεί η παραγραφή».

Η αντίθετη ερμηνεία του Συντάγματος υποστηρίζει ότι «δεν επιτρέπεται διάλυση μη συγκροτηθείσας σε σώμα Βουλής» και συνεπώς η καθάρση κινδυνεύει. Όπως

υποστήριξε ο καθηγητής κ. Δ. Τσάτσος στο Έθνος της Τετάρτης «η καθάρση διασώζεται με μια κυβέρνηση βιώσιμη για 2—3 μήνες και με τίποτα άλλο».

Σύμφωνα όμως με άρθρο στο σημερινό τεύχος του ANTI της διδάκτορος του Συνταγματικού Δικαίου κ. Νίνας Σακκά —Νικολοπούλου «από το Σύνταγμα παρέχεται η δυνατότητα να διατηρηθεί στη ζωή η νέα Βουλή, ώστε να τεθεί σε κίνηση η διαδικασία περί ευθύνης υπουργών και να αποφευχθεί η παραγραφή των αδικημάτων».

Είναι προφανές ότι το πολιτικό αδιέξοδο επιτείνεται από τη διαμάχη των συνταγματολόγων. Είναι όμως εξίσου προφανές ότι αυτή τη στιγμή η καθάρση και η αποκατάσταση της δημοκρατικής ομαλότητας δεν πρέπει να αφεθεί στα χέρια των «τεχνοκρατών», όπως είναι, στο είδος τους, και οι συνταγματολόγοι. Η πορεία του τόπου είναι θέμα πολιτικής απόφασης και η καθάρση θα γίνει μόνο από τις υπεύθυνες ενέργειες υπευθύνων πολιτικά ανδρών.

Η χώρα δεν μπορεί να υποβληθεί σε νέες εκλογές, χωρίς να έχει προηγηθεί η έναρξη της καθάρσης. Αν οι μικροκομματικές σκοπιμότητες και οι πολιτικές φιλοδοξίες επικρατήσουν της σαφέστατης λαϊκής εντολής για καθάρση και ο τόπος οδηγηθεί σε νέες εκλογές, τότε θα επικρατήσει και πάλι η πόλωση. Και δεδομένου ότι τόσο ο κ. Μητσοτάκης όσο και ο κ. Παπανδρέου επιθυμούν δικαίως τη διενέργεια νέων εκλογών, ελπίζοντας ο καθένας για τους δικούς του λόγους ότι θα τις κερδίσουν, μόνον η Αριστερά θα είναι ίσως, η χαμένη.

Η μόνη βιώσιμη λύση — και για την αριστερά, αλλά κυρίως για τη χώρα — είναι η συγκρότηση μιας πολιτικής κυβέρνησης, με περιορισμένη εντολή. Μια εντολή η οποία θα εξαντλείται αποκλειστικά στην έναρξη της καθάρσης, την επιβολή καθεστώτος ίσης μεταχείρισης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τον κρατικό μηχανισμό και την «αποπασκοποίηση», κατά το δυνατόν, του τελευταίου.

Ο Συνασπισμός της Αριστεράς δεν πρέπει να χάσει κι αυτό το στοίχημα. Αν μέχρι τη στιγμή που θα κυκλοφορήσει το τεύχος αυτό δεν έχει επιτευχθεί βιώσιμη πολιτική λύση στο κυβερνητικό διέξοδο, αυτό πρέπει να γίνει μέσα στα λίγα εικοσιτετράωρα που απομένουν, πριν συμπιεσθούν οι προθεσμίες και οδηγηθούμε σε νέες εκλογές.

Ο τέως κύριος «αντ' αυτού» τον έφαγε το πολυμυαλό...

Το ζητούμενο σήμερα για την αριστερά δεν είναι η πολιτική σύμπραξή της με τον «πολιτικό εκφραστή του ταξικού αντιπάλου», δηλαδή τη Νέα Δημοκρατία, αλλά μόνο η συνεργασία με αντίπαλες πολιτικές δυνάμεις σε σαφώς προδιαγεγραμμένα και περιορισμένα θέματα εθνικής σημασίας.

Όπως ο κ. Μητσοτάκης δεν μπορεί να προβάλει μέχρι τέλους το προσωπικό εσωκομματικό του πρόβλημα ως επιχείρημα για τη μη συνεργασία, έτσι και η αριστερά δεν μπορεί να αγνοεί την ετυμηγορία του εκλογικού σώματος, με αντιδεξιά προσχήματα που δεν έχουν να κάνουν με την πρόοδο του τόπου, αλλά με τη συντήρηση της μισαλλοδοξίας που δίχασε και διχάζει τη χώρας.

Στις 18 Ιουνίου το εκλογικό σώμα αποφάσισε ότι είναι καιρός να μπούμε στο 1966. Ας αποφασίσουν το ίδιο και οι εντολοδόχοι του. Είναι η ώρα των μεγάλων αποφάσεων.

□

ΑΠΟΘΑΝΕΤΩ Η ΨΥΧΗ ΜΟΥ

ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΑΛΛΟΦΥΛΩΝ

του Στέλιου Κούλογλου

Ο κ. Α. Παπανδρέου δεν αρρώστησε για πρώτη φορά, μετά την επιστροφή του από το Λονδίνο, την προηγούμενη εβδομάδα. Προβλήματα εμφανίσθηκαν στην υγεία του σε όλη σχεδόν την προεκλογική εκστρατεία, ιδιαίτερα ύστερα από τις ομιλίες του στις ανοικτές συγκεντρώσεις. Σε πολλές από τις τελευταίες, πίσω από την εξέδρα του ομιλητή καιροφυλακτούσε ένα ασθενοφόρο, έτοιμο να κινητοποιηθεί σε περίπτωση ανάγκης. Πριν ακόμη από την επίσημη έναρξη της προεκλογικής περιόδου, διαταραχές είχαν παρουσιασθεί και τον Απρίλιο, όταν το ταξίδι του στην Ελούντα είχε ματαιωθεί δύο φορές, για να πραγματοποιηθεί στο τέλος παρά τις αντίθετες συστάσεις μερικών από τους ιατρούς του.

Ουσιαστικά, η τωρινή κρίση της υγείας του είναι άμεσα συνδεδεμένη με την κρίσιμη απόφαση που παίρνει τον περασμένο Δεκέμβριο. Στην κορύφωση των αποκαλύψεων για το σκάνδαλο Κοσκωτά, ο πρωθυπουργός σκέπτεται να παραιτηθεί από την πρωθυπουργία, για να μεταπεισθεί τελικά από την κυρία Δ. Λιάνη, η οποία τον πείθει να παραμείνει στις επάλξεις «για το καλό του

έθνους και του ΠΑΣΟΚ». Έκτοτε, ο αρχηγός του κυβερνώντος κόμματος παραβιάζει συστηματικά τις οδηγίες που είχε λάβει από τον Γιακούμπ στο Χέρφιλντ. Ήδη βέβαια από τις πρώτες μετεγχειρητικές μέρες, ο κ. Παπανδρέου αρχίζει να παίρνει τις αποστάσεις του από τον «χειρουργό-μάγο», ματαιώνοντας μάλιστα και την τελευταία εξέτασή του στο Χέρφιλντ, την παραμονή της αναχώρησης για την Ελλάδα. Η τελευταία αυτή απόφαση, που προκαλεί την έντονη δυσαρέσκεια του Αιγύπτιου καρδιοχειρουργού, λαμβάνεται μετά από πιέσεις ορισμένων Ελλήνων ιατρών που αισθάνονται μειωμένοι, καθώς και της νέας αυλής που διαμορφώνεται στο Λονδίνο, μετά την επισημοποίηση του δεσμού του πρωθυπουργού.

Το Κρεμλίνο της Εκάλης

Από τότε, ο κ. Παπανδρέου χορεύει έναν επικίνδυνο χορό, πιασμένος «χέρι-χέρι» με ένα νέο πλέγμα εξουσίας που συγκροτείται γύρω από την πρωθυπουργική κατοικία. Από την μία πλευρά, οι λιγοστοί άνθρωποι που συγκροτούν την νέα «ηγετική ομάδα» γύρω από τον πρωθυπουργό (Δ. Λιάνη, Β. Τουρλουμούση, ο σύζυγός της κλπ.) αισθάνονται ότι βάλλονται από τον Τύπο και το παλιό οικογενειακό περιβάλλον του πρωθυπουργού και προσπαθούν να εδραιώσουν τη θέση τους, «ρίχνοντας» στην πολιτική παλαίστρα έναν εξασθενημένο παλαιστή. Ο τελευταίος, από την άλλη πλευρά, εκνευρισμένος και από την πολεμική μίας μερίδας του Τύπου που τον εμφανίζει σαν ένα είδος ... καλλωπιστικού-πολιτικού φυτού, προσπαθεί να αποδείξει στο νέο περιβάλλον του και ιδιαίτερα στην κ. Δ. Λιάνη, ότι είναι ο κυρίαρχος του παιχνιδιού.

Έτσι, στη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, ο κ. Παπανδρέου καταπατά κανόνες που θα έπρεπε να τηρεί ο οποιοσδήποτε στην ηλικία του, ακόμη κι αν διέθετε καρδιά μαραθωνοδρόμου. Παρότι οι ιατρικές εξετάσεις στις οποίες υποβάλλεται το Μάρτιο δεν δίνουν ιδιαίτερα ενθαρρυντικά αποτελέσματα και παρά τις συστάσεις ορισμένων μελών του παλιού περιβάλλοντος που παραγκωνίζονται σταδιακά, ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ «τα δίνει όλα» πριν από τις εκλογές. Η νέα αυλή ωθεί προς την ίδια κατεύθυνση, αφού από το αποτέλεσμα των εκλογών εξαρτάται και η παραμονή της στους προθαλάμους της εξουσίας.

Συγχρόνως, για να αποφύγει τις παρεμβάσεις της οικογένειας Παπανδρέου δημιουργεί αδιαπέραστο γύρω από την βίλα της Εκάλης. Ο κ. Παπανδρέου αδιαθετεί την ίδια την

ημέρα των εκλογών και η δυσφορία του αυξάνεται με την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων: μέχρι τη στιγμή εκείνη ζούσε με την ψευδαίσθηση της νίκης, άλλοτε γιατί οι αρνητικές δημοσκοπήσεις δεν φτάνουν ποτέ στα χέρια του και άλλοτε γιατί πιστεύει ότι την τελευταία στιγμή, ο λαός θα μεταστραφεί μπροστά στις κάλπες. Αυτό υποστηρίζει και την Παρασκευή πριν από τις εκλογές, όταν συνειδητοποιεί ότι η συγκέντρωση στην πλατεία Συντάγματος ήταν πολύ μικρότερη από την αναμενόμενη και σαφώς κατώτερη απ' αυτήν της Ν.Δ.

Τις επομένους ημέρες η κατάσταση χειροτερεύει, αλλά και πάλι το γεγονός κρατείται μυστικό. Τα παιδιά του πρωθυπουργού ειδοποιούνται μόνο την Πέμπτη το πρωί και όταν τον βλέπουν σε άσχημη κατάσταση προτείνουν τη μεταφορά του στο νοσοκομείο. Η κυρία Δ. Λιάνη έχει αντίθετη γνώμη, πειθόμενος για μία ακόμη φορά και τον πρωθυπουργό. «Αμα μπω στο νοσοκομείο», υποστηρίζει ο τελευταίος, «βγαίνω έξω από το παιχνίδι, θα χάσω την εντολή».

«Έχεις χρέος να μείνεις»

Τα υπόλοιπα είναι λίγο πολύ γνωστά. Την Πέμπτη το βράδυ η κατάσταση χειροτερεύει απότομα, και μετά από επιμονή των παιδιών του, ο πρωθυπουργός μεταφέρεται στο νοσοκομείο. Για μία ακόμη φορά, ο ιατρός κ. Κρεμαστηνός παραβιάζει την ιατρική δεοντολογία, όταν δέχεται να χαρακτηριστεί η κατάσταση του κ. Παπανδρέου «αρίστη» και να τονισθεί μάλιστα — σε μία ανακοίνωση του κυβερνητικού εκπροσώπου — «ότι η νόσος δεν εμποδίζει την εκτέλεση των καθηκόντων του»!! Δύο 24ωρα αργότερα, οι περισσότεροι γιατροί δηλώνουν ούτε λίγο ούτε πολύ, ότι «ένα θαύμα» θα σώσει τη ζωή του υψηλού ασθενούς, που έχει υποστεί πνευμονικό οίδημα, υφίσταται παρακέντηση για να του αφαιρεθεί το υγρό από τους πνεύμονες, ενώ τα νεφρά του παύουν να λειτουργούν εξαιτίας των ισχυροτάτων, τοξικών αντιβιοτικών τα οποία του χορηγούνται προκειμένου να αντιμετωπισθεί η πνευμονία.

Το θαύμα του θεού των σοσιαλιστών δίνει να πέτυχε, αλλά είναι φανερό ότι ο κ. Παπανδρέου έχει τεθεί για λόγους υγείας εκτός πολιτικής: με επιβαρυνμένα, εκτός από την καρδιά, τα νεφρά και τους πνεύμονες, ο οποιοσδήποτε κοινός θνητός θα ήλπιζε απλώς να μην επέλθει το μοιραίο. Μόνο που ούτε ο κ. Παπανδρέου είναι ένας συνηθισμένος άνθρωπος, ούτε η κατάσταση στην οποία βρίσκεται είναι συνηθισμένη.

Μόλις θα ξεπεράσει τον άμεσο κίνδυνο, ο

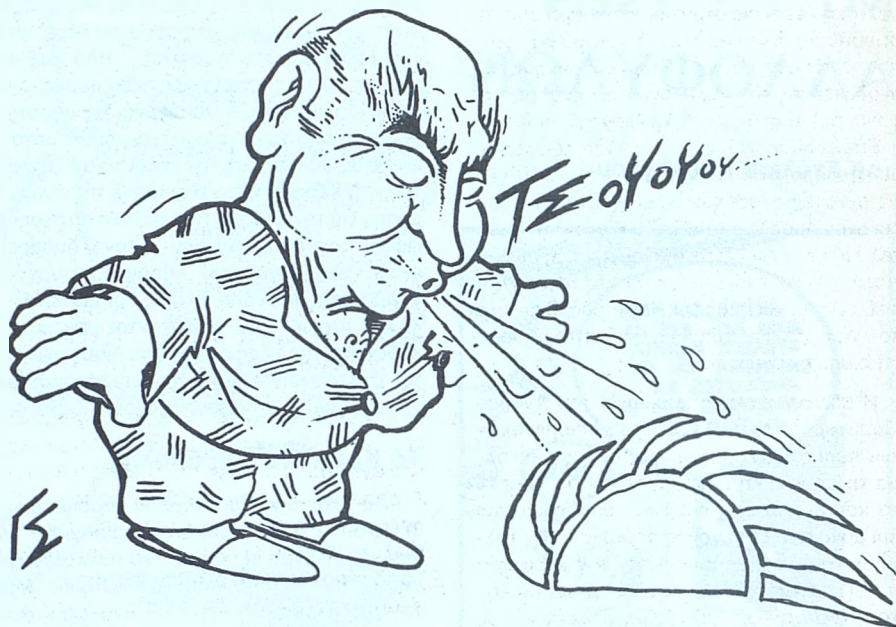
αρχηγός του ΠΑΣΟΚ θα θυμηθεί τον παλιό, καλό του εαυτό. Θα κοιτάξει να απαγορεύσει στο «φραξιονιστή» Γεννηματά να πλησιάσει στο δωμάτιο του απειλώντας να τον υποβαθμίσει και να τον αντικαταστήσει με τον κ. Κακλαμάνη. Θα αρνηθεί να αφήσει έστω και την παραμικρή υπόνοια ότι σκέπτεται τη διαδοχή του, διορίζοντας αντιπρόσωπό του τον κ. Τσοχατζόπουλο, τον άνθρωπο που ούτε φιλοδοξίες τρέφει, ούτε προσόντα διαθέτει για να τον διαδεχθεί. Και λίγο μετά θα αρχίσει να παίζει ένα από τα γνώριμα παιχνίδια του, αυτό των αντιθέσεων στους κόλπους της Ν.Δ. «Ερμηνεύοντας» έτσι τον πρόεδρο, ορισμένοι από το ΠΑΣΟΚ σκέπτονται να προτείνουν μία προσωπικότητα όπως τον κ. Γ. Ράλλη για τη θέση του προέδρου της οικουμενικής κυβέρνησης, κατά τη διάρκεια της 4ης φάσης των διαδικασιών για τον σχηματισμό κυβέρνησης, χωρίς όμως να έχουν τολμήσει να το πουν και στον πρόεδρό τους.

Πίσω από όλα αυτά, κυβεύεται η αδυναμία του κ. Παπανδρέου να δεχθεί όπως κάθε καλός παίκτης ότι έχασε το παιχνίδι. Ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ πιστεύει ότι θα παραμείνει ουσιαστικός αρχηγός του κόμματος και θα κατευθύνει την πολιτική ζωή της χώρας από τα παρασκήνια, μέχρι τη στιγμή που η υγεία του θα του επιτρέψει να ξαναφανεί στο προσκήνιο. Στην ανεδαφική αυτή στρατηγική συμφωνεί και το νέο περιβάλλον, που αντιμετωπίζει με τρόπο την στιγμή που — απόντος του κ. Παπανδρέου— θα κατηγορηθεί για την πορεία της υγείας του το τελευταίο εξάμηνο. «Έχεις χρέος να μείνεις», του έλεγε ακόμη και τις πιο κρίσιμες στιγμές η κυρία Λιάνη. «Σε χρειάζεται ο τόπος».

Υπάρχουν βέβαια άνθρωποι από το —παλαιό— περιβάλλον του πρωθυπουργού που του συστήνουν να αποσυρθεί από την πολιτική, αλλά για μία φορά ακόμη δεν φαίνεται να εισακούονται. Όπως υπάρχουν και στελέχη του ΠΑΣΟΚ που βλέπουν ότι ο αρχηγός τους έχει χάσει το παιχνίδι, αλλά δεν τολμούν να του το πούν: η όποια προσπάθεια διάσπασης της δεξιάς, φαίνεται να έχει σήμερα πενιχρές πιθανότητες επιτυχίας.

Όμως ο ιδρυτής του ΠΑΣΟΚ βρίσκεται σε μία άλλη λογική. Αισθάνεται ένοχος για τα σκάνδαλα και φοβάται ότι οι διάδοχοι θα μπορούσαν να του τα φορτώσουν, αν απομακρυνθεί. Υποσιζάται ότι θα χάσει το νέο περιβάλλον του, αν περάσει από την πολιτική στη σύνταξη. Έχοντας απωλέσει, από τον περασμένο Δεκέμβριο, την ευκαιρία να παραιτηθεί πριν ξεδιπλωθούν τα σκάνδαλα του Κοσκωτά και του εμπορίου όπλων, ο κ. Παπανδρέου ακολουθεί τη μοναδική γραμμή που του έχει απομείνει «*αποθανέτω η ψυχή μου μετά των αλλοφύλων*». «Αλλόφυλοι» που είναι, αλήθεια, τον ακολουθούν προς το τέλος με τη θέλησή τους...

Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΝΗΛΘΕ, ΑΛ

Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις ο Ανδρέας Παπανδρέου ξεπέρασε κι αυτόν τον θανάσιμο κίνδυνο για την υγεία του. Παρά το κόμα στο οποίο είχε πέσει τη νύκτα του περασμένου Σαββάτου προς Κυριακή, παρά τις διαφωνίες των θεραπόντων ιατρών για τις αιτίες της επιδείνωσης της υγείας του και την αγωγή που έπρεπε να εφαρμοσθεί, παρά τις προβλέψεις καθηγητών ότι «*αυτή τη φορά δεν θα αποφύγει το μοιραίο*» και παρά την εμφάνιση —διπλή μάλιστα— της πρώην συζύγου του Μαργαρίτας στο νοσοκομείο, ο Ανδρέας Παπανδρέου «διέφυγε το μοιραίο» και έκτοτε η κατάσταση της υγείας του «βελτιώνεται σταθερά».

Αντίθετα, η υγεία του ΠΑΣΟΚ επιδεινώνεται σταθερά. Η εμμονή του **Ανδρέα Παπανδρέου** στο να κρατήσει τη δεύτερη εντολή, ακόμα και μέσα στην «εντατική» και να μην διευκολύνει τις επαφές με το Συνασπισμό αναθέτοντάς την σε κάποιον άλλο από το κόμμα του, αποδεικνύει όχι μόνο ότι δεν προτίθεται με κανένα τρόπο να αποχωρήσει της ενεργού πολιτικής δράσης, αλλά και ότι δεν είναι διατεθειμένος για την ώρα να εκχωρήσει σε άλλον ή άλλους την εξουσία του στο ΠΑΣΟΚ, ή έστω ένα τμήμα της.

Η εκτίμηση αυτή επιβεβαιώθηκε τη Τρίτη όταν το Γραφείο Τύπου του ΠΑΣΟΚ αναγκάστηκε να διορθώσει τον **Κ. Χαλιώτη**, ο οποίος στη συνέντευξη που είχε δώσει προηγουμένως με τους κ. **Γεννηματά**, **Τσοχατζόπουλο**, **Κακλαμάνη** και **Σκανδαλίδη** με θέμα

την τύχη της δεύτερης εντολής, είχε αφήσει να εννοηθεί ότι η πρόταση για κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Ανδρέα Παπανδρέου ισχύει για τη δεύτερη μόνο διερευνητική εντολή και ότι αργότερα το ΠΑΣΟΚ μπορεί να μην επιμείνει στον όρο αυτό. Λίγες ώρες αργότερα, το Γραφείο Τύπου, αφού πρώτα απηύθυνε, κατά τη συνήθη πρακτική, σχετική ερώτηση στον... εαυτό του δήλωσε προς πάσα κατεύθυνση ότι «*η ολοκληρωμένη πρόταση του ΠΑΣΟΚ για κυβέρνηση συνασπισμού ΠΑΣΟΚ-Συνασπισμού υπό τον Ανδρέα Παπανδρέου ισχύει για όλες τις περιπτώσεις*». Το μήνυμα προς τους «εκτελεστικούς» ήταν σαφές. Ούτε φραστικά λάθη δεν επιτρέπονται.

Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι κατά τη διάρκεια των επαφών με το Συνασπισμό στα πλαίσια της δεύτερης εντολής είχε δημιουργηθεί η εντύπωση ότι το ΠΑΣΟΚ δεν θα επέμενε μέχρι τέλους στην πρόταση για κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Ανδρέα Παπανδρέου και ότι θα υποχωρούσε στο σημείο αυτό με αντάλλαγμα μια δέσμευση του Συνασπισμού ότι θα υποστήριζε τον σημερινό Πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ για τη θέση του επόμενου Προέδρου της Δημοκρατίας — ένα είδος δηλαδή πολιτικής ασυλίας για τον πρώτο υπεύθυνο των σκανδάλων.

Ενδεικτικό των προθέσεων του Ανδρέα Παπανδρέου είναι εξάλλου και το γεγονός ότι εκτός από την επίδοση των προτάσεων για κυβερνητική συνεργασία στον κ. **Χαρί-**

ΛΑ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΑΣΘΕΝΕΙ ΒΑΡΙΑ

του Ρεπόρτερ

λαο Φλωράκη η μοναδική άλλη σημαντική πολιτική ενέργεια στην οποία προέβη από τη στιγμή που συνήλθε ήταν το ισχυρό ράπισμα που κατάφερε στον κ. Γιώργο Γεννηματά, αναθέτοντας τις διαπραγματεύσεις με το Συνασπισμό στον κ. Άκη Τσοχατζόπουλο.

Επιβεβαιώνονται συνεπώς όσα αναφέραμε στο προηγούμενο τεύχος του ΑΝΤΙ για τις έντονες ανησυχίες που έχουν προκαλέσει στον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ οι εντεινόμενες το τελευταίο διάστημα αρχηγικές εμφανίσεις του κ. Γεννηματά, ο οποίος σημειωτέον βάλλεται και από τους «συντρόφους» του που δεν χάνουν ευκαιρία για να τον χαρακτηρίσουν «Φαρισαίο».

Η αδιαμφισβήτητη κυριαρχία του Ανδρέα Παπανδρέου στο ΠΑΣΟΚ, σε πείσμα όλων των περί του αντιθέτου προβλέψεων και παρά τη σημαντική πολιτική ήττα που υπέστη το κόμμα του στις εκλογές, αποδεικνύεται και μόνο από το γεγονός ότι κανείς δεν τόλμησε να αμφισβητήσει αυτήν την κυριαρχία σε μια στιγμή τόσο... κατάλληλη για όποιον τρέφει αρχηγικές φιλοδοξίες. Έστω και σε κώμα ο Ανδρέας Παπανδρέου απέδιδε ότι το ΠΑΣΟΚ αρχίζει και τελειώνει στον ίδιο.

Αυτό βεβαίως δεν οφείλεται στην «ενότητα του Κινήματος», όπως διατυμπανίζει η «Αυριανή». Στα παρασκήνια του Γενικού Κρατικού ήταν εμφανής η απουσία «ενότητας» και διαφανής η επιθυμία των κορυφαίων στελεχών του ΠΑΣΟΚ να «απαλλαγούν» με κάποιο τρόπο από την παρουσία του Προέδρου τους, προκειμένου να διευκολυνθούν τουλάχιστον οι επαφές με το Συνασπισμό για την εξεύρεση κυβερνητικής λύσης.

Αλλά δεν τολμά κανείς να αμφισβητήσει την εξουσία του Ανδρέα Παπανδρέου, επειδή γνωρίζουν όλοι πολύ καλά ότι χωρίς αυτόν το ΠΑΣΟΚ θα διαλυθεί την επόμενη ημέρα, όπως γνωρίζουν πολύ καλά την έντονη γοητεία που ασκεί ακόμα στους οπαδούς του Κινήματος. Μια γοητεία που φαίνεται να αποτελεί τον κύριο συνεκτικό ιστό του ΠΑΣΟΚ. «Χωρίς τον Ανδρέα δεν θα πιάναμε ούτε το 30%» μας έλεγε χαρακτηριστικά αυτές τις ημέρες βουλευτής του ΠΑΣΟΚ.

Ο Ανδρέας Παπανδρέου γνωρίζει πολύ καλά ποια είναι η δύναμή του και θα την χρησιμοποιήσει μέχρι τέλους, προκειμένου να διασφαλισθεί ο ίδιος από την κάθαρση και να επιβάλει στο ΠΑΣΟΚ μια διάδοχη κατάσταση η οποία δεν θα τον απειλήσει. Έχει σημασία να αναφερθεί ότι θεωρεί «προσωπικό του επίτευγμα» το 39% και σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις προτίθεται να το χρησιμοποιήσει για την «αναβάπτιση» του ίδιου και την «ανανέωση του κινήματος» με ένα

ανοικτό συνέδριο. Στο συνέδριο αυτό θα κληθούν να συμμετάσχουν, «όλες οι δυνάμεις που αποχώρησαν κατά καιρούς από το ΠΑΣΟΚ». Από την άλλη πλευρά το συνέδριο θα χρησιμοποιηθεί για να εξουδετερωθούν «όλοι εκείνοι που σήμερα επωφθαλμιούν τη θέση του Ανδρέα, ο οποίος θα αποχωρήσει τη στιγμή που θα κρίνει αυτός, αφού προηγουμένως υποδείξει τη διαδοχή του».

Εκτός του κ. Γ. Γεννηματά, σε αυτούς που επωφθαλμιούν τη θέση του Ανδρέα Παπανδρέου στο ΠΑΣΟΚ, συμπεριλαμβάνονται ως γνωστόν αρκετοί άλλοι. «Είναι πολλά τα μαγαζάκια που ανοίγουν τελευταία στο Κίνημα» μας έλεγε στον προθάλαμο του Γενικού Κρατικού πρώην μέλος των κυβερνήσεων του Ανδρέα Παπανδρέου. Αλλά, σύμφωνα πάντα με τον ίδιο «κανείς από τους δελφίνους δεν έχει καμιά πιθανότητα να διαδεχθεί τον Ανδρέα Παπανδρέου, επειδή μόλις αποχωρήσει θα ξεσπάσει ο εμφύλιος πόλεμος και το ΠΑΣΟΚ θα διαλυθεί εις τα εξ'ων συνετέθη». Το ίδιο πρώην κυβερνητικό στέλεχος εξέφρασε την ελπίδα ότι «όπως συνέβη και στον αγώνα διαδοχής στη Νέα Δημοκρατία, η βάση θα μας κρατήσει ενωμένους».

Η εκτίμηση αυτή δεν φαίνεται να αποκλίνει και πολύ από την πραγματικότητα. Οι χιλιάδες οπαδοί του ΠΑΣΟΚ που συγκεντρώθηκαν αυτές τις ημέρες έξω από το νοσοκομείο, οι υστερικές εκδηλώσεις λατρείας προς τον Ανδρέα Παπανδρέου, το κλίμα ρεβανσισμού που επικρατούσε μέσα και έξω από το Γενικό Κρατικό, αποδεικνύει ότι η βάση του ΠΑΣΟΚ αποτελεί ακόμα μια συμπαγή πολιτική δύναμη που επιμένει να διατηρεί έντονη την παρουσία της στο πολιτικό προσκήνιο, παρά την εκλογική ήττα και τη δημόσια κατακραυγή για τα σκάνδαλα.

Δεν θα αναλύσουμε σήμερα τις πολιτικές, κοινωνικές και άλλες αιτίες αυτής της συμπεριφοράς της εκλογικής βάσης του ΠΑΣΟΚ. Πρέπει ωστόσο να σημειώσουμε ότι οι προηγούμενες διαπιστώσεις αποτελούν ίσως τη μοναδική δικαιολογία του Συνασπισμού για την παρελκυστική τακτική που ακολουθεί στο θέμα των μετεκλογικών κυβερνητικών συνεργασιών. Ο Συνασπισμός φοβάται ότι αν συμπράξει με τον Κ. Μητσotάκη θα προκαλέσει, λόγω του φανατισμού των οπαδών του ΠΑΣΟΚ, μια νέα και πιο οξυμένη πόλωση, με απρόβλεπτες συνέπειες.

Οι ανήμποροι δελφίνοι

Κατά τα άλλα συνεχίζεται η «διαδοχολογία». Σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες ο κ. Γ. Αλευράς εμφανίζεται ενισχυμένος και διαθέτων 17-21 «κεντρογενείς»

βουλευτές οι οποίοι μαζί με την υποστήριξη του κ. Αντώνη Λιβάνη του δίνουν πολλά ατού στον αγώνα των επιγόνων. Άλλες πληροφορίες επιμένουν στη σύμπραξη Λαλιώτη-Γεννηματά-Σημίτη, προκειμένου να εξασφαλισθεί ένα βιώσιμο διάδοχο σχήμα.

Στα σενάρια για τις μετεκλογικές εξελίξεις στο ΠΑΣΟΚ προστίθενται και κάποιες άλλες πληροφορίες και εκτιμήσεις που επιμένουν ότι η λύση στο «αδιέξοδο του κεντροαριστερού χώρου» και η δημιουργία του «νέου λαϊκίστικου κόμματος» που θα αντικαταστήσει το ΠΑΣΟΚ, δεν θα προέλθει μόνο μέσα από αυτό, αλλά και «από τα επάνω».

Στα πλαίσια αυτών των σεναρίων, δεν έμεινε απαρατήρητο ανυπόγραφο άρθρο που δημοσιεύτηκε στο ΒΗΜΑ της περασμένης Κυριακής και αποκάλυπτε ότι ο εκδότης της εφημερίδας επισκέφθηκε τον πρόεδρο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας κ. Βάϊτσέκερ, ο οποίος «άκουσε με ενδιαφέρον την ενημέρωση του κ. Λαμπράκη επάνω στις ελληνικές πολιτικές εξελίξεις μετά τις βουλευτικές εκλογές και τις προοπτικές που διανοίγονται τώρα».

Το ανυπόγραφο άρθρο του Βήματος, που αποδίδεται στον κ. Β. Μαθιόπουλο, δεν αποκάλυπτει ποιες θεωρεί ως πιθανότερες «προοπτικές» ο κ. Χρήστος Λαμπράκης. Είναι όμως γνωστές οι προσπάθειες που καταβάλλουν τελευταία τόσο το «διευθυντήριο» της ΕΟΚ όσο και η Ευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία για να παρέμβουν στις ραγδαίες πολιτικές εξελίξεις που συντελούνται στην Ελλάδα με σκοπό να προλάβουν μια λύση που θα ευνοεί τα συμφέροντά τους. Όπως είναι γνωστή η εύνοια που επιδεικνύει το συγκρότημα της οδού Χρήστου Λαδά προς τον κ. Σημίτη, αλλά και τον κ. Έμπερτ, τον επικρατέστερο διάδοχο της άλλης πλευράς. Οι αναγνώστες του ΑΝΤΙ θα θυμούνται εξάλλου ότι όπως γράψαμε την περίοδο του Χέρφλντ, οι ίδιοι ευρωπαϊκοί κύκλοι μεθόδευαν και τότε μια «λύση Σημίτη» στο πολιτικό αδιέξοδο που είχε δημιουργήσει η ασθένεια του Ανδρέα Παπανδρέου.

Όποια και αν είναι πάντως τα σενάρια για την τύχη και το μέλλον του ΠΑΣΟΚ, μετά την αποχώρηση του Ανδρέα Παπανδρέου, οι σεναριογράφοι πρέπει να έχουν κατά νουν, την εκτίμηση που προηγήθηκε. Το εκλογικό αποτέλεσμα της 18ης Ιούνη και οι μετέπειτα εξελίξεις αποδεικνύουν ότι η βάση του ΠΑΣΟΚ παραμένει ακόμα συμπαγής και «κλειστή» σε οποιοσδήποτε παρεμβάσεις και διεργασίες που δεν θα έχουν την έγκριση του Ανδρέα Παπανδρέου. Αν η βάση του ΠΑΣΟΚ «ανοίξει» στον πολιτικό διάλογο, αυτό θα εξαρτηθεί και από την Αριστερά. □

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙ ΑΚΟΜΑ ΝΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ

της Νίνας Σακκά-Νικολοπούλου

Μετά την τέταρτη φάση που προβλέπει η διαδικασία του άρθρου 37, του Συντάγματος, τα όρια —χρονικά και νομικά— περιορίζονται προκειμένου να επιτευχθεί το επιτακτικό αίτημα της κάθαρσης. Πέρα όμως από την πολιτική λύση που διαφαίνεται, το άρθρο της κ. Νίνας Σακκά-Νικολοπούλου, διδάκτορος του Συνταγματικού Δικαίου και επιστημονικής βοηθού στην Πάντειο, επιχειρεί να διερευνήσει —και δίδει λύση— τα συνταγματικά πλαίσια για τη διέξοδο από την κρίση.

1. Από το σύνολο σχεδόν των δημοσιευμάτων που αναφέρονται στις πολιτικές εξελίξεις και στα συνακόλουθα συνταγματικά προβλήματα, που αναγκαία δημιουργήθηκαν από τα αποτελέσματα των εκλογών της 17ης Ιουνίου, διαπιστώνεται τούτο: Αναζητείται όχι μόνο τρόπος σχηματισμού βιώσιμης κυβέρνησης για να αποφευχθεί μια νέα εκλογική περιπέτεια, αλλά κυρίως, το πώς θα ενεργοποιηθεί ο νόμος «περί ευθύνης υπουργών», ώστε να μην παραγραφούν τα αδικήματα των φερόμενων ως υπαιτίων των σκανδάλων κυβερνητικών παραγόντων. Μια και οι αλληπάλληλες διερευνητικές εντολές στους αρχηγούς των κομμάτων αποτυγχάνουν, οι ελπίδες όλων για την πραγματοποίηση της «κάθαρσης» έχουν εναποτεθεί στην τέταρτη φάση της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 37 παρ. 3 του Συντάγματος. Στο σχηματισμό δηλαδή κυβέρνησης, μετά από σύμφωνη γνώμη των κομμάτων, η οποία θα προσέλθει στη Βουλή για να ζητήσει ψήφο εμπιστοσύνης και που κύρια αποστολή της θα είναι η ικανοποίηση του αιτήματος της «κάθαρσης».

Μπαινει μόνο το ερώτημα αν η θετική έκβαση της τέταρτης φάσης εξασφαλίζει τις προϋποθέσεις ώστε να μην παραγραφούν τα αδικήματα, ή, έστω κι αν παραμείνει άγονη κι αυτή η φάση, το ίδιο το Σύνταγμα εμπεριέχει νομικές δυνατότητες για την πραγμάτωση αυτού του σκοπού.

2. Θα πρέπει να σημειωθεί από την αρχή τούτο: Η *κίνηση* του μηχανισμού του νόμου «περί ευθύνης υπουργών» δεν εξαρτάται από την ύπαρξη κυβέρνησης, αλλά από την ύπαρξη Βουλής¹. Επί πλέον δε υποστηρίζεται², ότι αρκούν λίγες μόνον μέρες διατήρησης της ζωής της Βουλής που αναδειχθηκε από τις εκλογές και της οποίας η σύνδοξ αρχίζει στις 3 Ιουλίου, για να εξασφαλιστεί η μη παραγραφή των αδικημάτων. Προφανώς, ο σχηματισμός βιώσιμης κυβέρνησης είναι εκείνος που εξασφαλίζει τη μακροβιότητα της Βουλής, ώστε η τελευταία, απερίσπαστη από σοβαρά και έκδηλα αφμισθητούμενες ασφυκτικές προθεσμίες, θα μπορέσει και να αρχίσει και να ολοκληρώσει το έργο της «κάθαρσης». Τι συμβαίνει όμως αν αποτύχει η προσπάθεια σχηματισμού μιας τέτοιας Κυβέρνησης; Υπάρχουν άραγε περιθώρια διατήρησης του βίου της νεοεκλεγμένης Βουλής έστω και για μικρό χρονικό διάστημα;

3. Αν η «τέταρτη φάση» της διαδικασίας του άρθρ. 37 παρ. 3 αποβεί και αυτή άκαρπη, τότε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας «...επιδίδει το σχηματισμό κυβέρνησης από όλα τα κόμματα της Βουλής για την διενέργεια εκλογών... και διαλύει τη Βουλή». Πρόκειται δηλαδή για προσπάθεια του προέδρου της Δημοκρατίας να σχηματιστεί όχι οικουμενική —αφού δεν εκπροσωπούνται όλες οι πολιτικές δυνάμεις— αλλά, όπως ορθά χαρακτηρίστηκε από την θεωρία³, «διακομματική - εκλογική κυβέρνηση», η οποία θα οδηγήσει τη χώρα σε νέες εκλογές.

Το πρώτο ζήτημα που ανακύπτει για το σχηματισμό μιας τέτοιας κυβέρνησης είναι, το αν απαιτείται η συμμετοχή όλων των κομμάτων ή αρκεί να συμμετέχουν τα περισσότερα κόμματα; Η διατύπωση της συνταγματικής διάταξης, η επιδίωξη δηλαδή σχηματισμού κυβέρνησης «από όλα τα κόμματα», δεν αφήνει, εκ πρώτης όψεως τουλάχιστον, στον ερμηνευτή πολλά περιθώρια για την αναζήτηση μιας λιγότερο ανελαστικής ερμηνείας. Έτσι, στη σημερινή πολιτική συγκυρία, απαιτείται, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή να συμμετέχουν εκπρόσωποι και των τριών κομμάτων της Βουλής. Αποδεχόμενοι την αυστηρή αυτή εκδοχή που προκύπτει από τη «γραμματική» ερμηνεία της διάταξης είναι δυνατόν η άρνηση ενός και μόνο κόμματος, έστω και αν αυτό αντιπροσωπεύει το μικρότερο ποσοστό ψήφων, να αποτελέσει τροχοπέδη στο

σχηματισμό «διακομματικής - εκλογικής κυβέρνησης».

Θα μπορούσε όμως να υποστηριχθεί, νομίζω όχι αβάσιμα, και μια άλλη εκδοχή: Ο διορισμός «υψηλειακής - εκλογικής κυβέρνησης» δηλαδή κυβέρνησης με πρωθυπουργό έναν από τους προέδρους των Ανωτάτων Δικαστηρίων, που προβλέπεται στην τελευταία φάση της διαδικασίας του άρθρου 37 παρ. 3, είναι η ύστατη λύση, η λύση ανάγκης στην οποία προσφεύγει ο πρόεδρος της Δημοκρατίας για να υπάρξει κυβέρνηση που θα οδηγήσει τη χώρα στις εκλογές. Από την ιεράρχηση αυτή του άρθρου 37 παρ. 3 διαφαίνεται, ότι αρχική επιλογή του συντακτικού νομοθέτη είναι η διακυβέρνηση της χώρας και η διεξαγωγή των εκλογών να γίνεται από τα ίδια τα κόμματα, από υπεύθυνους πολιτικούς, που πρόσφατα μάλιστα έχει αναδείξει η λαϊκή ετυμολογία, ή τουλάχιστον από πρόσωπα που υ-

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ποδεικνύονται από τα ίδια τα κόμματα και όχι από τους εξωκοινοβουλευτικούς και πολιτικά άπειρους δικαστές⁴. Επομένως, ο σχηματισμός «διακομματικής-εκλογικής κυβέρνησης» με τη συμμετοχή όλων των κομματικών δυνάμεων που εκπροσωπούνται στη Βουλή είναι η βασική επιδίωξη και η ιδεώδης λύση. Δεν θα πρέπει όμως να αποκλείεται και η δυνατότητα σχηματισμού της, όταν σε αυτή την κυβέρνηση δέχονται να συμμετέχουν τα περισσότερα κόμματα, που μάλιστα συγκεντρώνουν και την πλειοψηφία, και να μην εμποδίζεται η συγκρότησή της από τυχούσα άρνηση της μειοψηφίας να συμμετάσχει, άρνηση που θα πρέπει μάλλον να ερμηνεύεται ως παραίτηση της τελευταίας από το δικαίωμα συμμετοχής.

4. Σε αντίθεση με το παρελθόν, που μια εκλογική κυβέρνηση ήταν δυνατό να μην έχει ως αποκλειστική αποστολή τη διεξαγωγή των εκλογών, έστω και αν είχε συγκροτηθεί βασικά με αυτό τον στόχο, η «διακομματική-εκλογική κυβέρνηση», εφόσον κατορθωθεί ο σχηματισμός της, έχει από το Σύνταγμα μία και μόνη αποστολή: τη διεξαγωγή εκλογών⁵. Αυτό έχει ως άμεση συνέπεια την ενεργοποίηση πλέον της δυνατότητας του προέδρου της Δημοκρατίας να διαλύσει τη Βουλή. Και εδώ ανακύπτει το κρίσιμο ερώτημα: *Πότε* ο Πρόεδρος μπο-

ρεί να διαλύσει τη Βουλή μετά το σχηματισμό της «διακομματικής-εκλογικής κυβέρνησης»; Η αοριστία της διατύπωσης του Συντάγματος ως προς το χρόνο διάλυσης της Βουλής μπορεί εύλογα να δημιουργήσει την αρχική εντύπωση ότι ο χρόνος διάλυσης αποτελεί διακριτική ευχέρεια του προέδρου, που έτσι μπορεί να διαλύσει τη Βουλή είτε αμέσως είτε και μετά την πάροδο ημερών, εβδομάδων ή μηνών! Εν τούτοις η ευχέρεια αυτή μπορεί σαφώς να οριοθετηθεί με πλαίσιο αναφοράς την κοινοβουλευτική μορφή του πολιτεύματός μας.

Πράγματι δεν είναι δυνατή η συνύπαρξη της Βουλής με κυβέρνηση η οποία όχι μόνον δεν απολαμβάνει της εμπιστοσύνης της αλλά, αντίθετα, είναι εκ των προτέρων γνωστό ότι δεν θα προσέλθει καν ενώπιόν της για να ζητήσει ψήφο εμπιστοσύνης. Το ανώτατο χρονικό διάστημα που γίνεται από το Σύνταγμα ανεκτό για την παραμονή κυβέρνησης στην Αρχή χωρίς να έχει λάβει ψήφο εμπιστοσύνης, και μάλιστα κυβέρνησης που ας σημειωθεί για να διοριστεί έχει κατά τεκμήριο την εμπιστοσύνη της Βουλής, είναι η δε-

λύσει αμέσως με την αξιολογική κρίση ότι η αποτυχία της «τέταρτης φάσης» ουσιαστικά σημαίνει και άρνηση των κομμάτων να συμβάλουν στη διατήρησή της και στην κίνηση της διαδικασίας της «κάθαρσης».

Η τήρηση από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας της δεκαπενθήμερης προθεσμίας πριν τη διάλυση της Βουλής επιβάλλεται τόσο από τον ρυθμιστικό ρόλο που του αναγνωρίζει το άρθρο 30 του Συντάγματος, όσο και από τη ΡΑΤΙΟ του άρθρου 37 που είναι η προσπάθεια σχηματισμού βιώσιμης κυβέρνησης και όχι η διάλυση της Βουλής. Ειδικότερα, η προθεσμία αυτή μπορεί να εξυπηρετήσει τρεις στόχους: α) Να δώσει μια ακόμα ευκαιρία στα κόμματα να επανεξετάσουν τη δυνατότητα σχηματισμού βιώσιμης κυβέρνησης. Γιατί η βούληση του συντακτικού νομοθέτη, όπως ρητά διατυπώθηκε στα Πρακτικά της Αναθεωρητικής Βουλής, είναι ότι τα κόμματα, μέχρι την τελευταία στιγμή πριν από τη διάλυση της Βουλής, διατηρούν τη δυνατότητα να δηλώσουν στον πρόεδρο της Δημοκρατίας ότι μπορούν να σχηματίσουν και

σο το δυνατόν ευρύτερης αποδοχής, για να διενεργήσει εκλογές, και διαλύει τη Βουλή». Προβλέπεται δηλαδή από το Σύνταγμα και μια «έκτη φάση», όπου η τήρηση της δεκαπενθήμερης προθεσμίας μπορεί και πάλι να αποβεί σωτήρια με μια και μόνη διαφορά. Η υπηρεσιακή αυτή κυβέρνηση δεν μπορεί να παρουσιαστεί στη Βουλή και να ζητήσει ψήφο εμπιστοσύνης, αφού η δικαστική ιδιότητα του πρωθυπουργού της είναι ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του πρωθυπουργού κοινοβουλευτικής κυβέρνησης⁶.

Περιορισμένη χρονικά δυνατότητα επομένως για να διατηρηθεί στη ζωή η Βουλή, ώστε να τεθεί σε κίνηση η διαδικασία του νόμου «περί ευθύνης υπουργών» και να αποφευχθεί η παραγραφή των αδικημάτων παρέχεται από το Σύνταγμα. Αρκεί βέβαια να υπάρχει αφενός μεν η πολιτική βούληση για την εκμετάλλευση αυτής της δυνατότητας αφετέρου μια ελαστική «ανάγνωση» των διατάξεων του Συντάγματος από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας.

* * *

Πολύς λόγος γίνεται τελευταία, και ασφαλώς θα κορυφωθεί ο λόγος αυτός σε λίγες μέρες, για την ευθύνη των συνταγματολόγων κατά τις επιστημονικές τους εκτιμήσεις των όσων συμβαίνουν, με βασικό κριτήριο αν η άποψή του βοηθά ή δεν βοηθά την κάθαρση. Πρόκειται για βασικό λάθος, που γίνεται «εκ του πονηρού», για να καλυφθούν οι ευθύνες των πολιτικών κομμάτων. Οι συνταγματολόγοι δεν προτείνουν προσωπικές λύσεις, αλλά αναζητούν το νόημα του Συντάγματος για το οποίο, πάντως, εκείνοι δεν ευθύνονται. Το αν θα γίνει κάθαρση, εξαρτάται αποκλειστικά και μόνο από τις επιλογές των πολιτικών κομμάτων. Δεν είναι ιδίον των Δημοκρατών οι παραλήψεις των πολιτικών κομμάτων να διορθώνονται με παραβιάσεις του Συντάγματος που καλούνται να προτείνουν οι συνταγματολόγοι.

1. Συνέντευξη Π. Παυλόπουλου σε 9,84, εφ. ΤΟ ΕΘΝΟΣ της 22.6.89, Φ. Κουβέλης, εφ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ της 23.6.89.

2. Βλ. σχετικά Αρ. Μάνεση σε εφ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ της 25.6.89.

3. Αν. Μανιτάκης, εφ. Η ΠΡΩΤΗ της 23.6.89.

4. Για τα μειονεκτήματα των Υπηρεσιακών - εκλογικών κυβερνήσεων βλ. Ν. Σακκά-Νικολοπούλου, Οι υπηρεσιακές κυβερνήσεις στην Ελλάδα - Από την πολιτική πρακτική στη συνταγματική θεομορφία, δ.δ. (αδην.).

5. Ο Μ. Πικραμένος, Ο θεσμός της υπηρεσιακής - εκλογικής κυβέρνησης, 1987, σ. 60 αναφέρει ότι η διακομματική-εκλογική κυβέρνηση έχει ως «κύρια αποστολή τη διενέργεια εκλογών».

6. Βλ. άρθρο 89§4 Σ 1975/86.

ΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΘΑΡΣΗ;

καπενθήμερη προθεσμία του άρθρου 84 παρ. 1 του Συντάγματος. Έτσι, η μόνη ορθά κοινοβουλευτική λύση είναι η *άμεση* διάλυση της Βουλής από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας μετά τη συγκρότηση της «διακομματικής-εκλογικής κυβέρνησης». Σε αυτή την περίπτωση πλέον, αν δηλαδή διαλυθεί η Βουλή που ανέδειξαν οι εκλογές της 19ης Ιουνίου, είναι αδύνατη όχι μόνο η ολοκλήρωση, αλλά και αυτή η έναρξη της διαδικασίας για τη διακοπή της παραγραφής. Δικαιώνονται λοιπόν εκείνοι που στηρίζουν τις ελπίδες τους για την επίτευξη της «κάθαρσης» στην επιτυχή έκβαση της «τέταρτης φάσης» της διαδικασίας;

5. Νομίζω, ότι υπάρχουν ακόμα μερικά περιθώρια, όχι πάντως πέρα από το δεκαπενθήμερο από την ορκωμοσία της «διακομματικής-εκλογικής κυβέρνησης», για να διατηρηθεί η Βουλή από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Πριν όμως από τη συνταγματική θεμελίωση αυτής της δυνατότητας του προέδρου, θα πρέπει να τονιστεί ότι η διατήρηση ή όχι της Βουλής δεν μπορεί να στηριχθεί σε *πολιτική εκτίμηση* του Προέδρου. Έτσι, δεν μπορεί να επικαλεσθεί την πανηγυρικά διατυπωμένη και επαναλαμβανόμενη βούληση των κομμάτων να μην δοθεί δυνατότητα παραγραφής των αδικημάτων και, με αυτό το σκεπτικό, να διατηρήσει τη Βουλή· ούτε όμως και να τη δια-

να στηρίξουν βιώσιμη κυβέρνηση, δηλαδή την οποία ο πρόεδρος είναι υποχρεωμένος να αποδεχθεί.

β) Η ίδια η «διακομματική-εκλογική κυβέρνηση», εφόσον υπάρχει πολιτική βούληση, μπορεί να προσέλθει στη Βουλή και να λάβει ψήφο εμπιστοσύνης, με σκοπό την αναστολή της παραγραφής. Μια τέτοια λύση δεν φαίνεται να προσκρούει σε συνταγματική διάταξη, αφού μάλιστα υπάρχει και σχετική πρακτική στο παρελθόν. Συγκεκριμένα όταν η «Υπηρεσιακή-εκλογική κυβέρνηση» του Κ. Γεωργακόπουλου το 1958 παρουσιάστηκε στην Βουλή και ζήτησε ψήφο εμπιστοσύνης για την επιψήφιση του εκλογικού νομοσχεδίου. γ) Και αν ακόμα υποθεθεί ότι δεν επιτευχθεί κανένας από τους δυο προηγούμενους στόχους, η προθεσμία των 15 ημερών DE FACTO διευκολύνει τη Βουλή να κινήσει τη διαδικασία του νόμου «περί ευθύνης υπουργών».

6. Όσα ήδη υποστηρίχθηκαν ως προς τη δυνατότητα της διατήρησης της Βουλής και μετά την αποτυχία της τέταρτης διαδικαστικής φάσης του άρθρου 37 παρ. 3 ισχύουν και στην περίπτωση αδυναμίας σχηματισμού «διακομματικής-εκλογικής κυβέρνησης». Στη τελευταία αυτή περίπτωση ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας «...αναθέτει στον Πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας ή του Αρείου Πάγου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου το σχηματισμό Κυβέρνησης, ό-

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΠΕΙΓΕΤΑΙ

ΟΡΙΣΤΙΚΑ αποφασισμένο φέρουν οι τελευταίες πληροφορίες (σ.σ. Τετάρτη μεσημέρι) τον πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. **Χρήστο Σαρτζετάκη** να επιθυμεί την «ταχύτερη δυνατή άρση του πολιτικού αδιεξόδου» και την —αναγκαστική για τον ίδιο— προσφυγή στις εκλογές τις αρχές Αυγούστου. Και όχι μέσα σε 20 μέρες γιατί αυτό είναι το ακραίο όριο για την υποβολή των συνδυασμών στα αρμόδια δικαστήρια.

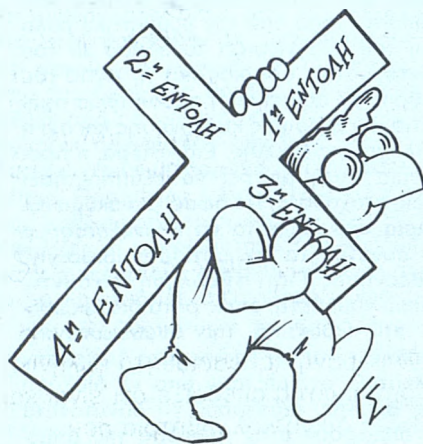
Οι ΙΔΙΕΣ πληροφορίες φέρουν τον κ. Σαρτζετάκη να έχει μάλλον απογοητευθεί ως πολιτειακός παράγων από τις «άγονες και εγωιστικές» συμπεριφορές και των τριών μεγάλων κομματικών σχηματισμών.

ΙΣΩΣ είναι άγνωστο ευρύτερα αλλά ο πρόεδρος της Δημοκρατίας φέρεται να έχει εκφράσει σε συνομιλητές του αμέσως μετά τις εκλογές (ανάμεσα στους οποίους και οι κ. Κ. Μητσotάκης και Χαρ. Φλωράκης) ότι προσωπικά του επιθυμία είναι να βρεθεί λύση με τη δημιουργία κυβέρνησης από τα πολιτικά κόμματα.

ΜΑΛΙΣΤΑ ο κ. Σαρτζετάκης φέρεται να είχε δεχθεί τη συνταγματική ερμηνεία ότι μπορούσε να αναθέσει το σχηματισμό Κυβέρνησης στον πρόεδρο της ΝΔ κ. Κ. **Μητσotάκη** χωρίς ρητή δήλωση υποστήριξης από τον «Συνασπισμό» ή τον κ. **Χαρ. Φλωράκη** προσωπικά. Κατά την άποψη του προέδρου της Δημοκρατίας και τις προσωπικές συνταγματικές του ερμηνείες ακούσε σχετικά ο κ. Φλωράκης να γνωστοποιούσε πως συμφωνεί στη διαδικασία της «κατ' αρχήν ανάθεσης» εντολής στον κ. Μητσotάκη ακόμα και με την επιφύλαξη να κριθεί η τύχη της κυβέρνησης αυτής στη Βουλή ώστε να ανέθετε ο κ. Σαρτζετάκης στον πρόεδρο της ΝΔ την εντολή.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ ότι ο κ. Μητσotάκης να διαβεβαίωσε τον πρόεδρο της Δημοκρατίας ότι μπορούσε να εξασφαλίσει αυτή τη δήλωση και μάλιστα ενώπιόν του από τον κ. Φλωράκη αλλά τελικά αποδείχθηκε ότι εκείνος που διέθετε τη μεγαλύτερη υπευθυνότητα και ευελιξία ήταν ο κ. Σαρτζετάκης.

Η ΕΥΚΟΛΗ σχετικά διαβεβαίωση του κ. Μητσotάκη ήταν χωρίς αντίκρουσμα την επομένη καθώς ο κ. Φλωράκης δεν προσήλθε στην προγραμματισμένη συνάντηση στο Προεδρικό Μέγαρο και επιπλέον από το «Συνασπισμό» κυκλοφόρησαν φήμες ότι αρνήθηκε να τον συνοδεύσει στη

του Δημήτρη Μιχαήλ

Ο πρόεδρος κ. Χρήστος Σαρτζετάκης συνδυάζοντας την πολιτικότητα και τις γνώσεις του περί τα συνταγματικά μεθοδεύει τη διέξοδο από την πολιτική κρίση.

Μαδρίτη εκπρόσωπος του «Συνασπισμού». Γεγονός αναληθές βεβαίως. Αλλά και για το ραντεβού με τον Κύριο Πρόεδρο ο κ. Χαρ. Φλωράκης αφηγήθηκε διαφορετικά τα συμβάντα. Όπως επίσης είναι αληθές ότι όχι μόνο με συμφωνία του κ. Μητσotάκη αλλά και του κ. Α. Παπανδρέου ο πρόεδρος της Δημοκρατίας εκπροσώπησε τη χώρα στη Διάσκεψη των αρχηγών των κρατών της ΕΟΚ στη Μαδρίτη.

ΜΕΤΑ από τον κύκλο των εννέα ημερών, που λήγει απόψε το βράδυ (Παρασκευή 30 Ιουνίου), ο κ. Σαρτζετάκης, όπως αναφέρουν οι ίδιες πληροφορίες, πρόκειται να καλέσει αύριο Σάββατο τους αρχηγούς των δυο πολιτικών κομμάτων και τον εκπρόσωπο του ΠΑΣΟΚ κ. Α. Τσοχατζόπουλο για τις γνωστές τρεις απομένουσες λύσεις του άρθρου 37 του Συντάγματος. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας φέρεται με βάση τα δεδομένα από

το μεσημέρι της Τετάρτης, μετά δηλαδή την ανελαστική απόφαση της Κ.Ο. της ΝΔ για «*πρωθυπουργία Μητσotάκη και μόνο*» και την ανελαστική απόφαση του ΠΑΣΟΚ για «*πρωθυπουργία Α. Παπανδρέου και μόνο*», να έχει καταλήξει στη δική του πρόταση και προοπτική.

ΜΕ ΚΥΡΙΟ κριτήριο να περισωθεί το θέμα της κάθαρσης και να μην λειτουργήσει καμιά διαδικασία παραγραφής, ο κ. Σαρτζετάκης θα ολοκληρώσει εντός του Σαββάτου τις σχετικές δυνατότητες για τον σχηματισμό πολιτικής ή οικουμενικής κυβέρνησης από όλα τα κόμματα και εντός του Σαββάτου θα έχει αποφασίσει τη νέα προσφυγή σε εκλογές.

ΚΑΠΟΙΑ αλλαγή στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων της Προεδρίας της Δημοκρατίας ή και ενωρίτερα στα πλαίσια της εντολής στον κ. Χαρ. Φλωράκη θα είναι μια «*ευχάριστη, αλλά μη προσδοκώμενη έκπληξη*».

ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΙΣΜΟ υπηρεσιακής κυβέρνησης το Σάββατο και πιθανή ορκωμοσία της την Κυριακή (έστω και ως πρώτο κλιμάκιο) ο κ. Σαρτζετάκης πιστεύει ότι διασώζεται το θέμα της κάθαρσης καθώς δεν θα έχει προλάβει να συγκροτηθεί σε σώμα και σε πρώτη ειδική συνεδρίαση η νέα Βουλή και κατά συνέπεια δεν λογίζεται ότι έχει εισέλθει στις διαδικασίες της Συνόδου του Σώματος. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με την ερμηνεία του κ. Σαρτζετάκη και την πολιτική του επιλογή (που θα ενισχυθεί από τις σχετικές δηλώσεις των κομμάτων) δεν ισχύει ο βασικός όρος της παραγραφής του ΝΔ 802/71, και της ισχύος του μέχρι σήμερα.

ΚΥΚΛΟΙ της προεδρίας της Δημοκρατίας υποστηρίζουν ότι οι απόψεις του καθηγητή κ. Αρ. Μάνεση ότι η διάλυση της Βουλής πριν συνέλθει αποτελεί καταχρηστικό δικαίωμα του προέδρου της Δημοκρατίας, αναιρείται στη χειρότερη περίπτωση από την, πολιτικής και γενικής συμφωνίας, επιλογή να αποτραπεί η παραγραφή ή έστω η περιπλοκή του σημαντικού θέματος της κάθαρσης.

ΕΤΣΙ, με βάση τα δεδομένα της Τετάρτης, ο κ. Σαρτζετάκης καταλήγει, παρά την αρχική του επιθυμία, στο σχηματισμό κυβέρνησης με πρόεδρο τον κ. Μποτόπουλο για να διενεργήσει εκλογές, αναλαμβάνοντας το μέρος της ευθύνης να είναι αυτή «*όσο το δυνατόν ευρύτερης αποδοχής*». Όπως δεν μπόρεσαν να είναι οι κυβερνήσεις των κομμάτων. □

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΚΑΘΑΡΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΙΣΤΕΡΑ;

του Βαγγέλη Γιαχνη

Λίγους μήνες πριν απ' τον ίδιο χώρο εκφράζαμε τις επιφυλάξεις μας για την αίσια έκβαση αυτών των εκλογών. Κι όμως... Πολλά πράγματα ωρίμασαν ακόμη και σε τούτη τη χώρα που ορισμένοι μη μπορώντας να την κατατάξουν μεταξύ των «τριών κόσμων» αποφάνθηκαν ότι ανήκει στον «κόσμο του δυόμισι». Περισσότερο απ' όλα όμως σ' αυτή την κρίσιμότερη ίσως μεταπολεμική εκλογική αναμέτρηση, αναδείχθηκε η ωριμότητα και η ψυχραιμία του ελληνικού λαού που παρά τις εμπρηστικές, απολίτικες και χαμηλοτάτου επιπέδου αντιπαραθέσεις των ηγετών του δικομματισμού, δεν παρασύρθηκε σε άφρονες πράξεις βίας και εκτραχηλισμού, με εξαίρεση το μοναδικό επεισόδιο της Θεσσαλονίκης και τις θλιβερές ασχημίες του «αυριανοτομπρισμού», που εκδηλώθηκαν έξω από το νοσοκομείο που νοσηλεύεται, ο τελευταίος ίσως κοινοβουλευτικός αυτοκράτορας της ψωροκώσταινας.

Σ' αντίθεση όμως με τη σύνεση και την ωριμότητα του λαού, η πολιτική ηγεσία επιδεικνύει μίαν απαράδεκτη εμμονή στις αναχρονιστικές αντιλήψεις περί αυτοδυναμιών, ηγεμονίας και επικυριαρχίας του ενός έναντι όλων των άλλων.

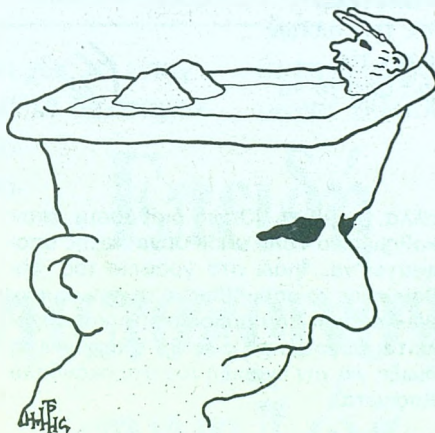
Είναι χαρακτηριστική η αλαζονία των «δύο Λουδοβίκων». Ενώ εμφανίζονται να επιδιώκουν κυβερνήσεις συμμαχικές μακράς ή βραχείας πνοής — θέτουν ως απαράβατο όρο την κατάληψη της πρωθυπουργικής καρέκλας, έστω κι αν ο ένας εκ των δύο είναι σχεδόν μόνιμος τρόφιμος των νοσοκομείων.

Ο «Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου», εμφανίζεται ελαφρώς ζαλισμένος καθώς για πρώτη φορά στην ιστορία της η αριστερά γίνεται δέκτης εντολής για το σχηματισμό κυβέρνησης. Γι' αυτό παλινδρομεί και παλινωδεί μεταξύ πολλών επιλογών. Είναι χαρακτηριστικό ότι μέσα σε λίγες μέρες άλλαξε τέσσερις φορές αποφάσεις, ενώ παραμένει άγνωστη η τύχη της τελευταίας του πρότασης, για κυβέρνηση ευρύτερης αποδοχής με τη συμμετοχή όλων των κοινοβουλευτικών κομμάτων.

Κύριο στοιχείο ωστόσο της γενικότερης σύγχυσης είναι η έλλειψη ευκρινών πολιτικών στόχων εκ μέρους των κομματικών ηγεσιών.

Όλοι οχυρώθηκαν πίσω από τη μαγική πλέον λέξη καθάρση που προσέλαβε μεταφυσικές διαστάσεις. Καθάρση λοιπόν και όλοι εμφανίζονται — ακόμη και οι θύτες — να κατέχουν το «πανίσχυρο απορροπαντικό των

Λίγες μέρες μετά τις εκλογές και θα πρέπει να αισθανόμαστε μάλλον ευτυχείς, γιατί παρά τους επικίνδυνους κλυδωνισμούς που υπέστη το —ούτως ή άλλως— επισφαλές και καθημαγμένο από τις πολύχρονες λεηλασίες και πειρατικές επιδρομές, σκάφος της ελληνικής δημοκρατίας, διήλθε σώο από τις συμπληγάδες της πόλωσης και των σκανδάλων. Η λεγόμενη και ευαίσθητη ελληνική δημοκρατία απέδειξε ότι είναι και δεινή κολυμβήτρια που καταφέρνει να κινείται με άνεση ακόμη και σε λασπόνερα. Ποιος θα το πίστευε;

29 κατασκευαστών πλυντηρίων» που θα αποκαθάρει τον πολιτικό μας βίο από τους λεκέδες που έχουν εισχωρήσει και στις πλέον απόκρυφες πτυχές του.

Αλλά τί είναι η καθάρση και ποιο είναι το πολιτικό της περιεχόμενο; Είναι μήπως μόνον ο ποινικός κολασμός ορισμένων υπουργών του ΠΑΣΟΚ όπως διατείνεται η Ν.Δ. που κυκλοφορεί μία λίστα προγραφών; Ή μήπως είναι και προέκταση αλλαγών σε επίπεδο θεσμών και δομών; Είναι δηλαδή η άρση του τραπεζικού απορρήτου και κατά συνέπεια και εμπορικού απορρήτου, τουλάχιστον των κρατικών οργανισμών των επιχειρήσεων, ο κοινοβουλευτικός έλεγχος των προμηθειών του στρατού, η διαφάνεια και η συμμετοχή

των εργαζομένων στον έλεγχο γενικότερα των κρατικών προμηθειών, η απορρύθμιση των κλειστών κυκλωμάτων της δικαιοσύνης, κ.λπ.;

Αν πρόκειται για την πρώτη περίπτωση, τότε δεν υπάρχει πράγματι κανένα πρόβλημα, αφού όλοι σχεδόν συμφωνούν, μηδέ του ΠΑΣΟΚ εξαιρουμένου — που πλειοδοτεί μάλιστα λέγοντας ότι «οι υπεύθυνοι θα τιμωρηθούν όσο ψηλά κι αν βρίσκονται».

Αλλά μία τέτοια φτωχή ερμηνεία του όρου καθάρση συγκαλύπτει το πρόβλημα, αποπροσανατολίζει την κοινή γνώμη και απαλάσσει το σύστημα από τις ευθύνες του, για τη γέννηση παρόμοιων τερατόμορφων σκανδάλων. Γι' αυτό δεν είναι δυνατόν η αριστερά να συμφωνεί στο θέμα της καθάρσης με τη συντηρητική παράταξη, (όπως δήλωσε, αφήνοντας εμβρόντητο το ακροατήριό του ο κ. Φλωράκης) αλλά ούτε και με το ΠΑΣΟΚ. Η αριστερά για να παραμείνει αριστερά οφείλει να αποσαφηνίσει τη θέση της απέναντι στο πρόβλημα της καθάρσης και ν' αποκαταστήσει το βαθύτατο πολιτικό και κοινωνικό περιεχόμενό της, ώστε να γίνει ερέθισμα για την ανάπτυξη κινήματος στη βάση, διευρύνοντας μ' αυτό τον τρόπο τον κοινωνικό της χώρο.

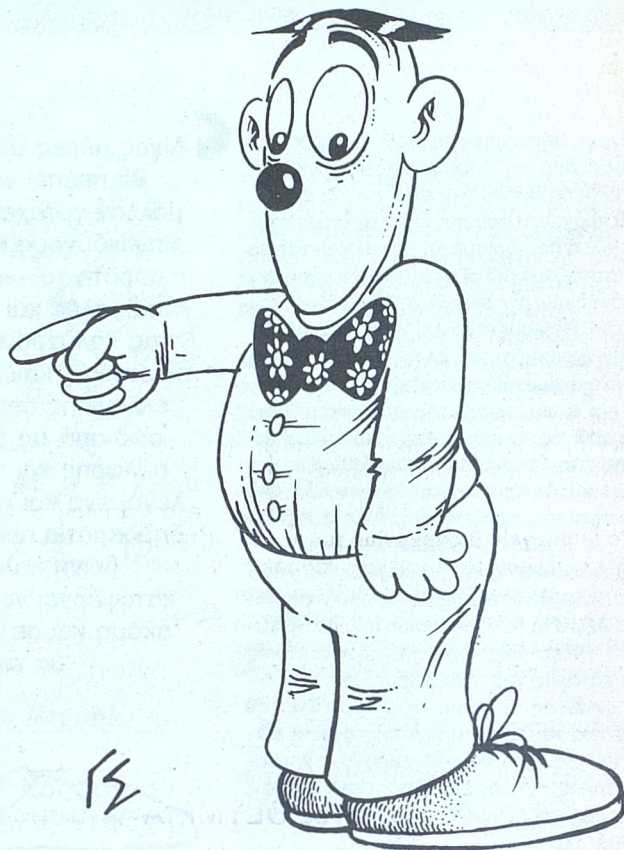
Η ηθικολογία και η περί εντίμων φιλολογία είναι μία προσπάθεια αυτοπροστασίας του ίδιου του συστήματος. Ένας βοροκομματισμός που προβάλλει τους έντιμους σαν εγγυητές της αστικής νομιμότητας. Είναι η αυτόματη εναλλακτική λύση του ίδιου του συστήματος γι' αυτό και τα δύο κυρίαρχα κόμματα αναπτύσσουν το παιχνίδι τους, ακριβώς πάνω στον τόπη της ηθικής. Αλλά το γήπεδο της αστικής νομιμότητας δεν προσφέρεται για το παιχνίδι της αριστεράς. Από ιστορική τουλάχιστον άποψη ποτέ δεν κέρδισε, όταν περιορίσει τη δραστηριότητά της, μόνο στα αστικοδημοκρατικά και κοινωνικοπολιτικά πλαίσια. Βεβαίως, υπάρχουν πολλά προβλήματα αστικοδημοκρατικής υφής που επιζητούν πειστικά τη λύση τους και δεν είναι δυνατόν ν' αφήνουν αδιάφορη την αριστερά. Αλλά χωρίς την ένταξη αυτού του προβληματισμού σ' ένα στρατηγικότερο πλαίσιο αλλαγών, δεν είναι δυνατόν να βρεθεί η σωστή λύση. Ο ρεαλισμός της εξουσίας και η αξιοποίηση της ιστορικής ευκαιρίας για ένα ρυθμιστικό ρόλο, δεν έρχεται κατ' ανάγκη σ' αντίθεση με τις πάγιες επιδιώξεις της αριστεράς για ριζοσπαστικές αλλαγές στο θεσμικό ιστό της ελληνικής κοινωνίας. □

Η ΑΚΥΒΕΡΝΗΣΙΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΣΤΑ

Αποτελεί κοινή διαπίστωση η πλήρης ακυβερνησία που επικρατεί σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια. Η οικονομία χρεωκοπεί, οι μηχανισμοί της αγοράς έχουν νεκρώσει, η Άγκυρα κλιμακώνει τον επεκτατισμό της, τα σκάνδαλα και τα ρουσφέτια οργιάζουν.

Η απαράδεκτη κατάσταση που επικρατεί τις τελευταίες δύο εβδομάδες στην Ελλάδα δεν είναι αποτέλεσμα του «υπηρεσιακού χαρακτήρα» της κυβέρνησης Ανδρέα Παπανδρέου που συνεχίζει να ελέγχει την εξουσία, καθώς αποδείχθηκαν άκαρπες οι εντολές. Το χάος στο οποίο έχει περιπέσει η χώρα αποτελεί τη «φυσική συνέπεια» της παραμονής του Ανδρέα Παπανδρέου στην εξουσία και την κορύφωση των σκανδάλων της πασοκικής οκταετίας. Αποτελεί επίσης χαρακτηριστικό δείγμα του τρόπου με τον οποίο ο Ανδρέας Παπανδρέου και οι υπουργοί του αντιλαμβάνονται την ενάσκηση των καθηκόντων τους.

Η δήωση του δημόσιου χρήματος και η καταρράκωση της εθνικής αξιοπρέπειας που συντελούνται αυτές τις ημέρες μπροστά στα μάτια μας από μια κυβέρνηση που δεν διαθέτει καν τη «λαϊκή εντολή» αποτελεί εξάλλου και την απόδειξη της αδυναμίας των άλλων πολιτικών δυνάμεων να συνειδητοποιήσουν τις ευθύνες τους και να εμποδίσουν τη χώρα από το να φτάσει στο χείλος της αβύσσου.

Το ΑΝΤΙ έκανε ένα σύντομο ρεπορτάζ στους κυριότερους τομείς του κυβερνητικού μηχανισμού και ακολουθούν μερικά παραδείγματα της χαώδους κατάστασης που επικρατεί σήμερα στο δέκατο μέλος της ΕΟΚ μεσούντος του 1989.

Η **οικονομία** της χώρας βρίσκεται σε τραγικό αδιέξοδο. Με αφορμή το τελευταίο γνωστό σκάνδαλο, αυτό της Κτηματικής Τράπεζας, που εξέθεσε διεθνώς τη χώρα, καλά ενημερωμένοι οικονομικοί κύκλοι επισημαίνουν ότι η ελληνική οικονομία γενικότερα και η δραχμή ειδικότερα δεν έχουν άλλα περιθώρια αντοχής. Τα συναλλαγματικά αποθέματα μειώνονται επικίνδυνα, το εξωτερικό χρέος αυξάνεται εξίσου επικίνδυνα, το τραπεζικό σύστημα έχει ήδη υπονομευθεί εξαιτίας της Τράπεζας Κρήτης και της Κτηματικής κι οι προεκλογικές παροχές του ΠΑΣΟΚ θα οδηγήσουν σίγουρα σε μια νέα έκρηξη του πληθωρισμού.

Ο υπηρεσιακός υπουργός Εθνικής Οικονομίας, **Παναγιώτης Ρουμελιώτης** περι

αλλά τυρβάζει. Όπως διαβάσαμε στον καθημερινό Τύπο ο κ. Ρουμελιώτης αποφεύγει να... πάει στο γραφείο του, φοβούμενος το ασυμβίβαστο με την «ευρωβουλευτική» του αρμοδιότητα και ασχολείται μόνο με το πώς θα αποφύγει τη δίωξη για την ανάμιξη του στο σκάνδαλο Κοσκωτά.

Τα **εθνικά θέματα** καρκινοβατούν. Οι συνομιλίες Βασιλείου - Ντενκτάς υπό την αιγίδα του ΟΗΕ βρίσκονται σε μια κρίσιμη φάση για το μέλλον ολόκληρου του ελληνισμού, αλλά ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας μπορεί να διαπραγματευθεί με τον εξίσου υπεύθυνο Έλληνα πρωθυπουργό μόνο στην «εντατική» και εν μέσω σωλήνων και ορών. Ούτε την εκπροώπησή του για τον χειρισμό των κρίσιμων εθνικών θεμάτων δεν τολμά να αναθέσει σε άλλον ο «υπηρεσιακός» πλέον Ανδρέας Παπανδρέου.

Στη **Θράκη** η ατμόσφαιρα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις οξύνεται σταθερά, καθώς συνεχίζονται οι προκλητικές παρεμβάσεις της Άγκυρας η οποία ετοιμάζεται

να εξαπολύσει μια διεθνή εκστρατεία για την «προστασία των τουρκικών μειονοτήτων». Και ενώ πολλοί διεθνολόγοι και τουρκολόγοι κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου, ο Έλληνας «υπουργός» Εξωτερικών κ. **Κάρολος Παπούλιας** συνεχίζει να αδιαφορεί με τρόπο εξοργιστικό, σε σημείο που η συμπεριφορά του να αγγίζει πλέον τα όρια της μειοδοσίας.

Μαζί με όλα αυτά σε λίγο θα τεθεί επί τάπητος και το θέμα των αμερικανικών βάσεων. Το περιθώριο των 17 μηνών για την οριστική απομάκρυνση των βάσεων που θέτει η ελληνοαμερικανική συμφωνία του 1983 λήγει τον Απρίλιο του 1990, γεγονός που σημαίνει ότι, αν αποφασισθεί η απομάκρυνση των βάσεων, οι σχετικές διαπραγματεύσεις πρέπει να τελειώσουν το αργότερο το Δεκέμβριο αυτού του χρόνου. Αλλά για να τελειώσουν το Δεκέμβριο θα έπρεπε να έχουν ήδη αρχίσει.

Το χάος δεν σταματά εδώ.

Το **υπουργείο Οικονομικών** του «κ. Τσοβόλα δώσα όλα» έχει σταματήσει

ΑΔΙΟ ΤΩΝ ΣΚΑΝΔΑΛΩΝ

του Ρεπόρτερ

τους φορολογικούς ελέγχους των επιχειρήσεων και την εποπτεία των καταστημάτων, προφανώς για να αποκτήσει επιπλέον συμπάθειες στον επιχειρηματικό κόσμο, χωρίς ο κ. υπουργός να ενδιαφέρεται αν θα παραδώσει κι αυτός «καμένη γη».

Στο υπουργείο Εμπορίου του κ. Ακριτίδη εκκρεμούν ακόμα χιλιάδες αιτήσεις ανατιμήσεων, για εκλογικούς λόγους κι αυτές προφανώς, δεν γίνονται οι κρατικές πραγματογνωμοσύνες, έχει παγώσει το θέμα του εκσυγχρονισμού της ασφαλιστικής αγοράς, όπως και το νομοσχέδιο για την προστασία από τον ανταγωνισμό, ενώ υπολειπονται όλες οι βασικές υπηρεσίες, όπως αυτές για τον έλεγχο των τιμών και την προστασία του καταναλωτή και η κεντρική αγορανομική επιτροπή.

Στο υπουργείο Βιομηχανίας του κ. Πεπονή εκκρεμούν σημαντικές συμβάσεις έργων, επενδύσεις και νομοσχέδια που είχαν αναγγελθεί θριαμβευτικά από τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ, όπως η συμφωνία για το φυσικό αέριο με την ΕΣΣΔ, η αναμόρφωση του νόμου 1262 για τις επεν-

δύσεις, το πετροχημικό εργοστάσιο και η ΑΕΒΑΑ της Πτολεμαΐδας.

Εκτός των προηγούμενων:

Σταμάτησε η διαδικασία χορήγησης των **πρώρων συντάξεων** στους αγρότες ηλικίας 55-65 ετών και εγκαταλείπουν τις καλλιέργειές τους. Η πρόωρη συνταξιοδότηση είχε αποφασισθεί εσπευσμένως πριν από τις εκλογές.

Ο κ. **Τόμπρας** του ΟΤΕ, άρτι αποφυλακισθείς, συνεχίζει τους προκλητικούς διορισμούς και επιμένει στην υπογραφή σκανδαλωδών συμβάσεων με την INTRACOM του κ. **Κόκκαλη**, εκχωρητή γιωτ και άλλων διευκολύνσεων προς το πρωθυπουργικό ζεύγος.

Στη ΔΕΗ του κ. **Μπριδιμήρη** μοιράζονται, σύμφωνα με δημοσιεύματα του Τύπου, εκατομμύρια σε ψηφοφόρους του ΠΑΣΟΚ, με τη μορφή υπερωριών, συνάπτονται ύποπτα δάνεια πολλών δισεκατομμυρίων, ενώ στα πλαίσια πάντα των διευκολύνσεων προς τον επιχειρηματικό κόσμο οι αρμόδιες υπηρεσίες της ΔΕΗ αποφεύγουν να εισπράξουν τις οφειλές εκατομμυρίων μεγάλων εταιρειών, όπως η ΛΑΡΚΟ και τα τσιμέντα Χαλκίδας.

Εξίσου χαώδης είναι, για να τελειώ-

νουμε, η κατάσταση στο **υπουργείο Εσωτερικών** του κ. **Μπέλτσου**, ευνοούμενου του κ. **Άκη Τσοχατζόπουλου**. Αρκεί να αναφερθεί ότι σύμφωνα με δημοσιεύματα του Τύπου της Τετάρτης καθυστερεί ακόμη η έκδοση των τελικών εκλογικών αποτελεσμάτων, επειδή υπολείπονται τα αποτελέσματα τριών ολόκληρων νομών.

Τέλος στο υπουργείο **Εθνικής Άμυνας** του κ. **Χαραλαμπίδου** μεθοδεύονται διάφορες επικερδείς για τους μεσάζοντες συμβάσεις της «τελευταίας στιγμής», όπως η αγορά των ηλεκτρονικών αντιμέτρων για τα νέα μαχητικά αεροσκάφη.

Δεν χρειάζεται να παραθέσουμε άλλα στοιχεία από το ρεπορτάζ. Όσα δημοσιεύουμε σήμερα πείθουν και τον πλέον ανεκτικό πολίτη ότι πρέπει να τερματιστεί αμέσως αυτή η απαράδεκτη κατάσταση. Να μας κυβερνά δηλαδή ακόμα, δυο ολόκληρες εβδομάδες μετά τις εκλογές, ένας πρωθυπουργός επικινδυνός και μια κυβέρνηση ανεύθυνη, μοναδικό μέλημα της οποίας είναι πώς θα χρησιμοποιήσει την εξουσία για τα προσωπικά οφέλη των μελών της και του «μηχανισμού» του ΠΑΣΟΚ.

Δίδαγμα και για το μέλλον...

||

...Από το πρωί μέχρι το βράδυ συνεχώς, οι επαγγελματικές γραφομηχανές OLYMPIA δε σταματούν να σας προσφέρουν τις πολύτιμες υπηρεσίες τους με απόλυτη συνέπεια! Σχεδιασμένες να αντέχουν στο χρόνο, παρουσιάζουν τέτοια τεχνολογικά προσόντα που τις κάνουν σήμερα να είναι η βιτρίνα των τελευταίων επιτευγμάτων της Υψηλής Γερμανικής Τεχνολογίας. Τα επαγγελματικά μοντέλα της OLYMPIA, ES 70i, ES 72i, MASTERTYPE 100i και STARTYPE 130i, παρέχουν: ► δυνατότητα σύνδεσης με υπολογιστή ► αυτόματη αναζήτηση λέξης ► ταχύτητα 15 CPS ► μεγάλο κύλινδρο ► κά-

θετη γραμμογράφηση ► CAPS LOCK ► μνήμη μέχρι 60.000 χαρακτήρες ► περιχάραξη λέξεων ► παχιά γραφή ► αραιή γραφή ► δεξιά ευθυγράμμιση και πολλά άλλα πλεονεκτήματα. Και κάτι ακόμα: άριστη και μεθοδική τεχνική υποστήριξη από την Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε., αντιπρόσωπο της OLYMPIA στην Ελλάδα.

Επειδή
ανταποκρίνονται
συνεπώς

OLYMPIA

Επειδή
τα «γραπτά» πρέπει να μένουν!

ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ:
Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.
Χαρ. Τρικούπη 5, Αθήνα 106 78
Τηλ.: 360.4211-15, 360.5708-10
FAX: 361.3682, TLX: 21.6997 PACO GR

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ή ΥΠΟΛΟ

Κατσιφάρας, Βερυβάκης, Ζακολίκος, Ρουμελιώτης, Μένιος: πόσοι από τους πέντε χάνουν;

ΚΑΤ' ΑΡΧΗΝ ΑΥΤΟΙ ΟΙ ΕΙΚΟΣΙ ΚΑΙ ΕΝΑΣ...

Ο κατάλογος των πολιτικά και όχι μόνο, κυβερνητικών υπευθύνων για τα πρώτα μεγάλα οικονομικά σκάνδαλα των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ, που έχουν καταρτίσει παράγοντες της ΝΔ και του «Συνασπισμού» και θα αποτελέσει τον κατευθυντήριο οδηγό στις εργασίες της Ειδικής Επιτροπής της Βουλής για τους βουλευτές των δύο κομματικών σχηματισμών, περιλαμβάνει τα εξής πρόσωπα:

1. **Ανδρέας Παπανδρέου**, Πρωθυπουργός
2. **Κάρολος Παπούλιας**, υπουργός Εξωτερικών και βουλευτής Ιωαννίνων
3. **Γεώργιος Παπανδρέου**, υπουργός Παιδείας και βουλευτής Αχαΐας
4. **Ιωάννης Χαραλαμπίδης**, υπουργός Εθνικής Άμυνας και βουλευτής Β' Αθηνών
5. **Αλέξανδρος Ακριβάκης**, διοικητής της Ο.Α. και βουλευτής Βοιωτίας
6. **Γεώργιος Μπιρδιμίρης**, διοικητής της ΔΕΗ και βουλευτής Επικρατείας
7. **Γεώργιος Ασημακόπουλος**, γενικός γραμματέας του υπουργείου Δικαιοσύνης και βουλευτής Επικρατείας
8. **Πέτρος Βάλης**, πρώην υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας και βουλευτής Κυκλάδων
9. **Δημήτριος Τσοβόλας**, υπουργός Οικονομικών και βουλευτής Β' Αθηνών
10. **Παυσανίας Ζακολίκος**, υφυπουργός

Ας σημειωθεί ότι η διερεύνηση από την ειδική επιτροπή της Βουλής των σκανδάλων του ΠΑΣΟΚ θα περιλάβει και άλλα πρόσωπα, που δεν είχαν ή έχουν κυβερνητική ή βουλευτική ιδιότητα, όπως οι **Θεοφάνης Τόμπρας**, **Μιχάλης Ζιάγκας**, **Αντ. Λιβάνης** και δεν αποκλείεται να αναζητηθούν πολιτικές ευθύνες για πρώην και νυν υπουργούς, πολιτικά αρμόδιους για ορισμένα πρόσωπα και δραστηριότητες του χώρου τους, όπως η **Βάσω Παπανδρέου**, ο **Α. Τσοχατζόπουλος** κ.α.

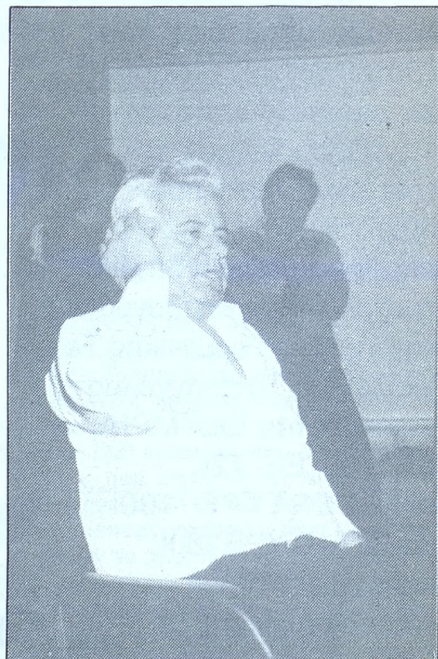
Εθνικής Οικονομίας, πρώην Εθνικής Άμυνας και βουλευτής Μαγνησίας

11. **Δημήτριος Σωτηρόλης**, πρώην διοικητής της ΠΥΡΚΑΛ και βουλευτής Καρδίτσας
12. **Αναστάσιος Σεχιώτης**, πρώην υφυπουργός Εθνικής Άμυνας και βουλευτής Αρκαδίας
13. **Γιάννος Παπαντωνίου**, υπουργός Εμπορίου, πρώην υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας και βουλευτής Α' Αθηνών.
14. **Κωνσταντίνος Τσίμας**, διοικητής της ΕΥΠ και ευρωβουλευτής
15. **Παναγιώτης Ρουμελιώτης**, υπουργός Εθνικής Οικονομίας και ευρωβουλευτής
16. **Μένιος Κουτσόγιωργας**, αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και πρώην βουλευτής Αχαΐας
17. **Γεώργιος Πέτσος**, υπουργός Συγκοινωνιών και πρώην βουλευτής Πέλλης
18. **Κων. Παπαναγιώτου**, υπουργός αναπληρωτής Βιομηχανίας και πρώην βουλευτής
19. **Γεώργιος Δασκαλάκης**, υφυπουργός Εμπορίου και πρώην βουλευτής Αρκαδίας
20. **Θεόδωρος Στάθης**, υφυπουργός Εθνικής Άμυνας και πρώην βουλευτής Λαρίσης.
21. **Νίκος Ακριτίδης**, υπουργός Εμπορίου, βουλευτής Α' Θεσσαλονίκης.

Είκοσι ένα αξιωματούχοι των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ, με πρώτο τον κ. Ανδρέα Παπανδρέου είναι τα πρόσωπα, τα οποία έχει αποφασισθεί από παράγοντες της «Νέας Δημοκρατίας» και του «Συνασπισμού» ότι πρόκειται να παραπεμφθούν στην Ειδική Επιτροπή της Βουλής για την κάθαρση των σκανδάλων.

Ο αριθμός των προσώπων που έχουν καταγραφεί από την πλευρά της «Νέας Δημοκρατίας» από ειδική επιτροπή με επικεφαλής τον κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο του κόμματος κ' **Αθανάσιο Κανελλόπουλο**, έγινε, σύμφωνα με πληροφορίες του «ΑΝΤΙ» αντικείμενο μιάς πρώτης συζήτησης στην πρώτη τους επαφή ανάμεσα στους κ. **Κ. Μητσοτάκη** και **Χαρ. Φλωράκη**.

Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες ο κ. Μητσοτάκης φέρεται να είπε στον πρόεδρο του «Συνασπισμού» ότι τα 21 κατ' αρχήν πρόσωπα του ΠΑΣΟΚ αφορούν στα «μεγαλύτερα σκάνδαλα, που έχουν γίνει γνωστά και

Υπηρετής του δημοσίου συμφέροντος, παραγωγός φρούτοχυμών, διεκπεραιωτής συμβάσεων, εκφωνητής στο Κουράδιο, πολυτάλαντος και πολυμήχανος.

ΟΓΟΙ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ;

του Μ. Προνομιάχου

σε ένα άγνωστο ευρύτερα: Τις τηλεφωνικές και άλλες παρακολουθήσεις, που αποφασίστηκε να περιληφθεί στα υπό εκκαθάριση «σκάνδαλα», με κύριους άξονες αναφοράς τον ΟΤΕ του κ. **Θεοφάνη Τόμπρα** και την ΕΥΠ του κ. **Κώστα Τσίμα**.

● Από τη δική του πλευρά ο κ. Φλωράκης φέρεται να είχε στον κ. Μητσotάκη ότι ο «Συνασπισμός» θέλει να δώσει ιδιαίτερο βάρος στα πολλά σκάνδαλα, που έχουν συμβεί στο χώρο του υπουργείου Εθνικής Αμύνης και ιδιαίτερα εκείνα των πολεμικών βιομηχανιών και συμβάσεων προμήθειας όπλων και αμυντικών συστημάτων, γεγονός το οποίο δεν ενθουσίασε τον κ. Μητσotάκη.

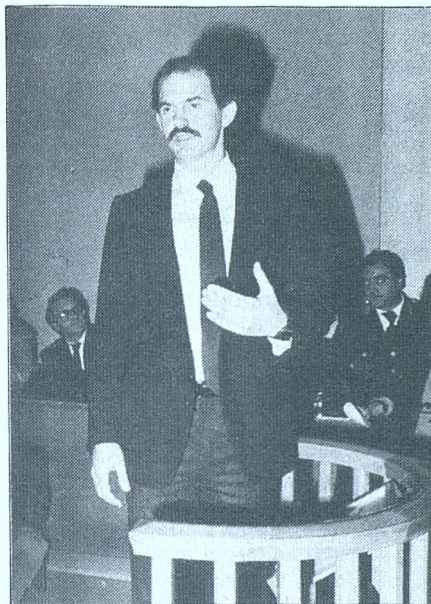
Ακριβώς ο κατάλογος αυτός των 21 «πολιτικά και ίσως ποινικά ενόχων» με επικεφαλής τον πρωθυπουργό και πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ είναι, που οδήγησε τους επιτελείς του «Συνασπισμού» (οι οποίοι είναι ενημερωμένοι από πρώτο χέρι για τα σκάνδαλα του υπουργείου Εθνικής Άμυνας από τον βουλευτή Επικρατείας και πρόκληση του κ. **Στάθη Γιώτα**) να θεωρήσουν ως καθαρά ακαδημαϊκές συζητήσεις με το ΠΑΣΟΚ για την κυβέρνηση «δημοκρατικών και προοδευτικών δυνάμεων». Τις αληθινές τους σκέψεις, πέρα από προσφορές και «πακέτα πολιτικών προτάσεων» συνόψισε προχθές ο κ. **Μίμης Ανδρουλάκης** όταν υποστήριξε ότι η δήθεν «δημοκρατική πλειοψηφία» των 153 βουλευτών του «Συνασπισμού» και του ΠΑΣΟΚ είναι εφεύρημα και μύθος, γιατί ανάμεσα τους περιλαμβάνονται βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, οι οποίοι θα είναι οπωσδήποτε κατηγορούμενοι για πολιτικές και άλλες ευθύνες σχετικά με τα σκάνδαλα. (Και βεβαίως ο εκπρόσωπος του σοσιαλιστικού νεοφασισμού **Μάκης Κουρής**).

Αξίζει να σημειωθεί ότι τη «δυσκολία» του προβλήματος αυτού παραδέχτηκε κατ' αρχήν ο πρωθυπουργικός εκπρόσωπος κ. **Άκης Τσοχατζόπουλος** στις συζητήσεις του με τον κ. Χαρ. Φλωράκη όσο και άλλοι ηγετικοί παράγοντες του ΠΑΣΟΚ (**Γεννηματάς, Λαλιώτης**), στις επαφές τους με μέλη της Πολιτικής Επιτροπής του Συνασπισμού.

Στις συζητήσεις αυτές οι παράγοντες του ΠΑΣΟΚ δεν έκρυψαν ότι υπάρχει «βέβαιη ευθύνη» στελεχών του ΠΑΣΟΚ (όχι μόνο των κκ. **Μ. Κουτσόγιωργα** και **Γιώργου Πέτσου**) ως υπουργών και υφυπουργών μέχρι και σήμερα, όπως π.χ. του **Δημ. Τσοβόλα** αλλά προσπάθησαν να απαλλάξουν προκαταβολικά από κάθε ευθύνη τον ίδιο τον κ. Α. Παπανδρέου.

«Δεν μας νοιάζει ο Τσοβόλας τι έκανε με τον Καλκάνη, να πληρώσει. Αλλά δεν του είπα να κάνει τίποτα ο πρόεδρος» ήταν η έντονη διαβεβαίωση. Ανεπιτυχής βεβαίως, καθώς το όνομα του Ανδρέα Παπανδρέου είναι αναμειγμένο σε όλα σχεδόν τα μεγάλα οικονομικά σκάνδαλα από εκείνο του Κοσκωτά και των παραφωδών του και τις προμήθειες στις Ένοπλες Δυνάμεις έως τις περίεργες δραστηριότητες και αγορές της ΠΥΡΚΑΛ και την περίπτωση **Θ. Πόπωτα**.

Ακριβώς αυτός ο κατάλογος των 21 κύριων ενόχων, στους οποίους η ειδική 12μελής Επιτροπή της Βουλής θα πρέπει να απαγγείλει κατηγορία και να καλέσει για ανάκριση και έκδοση βουλευμάτος, υπήρξε το εμπόδιο κάθε συνεργασίας ΠΑΣΟΚ και «Συνασπισμού». Δεν ήταν η «μεταστροφή των Φλωράκη και Κύρκου στα δεξιά» όπως διατυμπανίζουν τα έντυπα του Ταύρου αλλά η συνειδητή ότι μια τέτοια συμμαχία από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ θα σήμαινε προσυγραφή των ευθυνών για τα σκάνδαλα και από τη μεριά του «Συνασπισμού» απώλεια ή ισχυρό κλονισμό της πολιτικής του αξιοπιστίας και κύρους. Το ΠΑΣΟΚ έπαιζε θέατρο

Την εποχή που κατέθετε ως μάρτυς...

σ' όλη τη διάρκεια της δεύτερης διερευνητικής εντολής.

Ακριβώς η πεποίθηση τους ότι με τους «ενόχους μαζί» δεν μπορεί να γίνει κυβέρνηση με το Συνασπισμό» οδήγησε ηγετικούς παράγοντες του ΠΑΣΟΚ όχι στην αυτοκριτική και αυτοκάθαρση αλλά στο αντίθετο, στον πολιτικό οππορτουισμό. Συγκεκριμένα σχεδίασαν (και το έπραξαν διχοχεύοντας μαξιμαλιστικές προσφορές στις εφημερίδες προκαταβολικά), να προσφέρουν «τα πάντα» στο «Συνασπισμό» ξέροντας ότι δεν υπάρχει η παραμικρή πιθανότητα συνεργασίας σε μία κυβέρνηση καθαρή με το ΠΑΣΟΚ (και πολύ περισσότερο με τον ίδιο τον Α. Παπανδρέου) παίζοντας έτσι ένα μικροπολιτικό παιχνίδι εντυπώσεων, βραχύβιο έστω.

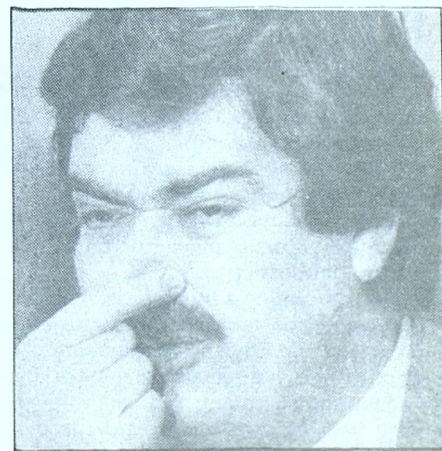
Οι ανομολόγητες προθέσεις ήταν και παραμένουν από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ δύο. Η ματαίωση των πρόρων εκλογών (αντίθετα με τους αρχικούς σχεδιασμούς) είναι η μία η άλλη και κυριότερη επιδίωξη παραμένει η

ματαίωση ή η καθυστέρηση της καθάρσης. Και εάν η συγκάλυψη δεν γίνεται να επιτευχθεί (με τις μεθοδεύσεις μιάς κυβέρνησης συνεργασίας και τον ηγεμονικό ρόλο σ' αυτή του ΠΑΣΟΚ) τότε η καθυστέρηση κάθε διαδικασίας αποκάλυψης των σκανδάλων από την Επιτροπή της Βουλής, είναι αναγκαία. Τότε προτιμώνται οι πρόωρες εκλογές, η τακτική να «κερδίσουμε λίγο χρόνο, και να μην πάμε προεκλογικά ως κατηγορούμενοι από τη Βουλή».

Σ' αυτή την επιδίωξη οι ηγετικοί παράγοντες του ΠΑΣΟΚ φέρονται τις τελευταίες ημέρες να υπολογίζουν και σε κάποιους «παράλληλους» χειρισμούς του προέδρου της Δημοκρατίας κ. **Χρήστου Σαρτζετάκη** για την επίτευξη ή όχι κυβερνητικής λύσης έως το Σάββατο και την Κυριακή το πολύ. Με συνέπεια να ακυρωθεί κάθε δυνατότητα σύγκλησης της νέας Βουλής τη Δευτέρα.

Ο πανικός για την έναρξη της διαδικασίας καθάρσης μέσα στο ΠΑΣΟΚ είναι τόσο μεγάλος και έντονος, ώστε — το αποκαλύπτουν οι χειρισμοί τόσο του προέδρου της Βουλής κ. **Ι. Αλευρά** (που έπληξε το κύρος του) όσο και εκείνοι του «πασοκικού» προισταμένου της Εισαγγελίας Εφετών κ. **Δημ. Ευθυμιάδη** γύρω από το πόρισμα των ανακριτών κκ. **Σκαρλάτου** και **Κρουσταλάκη**.

Ένα πόρισμα το οποίο αποδίδει όχι απλώς στον κ. Πέτσο, αλλά «ενδεχομένως και σε άλλους υπουργούς» βαρύτατες ευθύνες και επισημαίνει —όπως τονίζει χαρακτηριστικά— ευθύνες σε βαθμό κακουργήματος και σε άλλους κυβερνητικούς παράγοντες, όπως μπορεί να είναι ο πρωθυπουργός κ. Α. Παπανδρέου και οι τότε εποπτεύοντες τους χειρισμούς των οικονομικών των ΔΕΚΟ κκ. **Μ. Κουτσόγιωργας**, **Τάκης Ρουμελιώτης** και **Γιάννος Παπαντωνίου**. Πάντως ανεξάρτητα από τη δυνατότητα να συγκληθεί ή όχι η Βουλή και να συσταθεί η Ειδική Επιτροπή της Βουλής, το θέμα των σκανδάλων και των βαρύτατων πολιτικών ευθυνών θα κυριαρχήσει, εξατομικευμένο πλέον, και στις νέες εκλογές.

Παρ' ολίγον και βουλευτής Πελλάς.

ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗΣ: ΕΜΠΡΟΣ ΣΤ

- Αφορολόγητες, απόρρητες και εγγυημένες καταθέσεις σε δολάρια στην Ελλάδα
- Τουριστικά δάνεια στην πατρίδα με χαμηλό επιτόκιο και μεγάλη περίοδο εξόφλησης
- Αποστολή χρημάτων στην Ελλάδα
- Τραπεζικά Ομόλογα με επιτόκιο 19%
- Ειδικά προγράμματα για επαναπατριζόμενους και άλλα πολλά

Η ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΩΡΑ !!! ΚΑΙ ΣΤΟ BANKOYBER
ΗΡΘΑΜΕ ΚΟΝΤΑ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΚΛΑΥΤΕΡΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΣΑΣ

ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΜΕ Σ' ΟΛΟΥΣ ΕΣΑΣ:

- Αφορολόγητες, απόρρητες και εγγυημένες καταθέσεις σε δολάρια στην Ελλάδα
- Τουριστικά δάνεια στην πατρίδα με χαμηλό επιτόκιο και μεγάλη περίοδο εξόφλησης
- Αποστολή χρημάτων στην Ελλάδα
- Τραπεζικά Ομόλογα με επιτόκιο 19%
- Ειδικά προγράμματα για επαναπατριζόμενους και άλλα πολλά

ΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙΤΕ ΜΑΣ

ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
 η τράπεζα του απόδημου ελληνισμού

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΙΑΣ
 NATIONAL MORTGAGE BANK OF GREECE
 REPRESENTATIVE OFFICE
 2881 W. BROADWAY
 VANCOUVER B.C.
 V6K 3G6
 TEL: (604) 737 - 8557

Η σκανδαλιάρα διαφήμιση της Κτηματικής Τράπεζας του κ. Γ. Ανωμερίτη όπως καταχωρήθηκε στον πέραν του Ατλαντικού, Τύπο. Η διαφήμιση διαλαλεί: «απόρρητες και εγγυημένες καταθέσεις...».

Μέσα στη ρευστότητα και το σιωπηρά οργίλο, πλην εκ νέου προεκλογικό κλίμα των ημερών, με τον Ανδρέα ασθενούντα και το Γενικό Κρατικό κάτι μεταξύ Χέρφλντ και Χέιζελ, το νέο μετά Κοσκωτών, τραπεζικό σκάνδαλο που ξέσπασε στις ΗΠΑ, με πρωταγωνιστή αυτή τη φορά όχι έναν μικροαπατεώνα ή μεγαλοαπατεώνα αλλά το ελληνικό Δημόσιο, δια της Εθνικής και της Κτηματικής Τράπεζας, περνάει πολιτικά τουλάχιστον απαρατήρητο.

Ως την ώρα που τυπωνόταν το ΑΝΤΙ, ο κ. Ανωμερίτης ηρνεύτο να παραιτηθεί, ο διοικητής της Εθνικής κ. Παναγόπουλος φερόταν αναγκασμένος και αποφασισμένος να προχωρήσει στη σύγκληση έκτακτης γενικής συνέλευσης των μετόχων της Κτηματικής (42% μέτοχος η Εθνική) για να επιτύχει την απομάκρυνσή του.

Φευ τυπικώς, θα απαιτηθούν 25 ημέρες!

Όμως η χώρα λειτουργεί «υπηρεσιακώς». Και το ζήτημα δεν μπορεί να κριθεί ως «τρέχον», παρά τις όποιες τεράστιες πολιτικές του διαστάσεις. Γιατί η τραπεζική πίστη της χώρας, βρίσκεται καθισμένη αυτή τη στιγμή, επί ταχυφλεγούς βόμβας, εν μέσω δαντικών διαστάσεων ερασιτεχνικής και μη «συνταγματολογίας» με επιπτώσεις, αν δεν γίνουν κυριολεκτικώς εθνικοί χειρισμοί του σκανδάλου, τόσο οδυνηρές και τόσο μακροχρόνιες που ξεπερνούν την κοσκιωτική φαντασία της εποχής.

Αλλά για ποιους εθνικούς χειρισμούς μιλάμε, όταν ο κ. Ανωμερίτης βγάζει άχρηστους 50-60 δικηγόρους του νομικού τμήματος της Τράπεζας του και επιλέγει ως εγκέφαλο της αυτόνομης ή και ρουμελιωτικής στρατηγικής υπεράσπισής του, τον «πολλά βαρύ» κ. Γιάννη Σταμούλη της «Αυριανής», ήδη εκλεγέντα ευρωβουλευτή του ΠΑΣΟΚ;

Το σκάνδαλο της Κτηματικής, ακόμη κι αν αποδειχθεί στα δικαστήρια «τραπεζικότερο» του αναμενόμενου, απειλεί, όσο κι αν φαίνεται υπερδραματοποιημένο, με χρεωκοπία τη χώρα, αν ο μεν κ. Ανωμερίτης κοιτάξει να σώσει το προσωπικό του «ίματζ» ο δε κ. Παναγόπουλος πώς θα πληρώσει η Εθνική τα λιγότερα σπασμένα (ως έχουσα περιουσία στις ΗΠΑ, ενώ η Κτηματική δεν έχει), τα δε Μαζικά Μέσα Ενημέρωσης, καιρού πολιτικού βοηθού, το, βαδίσουν στο δρόμο που χάραξε ο Κοσκωτάς, ως είδηση αλλά και ως παραφιλολογία.

Τα όσα ακολουθούν είναι ανατριχιαστικά αποκαλυπτικά. Εδώ δεν έχουμε να κάνουμε με έναν βαφέα κτιρίων αλλά με κρατικά πιστωτικά ιδρύματα. Είτε πρόκειται για... «πλύντες χρημάτων» είτε πρόκειται για... «υπαλλήλους προμηθειάκηδες» είτε στην ιδανικότερη των περιπτώσεων για «ανεγκέφαλους και ανεπαρκείς επαγγελματικά» υπαλλήλους και στελέχη των αναμεμιγμένων τραπεζών, το σκάνδαλο της Κτηματικής είναι εθνικό ζήτημα. Επομένως, τώρα, δυσβάσταχτα πολιτικά. Τις επιπτώσεις του, με τα ξένα ΜΜΕ να μας «προβάλλουν» καθημερινώς, από τους όποιους κακούς χειρισμούς δεν θα τις πληρώσει αμέσως μια «αυλή». Ούτε εδώ χωράνε διαχωρισμοί

μεταξύ «εντίμων» και μη. Θα τις πληρώσουμε εμείς και τα παιδιά μας, σε μια εποχή, που έτσι που ήρθαν τα πράγματα, έπρεπε ο κ. πρόεδρος της Δημοκρατίας να μας εκπροσωπήσει άρον άρον, στη διάσκεψη της Μαδρίτης, εν όψει μάλιστα ευρωπαϊκής ενοποίησης του νομισματικού συστήματος...

Ούτε μικροπολιτική σπέκουλα από τη μια, ούτε προσωπικά πολιτικά ή άλλα συμφέροντα χωράνε σε τούτο δω το νέο κεραμίδι που μας έπεσε μαζί με τη... σοφία του εκλογικού σώματος. Ο ...δρόμος

που χάραξε ο Κοσκωτάς έχει δυο όψεις. Η μια είναι το σκάνδαλο η άλλη η *κάθαρση*. Πού βρίσκεται αλλά προπάντων πού θα βρεθεί και τι διαστάσεις θα πάρει το σκάνδαλο «Κτηματική», δεν έχει καμιά σχέση με «ακίνητες αξίες» και «αιτήματα» αλλά με ταχύτατους και «οικουμενικούς» χειρισμούς. Γιατί το σκάνδαλο τρέχει με αλλοδαπή δικονομική και τραπεζική πρακτική, διεθνείς αρνητικές επιπτώσεις, αλλά εδώ δεν υπάρχει μήτε κυβέρνηση μήτε «συνωμοσία» για να της φορτωθεί ένα ολόκληρο κράτος.

Εκτός κι αν τρελαθήκαμε εντελώς και θα εναποθέσουμε τις τύχες μας στον απταισώς ομιλούντα την θηβαϊκήν κ. Σταμούλη, με την προύπηρεσία του διορισμένου από τη χούντα συνδικαλιστή, που θα «καθαρίσει» εκτοξεύοντας στο γνωστό ήθος και ύφος της Αυριανής, τίτλους περί «γκάγκστερς» που αποφάσισαν να αποτελειώσουν τον πατερούλη μας στο κρεβάτι του πόνου...

Μικρός Ήρωας εναντίον καουμπόυδων

Αρκετά τα αστεία. Και το χιούμορ δεν σώζει παρά τη διάθεση των ατόμων κι αυ-

Ο ΔΡΟΜΟ ΠΟΥ ΧΑΡΑΞΕ Ο ΚΟΣΚΩΤΑΣ;

της Λιάνας Κανέλλη

τή περιστασιακώς, πάντως όχι την τιμή των κρατών και των εκάστοτε διαχειριστών της εξουσίας και των χρημάτων μας. Εδώ δεν μιλάμε για «βάσεις», αλλά για άλλου τύπου εθνικά θέματα, καθόλου πρόσφορα για μικροκομματική προεκλογική εκ νέου εκμετάλλευση. Δεν μπορεί οι Αμερικάνοι να μας βοηθούν να καταλάβουμε αν είναι απατεώνας ο Κοσκωτάς αλλά από την άλλη να είναι «γκάγκστερς» επειδή ανακαλύπτουν παράβαση της νομοθεσίας τους και οι Έλληνες τραπεζίκοι εγκέφαλοι να χαρακτηρίζουν με πληρωμένες (από τους καταθέτες) καταχωρήσεις ως «τραπεζικές διαφορές» (που προέκυψαν από υπερβάλλοντα ζήλο για την εισροή συναλλάγματος στη χώρα μας· εθνικός ο σκοπός άρα αγιάζει τα μέσα ελληνιστί), τις κατά τους αμερικανούς «απατεωνιές» μας.

Η κατάσταση αυτή τη στιγμή γύρω από το σκάνδαλο της Κτηματικής Τράπεζας έχει ως εξής: Στις 30 Ιουνίου θα γίνει η πρώτη δίκη των συλληφθέντων, διευθυντών και υπαλλήλων. Σ' αυτήν θα αποφασισθεί αν θα παραπεμφθούν και με ποιες ακριβώς κατηγορίες ενώπιον τακτικού δικαστηρίου.

Ήδη, σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες, η μεν μετοχή της Κτηματικής στο ελληνικό χρηματιστήριο κρατιέται με παρεμβάσεις σε αξιοπρεπή επίπεδα, αλλά οι ομογενείς σε όλο τον κόσμο, κι όχι μόνο στις ελληνικές τράπεζες των ΗΠΑ, άρχισαν να σηκώνουν τις καταθέσεις τους. Η δημοσιότητα που δόθηκε στο θέμα είναι ανάλογη με την καθεστηκυία τάξη στις ΗΠΑ, όπου όταν ζητούν από τον πολίτη να υποβάλει τη φορολογική του δήλωση, του ζητούν να δηλώσει το... «παγκόσμιο εισόδημά» του. Οι επιπτώσεις του σκανδάλου έχουν αρχίσει να διαφαίνονται (συντελούσης και της πολιτικής ρευστότητας των ημερών) και στον τουρισμό. Φοβισμένο στέλεχος της Ατλάντικ Μπανκ στη Νέα Υόρκη μιλάει για «ρεζίλι των σκυλιών» από πρώτο χέρι.

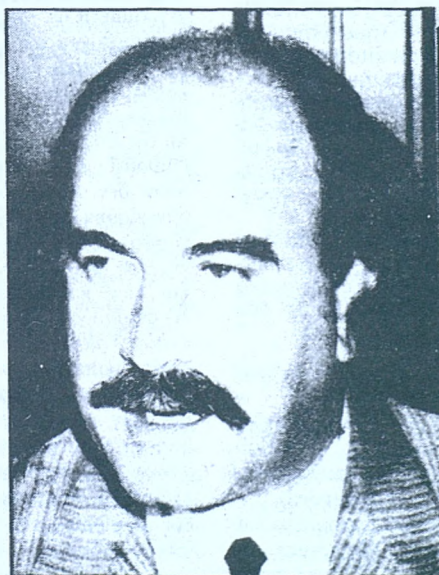
Αλλά πρώην ανώτατο στέλεχος κρατικής τράπεζας με πείρα είκοσι χρόνων στο εξωτερικό, θέτει το πρόβλημα στις πραγματικές, μελλοντικές του δυστυχώς, διαστάσεις: «Το κύρος, η πίστη των ελληνικών τραπεζών, τραυματίστηκε ήδη σοβαρά. Δηλώσεις περί γκαγκστερισμού του FBI, αν στη δίκη αποδειχθεί έστω και μέρος του κατηγορητηρίου, θα το αποτελειώσουν. Δεν έλω να πιστεύω ότι οποιοδήποτε κόμμα θα παίξει με ένα τέτοιο σκάνδαλο οδυνώτερων επιπτώ-

σεων απ' αυτών του σκανδάλου Κοσκωτά. Γιατί αν οι ομογενείς καταθέτες ανά τον κόσμο αντιδράσουν και αποσύρουν, οι μισοί μόνο από αυτούς, τα χρήματά τους από τις ελληνικές τράπεζες, τότε θα οδηγηθούμε σε στάση πληρωμών. Σε χρεωκοπία!... Δεν αστειεύομαι. Οι καταθέσεις αυτού του είδους στην Τράπεζα της Ελλάδος υπολογίζονται σε 8 δισεκατομμύρια δολάρια. Αν αποσυρθούν τα 4, η Τράπεζα δεν τα έχει... Και η τραπεζική

Ο πάλαι ποτέ νέος

Αναδείχτηκε μέσα στη δικτατορία σαν αγωνιστής. Ταλαιπωρήθηκε, φυλακίστηκε. Τον γνωρίσαμε σαν ένα σεμνό νέο, που επίσης είχε σπουδάσει και οικονομικά.

Πορεύτηκε έτσι σεμνά και αθόρυβα. Δήλωνε μάλιστα —και ήταν— αντιανδρείκος γενικά. Όσπου το ΠΑΣΟΚ της εξουσίας τον ανεκάλυψε. Όχι γιατί ήταν φωστήρας στα οικονομικά αλλά γιατί είχε την «έξωθεν καλή μαρτυρία». Την κατάληξη του τη μάθαμε τις ημέρες αυτές. Μπερδεμένος στο πιο φρέσκο σκάνδαλο —εκείνο της Κτηματικής. Τόσο μπερδεμένος ώστε ακόμα και εκείνος ο Στέλιος Παναγόπουλος της Εθνικής να τον καλεί να παραιτηθεί αφού αποδείχτηκε και αυτός φαύλος. Το όνομά του είναι Γιώργος Ανωμερίτης. Άλλος ένας που στραπατσarıστηκε από την εξουσία και επαλήθευσε το αρχαίο ρητό «αρχή, άνδρα δείκνυσι».

πίστη άμα κλονισθεί, θέλει πέντε, δέκα ή και δεκαπέντε χρόνια για να ξαναχτιστεί. Ο καταθέτης που φεύγει δεν επιστρέφει κατά κανόνα...».

Είναι γνωστό ότι ο κ. Ανωμερίτης διαθέτει ένα από τα καλύτερα δίκτυα προσωπικών δημοσίων σχέσεων. Από την άλλη, διαθέτει κοτζάμ Σταμούλη (οπότε και κοτζάμ συγκρότημα του Ταύρου) για υπερασπιστή. Γράφηκε πως οι κ. Χαλικιάς και Παναγόπουλος ζητούν το κεφάλι του επί πίνακι, για να «εξευμενίσουν» τους Αμερικανούς και να περιορίσουν το θόρυβο, στην καλύτερη δε περίπτωση, να αποφύγουν τις δίκες. Ακόμη κι αν είναι έτσι, τότε ο «μικρός πράσινος ήρωας» πρέπει να το ξανασκεφθεί. Γιατί η εποχή που ο Γιώργος Θαλάσσης συνελάμβανε τον Μουσολίνι και τον Χίτλερ πέρασε ανεπιστρεπτή και τα τεύχη που εξέθρεψαν γενιές Ελλήνων τα διαδέχθηκαν οι Γαργαλάκοι και οι Κουρήδες.

Τι εστί πλυντήριο;

Τι εστί πλυντήριο; Αυτό είναι το καυτό ερώτημα γύρω από το σκάνδαλο της Κτηματικής. Μετά από τόσα και τόσα πάμπερς κλπ. κλπ. φαντάζομαι ότι όλοι ψάχνουν να βρουν ποιος έφαγε λεφτά από αυτήν την ιστορία.

● Μπορεί να μην έφαγε κανένα άτομο, κανέναν συνεργάτη του κ. Ανωμερίτη και κανέναν υπάλληλο από τους ήδη συλληφθέντες. Δεν είναι εκεί το ζήτημα. Δεν έχουμε εδώ να κάνουμε με τον Κοσκωτά, προσοχή. Η βασική κατηγορία είναι η παράβαση της αμερικανικής τραπεζικής νομοθεσίας. Η παράνομη εξαγωγή δολαρίων από τις ΗΠΑ. Πιο απλά και με τη βοήθεια ανθρώπου που έζησε από τα μέσα τη δημιουργία των περίφημων γραφείων αντιπροσωπείας της Κτηματικής στις ΗΠΑ, ας καταλάβουμε τι συμβαίνει:

Τα γραφεία αντιπροσωπείας μιας τράπεζας δεν είναι τράπεζες. Δεν παραλαμβάνουν μετρητά, ούτε καν επιταγές. ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ από την ίδια την άδεια λειτουργίας τους. Είναι ουσήθως ολιγομελή. Διαφημίζουν ΜΟΝΟ την ελκυστικότητα των καταθέσεων στην Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος και δίνουν και συμβουλές για επενδύσεις. Δεν διενεργούν καμιά τραπεζική εργασία.

Ας σημειωθεί ότι στις ΗΠΑ δεν ισχύει το τραπεζικό απόρρητο και με άδεια του εισαγγελέα το FBI μπορεί να ανοίξει το λογαριασμό οποιουδήποτε (μηδέ του προέδρου εξαιρουμένου) οπουδήποτε στις ΗΠΑ.

Μέχρι το 1987 (εξηγεί ανώτερο τραπε-

ζικό στέλεχος της «Ατλάντικ» στη Νέα Υόρκη που γνωρίζει καλά τα τεκταινόμενα από καιρό στους ομογενείς παροικούντες στην Αστόρια) τα τρία γραφεία της Κτηματικής περιορίζονταν στην προσέλευση καταθετών. Οι καταθέσεις στην Κτηματική μπορούσαν να γίνουν μόνον από τράπεζες, πρωτίστως την «Ατλάντικ» (ανήκει στην «Εθνική») και την «Μπάνκερς Τραστ». Πήγαινε ο ομογενής στο γραφείο της Κτηματικής, έπαιρνε πληροφορίες για το τι θα κέρδιζε αν κατέθετε τα λεφτά που έβγαζε από πλύσιμο χιλιάδων πιάτων και τύλιγμα χιλιάδων τεμαχίων σουβλακιού με γύρο. Τον έστελναν στην Ατλάντικ ή άλλη Τράπεζα και κατέθετε.

Τα δυο τελευταία χρόνια (που συμπίπτουν με τη διοίκηση Ανωμερίτη) φούντωσε στις ομογενειακές εφημερίδες αλλά και στα ομογενειακά προγράμματα της τηλεόρασης, η διαφήμιση των προσφερόμενων από τα γραφεία της Κτηματικής «υπηρεσιών». Μεταξύ αυτών και το... «απόρρητο» των καταθέσεων.

Τα ολιγομελή γραφεία, έγιναν πολυάνθρωπα. Τα καινούρια που άνοιξαν, άνοιξαν με δεξιώσεις των 400 και 500 ατόμων... Λέγεται πως η εντολή Ανωμερίτη ήταν «θέλω να φέρνεται στην Ελλάδα 5 εκατομμύρια δολάρια το μήνα»!... Από στόμα σε στόμα στην Αστόρια, έγινε γνωστό ότι τα γραφεία έκαναν και τραπεζική εργασία. «Έβλεπε ομογενείς με τη χαρτοσακούλα να καταθέτουν στα γραφεία μετρητά, το υστέρημά τους, αλλά

και τις εισπράξεις των μαγαζιών τους σε σχεδόν καθημερινή βάση». Προσοχή. Αυτά τα λεφτά δεν «φαγώθηκαν» από κανέναν. Έχει δικίο η ανακοίνωση της Κτηματικής ότι υπάρχουν σε συντριπτικό ποσοστό εδώ στην Ελλάδα και μεγάλο μέρος τους έχει κιόλας δραχμοποιηθεί. Δεν είναι εκεί η παρανομία. Είναι πώς και από ποιους βγήκαν από τις ΗΠΑ. Και μόνο το γεγονός ότι τη «δουλειά» την έκαναν γραφεία που δεν είναι τράπεζες αρκεί για να επισύρει, για τους υπαλλήλους, ποινές φυλάκισης από 10-20 χρόνια και πρόστιμο 250.000 δολάρια για ΚΑΘΕ μία παράβαση.

Μέχρι δέκα χιλιάδες δολάρια, καθώς Αμερικανός πολίτης, μπορεί να τα βγάλει από τις ΗΠΑ χωρίς η Τράπεζα (εν προκειμένω η Ατλάντικ ή η Μπάνκερς Τραστ) να πρέπει να συμπληρώσει το έντυπο (foreign draft) με τα στοιχεία του καταθέτη. Για κάθε ποσό 10.001 δολαρίων και πάνω, η μη συμπλήρωση του εντύπου είναι παράβαση ποινικώς κολάσιμη.

του Οδυσσέα; Πήγαινε ο ομογενής (ή και καθόλου ομογενής) στο γραφείο (που δεν είναι τράπεζα, επαναλαμβάνουμε, και δεν επιτρέπεται να αγγίξει ούτε δολάριο) της Κτηματικής. Άφηνε δέκα, είκοσι, τριάντα κλπ. χιλιάδες δολάρια. Οι υπάλληλοι τα έπαιρναν και πήγαιναν στην Ατλάντικ ή την Μπάνκερς Τραστ ως και τρεις φορές την ημέρα αν χρειαζόταν και πάντως σε τακτικά περιοδικά διαστήματα. Κάθε φορά κατέθεταν ποσά ΜΕΧΡΙ

10.000 δολάρια, οπότε δεν χρειαζόταν η συμπλήρωση του F.D. εντύπου...

Έλα που το IRS (Internal Revenue Service), η φορολογική «αστυνομία» του Αμερικανικού υπουργείου Οικονομικών δεν είναι κουτόφραγκοι! Γιατί ο νόμος λέει ότι αν ο υπάλληλος της τράπεζας έχει και μόνον την υποψία ότι κάποιος πελάτης συστηματικώς επιδιδεται σε εξαγωγές δολαρίων άνω των 10.000 δολαρίων, ΥΠΟΧΡΕΟΥΤΑΙ να ζητήσει για λογαριασμό της Τράπεζας και του IRS τη συμπλήρωση του εντύπου.

Κατά μια πληροφορία του ΑΝΤΙ, οι υπάλληλοι των γραφείων της Κτηματικής, έφθασε μέρα που έκαναν «δουλειά» τυπικώς παράνομη αλλά και νόμιμη μαζί (δηλαδή έπαιρναν μετρητά ενώ απαγορεύεται αλλά τα κατέθεταν οι ίδιοι για λογαριασμό των πελατών τους σε σπαστούς λογαριασμούς μικρότερους των 10.000 δολαρίων που είναι άνευ F.D. εντύπου) ύψους 1 εκατομμυρίου δολαρίων. Για τον αμερικανό νομοθέτη ή και «γκάγκστερ» αν θέλει ο κ. Ανωμερίτης, «είναι προφανές ότι πρόκειται για πραγμάτωση της διαφημιστικής εκστρατείας περί "απορρήτων, αφορολογήτων, κλπ." "προνομίων" της Κτηματικής».

Η μεγάλη ζημιά στην Ατλάντικ;

Από αυτήν την «φάμπρικα» ακόμη κι αν υποθέσουμε πως κανείς υπάλληλος δεν χρηματίστηκε ποτέ, δεν πήρε ούτε δολάριο «προμήθεια», και αν ακόμη υποθέσουμε ότι η παγίδευση των ανθρώπων

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ: Η ΕΠΙΣΗΜΗ ΚΑΤ

Το ΑΝΤΙ δημοσιεύει εδώ τμήματα του επίσημου κατηγορητηρίου που απήγγειλε εναντίον της «Εθνικής» και της «Κτηματικής» το Ομοσπονδιακό Αποθεματικό Σύστημα (Federal Reserve System) μαζί με την προσωρινή εντολή για παύση από οποιασδήποτε τραπεζικές εργασίες στις ΗΠΑ, της «Κτηματικής». Το πλήρες κείμενο μεταφρασμένο, από όπου και τα αποσπάσματα, δημοσίευσε προχθές Τετάρτη 28-6, η «Καθημερινή».

Το ρεπορτάζ του ΑΝΤΙ, έρχεται να συμπίσει με το κατηγορητήριο σε ότι αφορά την ουσία αυτού του πρωτοφανούς σκανδάλου. Δηλαδή κι αν ακόμη η κατηγορία του «πλουσίματος» βρώμικου χρήματος καταρρεύσει παραμένουν οι παραβάσεις, που επισύρουν ποινές από 10-20 χρόνια φυλάκισης αλλά και υπέρογκα πρόστιμα.

Αν υποθέσουμε ότι η Ατλάντικ δεν έχει κάνει παραβάσεις, η Εθνική διώκεται ούτως ή άλλως ως ο κύριος μέτοχος της Κτηματικής και για τον επιπρόσθετο λόγο ότι έχει περιουσιακά στοιχεία στις ΗΠΑ. Θα είναι πολύ δύσκολο να αποδείξει ότι δεν έχει ευθύνη. Ιδού το σκεπτικό - στοιχεία των κατηγοριών:

«ΗΠΑ

Ενώπιον του Διοικητικού Συμβουλίου του Ομοσπονδιακού Αποθεματικού Συστήματος

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

(Συνφώνως προς: The Federal Deposit Insurance Act. as Amended, the Bank Holding Company Act. of 1956, as Amended, and the International Banking Act. as Amended).

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ομοσπονδιακού Αποθεματικού Συστήματος έχει εύλογες αιτίες

να πιστεύει ότι η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Αθήνα, Ελλάς), αλλοδαπή τράπεζα και εγγεγραμμένη ως εταιρία τραπεζικού χαρτοφυλακίου, και η Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος (Αστόρια, Νέα Υόρκη), αλλοδαπή τράπεζα και θυγατρική της Εθνικής Τράπεζας, έχουν επιδοθεί, επιδίδονται και, εφ' όσον δεν παρεμποδισθούν, θα συνεχίσουν να επιδίδονται σε ανασφαλείς και αβάσιμες πρακτικές και παραβάσεις του νόμου και των κανονισμών κατά της διεκπεραίωσης εργασιών της Εθνικής Τράπεζας και της Κτηματικής Τράπεζας, και ότι ως αποτέλεσμα των ανασφαλών και αβέβαιων πρακτικών και παραβάσεων του νόμου και των κανονισμών, θα προκύψουν αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομική κατάσταση των εν λόγω τραπεζών.

Τα στελέχη

α) Η Κτηματική Τράπεζα έλαβε καταθέσεις από άτομα των δικών της στελεχών, υπαλλήλων και εκπροσώπων, υπό το καθεστώς της επαναπληρωμής κατόπιν αιτήσεως και απαιτήσεως του καταθέτη.

β) Η Κτηματική Τράπεζα δεν είχε συσταθεί ούτε ήταν εξουσιοδοτημένη κάτω από τους νόμους των ΗΠΑ ή καμιάς πολιτείας να δέχεται καταθέσεις, ούτε εφ' όσον παρουσίαζε τον εαυτό της ως γραφείο αντιπροσωπίας, υπαγόμεν σε έλεγχο και εποπτεία.

γ) Η Κτηματική Τράπεζα δεν είχε εξασφαλίσει από τις ΗΠΑ ή από καμιά πολιτεία ή από καμιά ελάσσονα αρχή περιοχής, άδεια να αποδέχεται καταθέσεις, ούτε εφ' όσον παρουσίαζε τον εαυτό της ως γραφείο αντιπροσωπίας,

μας από τον πράκτορα του FBI **Τζων Κά- ρης** έστω καταρρεύσει, (δηλαδή ότι του πρόσφεραν την ίδια «ευφυή» διαδικασία και για παράνομα αποκτηθέντα χρήματα) οι παρανομίες για τα γραφεία της Κτημα- τικής αλλά και για τους τυχόν ενεχόμε- νους υπαλλήλους της Ατλάντικ και της Μπάνκερς Τραστ, παραμένουν.

Εδώ υπάρχει μια σύγχυση περί του «πλυντηρίου» και του «πόθεν έσχες». Στις ΗΠΑ, με κομπιούτερς, όλες οι αρμό- διες υπηρεσίες είναι μεταξύ τους πολύ καλά δικτυωμένες. Η συμπλήρωση του εντύπου δεν γίνεται για να ελεγχθεί η νομιμότητα της προέλευσης των χρημά- των, δεν είναι δηλαδή κανενός είδους πόθεν έσχες. Αλλά βοηθάει στον εντοπι- σμό του πόθεν έσχες. Γιατί τότε, η... εφο- ρία, μπορεί να διασταυρώσει αν τα λεφτά που εξάγει κανείς είναι ανάλογα με τα χρήματα που δήλωσε ότι έβγαλε στη φο- ρολογική του δήλωση!

Την Τρίτη το πρωί κατέφθασε στην Α- τλάντικ της Ν. Υόρκης το νούμερο 2 της Εθνικής Τράπεζας ο κ. **Βελισσαρόπου- λος**. Την ίδια μέρα, προχθές δηλαδή, στην Ατλάντικ άρχισε ο έλεγχος από το FDIC (FEDERAL DEPOSIT INCORPORATION INSURANCE). Είναι η ομοσπονδιακή τρα- πεζική υπηρεσία που ασφαλίζει τον ο- ποιονδήποτε καταθέτη μέχρι του ποσού των 100 χιλιάδων δολαρίων, αν η τράπε- ζα πτωχεύσει, ληστευθεί, διαλυθεί ή δεν ξέρω εγώ ποια καταστροφή την πλή- ξει!... Όταν ολοκληρωθεί ο έλεγχος θα ξέρουμε τουλάχιστον τι θα έχουμε να

πληρώσουμε. Αν τώρα προσθέσετε στα πρόστιμα, από 250.000 δολάρια έκαστον για τις χιλιάδες, κυριολεκτικώς χιλιάδες παραβάσεις (όχι κλεψιές, και με παραβά- σεις νόμων πληρώνει κανείς στο άντρο του καπιταλισμού, και εκεί για να υπο- κλέψεις τηλεφωνική συνομιλία θες άδεια εισαγγελέως αλλοιώς κήκες, δεν είναι ο Τόμπρας εκεί υπηρέτης του δημοσίου συμφέροντος) που έχουν καθώς φαίνε- ται γίνει (είτε τις βαφτίσουμε τραπεζικές διαφορές είτε όχι,) αλλά και τους τόκους από τα φυγαδευθέντα αφορολογήτως χρήματα μέχρι του ποσού των 700 εκα- τομμυρίων δολαρίων (!) τότε μπορείτε να απευθυνθείτε στην τραπεζική μας πίστη και στο μέλλον των παιδιών μας με την κλασική φράση του πατερούλη «Καληνύ- χτα» σας...

Μέρυλ Λυντς, Νικολάκης και φιλίες

Το καλύτερο το φύλαξα για τελευταίο. Ως απάντηση στους υπαλλήλους που έ- σπευσαν να δικαιολογήσουν τον κ. Ανω- μερίτη, και στον κ. Παναγόπουλο που θέ- λει να καθυσοχάσει τους Αμερικανούς. Η Ατλάντικ Μπανκ, έχει από το 1983, μετά την άνοδο του ΠΑΣΟΚικού λαού στην ε- ξουσία, αλλάξει διοίκηση. Επικεφαλής της ένας λαμπρός και νεαρός τεχνοκρά- της οικονομολόγος (φίλος του **Νίκου Πα- πανδρέου** λένε οι εν Αμερική συνέλλη- νες), ονόματι **Χαράλαμπος Κωστακόπου- λος**. Αλλά και στο ΔΣ της Ατλάντικ μή-

πως δεν είναι μέλος ο άλλος φίλος του Νικολάκη, ο κ. **Μόσχος Σκουλής** (και συγ- κάτοικός του όταν σπούδαζαν λένε οι γνωρίζοντες αλλά η πληροφορία ελέγγε- ται) από τότε;

Μικρό το κακό. Οι φιλίες δεν είναι κα- κό πράγμα. Μόνο που ο κ. Κωστακόπου- λος πήγε επί ΠΑΣΟΚ στην Ατλάντικ από την περίφημη **Μέρυλ Λυντς**, γνωστή μας και μη εξαιρετέα από το Κοστωτοσκάν- δαλο. Αλλά η τιμή της οικογένειας Πα- πανδρέου μήπως δεν σώθηκε όταν η Μέρυλ Λυντς έστειλε στον Γιωργάκη τη δια- βεβαίωση, ότι δεν έχει λεφτά του κατατε- θιμένα σε αυτήν, αλλά οι γραμματοκομι- στές και ο Μένιος και ο κ. Χ. αόρατος, βρέθηκαν να έχουν χαρτί της Μέρυλ Λυντς στο οποίο είχαν προστεθεί ονόμα- τα κλπ. κλπ. και βοήθεια Παναγιά μου;

Όπου κι αν ψάξει κανείς μια **Μέρυλ Λυντς** ξεφυτρώνει συνδεδεμένη θετικώς ή αποθετικώς με κάποιον **Παπανδρέου**. Το σκάνδαλο της «Κτηματικοεθνικής» τώρα ανοίγει. Η πληγή στην αξιοπιστία της χώρας έχει ανοίξει προ πολλού... Μήπως από τότε που κάποια ψυχή, (πο- δοσφαιρικών ενδιαφερόντων) γνώριζε ό- τι τα παραπάνω λεφτά που χρειάστηκε η πρωθυπουργική πολυμελέστατη απο- στολή-συνοδεία στο Μεξικό για την πρω- τοβουλία των έξι, (με τη Μαργαρίτα και τη Μιμή συνυπάρχουσες περί τον άρχον- τα) είχαν σταλεί από την Ατλάντικ της Νέας Υόρκης; Λέω, μήπως. Και κάθε α- πάντηση από προσωπικούς ή γενικούς τραπεζίτες, δεκτή... []

ΗΓΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ F.R.S.

υπαγόταν σε έλεγχο και επο- πτεία από τις ΗΠΑ.

δ) Η Κτηματική Τράπεζα δεν υπέβαλλε τον εαυτό της σε πε- ριοδικό έλεγχο από τις τραπεζι- κές αρχές καμιάς πολιτείας ή ελάσσονος περιοχής όπου απο- δεχόταν καταθέσεις, ούτε συνέ- τασσε και παρουσίαζε περιοδι- κές αναφορές της καταστάσεώς της, όπως προβλέπει ο νόμος στις περιπτώσεις εταιρικών τρα- πεζικών επιχειρήσεων που δρα- στηριοποιούνται στις εν λόγω περιοχές.

.....

8. Μεταξύ 1.1.1988 και της ημερομηνίας της παρούσας Α- ναγγελίας Κατηγορίας και χω- ρίς ελεγκτική και εποπτική έ- γκριση αρμόδιας ομοσπονδιακής ή πολιτειακής αρχής:

(α) Η Κτηματική Τράπεζα ε- δέχτο καταθέσεις από πελάτες στα κατά περιοχές Γραφεία της

στη Νέα Υόρκη, Μασσαχουσέ- τη, Πενσυλβάνια και Ιλλινόις.

(β) Με την αποδοχή των κατα- θέσεων, όπως προαναφέρεται στην ανωτέρω παράγραφο 8 (α), κάθε ένα από τα Γραφεία της Κτηματικής Τράπεζας λειτουρ- γούσε ως Υποκατάστημα υπαγό- μενο στην έννοια του Τμήματος 1 (b) του IB Act [12 U.S.C. 310] (3)].

(γ) Η Κτηματική Τράπεζα δεν υπέβαλλε αναφορές καταθέσεων ούτε διατηρούσε αποθεματικά έ- ναντι των καταθέσεων σε κανένα από τα υποκαταστήματά της.

.....

(α) Η Κτηματική Τράπεζα α- πέφυγε να υποβάλλει αναφορές συναλλαγματικών πράξεων, υ- ποβοηθώντας τους πελάτες της να διαμορφώσουν καταλλήλως καταθέσεις μετρητών άνω των US\$ 10.000 -κατόπιν γνώσης της Κτηματικής Τράπεζας ότι ο

πελάτης κατά ομολογία του ήθε- λε να καταθέσει σε πολλαπλές καταθέσεις μετρητά που υπερέ- βαιναν US\$ 10.000.

β) Για λογαριασμό ενός κατα- θέτη, η Κτηματική Τράπεζα δια- μόρφωσε καταλλήλως, ή υπο- βοηθούσε στην κατάλληλη δια-

μόρφωση συνεχόμενων καταθε- σεων στην Atlantik Bank, ώστε με τη μεθόδευση αυτή καταθέ- σεις άνω των US\$ 10.000 κατέ- ληγαν σε μικρότερες επιμέρους καταθέσεις κάτω των US\$ 10.000 -και απέφυγαν την υποχρέωση συναλλαγματικής δήλωσης.

Δια ταύτα, το ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ αποφαινεται:

1. Από την ημερομηνία ισχύος της παρούσας εντολής, η Κτημα- τική Τράπεζα θα παύσει να δέ- χεται καταθέσεις οποιασδήποτε μορφής στις ΗΠΑ.

2. Από την ημερομηνία ισχύος της παρούσας εντολής, η Εθνική Τράπεζα και η Κτηματική Τρά- πεζα δεν θα επιδοθούν σε καμιά παράβαση, άμεση ή έμμεση, των διατάξεων του glass steagall act, του νόμου περί διεθνών τραπεζι- κών δραστηριοτήτων (interna-

tional banking act), των νόμων περί συστάσεως τραπεζικών ε- ταιρειών χαρτοφυλαχίου του 1956 (Bank Holding Company Act), των Κανονισμών Κατα- γραφής και Αναφοράς Διεθνών Συναλλαγματικών Πράξεων του Υπουργείου Οικονομικών των ΗΠΑ (financial recordkeeping and reporting of currency and foreign transaction regulations) και των κανονισμών D, K και Y, του Διοικητικού Συμβουλίου.

«ΑΝΩ-ΚΑΤΩ» ΕΓΙΝΕ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Νέα πρόσωπα στη Βουλή

Η ανανέωση της Βουλής με νέα πρόσωπα από όλα τα κόμματα και οι μεγάλες ανακατατάξεις στις σειρές εκλογής των βουλευτών αποτελούν δύο χαρακτηριστικά άξια προσοχής σε αυτές τις εκλογές. Από τους 145 βουλευτές της ΝΔ οι 64 πρωτοεκλέγονται τώρα και ορισμένοι από αυτούς ξεπέρασαν κατά πολύ πρώην βουλευτές και υπουργούς σε σταυρούς. Το ίδιο ισχύει και για το ΠΑΣΟΚ. Από τους 125 οι 50 εκλέγονται τώρα για πρώτη φορά κάτι που θυμίζει το '81 αλλά και δείχνει μια προτίμηση του εκλογικού σώματος προς το κόμμα - ΠΑΣΟΚ και όχι την κυβέρνηση - ΠΑΣΟΚ μιας και πολλά κυβερνητικά στελέχη δεν εκλέχτηκαν, ενώ άλλα εκλέχτηκαν πίσω από νεοφώτιστους ή υποσκελίσθηκαν από κομματικά στελέχη. Οι πιο πολλοί νέοι εκλέχθηκαν με το Συνασπισμό αφού στους 28 οι 18 εκλέγονται για πρώτη φορά τώρα. Στους σχετικούς πίνακες με τα ονόματα των βουλευτών ο αναγνώστης μπορεί να δει τη σύνθεση νέων-παλιών.

Οι ανακατατάξεις αυτές δημιουργούν, όπως είναι φυσικό, ένα νέο πρόσωπο των κοινοβουλευτικών ομάδων των κομμάτων με άμεσες επιπτώσεις στους εσωκομματικούς συσχετισμούς, αλλά και στις μέχρι τώρα επιρροές των ηγετών των κομμάτων και των θεωρούμενων ως δελφίνων.

Οι περιφέρειες, Α', Β' Αθηνών και Α', Β' Πειραιώς και

το Υπόλοιπο Αττικής αποτελούν περιοχές από τις πλέον χαρακτηριστικές για τις ανακατατάξεις που έγιναν.

Αναλυτικά στοιχεία παρουσιάζονται στο κείμενο που ακολουθεί.

Τέλος σε ό,τι αφορά τα ποσοστά που συγκέντρωσαν τα κόμματα κατά περιφέρειες θα πρέπει να επισημανθεί για τη ΝΔ η ανοδική πορεία σε περιοχές θεωρούμενες παραδοσιακά «δεξιές», η τάση αύξησης σε περιοχές με άσχημα γι' αυτήν αποτελέσματα στις τελευταίες αναμετρήσεις θεωρούμενες ως παραδοσιακά «δημοκρατικές» στις οποίες πλέον σε αρκετές βρίσκεται με διαφορά μπροστά και η ικανοποιητική συγκομιδή ψήφων σε κακές γι αυτήν περιφέρειες που δείχνει όμως ότι πατά γερά και «χτυπάει» με αξιώσεις άνοδο.

Για το ΠΑΣΟΚ η πτώση σε ορισμένες περιφέρειες αποτελεί δείγμα μιας αρνητικής δυναμικής, ενώ η οριακή πτώση σε άλλες καθώς και η «σταθεροποίηση» σε ελάχιστες δεν του επιτρέπουν να αντιμετωπίσει με ψυχραιμία τη γενικότερη τάση μείωσης των ποσοστών του και εκεί ακόμη που παραδοσιακά είχε την «πρωτιά».

Ο Συνασπισμός θα πρέπει να προβληματισθεί για τη σταθερότητα που παρουσιάζει σε περιοχές παραδοσιακά προνομιακές για την Αριστερά, ενώ θα πρέπει να αξιοποιήσει την άνοδο στην επαρχία η οποία μπορεί να συνεχισθεί σε πολλές περιφέρειες.

Γιάννης Φλώρος

Α' ΑΘΗΝΩΝ

Το ΠΑΣΟΚ έχασε 14,01 σε σχέση με το '81 και 9,37 σε σχέση με το '85. Πήρε ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά σε όλη την επικράτεια (30,39%) μόλις 1,19% πάνω από το ποσοστό (29,2%) που συγκέντρωσε ο Δ. Μπέης ως υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ στις δημοτικές εκλογές του 1986.

Κατόρθωσε όμως να «κρατήσει» έξι έδρες τις οποίες πήραν οι Α. Παπανδρέου, Γ. Γεννηματάς που ήρθε πρώτος σε σταυρούς, Δ. Μπέης, Αθ. Τσούρας, Σ. Πεπονής και Ι. Παπαντωνίου.

Το χαρακτηριστικό εδώ για το ΠΑΣΟΚ, όπως και σχεδόν σε όλες τις περιφέρειες, είναι η εκλογή νέων βουλευτών και η αλλαγή της σειράς σε σταυρούς.

Ο Γ. Γεννηματάς ξεπερνώντας τους 83.292 σταυρούς «κερδίζει» τον τίτλο του «αθηνάρχη» για το ΠΑΣΟΚ. Αμέσως μετά τον Γ. Γεννηματά εκλέχθηκαν οι Δ. Μπέης (πάνω από 42.870) και Αθ. Τσούρας

(πάνω από 32.017 σταυρούς). Και οι δύο εκλέγονται για πρώτη φορά βουλευτές. Ο πρώτος ήταν δήμαρχος Αθήνας για μια οκταετία και ο δεύτερος ξεκίνησε από το Δήμο πριν ανέβει στην κομματική και κυβερνητική ιεραρχία.

Ακολουθεί ο Σ. Πεπονής (πάνω από 31.851 στ.) που ήταν τρίτος σε σταυρούς το 1977 και είχε συγκεντρώσει 18.418 το 1981. Έκτος εκλέχθηκε ο Γ. Παπαντωνίου που και αυτός μπορεί να θεωρηθεί νέος για το ΠΑΣΟΚ αφού πρωτοεκλέχθηκε βουλευτής μετά την παραίτηση του Απ. Λάζαρη στην προηγούμενη κοινοβουλευτική περίοδο.

Αυτές οι ανακατατάξεις καθήλωσαν σε μη εκλόγιμες θέσεις πρώην υπουργούς και βουλευτές του ΠΑΣΟΚ όπως τον Ε. Κουλουμπή, τον Γ. Κατσιφάρα, τον Τ. Παπαγεωργόπουλο και την Κ. Μπουρδάρα, ενώ απέτυχαν η πρώην ευρωβουλευτής Τ. Πανταζή, ο πρώην επικρατής Χρ. Μαρκόπουλος και οι «αστέρες» της Τ.Υ. Ελ. Ανουσάκη (εκλέγεται αν παραιτηθεί

ο Α. Παπανδρέου, ακολουθεί με 18.526 σταυρούς τον Γ. Παπαντωνίου) και Στ. Ληναίος.

Η ΝΔ στην Α' Αθηνών συγκεντρώνοντας 47,81% ένα από τα υψηλότερα ποσοστά σε όλη τη χώρα κέρδισε 3,76 σε σχέση με το '85 και 13,39 σε σχέση με το '81 ενώ ξεπέρασε και το ποσοστό που είχε συγκεντρώσει το 1977 (42,83).

Η ΝΔ εξέλεξε 11 βουλευτές όσους σχεδόν και το ΠΑΣΟΚ το '81 (είχε εκλέξει 12) και αύξησε τους βουλευτές της κατά 1 σε σχέση με το '85. Και στη ΝΔ όπως και το ΠΑΣΟΚ υπάρχει η ανανέωση προσώπων ενώ ανακατατάξεις στη σειρά σε σχέση με προηγούμενες εκλογικές αναμετρήσεις.

Ο Μ. Έβερετ συγκεντρώνοντας πάνω από 86.841 σταυρούς εκλέχθηκε πρώτος διατηρώντας την πρωτιά του '77 και του '81. Αποτελεί αναμφισβήτητα μια σοβαρή επιτυχία και ένα ακόμα «ρεκόρ» για τον πρώην δήμαρχο Αθηναίων και «αθηνάρχη» της ΝΔ.

Η Άννα Ψαρούδα-Μπενάκη που δεν είχε δοκιμασθεί μέχρι τώρα με σταυροδοσία εκλέχθηκε αμέσως μετά τον κ. Έρβερτ ξεπερνώντας τους 45.293. Την ακολουθεί ο Γ. Βουλγαράκης (πρόεδρος της νεολαίας της ΝΔ) που ξεπέρασε τους 40.693 σταυρούς και έπεται η Άννα Συνοδινού που πρωτοεκλέχθηκε το '74, (πάνω από 34.212).

Δύο νέοι βουλευτές καταλαμβάνουν την 5η και 6η θέση στη ΝΔ. Ο συνθέτης Στ. Ξαρχάκος που «προέρχεται» και αυτός από το Δήμο και ο Ν. Αγγελόπουλος που υποστηρίχθηκε από το κόμμα, οι οποίοι ξεπέρασαν βουλευτές που αποτελούσαν τη σταθερή πρώτη πεντάδα της ΝΔ σε προηγούμενες αναμετρήσεις. Ο Τζ. Τζαννετάκης εξελέγη 7ος και ο Ν. Α. Αναγνωστόπουλος 8ος. Ακολουθεί ο Ν. Ζαφειρόπουλος ο μόνος που εξελέγη από τους κλαδικούς χώρους (δικηγόρος) ο Αλ. Παπαδόγγονας που ήταν στην πρώτη πεντάδα το '81 και το '85 και ενδέκατη η κ. Βιργινία Τσουδερού που άφησε έξω από τη Βουλή τον Λ. Εφραίμογλου που ήταν ο δεύτερος υποψήφιος της ΝΔ από κλαδικό χώρο (εμποροβιοτεχνικό επιμελητήριο). Ο τρίτος υποψήφιος Ν. Κακλαμάνης (γιατρός) επίσης απέτυχε.

Έκπληξη θεωρείται η αποτυχία του πρώην βουλευτή και υπουργού Στ. Μάνου όπως και του Κ. Σαψάλη που ήταν 5ος το 1981 σε σταυρούς. Δεν εξελέγησαν επίσης οι πρώην βουλευτές Β. Σταθόπουλος, Δ. Μπουλούκος, Σπ. Μαρκέτος και Ν. Αναστασάκης ενώ «πάτωσε» ο Ζ. Χατζηφωτίου.

Ο Συνασπισμός στην Α' Αθηνών αύξησε το ποσοστό του κατά 1,95 σε σχέση με το '85 και 1,07 σε σχέση με το '81 αλλά την τελευταία στιγμή έχασε την τέταρτη έδρα από τη ΔΗΑΝΑ. Πρώτος σε σταυρούς εκλέχθηκε ο Μ. Δρεττάκης (πάνω από 38.677) και ακολουθούν οι Γρ. Φαράκος (ξεπέρασε τους 32.537) και Λ. Κύρκος (ξεπέρασε τους 31.826). Ο Ν. Κωνσταντόπουλος, τέταρτος στη σειρά δεν εξελέγη.

Β' ΑΘΗΝΩΝ

Στην Β' Αθηνών το ΠΑΣΟΚ χάνει τα «μεγαλεία» και του '81 και του '85. Χάνοντας 12,89 σε σχέση με το '81 και 9,15 σε σχέση με το '85 βρίσκεται με μείον 3 βουλευτές και εκλέγει 12. Και στη Β' Αθηνών το ΠΑΣΟΚ έχει 4 νέα πρόσωπα, αλλά ο «μεταγραφείς» Δ. Τσοβόλας και ο εκπρόσωπος της «Αυριανής» Μ. Κουρής δεν απείλησαν από τις πρώτες θέσεις το δίδυμο Κακλαμάνη - Χαραλαμπίδου. Άφησαν πίσω όμως τον Λ. Βερυβάκη που ήταν τρίτος το 1981.

Πρώτος εξελέγη ο Απ. Κακλαμάνης που ξεπέρασε τους 89.523 σταυρούς και δεύτερος ο Ι. Χαραλαμπίδου που ξεπέρασε τους 80.814 την πρώτη τριπλέτα

του ΠΑΣΟΚ συμπλήρωσε τώρα ο Δ. Τσοβόλας (75.215) ενώ ο Μ. Κουρής τέθηκε επικεφαλής στη δεύτερη με 47.138 και ακολουθούν ο Κ. Κουλούρης και ο Λ. Βερυβάκης που ξεπέρασε τους 32.048 σταυρούς.

Αλλαγές είχαμε και στην επόμενη σειρά όπου εκλέχθηκαν ο Στ. Τζουμάκας (πάνω από 27.306) και η Σύλβα Ακρίτα (πάνω από 24.982) από τους πρώην βουλευτές ενώ ο έκτος το '81 Ε. Γιαννόπουλος ήρθε 12ος και ο 12ος το '81 Ι. Χαραλάμπους ανέβηκε στην 11η θέση. Ένατος εξελέγη από τους «νεοφώτιστους» ο γαμπρός του Α. Παπανδρέου, Θ. Κατσάνεβας και 10ος ο Κ. Γείτονας πρώην κυβερνητικό στέλεχος.

Έμειναν έξω από τη Βουλή ο Κ. Παπαναγιώτου, πρώην κυβερνητικό στέλεχος και 19ος το '81, η Ειρήνη Λαμπράκη πρώην βουλευτής και 8η το '81, ο Μ. Παπαϊωάννου πρώην βουλευτής και κυβερνητικό στέλεχος που ήταν 14ος το '81 και ακόμη 3 πρώην βουλευτές Κ. Αλαβάνος (το '77), Γ. Ζαφειρόπουλος ('77) και Π. Κοντογιώργης (15ος το '81). Απέτυχαν επίσης ένας «κομματικός» (Γ. Χατζόπουλος) και ένας πρώην διοικητής οργανισμού (Τ. Άρμολος).

Εντυπωσιακότερες ήταν οι αλλαγές που έγιναν εδώ στην πλευρά της ΝΔ. Η ΝΔ κέρδισε σε σχέση με το '81 13% και 4,57% σε σχέση με το '85, ενώ και στη Β' Αθηνών όπως στην Α' ξεπέρασε το ποσοστό του '77 (36,14) φθάνοντας τώρα στο 39,63%. Εκλέγει 13 βουλευτές, δυο παραπάνω από το '85 και πέντε επιπλέον από το '81, αλλά οι νέοι και η αλλαγή στις σειρές μπορεί να θεωρηθούν ως «εκρήξεις».

Ο επικεφαλής της ΝΔ στη Β' Αθηνών Γ. Βαρβιτσιώτης συνεχώς μετά το 1974, ήρθε τώρα τρίτος ξεπερνώντας τους 54.539 σταυρούς. Πρώτη εκλέχθηκε (μετά τον Κ. Μητσotάκη) η κ. Φάνη Πετραλιά - Πάλλη που είχε κερδίσει το '85 την έδρα από τον Μ. Λιάπη, που ήρθε δεύτερος τώρα, ύστερα από ένσταση. Η κ. Φ. Πετραλιά ξεπέρασε τους 66.554 σταυρούς και μαζί με την κ. Μαρία Δαμανάκη (πάνω από 91.411) του Συνασπισμού έδωσαν πρωτιά στις γυναίκες στην Β' Αθηνών.

Ο Μ. Λιάπης, ανηψιός του Κ. Καραμανλή, που έχασε την έδρα το '85, πήρε τώρα ρεβάνς και ήρθε δεύτερος ξεπερνώντας τους 59.632 σταυρούς.

Από τους νέους της ΝΔ ο Θ. Κασσίμης ήρθε τέταρτος ξεπερνώντας τους 43.701 στ. ενώ ο Δ. Μπεχράκης εξελέγη 8ος (πάνω από 37.414) και ο Ε. Μείμαρκης 10ος (ξεπέρασε τους 31.573 στ.). Από τη νέα τετράδα δηλαδή της ΝΔ που μπήκε στη «φωτιά» της Β' Αθηνών δεν εξελέγη μόνο ο Γ. Βουκελάτος.

Ο Απ. Κράτσας και ο Αθ. Κρίκος που ε-

κλέγονται συνεχώς από το '74 ήρθαν τώρα αντίστοιχα 5ος και 6ος ξεπερνώντας ο πρώτος τους 41.140 στ. και ο δεύτερος τους 40.638.

Τους 13 της ΝΔ συμπληρώνουν οι Β. Πολύδωρας, 7ος ξεπέρασε τους 40.112 στ. και οι νεοφώτιστοι Π. Σκανδαλάκης (11ος με πάνω από 22.705 στ. ο Α. Ανδρουλάκος τελευταίος και πρώην υποψήφιος της ακροδεξιάς με πάνω από 22.028 σταυρούς, και η Καλλιόπη Μπουρδάρη που κατέκτησε την ένατη θέση ξεπερνώντας τους 34.931.

Από τους 13 βουλευτές της ΝΔ στη Β' Αθηνών μόνον οι 6 είναι πρώην βουλευτές, ενώ οι υπόλοιποι 7 εκλέγονται τώρα για πρώτη φορά. Πρόκειται για μια ανανέωση προσώπων που ξεπερνά το 50% και αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο και για τις επόμενες εκλογικές αναμετρήσεις.

Μια συνέπεια της ανόδου των νέων ήταν η μη εκλογή πρώην βουλευτών που αν και δεν φθάνουν στην έκκληση Μάνου στην Α' Αθηνών εντούτοις είναι άξια καταγραφής. Δεν εκλέχθηκε ο Κ. Παπαρρηγόπουλος που εκλεγόταν συνεχώς μεταδικτατορικά (15.412 στ. το '81) και είχε εκλεγεί και το '63. Δεν εκλέχθηκαν επίσης οι πρώην βουλευτές Ασ. Φωτήλας, Γ. Αποστολάτος, Γ. Δαλακούρας, Γ. Βολουδάκης και Στ. Παπαδάκης.

Ο Συνασπισμός στη Β' Αθηνών διατηρήθηκε στα ίδια περίπου με το 1981 και ανέβηκε 1,8 σε σχέση με το '85. Το '77 είχε (ΚΚΕ και ΚΚΕ εσ.) 21,98 και τώρα 20,87. Είναι μια ένδειξη που θα πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα γιατί συναντάται και σε άλλες περιφέρειες για την Αριστερά, περιφέρειες που μέχρι τώρα κατατασσόταν στις «προνομιούχες» για τις δυνάμεις της Αριστεράς.

Ο Συνασπισμός εξέλεξε 7 βουλευτές. Τον Χ. Φλωράκη, την Μαρία Δαμανάκη πρώτη όλων (πάνω από 91.411 σταυρούς) τον Κ. Κάππο (ξεπέρασε τους 67.751) τον Δ. Κωστόπουλο (60.749) τον Α. Λεντάκη (22.985) την Εύα Κοταμανίδου (22.575) και τον Γρ. Γιάνναρο που ξεπέρασε τους 21.575. Δεν εξελέγη ο Π. Κουναλάκης.

Α' ΠΕΙΡΑΙΑ

Το ΠΑΣΟΚ έχασε και εδώ την πρώτη θέση. Έχασε 11,18 σε σχέση με το '81 και 7,59 σε σχέση με το '85. Με ποσοστό 36,43% εξέλεξε 3 βουλευτές.

Τη «μάχη» του Πειραιά κέρδισε ο Κ. Σημίτης που ήρθε πρώτος ξεπερνώντας τους 16.959 σταυρούς πολύ μπροστά από τον «πειραιάρχη» Γ. Παπασιπύρου που ήρθε δεύτερος με πάνω από 10.026 και εκλέγεται συνεχώς μεταδικτατορικά. Τρίτος ο Β. Σαραντίτης που ξεπέρασε τους 8.108 και «έφαγε» τον Αντ. Ντεντιδάκη πρώην υπουργό και βουλευτή. Χαμένοι και οι πρώην βουλευτές Κ. Καναβάκης

και **Μ. Μπετενιώτης** ο πρώτος του '74 και '81 ο δεύτερος του '81.

Αναμφισβήτητος νικητής στην Α' Πειραιά ο **Κ. Σημίτης** που «δοκιμάσθηκε» για πρώτη φορά στη σταυροδοσία.

Η **ΝΔ** έφθασε το 46,13% αυξάνοντας τη δύναμή της κατά 11,96 σε σχέση με το '81 και 3,59 σε σχέση με το '85, ενώ ξεπέρασε και το '77 που είχε 43,88.

Εξέλεξε 4 βουλευτές όπως και το '85 αλλά είχαμε εκπλήξεις στη σειρά. Σταθερός ο **Α. Ανδριανόπουλος** ήρθε πάλι πρώτος όπως και το '74, '77 και '81 ξεπερνώντας τους 22.972 σταυρούς. Δεύτερος ο νεοφώτιστος **Γ. Καλός** (πάνω από 11.769) που κατατάσσεται στους καραμανλικούς. Ο **Σ. Παπαπολίτης** πήρε την τρίτη θέση (πάνω από 8.241) ενώ την τέταρτη θέση κατέκτησε ο επίσης νεοφώτιστος **Μ. Πατλάκας**.

Απέτυχαν οι πρώην βουλευτές **Μ. Μαρινάκης** και **Στ. Μπίρης** που θεωρούνται ως ευνοούμενοι του **Κ. Μητσοτάκη** και ο επίσης πρώην βουλευτής **Δ. Χονδροκούκης**.

Με 2 παλαιούς και 2 νέους η **ΝΔ** στην Α' Πειραιά ανανεώνει κατά 50% την κοινοβουλευτική της σύνθεση.

Το ποσοστό του Συνασπισμού είναι πίσω από το 1981 (14,12) και κερδίζει 1,34 σε σχέση με το '85. Εκλέγει με 13,55 έναν βουλευτή τον **Μ. Ανδρουλάκη**.

Β' ΠΕΙΡΑΙΑ

Το **ΠΑΣΟΚ** εδώ πρωτοτύπησε. Διατήρησε την πρώτη θέση με 40,79 χάνοντας όμως 10,37 σε σχέση με το '81 και 8,54 σε σχέση με το '85. Διατήρησε την πρωτοτυπία και στη σειρά των βουλευτών. Εξέλεξε 3 (**Α. Παπανδρέου**, **Γρ. Νιώτη** και **Π. Κρητικό**). Η «έκπληξη» ήταν ο **Γρ. Νιώτης** πρώην νομάρχης Αρκαδίας που ήρθε πρώτος ξεπερνώντας τους 11.319 στ.

ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΤΗΣ ΝΔ

Κ. Μητσοτάκης
Μιλτ. Έβερτ
Άννα Μπενάκη - Ψαρούδα
Γ. Βουλγαράκης
Άννα Συνοδινού
Στ. Ξαρχάκος
Ν. Αγγελόπουλος
Τζ. Τζαννετάκης
Ν. Αναγνωστόπουλος
Ν. Ζαφειρόπουλος
Αλ. Παπαδόγγονας
Βιργινία Τσουδερού
Φάνη Πετραλιά-Πάλλη

Μ. Λιάπης
Γ. Βαρβιτσιώτης
Θ. Κασσίμης
Απ. Κράτσας
Αθ. Κρίκος
Β. Πολύδωρας
Δ. Μπεχράκης
Κέλλυ Μπουρδάρη
Β. Μείμαράκης
Π. Σκανδαλάκης
Απ. Ανδρουλάκης
Ανδ. Ανδριανόπουλος
Γ. Καλός
Σ. Παπαπολίτης
Μ. Πατλάκας
Ηλ. Βουγιουκλάκης
Γ. Μπουγάς
Ι. Τραγάκης
Απ. Σταύρου
Χρ. Κατσιγιάννης
Δ. Φράγκος

Σ. Κούβελας
Κ. Καραμανλής
Αν. Σπηλιόπουλος
Δ. Σταμάτης
Β. Παπαγεωργόπουλος
Ε. Εξαδάκτυλος
Γ. Τζίτζικώστας
Χρ. Κοσκινάς
Ι. Ζαχαράκης
Στ. Κυριαζόπουλος
Γ. Παπαστάμος
Ν. Αυγερινίδης
Θ. Πασσαλίδης
Χρ. Βυζοβίτης
Παρθένα Φουντουκίδου
Ν. Κάκαλος
Αθ. Βελίκης
Αχ. Καραμανλής
Ν. Κλείτος
Ι. Παναγιωτίδης
Θ. Παπαδόπουλος

Β. Βαρβαρινός
Β. Γιοβαννούδας
Κ. Ευμοιρίδης
Θ. Δαμιανός
Π. Χατζηνικολάου
Θ. Δημοσχάκης
Κ. Γεροντόπουλος
Γ. Παναγιωτόπουλος
Σπ. Παπαδόπουλος
Ε. Κουρτιδής
Γ. Παυλακάκης
Ν. Σαλίκας
Αν. Κρικέλης
Γ. Καπαχτοής
Μ. Παπακωνσταντίνου
Κ. Κωνσταντινίδης
Ν. Παπαφιλιππου
Χ. Παπαθανασίου
Αθ. Κονταζής
Γ. Παπαγεωργίου
Ηλ. Βεσδρεβάνης

«σπάζοντας» την πρωτιά του **Π. Κρητικού** που ήταν πρώτος το 1981 με 15.488 (τώρα περίπου 11.319).

Δεύτερη «έκπληξη» η αποτυχία 2 πρώην βουλευτών (**Χρ. Φωτίου**, **Ε. Πεντάρης**) και ενός γιου πρώην βουλευτή (**Ι. Διαμαντίδη**) που ήρθε όμως πρώτος επιλαχών ξεπερνώντας τους 7.728 στ. και ελπίζει στην έδρα αν παραιτηθεί ο **Α. Παπανδρέου**.

Η **Ν.Δ.** στη Β' Πειραιά κέρδισε 3,45 σε σχέση με το '85 και 11,06 σε σχέση με το 1981. Με 34,5 εκλέγει 3 βουλευτές. Πρώτος ο **Ηλ. Βουγιουκλάκης** ο οποίος έχει μεγάλη επιρροή στα Μανιάτικα και ακολουθούν οι **Γ. Μπουγάς** και **Ι. Τραγάκης** (είχε εκλεγεί '74 και '77) έμειναν εκτός Βουλής οι τέως βουλευτές **Δ. Πάλλης**, βουλευτής το '85, **Φ. Χρηματοπούλος** ('77 και '81) και **Αν. Νεράτζης** ('74).

Ο Συνασπισμός κέρδισε εδώ την έδρα που έχασε στην Α' Αθηνών και εκλέγει τους **Ν. Καλούδη** (πάνω από 11.612 στ.) και το εργατικό στέλεχος του **ΚΚΕ Ν. Γαλανό** (ξεπέρασε τους 7.889). Το ποσοστό του Συνασπισμού στη Β' Πειραιά είναι 21,18 ενώ το '81 ήταν 23,37 και το '85 19,77. Όπως και η Β' Αθηνών η Β' Πειραιά «βάζει» σε σκέψεις το Συνασπισμό για τις δυνατότητες της Αριστεράς σε

παραδοσιακά δικές της περιοχές παρ' ό-
τι εκλέγει 2 βουλευτές.

ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΤΤΙΚΗΣ

Το **ΠΑΣΟΚ** έχασε 12,06 σε σχέση με το '81 και 8,54 σε σχέση με το '85. Με ποσοστό 37,52% εκλέγει 3 βουλευτές. Πρώτος ο αποκληθείς «Κινέζος» **Θ. Πάγκαλος** που ξεπέρασε τους 13.898 σταυρούς. Τον ακολούθησε ο νεοφώτιστος **Κ. Βρετόν** ενώ ο πρώην βουλευτής **Η. Παπαηλίας** ήρθε τρίτος. Τέταρτος αλλά μη εκλεγείς ο νέος **Ι. Γιαννάκης** και πιο πίσω οι πρώην βουλευτές **Μ. Βάθης** και **Κ. Πετούρης** που φυσικά δεν εξελέγησαν.

Η **ΝΔ** κέρδισε 11,85 σε σχέση με το '81 και 2,6 σε σχέση με το '85. Το '77 είχε 45,10 και τώρα 46,70%. Εκλέγει 3 βουλευτές. Πρώτος ο **Απ. Σταύρου** πρώην βουλευτής που προέρχεται από την Ε-ΔΗΚ, ο οποίος ξεπέρασε τους 16.358 στ. Ακολουθεί ο πρώην βουλευτής **Χρ. Κατσιγιάννης** και τρίτος ο επίσης πρώην βουλευτής **Δ. Φράγκος**. Δεν εξελέγη ο πρώην βουλευτής **Μ. Παπαγιάννης**.

Ο Συνασπισμός στο Υπ. Αττικής πήρε 12,83 ενώ το '81 είχε 11,6 και το '85 11,15. Εκλέχθηκε βουλευτής ο πρώην δήμαρχος Ελευσίνας **Αθ. Λεβέντης**.

ΤΕΛΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

	Εγγεγραμμένοι	8.379.455	Εγγεγραμμένοι	8.379.455		
	Ψήφισαν	6.669.334	Ψήφισαν	6.667.689		
	Άκυρα-Λευκά	147.928	Άκυρα-Λευκά	104.299		
	Έγκυρα	6.521.400	Έγκυρα	6.544.247		
	ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ		ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ			
ΚΟΜΜΑ	ΨΗΦΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΔΡΕΣ	ΨΗΦΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΔΡΕΣ
Ν.Δ.	2.885.548	44,25%	145	2.644.645	40,41%	10
ΠΑΣΟΚ	2.552.878	39,15%	125	2.354.615	35,98%	9
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ	855.620	13,12%	28	935.930	14,30%	4
ΔΗΑΝΑ	65.932	1,01%	1	89.568	1,37%	1
ΔΙΑΦΟΡΟΙ	134.497	2,47%	1	519.650	7,94%	—

Θ. Γεωργιάδης
Αν. Λώρας
Γ. Αβέρωφ
Μερόπη Καλδή
Δ. Σιούφας
Θ. Αναγνωστόπουλος
Σπ. Τζαλιαδούρος
Γ. Σουφλιάς
Ν. Κατσαρός
Ν. Μαρωνάς
Αγ. Ευστρατιάδης
Γ. Σούρλας
Ι. Παπαγεωργίου
Σ. Χατζηγάκης
Αθ. Παπαχρήστου
Δ. Πυλαρινός
Σ. Γκίκας

Γερ. Μεσσάρης
Π. Καβαδάς
Π. Δελημήτσος
Χρ. Φωτόπουλος
Αν. Καραγκούνης
Δ. Σταμάτης
Γ. Βασιλειάδης
Β. Μπεκίρης
Ανδρ. Ζαΐμης
Αθ. Κανελλόπουλος
Β. Κοντογιαννόπουλος
Στεφ. Στεφανόπουλος
Α. Τσιπλάκος
Ε. Μπασιάκος
Ν. Παπανδρέου
Ελ. Παπαγεωργόπουλος
Μ. Σιδέρης

Π. Μπακογιάννης
Α. Ξαρχάς
Ν. Αργυρόπουλος
Φ. Τσαγκάρης
Ν. Γκελεστάθης
Β. Σωτηρόπουλος
Ε. Παπανικολάου
Β. Μαντζώρης
Δ. Κωστόπουλος
Στ. Δήμας
Κ. Ποτήρης
Γ. Σταθόπουλος
Κ. Γιατράκος
Αντ. Σαμαράς
Αρ. Κаланτζάκος
Αρ. Μπουλούκος
Σ. Λαμπρόπουλος

Δ. Δημόπουλος
Κ. Καραμηνάς
Γ. Μισαηλίδης
Αρ. Παυλίδης
Αντ. Καραμάριος
Γ. Παλαιοκρασσάς
Μ. Κεφαλογιάννης
Στ. Μαντζαπετάκης
Γ. Κουνενός
Γ. Κεφαλογιάννης
Χρ. Μαρκογιαννάκης
Ε. Αβέρωφ
Αθ. Τσάλδαρης
Ι. Λαυρεντιδής
Ν. Λιναρδάτος
Αγ. Μπραττάκος
Β. Κοραχάης

ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

Α. Παπανδρέου
Γ. Γεννηματάς
Δ. Μπέης
Αθ. Τσούρας
Σ. Πεπονής
Ι. Παπαντωνίου
Α. Κακλαμάνης
Ι. Χαλαμπίδης
Δ. Τσοβόλας
Μ. Κουρής
Κ. Κουλούρης
Λ. Βερυβάκης
Στ. Τζουμάκας
Σύλβα Ακριτά
Θ. Κατσανέβας
Κ. Γείτογας
Ι. Χαλαμπής
Β. Γιαννόπουλος
Κ. Σημίτης
Γ. Παπασπύρου
Β. Σαραντίτης
Γρ. Νιώτης
Π. Κρητικός
Θ. Πάγκαλος

Κ. Βρεττός
Ηλ. Παπαηλίας
Στ. Παπαθεμελής
Α. Τσοχατζόπουλος
Χ. Καστανίδης
Ν. Ακριτίδης
Ν. Παπαδάκης
Γ. Γκλαβίνας
Β. Γερανίδης
Κ. Διαμαντής
Μ. Γικόνου
Μ. Χρυσόχοϊδης
Κ. Τριανιδής
Π. Σούγγαρης
Γ. Πασχαλίδης
Μαρία Αρσένη
Γ. Τερζόπουλος
Αλ. Δαμιανίδης
Β. Βασιλακάκης
Γ. Ανθόπουλος
Π. Μώραλης
Χ. Παχτάς
Μ. Κωνσταντίνου
Δ. Κεφαλίδης
Απ. Φωτιάδης
Ν. Ζαμπουνίδης
Δ. Δημοσθενόπουλος
Γ. Τσακλίδης
Π. Σγουριδής
Δ. Τσετινές
Γ. Κωνσταντινίδης
Φ. Πετσάλνικος
Μ. Κυρατσούς

Λ. Λωτίδης
Γ. Λιάνης
Π. Οικονομίδης
Αλ. Παπαδόπουλος
Γ. Μωραΐτης
Κ. Παπούλιας
Σ. Καραμούτσος
Δ. Σωτηρλής
Β. Μπρακατσούλας
Γ. Φλώρος
Ν. Φαρμάκης
Γ. Αδαμόπουλος
Π. Ζακολίκος
Δ. Βουβαλούδης
Δ. Στάμος
Χρ. Οικονόμου
Ι. Ζιάγκας
Σπ. Καλούδης
Γ. Δρυς
Χρ. Ροκόφυλος
Αθ. Δημητρακόπουλος
Στ. Τσιτσιμελής
Γ. Παπανδρέου
Γρ. Σολωμός
Δ. Σκαμνάκης
Μ. Δελούκας
Μαρία Θωμά
Γ. Σκουλαρίκης
Β. Παπαδόπουλος
Ι. Ματρήγκας
Γ. Κατσιμπάρδης
Αλ. Ακριβάκης
Β. Κεδικογλου

Μ. Στεφανίδης
Ορ. Παπαστρατής
Αντ. Δροσογιάννης
Δ. Αλαμπάνος
Φ. Αρβανίτης
Γ. Μελλίδης
Τ. Σεχιώτης
Δ. Ρέππας
Γ. Ποττάκης
Ν. Ριζογιάννης
Π. Φουντάς
Θ. Φιλιππόπουλος
Π. Κατσιλιέρης
Ν. Σηφουνάκης
Δ. Βουνάτσος
Κ. Σκανδαλίδης
Κ. Σφυρίου
Π. Βάλβης
Ν. Λεβογιάννης
Θ. Σκουλάς
Δ. Σαρρής
Μ. Παπαστεφανάκης
Κ. Μπαντουβάς
Αλ. Δαριβιαννάκης
Φ. Ιωαννίδης
Μ. Λουκάκης
Μ. Σκουλάκης
Σ. Βαλυράκης
Ι. Αλευράς
Μ. Μερκούρη
Γ. Μπριδιμάρης
Γ. Λιάνης
Γ. Ασημακόπουλος

ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ

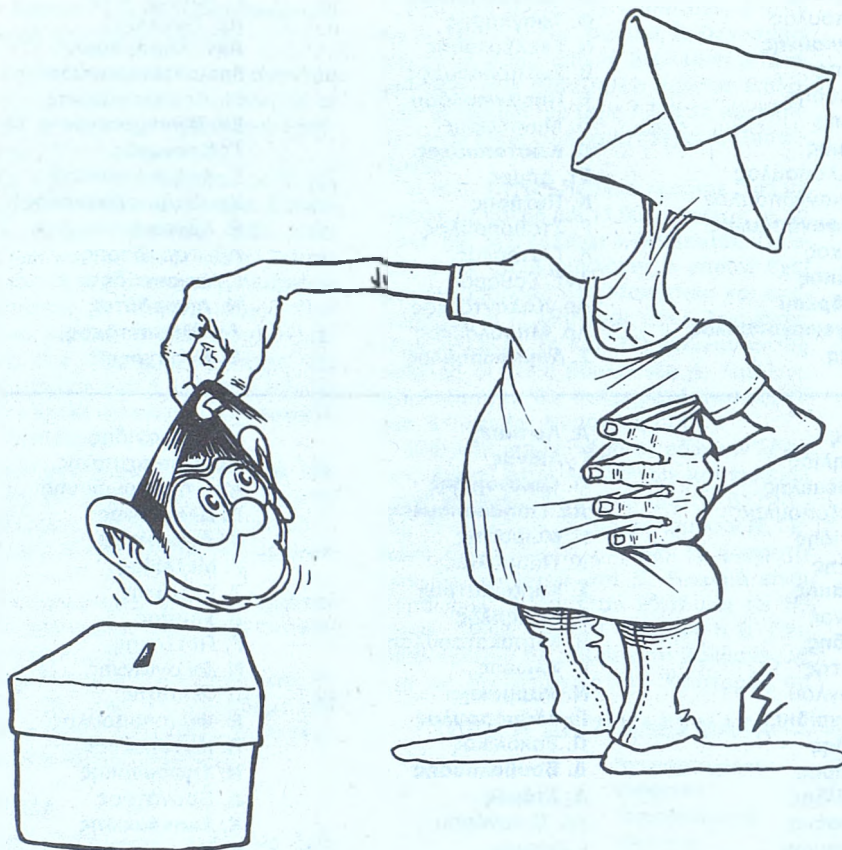
Χ. Φλωράκης
Λ. Κύρκος
Μ. Δρεττάκης
Γρ. Φαράκος
Μαρία Δαμανάκη
Κ. Κάππος
Δ. Κωστόπουλος
Α. Λεντάκης
Εύα Κοταμανίδου

Γρ. Γιάνναρος
Μ. Ανδρουλάκης
Ν. Καλούδης
Ν. Γαλανός
Αθ. Λεβέντης
Ν. Κατσαρός
Στ. Νέστωρ
Ν. Χατζηδημητρίου
Κ. Ρήγας

Αθ. Παφίλης
Αντ. Σκυλλάκος
Π. Σκοτεινιώτης
Θ. Σπάθης
Σπ. Στριφτάρης
Π. Κοσιώνης
Ηλ. Μπιτσάνης
Στ. Κόρακας
Γ. Δραγασάκης
Στ. Γιώτας

Σημ.: Με μαύρα στοιχεία είναι οι πρωτοεκλεγέντες τώρα βουλευτές. Η ΔΗΑΝΑ εκλέγει τον Κ. Στεφανόπουλο και επίσης εκλέγεται ένας μουσουλμάνος ανεξάρτητος στη Ροδόπη.

ΤΑ «ΛΕΥΚΑ» ΚΑΙ ΤΑ «ΑΚΥΡΑ» ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Ως δικαστικός αντιπρόσωπος του 30ού εκλογικού τμήματος γυναικών στα Διλινάτα Κεφαλονιάς είχα την ευκαιρία να διαπιστώσω στις εκλογές του Ιουνίου 1989 πόσο μακριά βρίσκεται ο νομοθέτης από τους ηλικιωμένους, αμόρφωτους και ανήμπορους ψηφοφόρους. Κατέληξα δε στο συμπέρασμα —και γι' αυτό γράφω αυτό το άρθρο— ότι τελικά πολλά από τα «άκυρα» και «λευκά» ψηφοδέλτια τα προκαλεί και τα δημιουργεί ο ίδιος ο νομοθέτης.

I. Εισαγωγικά

Παραδείγματα: α) Η γριούλα, την οποία βοήθησα στο παραβάν να ψηφίσει για τις εθνικές εκλογές, έπαθε «νευρικό πατατράκ» στο παραβάν των ευρωεκλογών προφανώς από όλη τη διαδικασία και αρνήθηκε να ψηφίσει για ευρωεκλογές. Αναγκάστηκα φυσικά να ρίξω τον μπλε φάκελό της κενό, για να μετρήσει ως λευκό και για να μην αναγκαστώ στη διαλογή να έχω λιγότερους φακέλους από ψηφίσαντες. β) Πολλές γριούλες έβαλαν στον ίδιο φάκελο και το μπλε και το άσπρο ψηφοδέλτιο ώστε τελικά η εφορευτική επιτροπή (με δική μου μειοψηφία) ακύρωνε το ψηφοδέλτιο. Αυτό το διαπίστωσα όταν βοήθησα στο παραβάν μια γριούλα που καθυστέρησε και τα 'χε μπλέξει (αφού είχε ζητήσει τρεις φακέλους) και έβγαλα από το φάκελο των

εθνικών εκλογών το μπλε και το άσπρο ψηφοδέλτιο και τις τα έφτιαξα κανονικά και με μακάριζε με ευχές και ευχαριστίες. Πού ήταν ο νομοθέτης για τις γριούλες αυτές;

Ένας δεύτερος «τραγέλαφος» δημιουργήθηκε όταν ελέγχοντας το εκλογικό υλικό είδα ότι δεν υπήρχαν για τις εθνικές εκλογές ψηφοδέλτια του ΕΡΚ του Τρίτου, υπήρχε δε έγγραφο του Νομάρχη που έλεγε να εφαρμοστεί το άρθρο 67 του ΠΔ 265/89 για τα «λευκά» ψηφοδέλτια, επειδή δεν υπήρχαν έντυπα ψηφοδέλτια του ΕΡΚ. Ταυτόχρονα επισυναπτόταν τηλεγράφημα του Τρίτου που έλεγε ότι για ανεξάρτητους της θέλησής του λόγους (π.χ. κακή εκτύπωση) δεν μπόρεσε να στείλει επαρκή αριθμό ψηφοδελτίων. Και ενώ ετοιμαζόμουν να φτιάξω τα «λευκά» ψηφοδέλτια του άρθρου 67 του ΠΔ 265/89, έρχεται τηλεγράφημα του Νομάρχη προς τον πρόεδρο της κοινότητας για τα «λευκά» ψηφοδέλτια. Την ερμηνεία αυτή τη θεώρησα ορθή και την εφαρμόσα. Τι όμως είχε μεσολαβήσει και άλλαξε η στάση της Νομαρχίας; Μερικοί δε άλλοι συνάδελφοι που είτε δεν έλαβαν το τηλεγράφημα είτε το έλαβαν, μοίρασαν

«λευκά» ψηφοδέλτια είτε ως «λευκά» του άρθρου 67 ΠΔ 265/89 (σφραγισμένα, με μονογραφή και ημερομηνία) είτε ως «λευκά» του άρθρου 84§2 εδ. 2 περ. ε ΠΔ 265/89.

Το αλαλούμ λοιπόν των εκλογών Ιουνίου '89 δεν εντοπίζεται μόνο στην ανευθυνότητα μερικών δικαστικών αντιπροσώπων και εφορευτικών επιτροπών, αλλά και στην κουραστική και άτακτη νομοθετική καθοδήγηση.

II. Η αρχή της μυστικότητας

Με το άρθρο 51 § 3 εδ. 1 του Συντάγματος θεσπίζεται η «μυστική» ψηφοφορία. Το νόημα του όρου «μυστικός» πρέπει να βρεθεί κοινωνιολογικά, κι όχι γραμματικά. Όταν σήμερα είναι κάποιος γραμμένος σε κόμμα, όταν είναι γνωστό ότι αγωνίζεται για ένα κόμμα, δεν είναι ορθό να εμμένουμε ότι «δεν ξέρουμε τι ψηφίζει». Όταν τα ψηφοδέλτια δίνονται από το σπίτι («δαγκωτά»), δεν είναι σωστό να λέμε ότι «δεν ξέρουμε τι ψηφίζει». Η αρχή της «μυστικής» ψηφοφορίας δεν μπορεί να προσβάλει τα ατομικά δικαιώματα, δεν μπορεί να γίνει αντισυνταγματική διάταξη του Συντάγματος, δεν μπορεί να προσβάλει τα άρθρα 2 § 1 και 5 § 1, § 3 του Συντάγματος, που κατοχυρώνουν την ελευθερία. Το πρόβλημα που τίθεται είναι πότε υπερिशύει η αρχή της μυστικότητας και πότε η αρχή της ελευθερίας. Η αρχή της μυστικότητας είναι απαλλοτριωτό δικαίωμα του ψηφοφόρου, εφόσον δεν απαλλοτριώνεται καταχρηστικά (25 § 3 Σ). Παράδειγμα παράνομης, καταχρηστικής απαλλοτρίωσης του δικαιώματος για μυστική ψήφο είναι όταν ο ψηφοφόρος ψηφίζει φανερά επειδή απειλείται αυτός ή τα συμφέρόντά του. Απαλλοτρίωση όμως του ατομικού δικαιώματος της ελευθερίας δεν είναι επιτρεπτή, αλλά είναι και αδιανόητη, αφού η ελευθερία έχει ως προϋπόθεση την ανυπαρξία κάθε περιορισμού και συνεπώς ανυπαρξία αυτού του περιορισμού που θέτει η απαλλοτρίωσή της.

Συνεπώς όταν κρίνουμε τα ψηφοδέλτια από την πλευρά της μυστικότητας, πρέπει να ερευνήσουμε αν πρόκειται για σκόπιμη και καταχρηστική απαλλοτρίωση από τη μυστικότητα της ψηφοφορίας ή αν πρόκειται για τυχαίο ή άθελο γεγονός. Οι διατάξεις του ΠΔ 265/89 που αφορούν τη μυστικότητα, π.χ. 76 § 4 (φάκελος κλειστός με ειδικό γνώρισμα, παραβάν), 69 (πολλές περιπτώσεις) δεν πρέπει να κατανοηθούν γραμματικά. Έτσι παρόλο που το 63 § 3 εδ. 2 ΠΔ 265/89 λέει ότι όποιο ψηφοδέλτιο δεν είναι έντυπο, έστω και μερικά, είναι άκυρο, το ψηφοδέλτιο που είναι ένα κομμάτι λευκό χαρτί θα θεωρηθεί «λευκό» (84 § 2 εδ. 2 περ. ε ΠΔ 265/89), ούτε όμως έγκυρο ούτε άκυρο. Επίσης παρόλο που το 66 § 1, § 2 ΠΔ 265/89 απαγορεύει τις «αλλοιώσεις του περιεχομένου του ψηφοδελτίου» (άρα όχι της μορφής) και τα «σημεία που ση-

μειώνονται σε οποιαδήποτε πλευρά του ψηφοδέλτιου, εφόσον αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα, που παραβιάζουν το απόρρητο της ψηφοφορίας» (το σκίσιμο είναι άραγε σημείο); το ψηφοδέλτιο που είναι σκισμένο και μάλλον σκίστηκε κατά το άνοιγμα του φακέλου δεν είναι άκυρο. Επίσης παρόλο που το 67 § 7 ΠΔ 265/89 λέει ότι κάθε λευκό ψηφοδέλτιο που δεν έχει τη σφραγίδα της εφορευτικής επιτροπής, την ημερομηνία της εκλογής και τη μονογραφή του δικαστικού αντιπροσώπου ή η εφορευτική επιτροπή δεν έχει συντάξει πρακτικό για λευκά ψηφοδέλτια, είναι άκυρο, εντούτοις ένας άδειος φάκελος ή ένα λευκό χαρτί θα θεωρηθεί «λευκό» ψηφοδέλτιο (84 § 2 εδ. 2 περ. ε ΠΔ 265/89), ούτε όμως έγκυρο ούτε άκυρο. Επίσης οι περιπτώσεις του άρθρου 69 ΠΔ 265/89 (διαφορά χαρτιού σε χρώμα, σχήμα, διαστάσεις, διαφορά σε περιεχόμενο, περισσότερα ψηφοδέλτια στον ίδιο φάκελο, ψηφοδέλτιο άλλης εκλογικής περιφέρειας, διαφορετικός φάκελος) δεν είναι τόσο κρίσιμες. Η αρχή της μυστικότητας δεν μπορεί να αντιστρατευθεί ούτε την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας (1 § 2, 3 Σ) έκφραση της οποίας είναι το κύτταρό της, δηλαδή η βούληση του ψηφοφόρου, ούτε την αρχή της ελευθερίας (2 § 1, 5 § 1, 3 Σ), ούτε την αρχή της ανόθευτης εκδήλωσης της λαϊκής θέλησης (52 Σ). Η αρχή της μυστικότητας πρέπει να εφαρμόζεται μέσα σε ορισμένα πλαίσια που θέτουν η ελεύθερη βούληση του ψηφοφόρου και η μη διατάραξη της εκλογικής διαδικασίας. Κάθε άλλη προσκόλληση σε ανούσιους τύπους προσβάλλει άμεσα τη λαϊκή κυριαρχία, την ελευθερία και το ανόθευτο της εκλογής.

III. Ειδικές περιπτώσεις

1. Ως προς τα «λευκά» ψηφοδέλτια

Η αντίφαση και σύγχυση του νομοθέτη ως προς τα «λευκά» ψηφοδέλτια εμφανίζεται με τη χρησιμοποίηση του όρου «λευκά» με δύο έννοιες: μια με την έννοια του άρθρου 67 ΠΔ 265/89 που μπορούν να ονομαστούν «οιονεί λευκά» και μία με την έννοια του 84 § 2 εδ. 2 περ. ε ΠΔ 265/89 που μπορούν να ονομαστούν «λευκά». Επίσης αντίφαση και σύγχυση δείχνει ο νομοθέτης με το να μην προβλέπει τη διανομή «λευκών» ψηφοδελτίων (του άρθρου 84 § 2 εδ. 2 περ. ε ΠΔ 265/89) παρόλο που προβλέπει τη διαλογή τους (!!!). Αν ο νομοθέτης δε θέλει τα «λευκά» ψηφοδέλτια ας καταργήσει τη διάκριση άκυρων και «λευκών». Αν όμως επιμένει στη διαλογή των «λευκών», πρέπει να προβλεφθεί και η διανομή τους, αφετέρου δε να προσμετρώνται στα έγκυρα, δηλαδή τα έγκυρα να αποτελούνται από τα «γνήσια έγκυρα» και τα «λευκά» ως «οιονεί» ή «καταχρηστικά» έγκυρα. Δεν πείθει δηλαδή η άποψη ότι η λευκή ψήφος δε συνυπολογίζεται στα έγκυρα επειδή πρέπει να αναδειχθούν βουλευτές (CONTRA ΠΟΝΤΙΚΙ, ο εκλογικός νόμος,

1989, σελ. 43), διότι στις εκλογές δεν αναδεικνύονται μόνο βουλευτές, αλλά πρέπει και η εκλογή των βουλευτών να επηρεάζεται από τους συνειδητοποιημένους ψηφοφόρους που θέλουν να την επηρεάσουν μ' αυτόν τον τρόπο. Γι' αυτό πρέπει να πάντων να συνυπολογίζονται τα άκυρα με τα λευκά.

2. Ως προς τα «άκυρα» ψηφοδέλτια

Σύμφωνα με μια ορθή νομολογία (βλ. Λιάρος, Ο δικαστικός αντιπρόσωπος, 1989, 71 επ.) δεν παραβιάζεται το απόρρητο της ψηφοφορίας όταν το σχήμα, μέγεθος, η πλάγια κλίση και η θέση του σταυρού είναι δεξιά ή αριστερά του υποψηφίου, όταν ο σταυρός μοιάζει με Χ ή Τ ή V, όταν ο σταυρός είναι παχύς, όταν υπάρχουν πιο πολλοί σταυροί, οπότε δε λαμβάνονται υπόψη, όταν ο σταυρός είναι γραμμένος με κόκκινο μολύβι, όταν υπάρχει κύκλος γύρω από το σταυρό, όταν υπάρχει σκίσιμο ή ρύπος στο ψηφοδέλτιο. Η αιτιολογία της μη ακυρότητας της ψήφου είναι ότι το διακριτικό γνώρισμα δεν τέθηκε σκόπιμα για να παραβιαστεί το απόρρητο, (βλ. Λιάρος, ππ., 72). Όμως αυτή η αιτιολογία δεν είναι αρκετά σύγχρονη. Το κριτήριο που προτείνεται στο II πιο πάνω είναι αν η παραίτηση του ψηφοφόρου από τη μυστικότητα γίνεται καταχρηστικά (πχ. απειλή) ή ελεύθερα (νόμιμη). Έτσι οι περιπτώσεις της νομολογίας (βλ. Λιάρος, ππ., 72) που ακυρώνεται η ψήφος για παραβίαση της μυστικότητας όταν έχουν τεθεί στον ίδιο υποψήφιο πολλοί σταυροί, αντί σταυρού τέθηκε μονογραφή ή άλλα αποτυπώματα, ο σταυρός τέθηκε μεταξύ ονόματος και επωνύμου του υποψηφίου, είναι τρυπημένο με πολλές μικρές τρύπες, έχουν διαγραφεί τα ονόματα άλλων υποψηφίων πλην εκείνου ο οποίος προτιμήθηκε με σταυρό, έχει αστερίσκα, βρέθηκε σε κοινό φάκελο περικλεισμένο στον κανονικό, φέρει γραμμένες διάφορες λέξεις ή κείμενο, δεν πειθούν. Αντίθετα αυτές οι περιπτώσεις της νομολογίας και κάθε άλλη παρόμοια πρέπει να κρίνεται ως πιθανή περίπτωση, που δεν αναφέρει ο νόμος ως λόγο ακυρότητας και που είναι όμως ο σημαντικότερος, δηλαδή ως έλλειψη σοβαρής πολιτικής βούλησης.

Η έλλειψη σοβαρής πολιτικής βούλησης είναι ένας σημαντικός λόγος ακυρότητας της ψήφου, διότι αποφεύγεται έτσι η νοθεία του εκλογικού αποτελέσματος. Το 52 Σ δεν προστατεύει την έλλειψη σοβαρής πολιτικής βούλησης. Άρα ο νομοθέτης καλείται να δώσει δικαίωμα στην εφορευτική επιτροπή να κρίνει ως άκυρο το ψηφοδέλτιο που δηλώνει έλλειψη σοβαρής πολιτικής βούλησης. Τέτοια ψηφοδέλτια από τα προαναφερθέντα είναι ολοφάνερα αυτό που έχει γραμμένη συνταγή γλυκού και αυτό που έχει πολλές μικρές τρύπες.

Μπορούμε λοιπόν να συνοψίσουμε τις πιθανές περιπτώσεις που αμφισβητείται η μυστικότητα της ψηφοφορίας.

α) Οποιαδήποτε εναλλακτική (σε διαφορετικούς υποψηφίους) ή ευθεία (στον ίδιο υποψήφιο) μπροστά ή πίσω από το όνομα σε εθνοψηφοδέλτιο ή ευρωψηφοδέλτιο ή οποιοδήποτε ψηφοδέλτιο δεν πρέπει να δημιουργεί ακυρότητα του ψηφοδελτίου.

β) Περισσότεροι από το κανονικό σταυροί στον ίδιο υποψήφιο πρέπει να θεωρούνται ως σταυροί στον υποψήφιο μέχρι του νόμιμου ορίου. Από κει και πέρα δεν μετρίούνται.

γ) Αν δυο ψηφοδέλτια του ίδιου κόμματος αλλά για διαφορετική εκλογή (εθνική - ευρωπαϊκή) βρίσκονται στον ίδιο φάκελο, τότε το ψηφοδέλτιο πρέπει να πάει υπέρ του κόμματος, ως έγκυρο.

δ) Αν ψηφοδέλτιο εθνικής (ή ευρωπαϊκής) κάλπης βρεθεί σε φάκελο ευρωπαϊκής (ή εθνικής) κάλπης πρέπει να κατακυρωθεί το ψηφοδέλτιο ως έγκυρο στο επιλεγέν κόμμα.

ε) Αν ο φάκελος δεν είναι σφραγισμένος, μονογραφημένος ή κλεισμένος με σάλιο ή ελαφρά σκισμένος ή κακοποιημένος, πρέπει το ψηφοδέλτιο να μην επηρεάζεται.

στ) Αν το ψηφοδέλτιο σκιστεί μάλλον κατά το άνοιγμα ή χωρίς να το θέλει ο ψηφοφόρος κατά την τοποθέτησή του πρέπει να είναι έγκυρο.

ζ) Το να έχει ο ψηφοφόρος στο χέρι του το ψηφοδέλτιο από το σπίτι του διπλωμένο, χωρίς να διακρίνεται φανερά το κόμμα, δεν προκαλεί ακυρότητα. Αν όμως το επιδεικνύει φανερά ή αν κάποιο συγγενικό πρόσωπο συνοδεύει τον ψηφοφόρο και του δίνει το ψηφοδέλτιο ώστε να φαίνεται το κόμμα προσβάλλει την αρχή της μυστικότητας και πρέπει να το πάρει ο δικαστικός αντιπρόσωπος και να το πετάξει.

η) Το να μπει δυο ψηφοφόροι, αιφνιδιαστικά στο ίδιο παραβάν, να μιλήσουν και να συμφωνήσουν δεν καθιστά άκυρη την ψήφο, αλλά πρέπει να επιμβεί ο δικαστικός αντιπρόσωπος να επιάσει την τάξη.

θ) Το να συνομιλούν οι ψηφοφόροι από δυο απέναντι παραβάν την ώρα που ψηφίζουν δεν καθιστά άκυρη την ψήφο τους, αλλά απαιτείται επέμβαση του δικαστικού αντιπροσώπου για επιβολή της τάξης.

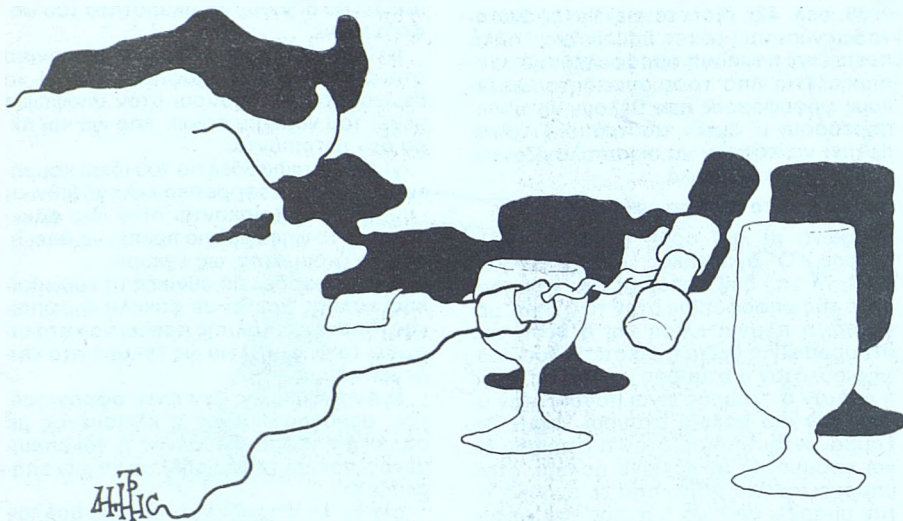
ι) Το να βοηθάει ο δικαστικός αντιπρόσωπος τον ανήμπορο διανοητικά ή σωματικά ψηφοφόρο μέσα στο παραβάν εκμαιεύοντας την πολιτική του βούληση, και βοηθώντας τον να την εκφράσει δεν οδηγεί σε ακυρότητα της ψήφου.

κ) Το να μην έχει σφραγιστεί με βουλοκέρι η κάλη ή να μην έχει κλειδωθεί με κλειδαριές δεν επηρεάζει το κύρος της εκλογής, εφόσον δε συνέβη καμιά πράξη νοθείας (κλοπή ή αντικατάσταση ψηφοδελτίων).

λ) Όταν το «οιονεί λευκό» ψηφοδέλτιο του άρθρου 67 ΠΔ 265/89 έχει στοιχεία κόμματος για το οποίο υπάρχει έντυπο ψηφοδέλτιο είναι άκυρο. Το ίδιο ισχύει και για το «λευκό» του άρθρου 84 § 2 εδ. 2 περ. ε ΠΔ 265/89 (έλλειψη σοβαρής πολιτικής βούλησης, 52 Σ).

* Ο κ. Δ.Α. Βαρβιτσιώτης είναι δόκτωρ Νομικής.

ΣΑΦΑΡΙ ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Στις σελίδες αυτές επρόκειτο να δημοσιευτεί μια πολιτική συνέντευξη. Με προηγούμενη θεώρηση του κειμένου από τον συνεντευξιαζόμενο και μετά από μια στοιχειώδη βελτίωση στη σύνταξη του προφορικού λόγου. Μια συνέντευξη που θα βοηθούσε τους αναγνώστες να κατανοήσουν την άποψη ενός πολιτικού χώρου. Αντί γι' αυτό θα διαβάσετε μια εκδοχή για το πώς δεν δίδεται μια συνέντευξη. Και πώς, όταν δίδεται, ελάχιστα διαφωτίζει τον αδημονούντα και απορούντα αναγνώστη. Τέλος, κατά μια άποψη, όλες οι συνεντεύξεις είναι δημοσιεύσιμες και έχουν το ενδιαφέρον τους αν τις εξετάσει κανείς σα δείγμα του πολιτικού λόγου των ημερών μας —στην περίπτωση πρόκειται για δείγμα του πολιτικού λόγου που εκπορεύεται από το ΠΑΣΟΚ. Η ασυνεννοησία, η αποφυγή του ευθέως λόγου, η ασάφεια είναι και αυτά στοιχεία που πρέπει να συνηκτιμούνται προκειμένου να επιβεβαιωθεί το «ύφος» του τέως κυβερνήτορ κόμματος.

Τρίτη βράδυ, 20 Ιουνίου, πήγα στη Χαριλάου Τρικούπη όπου το μέλος του Εκτελεστικού κ. Γιάννης Σουλαδάκης —πρώτη φορά τον συναντούσα και τον γνώριζα— θα παραχωρούσε συνέντευξη στο ΑΝΤΙ για τις πολιτικές εξελίξεις μετά την αποφράδα για το ΠΑΣΟΚ 18η Ιουνίου. Ο Γιάννης Σουλαδάκης ήταν φιλόξενος και προσηνής —φιλικός. Σε άλλες εποχές μάλιστα θα χρησιμοποιούσα τον όρο «συντροφικός». Η συνέντευξη τράβηξε ώρα πολύ και ανακυκλωνόταν στο ίδιο σημείο. Με κάποιον τρόπο ήταν «επεισοδιακή», έτσι όπως κάθε τόσο κάποιος βουλευτής —ο Βασίλης Κεδίκογλου— ή

κάποιος εκτελεστικός— Κώστας Λαλιώτης —άνοιγε την πόρτα και εισχωρούσε. Όχι για να παρέμβει στη συζήτηση όπως ζητούσα αλλά για να ανταλλάξουμε «μαχαιρώματα μη συντροφικά».

— *Κώστα είχα ζητήσει συνέντευξη κι από σένα αλλά μου είπαν ότι έλειπες...*

— *Μα πώς... Εδώ ήμουν όλο το απόγευμα.*

— *Ε, τότε λοιπόν έχουν και οι τηλεφωνήτριες αφομοιώσει τη διγλωσσία...*

Από την προηγούμενη, μέσω του γραφείου Τύπου είχαμε ζητήσει συνέντευξη με έναν της «ιστορικής τρόικας». Τελικά ουδείς ανευρίσκετο και ουδείς ενεφανίζετο. Αιώνιο ΠΑΣΟΚ... Ο Γιάννης Σουλαδάκης χρεώθηκε στο ΑΝΤΙ και μεις βρεθήκαμε να συζητούμε μαζί του ως τα μεσάνυχτα της Τρίτης.

Αλλά στο σαφάρι για μια συνέντευξη με το «έγκυρο» ΠΑΣΟΚ είχαμε αποδυθεί από καιρό.

Δέκα ημέρες πριν από τις εκλογές και θεωρώντας ότι ο Κώστας Σημίτης είναι το «σοβαρό και έντιμο ΠΑΣΟΚ» το οποίο άρχισε να επικοινωνεί με το ακροατήριό του χωρίς να διστάζει να αντιμετωπίσει ούτε και αυτόν τον Γαργαλάκο, τολμήσαμε να τον αναζητήσουμε.

Επικαλεστήκαμε τη σοβαρότητά του και το γεγονός ότι ήδη είχε «συνεντευξιασθεί» ακόμα και με το «Ράδιο Αυριανή».

— *Ελπίζουμε κ. Σημίτη ότι μετά και το «Ράδιο-Αυριανή» θα θελήσετε να δώσετε και κάποια άλλη, ανοιχτή και εφ' όλης της ύλης συνέντευξη...*

— *Σας παρακαλώ. Είναι προεκλογική περίοδος, μην με προβοκάρετε.*

— *Μα ακριβώς εμείς θέλουμε να σας*

βοηθήσουμε αναδεικνύοντας το ότι έχετε έναν διαφορετικό λόγο μέσα στο ΠΑΣΟΚ. Γνωρίζουμε ότι από πολύ ενωρίς υπάρχει δικό σας υπόμνημα προς τον πρόεδρο του Κινήματος όπου καταγγέλλετε τον Κοσκωτά ως απατεώνα και προτείνατε την απαγκίστρωση απ' αυτόν...

— *Ναι, αλλά εσείς θα μου θέτετε ερωτήσεις και γω θα είμαι υποχρεωμένος να σιωπώ...*

Δεν μπόρεσα να συγκρατήσω την έκπληξή μου για μια τέτοια απάντηση - μίγμα πολιτικού κυνισμού και φόβου μπροστά σε μian ειλικρινή εκμυστήρευση. Και συμπλήρωσε:

— *Καταλαβαίνετε ότι στο τέλος μπορεί να μου κάνει κακό σε μια τόσο δύσκολη εκλογική αναμέτρηση.*

— *Δεν είναι όμως κρίμα να ομολογεί ο Κώστας Σημίτης ότι θα αναγκάζεται να*

ή ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ Α

σιωπά στη διάρκεια μιας ελεύθερης συζήτησης;

Κλείσαμε το τηλέφωνο ευχόμενοι την προσωπική επιτυχία του στην Α' εκλογική περιφέρεια του Πειραιά αφού είχαμε αποσπάσει την υπόσχεση ότι η πρώτη μετεκλογική συνέντευξη θα δοθεί στο περιοδικό μας.

Το εκλογικό αποτέλεσμα, που ήταν για το χώρο του ΠΑΣΟΚ —κατά μια πρώτη εκτίμηση— ήττα των αυριανιστών, νομίζουμε ότι δικαίωνε την επιμονή μας. Ο κ. Κώστας Σημίτης προτίμησε πάντως να κλείσει την προεκλογική του καμπάνια με μια δεύτερη μεταμεσονύκτια συζήτηση στο Ράδιο - Αυριανή.

Έτσι λοιπόν και μεις, τη Δευτέρα 19 Ιουνίου, αναζητήσαμε τον πρώην υπουργό και αφού τον συχαρήκαμε υπενθυμίσαμε την υπόσχεσή του. Αλλά ήρθε η απάντηση αναπάντεχη:

— *Δεν μπορώ να δώσω τώρα συνέντευξη. Άλλο είναι το εκλογικό ακροατήριό μου...*

Κλείνουμε αυτή τη μικρή ιστορία με ένα διδακτικό συμπέρασμα: Το ΠΑΣΟΚ, ακόμα και το «έντιμο και σοβαρό» έχει αυτή τη στιγμή περιχαρκαωθεί στον εαυτό του και δεν επιθυμεί να «πολυсуζητά».

Έτσι βρεθήκαμε να τα λέμε με τον Γιάννη Σουλαδάκη, μέλος του εκτελεστικού, το βράδυ της Τρίτης 20 Ιουνίου. Η συζήτηση ξεκίνησε με κάποιες πολιτικές

εκτιμήσεις και άρχισε να δολιχοδρομεί όταν ο συνομιλητής μας αναφέρθηκε στη διαφάνεια, την κάθαρση και άλλα ηχηρά παρόμοια. Μεταφέρουμε εδώ ένα τμήμα αυτής της συζήτησης, χαρακτηριστικό κατά τη γνώμη μας. Το λόγο έχει ο Γιάννης Σουλαδάκης και αναφέρεται στο ρόλο του Τύπου.

Γ.ΣΟΥΛΑΔΑΚΗΣ: Κατ' αρχήν έγινε μια παράφραση της διαφάνειας και της κάθαρσης που πρέπει να υπάρξει γενικότερα από την ερμηνεία που προσπαθήσατε να δώσετε σε αυτά που ανέφερα. Πρώτον, όσον αφορά τη συμπεριφορά κάποιας μερίδας του Τύπου. Το ΠΑΣΟΚ έχει...

ΑΝΤΙ: ...Εγώ τις ονομάζω αυτές τις εφημερίδες: είναι η «ΑΥΡΙΑΝΗ», η «ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ», ο «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ» και η «ΕΞΟΡΜΗΣΗ».

Γ.Σ.: Η «Εξόρμηση» ως εκδοτική εταιρεία που εκδίδει μια πλατιά δημοκρατική εφημερίδα και όχι κομματική του ΠΑΣΟΚ σε καμιά περίπτωση δεν ανέφερε κάτι τέτοιο (σ.σ. εννοεί συκοφαντικό της Αριστεράς) στα δημοσιεύματά της. Αν υπάρχει έστω και ένα τέτοιο δημοσίευμα να το συζητήσουμε. Η «ΕΞΟΡΜΗΣΗ» κατά βάση είναι συγγενής του ΠΑΣΟΚ...

ΑΝΤΙ: Δηλαδή αποκηρύσσετε τις άλλες τρεις εφημερίδες που ανέφερα;

χει ευρύτερη μορφή. Μην ξεχνάτε ότι εσείς σαν ΑΝΤΙ, βγήκατε μπροστά σε μία στιγμή που η Αριστερά αναζητούσε τρόπο έκφρασης και εξέφραζε μία διαμαρτυρία και μία διαφοροποίηση ή μία αναζήτηση κινούμενοι πάντοτε σε ένα πλαίσιο ποιότητας. Εάν θέλετε να διατηρήσετε αυτό τον χαρακτήρα του περιοδικού πρέπει να γίνετε σημαioφόρος εναντίον αυτής της μορφής δημοσιογραφίας που οδηγεί στην υποβάθμιση της ενημέρωσης του λαού, στον αποπροσανατολισμό του και στην αποπολιτικοποίηση.

ΑΝΤΙ: Ευχαριστώ για την υπόδειξη. Δεν χρειάζεται. Απλώς σας υπενθυμίζω ότι στις «ερωτοδουλειές» των αρχηγών των κομμάτων εμείς δεν μπερδευτήκαμε. Κάναμε πολιτική κριτική. Δεν παίρνει συνέντευξη ο Σουλαδάκης από το ΑΝΤΙ, αλλά το αντίθετο. Και σας ζητώ να τοποθετηθείτε όχι στο φαινόμενο «αυριανισμός» εν γένει, αλλά στις συγκεκριμένες εφημερίδες που εκφράζουν το χώρο σας. Διότι με αυτού του είδους τις αναγωγές —που είναι πολύ σύμφυτες με τον πολιτικό λόγο του ΠΑΣΟΚ, που είναι συγκεκαλυμμένος και νεφελώδης, μιλώντας για «αυριανισμό» γενικά, δεν μιλάτε για την ΑΥΡΙΑΝΗ. Εγώ σας ζητήσα να τοποθετηθείτε για τις εφημερίδες του χώρου σας. Για τον ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΤΥΠΟ. Θα ρωτήσω π.χ. τον κ. Βαρβιτσιώτη, ή τον κ. Ανδριανόπουλο. Τώρα

και μιλάμε για τα φαινόμενα που αφορούν το ΠΑΣΟΚ. Να κάνετε κριτική και προς τους υπόλοιπους είναι θεμιτό και επιθυμητό. Αλλά δεν θέλω παίρνοντας αφορμή από τις ερωτήσεις μου να αναφέρεστε στους άλλους. Και είπατε ότι η ΑΥΡΙΑΝΗ επέλεξε μόνη της να σπηρίξει το ΠΑΣΟΚ. Εσείς όμως γιατί επιλέξατε τον Μάκη Κουρή για βουλευτή σας και δεύτερον θα επιθυμούσα να σχολιάσετε τη δήλωση του πρωθυπουργού στη Βουλή ότι η εφημερίδα ΑΥΡΙΑΝΗ είναι υπόδειγμα ελευθεροτυπίας. Μην πάτε πάλι στον ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΤΥΠΟ, σας παρακαλώ...

Γ.Σ.: Θα κάνω μία προσθήκη σε αυτό που είπα προηγούμενα. Ο τρόπος που απαντώ είναι γιατί εσείς προσπαθείτε να σας απαντήσω σαν να είμαστε εμείς πολιτικά υπόλογοι για τα γραφόμενα αυτών των εφημεριδών...

ΑΝΤΙ: Όχι. Αλλά είστε πάντως πολιτικά υπόλογοι γιατί επιλέξατε τον Μάκη Κουρή ως βουλευτή του κόμματός σας. Είναι ο δημιουργός αυτής της εφημερίδας.

Γ.Σ.: Σας είπα ότι δεν έχω καμία διάθεση να απολογηθώ σαν κόμμα για οποιαδήποτε εφημερίδα που σε τελική ανάλυση δεν μας ανήκει...

ΑΝΤΙ: ... Απαντήστε μου τότε για τον Μάκη Κουρή. Σας επέλεξε ή τον επιλέξατε εσείς για βουλευτή;

ΝΤΙΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΑΔΑΚΗ

Γ.Σ.: Θα απαντήσω και σ' αυτό. Από και ύστερα σε σχέση με το ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΛΟΓΟ, την ΑΥΡΙΑΝΗ και την ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ έχω μία άλλη άποψη ότι η πολιτική ερμηνεία ή η κοινωνική ερμηνεία ή ο λεγόμενος «αυριανισμός»...

ΑΝΤΙ: ... και «τομπρισμός»...

Γ.Σ.: ... Πρέπει να πάρει ευρύτερη διάσταση από τη συγκεκριμένη εφημερίδα. Είναι τρόπος πολιτικής συμπεριφοράς είτε προσώπων είτε του Τύπου. Πάρτε τις εσωτερικές σελίδες του ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΤΥΠΟΥ, αυτές που γράφει ο περίφημος Δημητράκης Ρίζος. Ποιοτικά σε τι διαφοροποιούνται από αυτά που γράφει ή καταγγέλλει η ΑΥΡΙΑΝΗ;

ΑΝΤΙ: Αυτά κ. Σουλαδάκη δεν θα τα πείτε σε μας που έχουμε κάνει την κριτική αυτής της δημοσιογραφίας. Ρωτώ εσάς να μου μιλήσετε για την εφημερίδα του χώρου σας. Μην μου απαντάτε για τον ΕΛ. ΤΥΠΟ.

Γ.Σ.: Την απάντηση θα τη δώσω όπως θέλω εγώ και πιστεύω ότι θα είναι πλήρης και ολοκληρωμένη. Έχουμε λοιπόν ένα φαινόμενο «αυριανισμού» στον Τύπο που είναι ευρύτερο της ΑΥΡΙΑΝΗΣ. Είναι πολιτικό και κοινωνικό φαινόμενο. Μια σειρά από εφημερίδες —είτε πάλαι ποτέ είτε και τώρα «δημοκρατικές»— έχουν μπει σε μια αντίστοιχη πολιτική πρακτική. Σχεδόν όλες, αν όχι οι περισσότερες. Το ζητούμενο είναι εάν εμείς ή και εσείς που είστε ένας πνευματικός άνθρωπος πρέπει να κηρύξουμε την επανάστασή μας ενάντια στη μορφή αυτή, που δεν είναι πλέον μόνο μορφή ΑΥΡΙΑΝΗΣ, αλλά έ-

μιλάω με το μέλος του ΕΓ του ΠΑΣΟΚ. Εσείς είστε υπόλογος για την εφημερίδα του χώρου σας, και όχι για τις εφημερίδες του χώρου της ΝΔ.

Γ.Σ.: Ο τρόπος που πάτε να τοποθετήσετε τα πράγματα είναι —ας μου επιτρέψετε— όχι σωστός. Η ΑΥΡΙΑΝΗ και οι εκδότες της επέλεξαν —δικό τους το πρόβλημα— να κινηθούν σ' ένα ορισμένο χώρο, να ακολουθήσουν αυτή την πολιτική. Το ίδιο επέλεξε και η ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ ή και ο ΔΗΜ. ΛΟΓΟΣ. Το πολιτικό επιτελείο και το στελεχειακό δυναμικό της ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑΣ σε άλλες εποχές εκφραζόταν διαφορετικά. Όπως πολύ καλά θυμάστε ότι ο ΕΛ. ΤΥΠΟΣ και ο προκάτοχός του, η ΕΓΝΑΤΙΑ της Θεσσαλονίκης όταν εκδόθηκε για πρώτη φορά, εκδόθηκε σαν φιλοπαυσικό φύλο. Γιατί άλλαξε στην πορεία; Επομένως λοιπόν δεν έχω καμία διάθεση να απολογηθώ ούτε για την ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ, ούτε για την ΑΥΡΙΑΝΗ ούτε για τον ΔΗΜ. ΛΟΓΟ, που σε τελική ανάλυση όπως και οι άλλες εφημερίδες παίζουν το δικό τους ρόλο. Απολογούμαι μόνο για την ΕΞΟΡΜΗΣΗ.

ΑΝΤΙ: Επιτρέψτε μου ένα σχόλιο το οποίο θα το κάνουν έτσι και αλλιώς όσοι θα διαβάσουν αυτή τη συνέντευξη. Προσπαθείτε συνεχώς να ξεφύγετε και όταν σας αναφέρω τα «κακώς κείμενα» στο χώρο σας, προσπαθείτε να αναφερθείτε στα «κακώς κείμενα» στον αντίπαλο χώρο. Αυτά θα τα συζητήσω με τους πολιτικούς εκφραστές του αντίπαλου χώρου. Αυτή τη στιγμή παίρνω συνέντευξη από ένα μέλος του ΕΓ του ΠΑΣΟΚ

Γ.Σ.: Όσον αφορά τον Μάκη Κουρή είναι υποψηφιότητα που σε τελική ανάλυση μπορούσε να κριθεί από τους ψηφοφόρους της Β' Αθήνας, εάν θα έπρεπε ή όχι να είναι βουλευτής του ΠΑΣΟΚ. Δοκιμάστηκε και έχω την εντύπωση ότι έχει εκλεγεί όχι βέβαια με ευρύτερους στόχους όπως εμφανιζόταν, αλλά πάντως έχει εκλεγεί...

ΑΝΤΙ: Γιατί τότε, με το ίδιο σκεπτικό δεν αφήσατε να διαλέξουν οι ψηφοφόροι του κόμματός σας τον Τόμπρα, τον Πέτσο και τον Κουτσόγιωργα; Γιατί δεν δώσατε και σ' αυτούς αυτή τη δυνατότητα;

Γ.Σ.: Να σας πω κάτι. Υπάρχει μια ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στο Μάκη Κουρή που είναι ένας δημοσιογράφος. Άλλο πρόσωπο είναι ο ιδιοκτήτης της ΑΥΡΙΑΝΗΣ...

ΑΝΤΙ: Είναι συνιδιοκτήτης της ΑΥΡΙΑΝΗΣ...

Γ.Σ.: ... δεν είναι συνιδιοκτήτης. Ο Μάκης Κουρής είναι συνάδελφός σας δημοσιογράφος ο οποίος εργάζεται στο συγκεκριμένο συγκρότημα. Από και και ύστερα ούτε με ενδιαφέρουν τα περιουσιακά στοιχεία και οι σχέσεις τους. Τώρα στην ειδοποιό διαφορά αυτής της ομάδας προσώπων (σ.σ. εννοεί Τόμπρα - Πέτσο - Κουτσόγιωργα), και στον Κουρή. Αυτή η ομάδα προσώπων κυρίως οι δύο —οι βουλευτές δηλαδή— ο ένας ήταν και μέλος της ΚΕ. Από το καταστατικό προβλέπεται ότι η μη υποψηφιότητα τους απαιτεί συγκεκριμένες διαδικασίες...

ΑΝΤΙ: κ. Σουλαδάκη σας παρακαλώ. Σας είπα τη γνώμη μου, πρέπει να προσέχετε όταν

αναφέρετε ορισμένες λέξεις. Μιλήσατε για «διαδικασίες» και «καταστατικές αρχές». Το καταλαβαίνετε ότι θα γελάσει όποιος το διαβάσει αυτό...

Γ.Σ.: Αναφέρομαι και στον τύπο και στην ουσία...

ΑΝΤΙ: Οι καταστατικές διαδικασίες στο κόμμα σας χρησιμοποιήθηκαν κατά το δοκούν...

Γ.Σ.: Αν αρχίσουμε κουβέντα περί καταστατικών διαδικασιών θα πάμε σε μία άλλη συζήτηση... Τυπικά τηρήθηκε η διαδικασία που προβλεπόταν από το καταστατικό, ουσιαστικά όμως υπήρξε μια συγκριμένη πολιτική απόφαση...

ΑΝΤΙ: Εν πάση περιπτώσει μέλη της ΚΕ όπως ο κ. Βουνάτσος και άλλοι είπαν ότι και πάλι δεν τηρήθηκαν οι τυπικές διαδικασίες...

Γ.Σ.: Δεν νομίζω ότι έγινε τέτοιο πράγμα...

ΑΝΤΙ: Δεν ήμουν στην ΚΕ, αλλά το διάβασα στις εφημερίδες...

Γ.Σ.: Σας λέω ότι επειδή εγώ προήδρευα, δεν έγινε κάτι τέτοιο...

ΑΝΤΙ: Δηλαδή δεν υπήρξε διαμαρτυρία ότι δεν τηρήθηκαν οι διαδικασίες στις περιπτώσεις Πέτσου και Κουτσόγιωργα;

Γ.Σ.: Δεν θυμάμαι τι ακριβώς δήλωσε ο κ. Βουνάτσος αλλά το λέω με κάθε φερεγγυότητα η διαδικασία ήταν συνάρτηση αποφάσεων της ίδιας της ΚΕ...

ΑΝΤΙ: Η επιλογή Τόμπρα έγινε από τον πρόεδρο του κινήματος κατά παράβαση της απόφασης της ΚΕ, ναι ή όχι;

Γ.Σ.: Υπήρξε απόφαση της ΚΕ που έβαλε προδιαγραφές. Δεν έβαζε ονόματα...

ΑΝΤΙ: Θέλω να σας ρωτήσω εάν, όταν διατυπώνατε εκείνο το κείμενο είχατε στο μυαλό σας τη φωτογραφία του Θ. Τόμπρα;

Γ.Σ.: Πάντοτε τις αποφάσεις για τις υποψηφιότητες των βουλευτών από το 1977 έως και σήμερα επειδή εκ των πραγμάτων δεν μπορείς να έχεις μια τελειότητα, υπήρχαν κενά. Έτσι κατάφεραν και έμπαιναν υποψήφιοι την τελευταία στιγμή άνθρωποι όπως ο Φωτήλας, ο Χονδροκούκης, οι αδελφοί Μπουλούκοι. Για το λόγο αυτό υπήρχε μια καχυποψία ότι από κακούς χειρισμούς κάτι τέτοιο μπορεί να συνέβαινε και τώρα. Μην κρυβόμαστε, ορισμένοι προσπαθούν να εκμεταλλευτούν τις διαδικασίες για ιδιοτελείς σκοπούς. Είναι γενική η εικόνα δυστυχώς. Πιστεύω ότι η επιλογή του Τόμπρα ήταν μια ατυχής επιλογή, πέρα και έξω από τους αγώνες που έχει κάνει...

ΑΝΤΙ: ... Επιλογή ατυχής του προέδρου του κινήματος που έγραψε στα παλαιότερα των υποδημάτων του την απόφαση της ΚΕ.

Γ.Σ.: Ήταν μια ανεπιτυχής επιλογή...

ΑΝΤΙ: ... Του προέδρου του Κινήματος...

Γ.Σ.: ... Δεν ήταν έτσι τα πράγματα. Δεν ήταν 100% του προέδρου όπως εμφανίστηκαν τα πράγματα. Ας μην πάμε παραπέρα. Η ουσία είναι ότι ο Τόμπρας δεν μπήκε στο συνδυασμό. Είτε ορθόδοξα είτε ανορθόδοξα η απόφαση τηρήθηκε.

ΑΝΤΙ: Δεν μου σχολιάσατε το χαρακτηρισμό του Α. Παπανδρέου για την Αιριανή, ότι δηλαδή αποτελεί υπόδειγμα ελευθεροτυπίας...

Γ.Σ.: Δεν θυμάμαι το γεγονός.

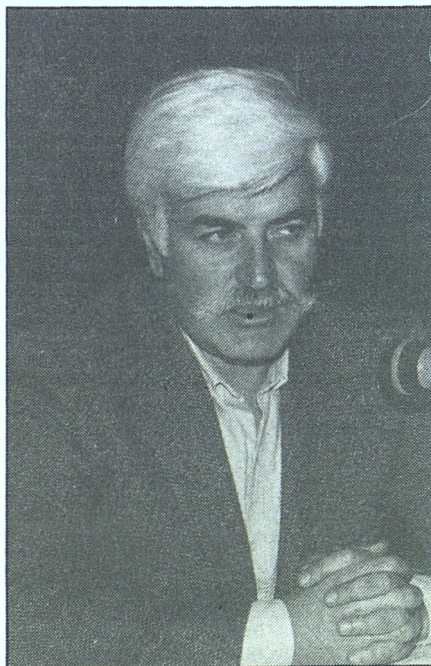
* * *

Από το εκτενές αυτό απόσπασμα της πολύωρης συζήτησης είναι φανερό πώς ένα υπεύθυνο στέλεχος του ΠΑΣΟΚ εννοεί να συνομιλεί με τον Τύπο. Για μένα, στάθηκε μια ακόμα αποκαρδιωτική εμπειρία για τη δυνατότητα διαλόγου που θα μπορούσα να είχα με στέλεχος του ΠΑΣΟΚ. Και όμως ο Γιάννης Σουλαδάκης είχε —ή εμφανιζόταν να έχει— ένα γνήσιο πάθος και θεώρησε ότι με έκαμψε με την τετράγωνη —όπως σημείωσε κάποια στιγμή— λογική του.

Θέωρησα πάντως ότι θα έπρεπε να του δώσω άλλη μια φορά τη δυνατότητα να εξαντλήσει την πειθώ του. Του έστειλα με ένα... fax το κείμενο αυτό όπως το διαβάσατε και διορθώνοντας το δοκίμιο, περιμένω ένα δικό του συμπληρωματικό σχόλιο: Μόλις έφτασε και σας το παραδίδω:

Χ.Γ.Π.

Ο λόγος στον Γιάννη Σουλαδάκη:

● Ο κ. Παπουτσάκης είχε την καλωσύνη να μου στείλει ορισμένα αποσπάσματα δικής του επιλογής από την πραγματικά πολύωρη συνομιλία που είχα μαζί του στις 20.6.89.

Εγώ δεν θα προσπαθήσω να εξαντλήσω την πειθώ μου παρά την ευκαιρία που μου έδωσε σήμερα 28.6.89, ώρα 4.00 μ.μ. ο κ. Παπουτσάκης. Θα καταγράψω μόνο ορισμένα γεγονότα.

α) Ο κ. Παπουτσάκης μετά από τηλεφωνική μας επικοινωνία μου είπε ότι θέλει μια συζήτηση μαζί μου για τις πολιτικές εξελίξεις μετά το εκλογικό αποτέλεσμα της 18.6.89. Μου ανέφερε μάλιστα ότι θα υπήρχαν αντίστοιχες συζητήσεις του με

τον κ. Έβερτ της ΝΔ και τον κ. Ανδρουλάκη του ΚΚΕ.

β) Όλη η συζήτηση ήταν πραγματικά ενδιαφέρουσα, ήταν ένα συνεχές pressing, ένα συνεχές πιγκ-πογκ. Ήταν ενδιαφέρουσα η συζήτηση μια και συνεχώς ο κ. Παπουτσάκης έφευγε από το θέμα και αναζητούσε τα «ασθενή» σημεία του ΠΑΣΟΚ εκεί και ως έτυχε και όπως εκείνος εκτιμούσε. Ήταν ακόμα πιο ενδιαφέρουσα η συζήτηση και μέσα από την αντιπαλότητα του κ. Παπουτσάκη προς το ΠΑΣΟΚ.

γ) Είχε δικίο ο κ. Παπουτσάκης όταν σε κάποια φάση τηλεφωνικά μου είπε ότι η συζήτηση θύμιζε λίγο «Ομόνοια».

Μην ξεχνάτε όμως κ. Παπουτσάκη ότι ο ένας από τους δύο της συζήτησης ήσασταν εσείς και δεν ήμουν εγώ που πέταγα συνεχώς στην κουβέντα τα περί Αιριανής, Τόμπρα, Κουτσόγιωργα κλπ. κλπ. και δεν ήμουν εγώ που κάθε φορά που πηγαίναμε σε υπεύθυνη συζήτηση την εγκατέλειπα και έσπρωχνα τα πράγματα αλλού.

Τούτο βέβαια δεν σημαίνει ότι εγώ δεν τιμώ προσωπικά τον τρόπο που ο λαός μας συζητά τα πολιτικά πράγματα στην Ομόνοια.

Τρόπος που πολλές φορές είναι πιο σοφός και πιο γνήσιος από τις βαρύγδουπες αναλύσεις των παροικούντων στις παρυφές του Λυκαβηττού.

δ) Κατά τα λοιπά δεν σχολιάζω τον τρόπο που έγινε η επιλογή τμημάτων της συζήτησης και ούτε αν αυτά πράγματι δείχνουν την εικόνα των απόψεών μου έστω και για τα συγκεκριμένα θέματα που αναφέρονται.

Είναι μια πρόκληση πάντως για σας κ. Παπουτσάκη του τι θα κάνετε τα τμήματα της συζήτησής μας που αφορούσαν τα πραγματικά πολιτικά προβλήματα για τις μετεκλογικές εξελίξεις.

Χωρίς περιστροφές
με εκτίμηση

Σουλαδάκης Γιάννης
μέλος του Ε.Γ. της Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ

ΑΙΟΛΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ ΒΕΡΝ

Οι ναυαγοί του Ιωνάθαν - Ξεχειμώνισμα στους πάγους - Δόκιωρ Οξ - Ο μαστρο-Ζαχαρίας - Οι περιπέτειες της οικογένειας Πο-νικέα - Ένας Αμερικανός δημοσιογράφος το 2889 - Η πλάνη και άλλα διηγήματα - Το νησί με τις έλικες - Ο κύριος Ρε-Δίεση - Οικογένεια χωρίς όνομα - Ο δρόμος της Γαλλίας

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ
ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σόλωνος 114, 106 81 Αθήνα ☎ 363.02.14

ΑΙΟΛΟΣ

ΤΑΞΙΔΙΑ-ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ

ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ: Τα ταξίδια - ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΟΛΟΜΒΟΣ: Η ανακάλυψη της Αμερικής [Α' τόμος: Ημερολόγιο Πλοίου 1492-1493, Β' τόμος: Ταξιδιωτικές αφηγήσεις 1493-1504] - ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ ΝΤΕΛΑΣ ΚΑΖΑΣ: Σύντομη ανασκόπηση της καταστροφής των Ινδιών - ΤΖΕΪΜΣ ΚΟΥΚ: Τα ταξίδια γύρω από τον κόσμο [Α' και Β' τόμος] - ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΑΖΟΣ: Έλληνες θαλασσοπόροι στις μεγάλες ανακαλύψεις

Σόλωνος 114, 106 81 Αθήνα ☎ 363.02.14

Books and comics from USA

at very cheap prices

Fiction and non-fiction books

We have thousand titles of books: Novels, scientific books (computer, economy, psychology, biology, history, geography etc.).

Movie classics, rare art books and magazines for collectors.

Rare Comics (Marvel, DC etc.).

ΦΙΛΟΛΑΟΥ 151, ΤΗΛ. 7015292
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

Γ. Π. Σαββίδης

ΣΤΑ ΧΝΑΡΙΑ ΤΟΥ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ

Κείμενα 1966-88

Ο τόμος αυτός αποτελεί τό πρώτο βιβλίο μιᾶς νέας σειρᾶς τῶν Ἐκδόσεων ΝΕΦΕΛΗ μέ θέματα ἐλληνικῆς λογοτεχνίας καί φιλολογίας, πού διευθύνει ὁ καθηγητής Γ.Π. Σαββίδης. Περιλαμβάνει, τίς ἐργασίες τοῦ Γ.Π. Σαββίδη γιά τόν Κ.Γ. Καρυωτάκη πού δημοσιεύθηκαν ἀπό τό 1966 ἕως τό 1988, χωρίς νά λάβουν αὐτοτελή ἐκδοτική μορφή: μικρά φιλολογικά μελετήματα, ὁμιλίες καί κριτικά ἄρθρα, παισιωμένα ἀπό ἀνέκδοτα ἢ ἄγνωστα κείμενα. Ἕνα βιβλίο πού θά συμβάλλει στήν πληρέστερη μελέτη τοῦ θέματος Καρυωτάκης.

ΝΕΦΕΛΗ

ΚΙΝΑ: ΤΟ ΕΙΔΩΛΟ ΠΟΥ ΤΡΟΜΑΖΕΙ

Η τηλεόραση της Λ.Δ. της Κίνας δείχνει καθημερινά εικόνες φρίκης. Πάνοπλοι αστυνομικοί βαδίζουν βλοσυροί και ανάμεσά τους άνθρωποι με πολιτικά, που τα χέρια τους είναι αιχμαλωτισμένα πισθάγκωνα και τα κεφάλια τους κατεβασμένα από τις ασφυκτικές λαβές των αστυνομικών. Άλλοτε πάλι, ουρές κρατουμένων με μωλωπισμένα πρόσωπα και εμφανή σημάδια εξάντλησης σχηματίζονται κατ' εντολήν των δεσμοφυλάκων τους, που έχουν αναλάβει να τους οδηγήσουν στο εκτελεστικό απόσπασμα.

Οι εικόνες εντάσσονται στα δελτία ειδήσεων της τηλεόρασης, αλλά δεν είναι ειδήσεις. Είναι πρόγραμμα, με τη διττή σημασία της λέξης. Πρώτο, είναι προαναγγελλθέν θέαμα, για το οποίο ο θεατής νιώθει ότι του λείπει η κατάλληλη μουσική υπόκρουση και ένας

εύστοχος πρόλογος για να δημιουργηθεί μια από τις δραματικότερες ταινίες μικρού μήκους των τελευταίων δεκαετιών και δεύτερον, είναι προσεκτικά εκπονημένο σχέδιο για την επιδίωξη συγκεκριμένου στόχου.

Οι πρώτοι που εκτελέστηκαν ήταν τρεις νεαροί εργάτες της Σαγκάης. Κατηγορήθηκαν για συμμετοχή σε εμπρησμό τρένων κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων υπέρ της ελευθερίας και της δημοκρατίας. Οι διαδικασίες συνοπτικές και η ιεροτελεστία των εκτελέσεων «παραδοσιακή» για να εξυπηρετείται η συμβολική δύναμη του «θεάματος». Οι καταδικασμένοι οδηγούνται συνήθως έξω από την πόλη, εξαναγκάζονται να γονατίσουν δεμένοι πισθάγκωνα και εκτελούνται με μια σφαίρα στη βάση του αυχένα. Την αποφράδα εκείνη ημέρα της 21ης Ιουνίου των πρώτων εκτελέσεων ακολούθησαν κι άλλες με εκτελέσεις που ανέρχονται ήδη σε 27 άτομα. Ο αριθμός των θανατικών ποινών που εκδίδονται, αυξάνει με γεωμετρική πρόοδο.

Πριν από κάθε ομαδική εκτέλεση οι μελλοθάνατοι αναγκάζονται να παρελάσουν μπροστά σε συγκεντρωμένους συμπατριώτες τους, οι οποίοι παρακολουθούν ψυχικά και σωματικά ράκη, σε-

σημασμένους εχθρούς της σοσιαλιστικής νομιμότητας. Οι θεατές δεν μιλούν, δεν έχουν διάλογο με το γίγνεσθαι. Η εξευτελιστική περιφορά γίνεται με τρόπο εντυπωσιακό.

Παντού στη χώρα, όπου υπάρχει τηλεόραση, όπου κυκλοφορούν εφημερίδες, οι άνθρωποι μαθαίνουν ότι εκείνοι που τόλμησαν να αμφισβητήσουν την ηγεμονία, το κύρος, την εξουσία, την παντοδυναμία του κομμουνιστικού κόμματος, τώρα τιμωρούνται. Το ίδιο ακριβώς θα γίνει και με όσους αποπειραθούν να εκδηλώσουν παρόμοια αμφισβήτηση. Η τιμωρία των ενόχων είναι παραδειγματική.

Η συμμορία του Τενγκ Χσιάο Πινγκ είναι κυνική. Ενεργεί θεαματικά, εντυπωσιακά και παραδειγματικά, επειδή στην Κίνα του 1989 ο αποτελεσματικότερος τρόπος επικοινωνίας είναι το εντυπωσιακό θέαμα που παραδειγματίζει.

Το φοιτητικό κίνημα έδωσε «μια» στο σινικό τείχος της αυταπάτης και το γκρέμισε. Αποκάλυψε την Κίνα ως τη σύγχρονη εκδοχή του πολιτισμικού περιβάλλοντος του ανθρώπου του Νεάντερταλ. Εκεί που το κυρίαρχο στοιχείο δεν είναι ούτε η σκέψη ούτε ο λόγος, αλλά η εικόνα.

Ο δυτικός πολίτης άρχισε να διατυπώνει ερωτηματικά ήδη από την εποχή των οικονομικών μεταρρυθμίσεων του Τενγκ. Ο άνεμος πληροφόρησης που φύσηξε τότε, από και προς τη Λ.Δ. της Κίνας, έφερε σε στενότερη επαφή τους δυο κόσμους. Επενδυτές από το Χονγκ Κονγκ, την Ιαπωνία, την Ευρώπη και τις ΗΠΑ εγκατέστησαν μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις στη Σαγκάη και στο Πεκίνο, έφεραν ή προσέλαβαν προσωπικό και συνέβαλαν, όσο συνέβαλαν, στην αύξηση της νομισματικής κυκλοφορίας. Ταυτόχρονα η περιορισμένη αγροτική μεταρρύθμιση δημιούργησε ορισμένους αγρότες-εμπόρους, που κατέβαιναν στις πόλεις και διαπραγματεύονταν το προϊόν τους.

Εκείνο που δεν έγινε αμέσως αντιληπτό, είναι ότι όλες αυτές οι αλλαγές γίνονταν υπό την απόλυτη επιτήρηση του κομμουνιστικού κόμματος, που φρόντισε αμέσως να επωφεληθεί. Οι συμβάσεις με τους ξένους απέκτησαν από την αρχή χαρακτήρα «αποικιοκρατικό». Όσοι είχαν πρόσβαση στην κομματική ηγεσία εξασφάλιζαν συμβάσεις, ενώ όσοι δεν είχαν, έσπευδαν να προτείνουν «ακόμη μεγαλύτερες μίζες». Η χώρα μεταβλήθηκε σε ένα τεράστιο φασόν, με αμοιβές κατώτερες από τις ανάγκες που δημιουργούσε η νέα οικονομική πραγματικότητα.

Οι Κινέζοι συναντούσαν καινούρια εστιατόρια με λαχταριστά φαγητά, αλλά

δεν είχαν να πληρώσουν για να φάνε, έβλεπαν βιτρίνες με βίντεο, αλλά δεν μπορούσαν να τα αγοράσουν, ταξίδευαν στο Χονγκ Κονγκ καθώς τους επιτράπηκε, αλλά εκεί το αναψυκτικό στοιχίζει όσο ένα βδομαδιάτικο δικό τους. Έκαναν λοιπόν έναν περίπατο, επιβιβάζονταν στο τρένο και επέστρεφαν στην πατρίδα τους πιο διψασμένοι από πριν. Άνοιγαν κάποιο βιβλίο για να δουν καμιά εικόνα από τα άγνωστα γι' αυτούς μέρη του κόσμου, αλλά στις δέκα το βράδυ τα φώτα έσβηναν για λόγους οικονομίας. Συναντούσαν στο δρόμο τουρίστες, αλλά το φράγμα της γλώσσας πώς να το ξεπεράσουν;

Το μόνο που τους έμενε, ήταν να βλέπουν. Έβλεπαν αμήχανοι προϊόντα και συνθήκες από το εξωτερικό, που για τους ίδιους ήταν απαγορευμένα. Έβλεπαν τον πληθωρισμό να ανεβαίνει και δεν καταλάβαιναν την αιτία. Έβλεπαν την καθυστέρηση των επαρχιωτών συμπατριωτών τους, οι οποίοι ακόμη και σήμερα δεν έχουν ιδέα ότι κάποιοι Τενγκ επέβαλε κάποια οικονομική μεταρρύθμιση, που οι επιπτώσεις της ήταν μόνο θετικές για την ηγεσία του κόμματος και μόνο αρνητικές για τους εργάτες. Έβλεπαν τις επίσημες εφημερίδες και ένιωθαν ότι τους κοροϊδεύουν — και επαναστάτησαν.

Από την πρώτη κιόλας διαδήλωση έδειξαν ότι ξέρουν να σκέφτονται και να μιλούν. Επεξεργάστηκαν προτάσεις, ζήτησαν δημοκρατία, επικοινωνήσαν μεταξύ τους ουσιαστικά, συνεργάστηκαν, βγήκαν στην επαρχία... Έπασαν τα φράγματα της μαοϊκής παράδοσης. Οι καταγγελίες τους ήταν αυθόρμητες, όχι οργανωμένες. Δεν ήταν πιόνια σε στρατόπεδα συγκεντρώσεως, αλλά επιδοξοί πολίτες, που έκαναν τη μοναδική ως τώρα πολιτιστική επανάσταση στην ιστορία της χώρας.

Όταν ο ολοκληρωτισμός συνειδητοποιήσει ότι από τους κόλπους του είχε εκθρέψει το αντίθετό του, όπως θα έλεγε κι ο Μαρξ, αντέδρασε με την παλιά δοκιμασμένη συνταγή: κατέστειλε το λόγο, ανέστειλε τη σκέψη και αποκατέστησε την εικόνα στο παραδοσιακό ολοκληρωτικό της μέγεθος.

Το επίσημο έγκλημα αναδεικνύεται και καταδεικνύεται, σε μια ύστατη προσπάθεια της εξουσίας να υποκαταστήσει το καθεστώς των υπηκόων και να διαιωνίσει τα προνόμιά της. Σε πρώτη φάση, η εξουσία πέτυχε το σκοπό της.

Αν δεν έχει κηρυχτεί ακόμη παγκόσμιο πένθος, είναι γιατί υπάρχουν κάποιοι παλιννοστήσαντες αυτόπτες μάρτυρες, που επιμένουν ότι το δημοκρατικό κίνημα στη Λ.Δ. της Κίνας παραμένει ζωντανό.

Παντελής Μούτουλας

ΚΡΑΤΙΚΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

Παρά τις διεθνείς εκκλήσεις για επίδειξη επιήκειας από την κινεζική ηγεσία, απέναντι στους καταδικασθέντες σε θάνατο παρά τις οικονομικές και διπλωματικές κυρώσεις που επιβλήθηκαν από δυτικές χώρες, η κρατική τρομοκρατία στην Κίνα συνεχίζεται χωρίς ιχνή κοπώσεως. Σε 1.500 υπολογίζονται οι μέχρι τώρα συλλήψεις πολιτών, τα έκτακτα δικαστήρια δικάζουν και καταδικάζουν σε θάνατο δεκάδες Κινέζων που συμμετείχαν στις διαδηλώσεις για περισσότερη ελευθερία και δημοκρατία.

Το καθεστώς το Ντεγκ Σιαοπίνγκ φαίνεται προς το παρόν να κωφεύει μπροστά στην κατακραυγή και στις πιέσεις της διεθνούς κοινής γνώμης σε μια προσπάθεια «απολύμανσης» από το «μιασμα» της ελευθερίας και της δημοκρατίας με όπλο την «παραδειγματική τιμωρία» αθώων πολιτών και την έκταση της κρατικής τρομοκρατίας σε όλα τα μέτωπα.

Το ΚΚ έχει δημιουργήσει τρεις κατηγορίες ατόμων που έκαναν το σφάλμα να συμμετάσχουν στην πρωτοφανή εξέγερση της πλατειάς Τιανανμέν: κατ' αρχήν «οι καλοί αλλά αφελείς». Δυστυχώς μερικοί από αυτούς εφονεύθηκαν «τυχαία» στις αιματηρές εκκαθαριστικές επιχειρήσεις του στρατού. Δεύτερον «οι κακοί», στοιχεία που «εκμεταλλεύθηκαν την κατάσταση για να διασαλεύσουν την τάξη και να εξαπλώσουν την αναρχία σε όλη τη χώρα με στόχο την ανατροπή της κυβέρνησης. Και τέλος διάφορα «εγκληματικά στοιχεία» που ανέτρεψαν αυτοκίνητα και αντιμετώπισαν δυναμικά τη στρατιωτική επέμβαση του «Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού».

Ο θαυμαστός κόσμος του Όργουελ ωχρία μπροστά σε αυτή την πρωτοφανή παραχάραξη και διαστρέβλωση της αλήθειας που επιχειρεί δια της βίας το καθεστώς στην Κίνα. Την περασμένη εβδομάδα αντικαταστάθηκαν ο εκδότης και ο διευθυντής της εφημερίδας «Λαϊκή Ημερησία» για «λόγους υγείας». Οι αλλαγές αυτές στη σημαντικότερη κομματική εφημερίδα της Κίνας δείχνουν και το μέτρο των πολιτικών αλλαγών που συντελούνται στις κορυφές της κομματικής ηγεσίας. Νέος διευθυντής της εφημερίδας διορίστηκε ο Γκάο Ντι, που πιστεύεται ότι συνδέεται στενά με τον πρωθυπουργό Λι Πενγκ. Νέος εκδότης είναι ο Σιάο Χουάζε, στρατιωτικός που έχει δεσμούς με την οικογένεια του προέδρου Γιανγκ Σανγκούν και διευθυντής προπαγάνδας του Γενικού Πολιτικού Τμήματος του στρατού.

Στο μεταξύ η κομματική ηγεσία υπό τον Ντεγκ προέβη σε εκτεταμένες εκκαθαρίσεις των ανωτάτων εκτελεστικών οργάνων από κάθε μεταρρυθμιστικό στοιχείο.

Πρώτο εξιλαστήριο θύμα ο γενικός γραμματέας του ΚΚ Ζάο Ζιγιάνγκ, μετριοπαθής αρχιτέκτονας των οικονομικών μεταρρυθμίσεων της τρέχουσας δε-

Ο Τζιανγκ Τζιμίν νέος γεν. γραμματέας του ΚΚ

κατίας που έκανε το «λάθος» να ακούσει με συμπάθεια τα αιτήματα των φοιτητών. Ακολουθούν το μέλος του Π.Γ. Χου Κίλι και οι μετριοπαθής της Κ.Ε. Ρουί Ξινγκουέν και Γιαν Μινγκφού. η καθάιρεση του Ζάο απ' όλα τα κομματικά αξιώματα δεν αποτέλεσε έκπληξη. Τον αντικατέστησε ο Τζιανγκ Τζιμίν, γραμματέας του κόμματος στη Σαγκάη, ετών 63. Όλες αυτές οι αλλαγές έγιναν σε μυστική συνεδρίαση της ΚΕ που αποτελείται από 175 μέλη.

Οι εκκαθαρίσεις βέβαια θα συνεχιστούν σε όλα τα κομματικά επίπεδα και το «κυνήγι των μαγισσών» για την ανακάλυψη των «αντεπαναστατών» σίγουρα θα επεκταθεί σε όλους τους κρίσιμους κοινωνικούς και πολιτιστικούς θεσμούς της χώρας.

Η Κίνα εισέρχεται σε ένα απέραντο σκοτεινό τούνελ. Τα δρακόντεια μέτρα καταπίεσης του καθεστώτος το οδηγούν βέβαια με μαθηματική ακρίβεια σε μια διπλωματική απομόνωση και θα το στερήσουν από ζωτική οικονομική βοήθεια, σύγχρονη τεχνολογία και επενδύσεις, αναγκαία τελικά για τη συνέχιση των οικονομικών μεταρρυθμίσεων. Προς το παρόν η φάση της επανάστασης των αυξημένων προσδοκιών που δημιούργησαν οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις θα αντικατασταθεί από τη «φθίνουσα απόδοση» τόσο στον οικονομικό όσο και στον πολιτικό τομέα.

Η κινεζική ηγεσία έκανε τις επιλογές της. Ο εκδημοκρατισμός και ο πολιτικός εκσυγχρονισμός του συστήματος με ελευθερία και δημοκρατία αποτελούν απαγορευμένο καρπό. Αλλά και οι πιο ζωντανές κοινωνικές δυνάμεις της Κίνας έκαναν κι αυτές τις επιλογές τους. Η ελευθερία και η δημοκρατία, οι πολιτικές μεταρρυθμίσεις δεν είναι ανταλλάξιμες αντί πινακίου φακής.

Το «κίτρινο βιβλιαράκι» της κρατικής προπαγάνδας που κατέκλυσε τα βιβλιοπωλεία του Πεκίνου εκφράζοντας την επίσημη κομματική εκδοχή για το δημοκρατικό κίνημα δεν πρόκειται να ανατρέψει την εδραιωμένη πεποίθηση στα στρώματα αυτά της κινεζικής κοινωνίας ότι το μέλλον της χώρας συνδέεται αναπόσπαστα με την πολιτική δημοκρατία.

ΑΝΤΙ ΔΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

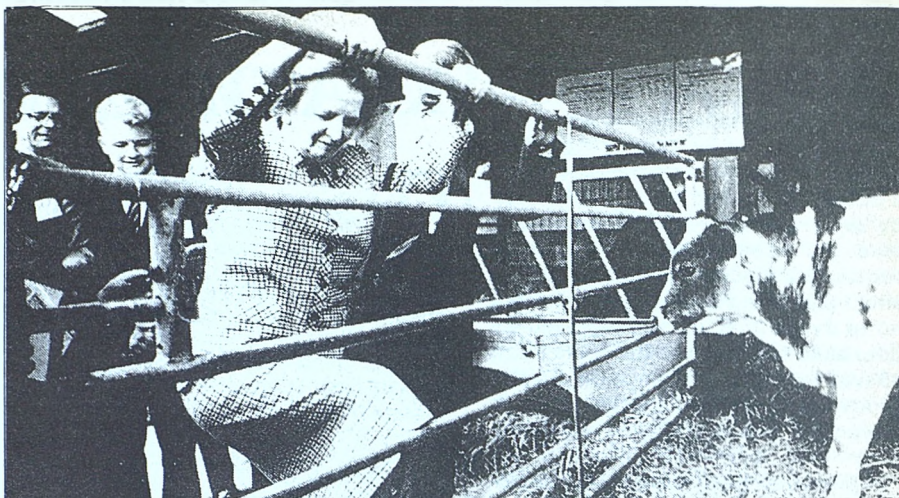
ΕΟΚ: Ευρωμαχίες

στην αρένα της Μαδρίτης

Στη διάσκεψη κορυφής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο) που έγινε αυτή την εβδομάδα στη Μαδρίτη υπό Ισπανική προεδρία, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Χρήστος Σαρτζετάκης διατύπωσε τις ελληνικές θέσεις. Και όπως αναμενόταν παρέσχε την υποστήριξη προς την έκθεση της Επιτροπής Ντελόρ για τη νομισματική ένωση καθώς και τη δημιουργία του «κοινωνικού χώρου», της κοινωνικής διάστασης της ενιαίας αγοράς για την προστασία και επέκταση των κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων μπροστά στις συγκλονιστικές αλλαγές του 1992.

Δε θα περίμενε κανείς περισσότερα βέβαια απ' τις ελληνικές παρεμβάσεις στα εξώχωρα σοβαρά αυτά θέματα, τη στιγμή που η προσοχή της ελληνικής κοινής γνώμης είναι αποκλειστικά στραμμένη στις διεργασίες για σχηματισμό κυβέρνησης. Άλλωστε τα ευρωπαϊκά θέματα ελάχιστα απασχόλησαν την προεκλογική εκστρατεία ενώ τα πολιτικά κόμματα και οι δημόσιοι φορείς ελάχιστα έχουν πράξει τόσο στον τομέα της ενημέρωσης όσο και στον τομέα του σοβαρού πολιτικού διαλόγου για τις επιπτώσεις των διαδικασιών αυτών στη χώρα μας. Το βάρος ας το επωμισθούν έστω και πρόσκαιρα οι ευρωβουλευτές μας εφόσον δεν κινδυνεύουν ν' απολέσουν την έδρα τους, όπως πολλοί συνάδελφοί τους στην ελληνική Βουλή ενόψει ενδεχόμενων διαδοχικών εκλογικών αναμετρήσεων.

Η έκθεση Ντελόρ για τη νομισματική ενοποίηση που συντάχθηκε από 17μελή επιτροπή με επικεφαλής τον ίδιο τον πρόεδρο της Επιτροπής και με αριθμητική υπεροχή των 12 διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών,δόθηκε στη δημοσιότητα τον περασμένο Απρίλιο. Σηματοδοτεί το δρόμο προς ένα Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών και αναφέρει ότι το πρώτο στάδιο μιας προοδευτικής πορείας προς την οικονομική και νομισματική ενοποίηση θα πρέπει ν' αρχίσει όχι αργότερα απ' την 1η Ιουλίου 1990. Στην πορεία αυτή η Έκθεση προβλέπει τρία στάδια: στο πρώτο όλα τα εθνικά νομίσματα θα ενταχθούν στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα· στο δεύτερο, που δεν προσδιορίζεται χρονικά, προβλέπεται μεταβατική περίο-

Θάτσερ: Πιστή στη «μικρή της Αγγλία».

δος κατά την οποία η συλλογικότητα των αποφάσεων θ' αυξάνει μολονότι η τελική ευθύνη για την οικονομική και νομισματική πολιτική θα εξακολουθεί να ανήκει στις κυβερνήσεις των εθνικών κρατών· τέλος, στο τρίτο στάδιο, που κι αυτό δεν προσδιορίζεται χρονικά, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες θα καθορίζονται από τους 12, θα προτιμάται το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα επιβάλει περιορισμούς στους προϋπολογισμούς των εθνικών κρατών, ενώ η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα διαχειρίζεται τα συναλλαγματικά αποθέματα και θα αποφασίζει για τις παρεμβάσεις στην αγορά έναντι τρίτων νομισμάτων.

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης, η έκθεση έγινε σε γενικές γραμμές αποδεκτή με τις αναγκαίες διευκρινίσεις και επισημάνσεις των ιδιαιτεροτήτων από ορισμένα κράτη. Είναι φανερό, για παράδειγμα, ότι το υψηλό ποσοστό πληθωρισμού στη χώρα μας δεν ευνοεί την άμεση ένταξη της δραχμής στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα.

Παραφωνία στη διάσκεψη κορυφής αποτέλεσε για μια ακόμη φορά η κ. Θάτσερ, η οποία εναντιώθηκε τόσο στον «κοινωνικό χάρτη» όσο και στην έκθεση για την νομισματική ένωση. Βρέθηκε, κατά το σύνηθες, κάποια συμβιβαστική φόρμουλα όσον αφορά τη νομισματική ένωση ενώ η «κοινωνική χάρτα» παραπέμφθηκε στο επόμενο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που θα συγκαλέσει η γαλλική προεδρία προς τα τέλη του έτους στο Στρασβούργο. Όμως η κ. Θάτσερ παρά το γεγονός ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνήλθε λίγες μέρες μετά τις Ευρωεκλογές, όπου σαφείς υπήρξαν οι τάσεις του ευρωπαϊκού εκλογικού σώματος, θέλει ν' αγνοεί το μήνυμά τους. Θέλει να αγνοεί τη συντριπτική ήττα που υπέστη στις εκλογές αυτές, που απέδωσε η ίδια στην κακή οργάνωση και προετοιμασία του κόμματός της κι όχι στην αντι-ευρωπαϊκή πολιτική της.

Τον περασμένο Σεπτέμβριο, στην πόλη Μπρυζ του Βελγίου, η κ. Θάτσερ είχε εκφωνήσει λόγο-ορόσημο στην αντι-ευρωπαϊκή της πορεία επικαλούμενη επιχειρήματα που μπορεί μεν να τη βοήθησαν στην επικράτησή της στο εσωτερικό, η προβολή τους όμως στην ηπειρωτική Ευρώπη απλώς δεν πιάνει. Μίλησε τότε για «απρόσωπη ευρω-

παϊκή γραφειοκρατία», για «ευρωπαϊκό υπερκράτος» και άλλα παρόμοια, φοβούμενη ότι ο «σοσιαλισμός» τον οποίο εξοστράκισε απ' τις βρετανικές νήσους θα εισέδουε απ' την πίσω πόρτα, μέσω Ευρώπης.

Θέλησε βεβαίως τότε να εγκαινιάσει μία πολιτικο-ιδεολογική εκστρατεία που θα έθιγε ευαίσθητα βρετανικά εθνικιστικά νεύρα και θα διέγειρε τους φόβους περί κατάργησης της εθνικής κυριαρχίας της μικρής Αγγλίας. Αλλά η προσπάθεια αυτή έπεσε στο κενό καθώς τα αποτελέσματα των πρόσφατων ευρωεκλογών έδειξαν ότι *ακόμα και οι Βρετανοί* βλέπουν το μέλλον τους μέσα στην Ευρώπη.

Είναι φανερό ότι για να προχωρήσει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα με σχετικά γρήγορο βηματισμό προς την οικονομική και νομισματική της ενοποίηση χρειάζεται απ' τα κράτη-μέλη της μια βασική *πολιτική δέσμευση*, την οποία αρνείται να δώσει η κ. Θάτσερ. Γι' αυτό και θα μείνει απομονωμένη δίνοντας μια μάχη οπισθοφυλακών, μια μάχη νησιωτικής νοστορπίας που συνδυάζεται μ' ένα άκαμπο οικονομικό δόγμα περί «ελεύθερης αγοράς». Στη μικρή της Αγγλία, πολύ μικρή κι ανίσχυρη για να επηρεάζει πλέον τις παγκόσμιες εξελίξεις, η κ. Θάτσερ μπορεί να μείνει μόνη της. Η Ευρώπη θα τραβήξει το δικό της δρόμο.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ:

Στο βηματισμό της ιστορίας

Με εκπληκτική ταχύτητα, η Ουγγαρία προχωρεί στο δρόμο του πολιτικού πλουραλισμού και της δημοκρατίας. Ο κυρίαρχος πολιτικός σχηματισμός στη χώρα, το Κομμουνιστικό Κόμμα, όχι μόνο κάνει αποφασιστικά βήματα για να καταργήσει το ίδιο το μονοπώλιο της εξουσίας που κατέχει αλλά προχωρεί με εξίσου αποφασιστικό τρόπο στη δική του αναδιοργάνωση και ανανέωση.

Η πρόσφατη σύνοδος της ΚΕ του κόμματος χαρακτηρίστηκε απ' την οριστική επικράτηση των μεταρρυθμιστών. Η ανακοίνωση της ΚΕ του εκδόθηκε μετά τη λήξη των εργασιών της αναφέρει: «Στόχος είναι ο δημοκρατικός σοσιαλισμός, ένα συνταγματικό κράτος, μια κοινοβου-

λευτική δημοκρατία βασισμένη στον πολυκομματισμό και την οικονομία της αγοράς που θα βασιζέται στον αποφασιστικό ρόλο της κοινωνικής ιδιοκτησίας».

Και φυσικά το ΚΚ απέρριψε τις κατηγορίες «αδελφών» κομμάτων, ότι η πορεία αυτή αποτελεί «προδοσία του σοσιαλισμού».

Ο πρόεδρος του νέου τετραμελούς προεδρείου του κόμματος που εξέλεξε η ΚΕ, ο Ρέζο Νιέρς δήλωσε:

«Ξεκινούμε από το σταλινισμό και τη δικτατορία του προλεταριάτου. Παίρνουμε τη θέση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και της οικονομίας της αγοράς».

Το νέο τετραμελές όργανο της ΚΕ περιορίζει σημαντικά το ρόλο του γενικού γραμματέα Κάρολι Γκρος. Μαζί με τα άλλα δύο μέλη, τον πρωθυπουργό Μίκλος Νέμεθ και τον Ίμρε Πόζγκαϊ που ορίστηκε να αναλάβει την προεδρία της χώρας, η ηγετική αυτή ομάδα θ' αποτελέσει και το μοχλό της μεταρρυθμιστικής διαδικασίας.

Άλλες αλλαγές στη δομή του κόμματος, όπως η δημιουργία πολιτικού Εκτελεστικού Γραφείου από 21 μέλη αποσκοπούν να προετοιμάσουν το κόμμα για το έκτακτο συνέδριό του τον Οκτώβριο.

Σ' αυτό αναμένεται να δοθεί η τελική ώθηση για τη δημιουργία μιας νέας Ουγγαρίας.

Οι ηγετικές αυτές πρωτοβουλίες του ΚΚ αποσκοπούν στο να διατηρήσουν την πρωτοβουλία των κινήσεων για τις μεταρρυθμίσεις αλλάζοντας ταυτόχρονα βαθιά το χαρακτήρα του κόμματος και προετοιμάζοντάς το να λειτουργήσει σε συνθήκες πολυκομματικού ανταγωνισμού.

Η μετάβαση από το μονοκομματικό καθεστώς του «υπαρκτού σοσιαλισμού» σε καθεστώς κοινοβουλευτικής και πολυκομματικής δημοκρατίας δεν είναι εύκολη υπόθεση. Προηγούμενο «ειρηνικής μετάβασης» δεν υπάρχει. Η μεταρρυθμιστική ηγεσία του ΚΚ της Ουγγαρίας χειρίζεται με μεγάλη δεξιότητα τα προβλήματα αυτά της μετάβασης.

Οι διαπραγματεύσεις με τα κόμματα της αντιπολίτευσης που έχουν συκροηθεί για τη διεξαγωγή εκλογών το 1990, θα είναι δύσκολες και σκληρές, αλλά ο στόχος είναι κοινός: η συμφωνία πάνω στο θεσμικό πλαίσιο για τη διεξαγωγή ελεύθερων εκλογών. Η πανσπερμία των κομμάτων της αντιπολίτευσης βοηθά εξ αντικειμένου το ΚΚ να παραμείνει η πρώτη πολιτική δύναμη στη χώρα. Σφυγμομετρήσεις δείχνουν ότι το ποσοστό υποστήριξης του στο εκλογικό σώμα ανέρχεται σε 37%, ποσοστό καθόλου αξιοκαταφρόνητο αν το συγκρίνει κανείς με το 10-15% που μετά βίας απέσπασε το ΚΚ Πολωνίας σε συνθήκες ελεύθερων εκλογών.

Προσφέρεται λοιπόν μια ιστορική ευκαιρία στο ΚΚ Ουγγαρίας να ηγηθεί της ειρηνικής αυτής μετάβασης σε δημοκρατικό καθεστώς χωρίς τη δημιουργία πολιτικής αστάθειας ή και χάους. Οι πρόσφατες αποφάσεις της ΚΕ δείχνουν ότι οι Ούγγροι μεταρρυθμιστές του ΚΚ έχουν επίγνωση αυτής της ευκαιρίας κι είναι αποφασισμένοι να μην την αφήσουν ανεκμετάλλευτη.

ΑΓΚΟΛΑ:

Σιγούν τα όπλα

Μετά από 14 χρόνια σκληρού και αιματηρού εμφυλίου πολέμου στην Αγκόλα τα όπλα φαίνεται να σιγούν προς στιγμήν. Στο προεδρικό ανάκτορο του προέδρου του Ζαίρ Μομπούτου, 17 Αφρικανοί ηγέτες χειροκρότησαν τη χειραψία μεταξύ του προέδρου της Αγκόλα ντος Σάντος και του αρχηγού του δεξιού ένοπλου ανταρτικού κινήματος UNITA, Σαβίμπι. Η κατάπαυση του πυρός στις 23 Ιουνίου, χαιρετίστηκε σαν πρώτο βήμα που εγκαινιάζει μια ειρηνευτική διαδικασία η οποία μπορεί να οδηγήσει σε μόνιμη εθνική συμφιλίωση και ειρήνευση μιας ρημαγμένης απ' τον εμφύλιο πόλεμο χώρας. Σε 200.000 περίπου υπολογίζονται τα θύματα της αιματηρής αυτής σύρραξης.

Ο εμφύλιος πόλεμος άρχισε το 1975 όταν η νέα κυβέρνηση που προέκυψε απ' την επανάσταση στην Πορτογαλία ανατρέποντας την 50χρονη δικτατορία του Σαλαζάρ, απαγκιστρώθηκε απ' την αποικία της. Η νέα επαναστατική ηγεσία της Αγκόλα ζήτησε τότε την άμεση οικονομική και στρατιωτική βοήθεια της Σοβιετικής Ένωσης και σύντομα 50.000 περίπου στρατεύματα της Κούβας εγκαταστάθηκαν στη χώρα για να στηρίξουν την κυβέρνηση στον αγώνα της κατά των ανταρτών του Σαβίμπι.

Ο αρχηγός της UNITA χρηματοδοτήθηκε γενναία από τα δολάρια της CIA κι είχε την πολιτική και στρατιωτική υποστήριξη του ρατσιστικού καθεστώτος της Νότιας Αφρικής που είχε υπό τον έλεγχό της απ' το 1914 τη συνορεύουσα Ναμίμπια.

Στο κλίμα διευθέτησης των «περιφερειακών διαφορών» που εγκαινιάστηκε με τη νέα εποχή στις σχέσεις των δύο υπερδυνάμεων οι διπλωματικές προσπάθειες των Ην. Πολιτειών απέδωσαν τον περασμένο Δεκέμβριο όταν συμφωνήθηκε η αμοιβαία αποχώρηση των στρατευμάτων της Κούβας και της Νότιας Αφρικής απ' το έδαφος της Αγκόλας με παράλληλη ανακήρυξη ανεξαρτησίας της μαύρης Ναμίμπια. Η συμφωνία αυτή, με τη συγκατάθεση της Σ. Ένωσης οδήγησε και στη συνάντηση του Ζαίρ. Η πίεση των δύο υπερδυνάμεων απέδωσε:

Ο Σαβίμπι δήλωσε ότι αποσύρεται σε εθελοντική εξορία εκτός της χώρας για δύο χρόνια, αλλά είναι δύσκολο να πιστέψει κανείς ότι δε θα έχει ανάμειξη στα πράγματα της χώρας όταν μάλιστα υποστηρίζεται απ' τους Αμερικανούς.

Απ' τη μεριά του ο ηγέτης της χώρας ντος Σάντος προέβη σε χειρονομίες καλής θέλησης που δείχνουν τη θέληση να προχωρήσει προς την εθνική συμφιλίωση. Άφησε ελεύθερους 700 αντάρτες της UNITA και μετέτρεψε τις θανατικές ποινές άλλων 50 ανταρτών.

Λεπτομέρειες απ' τη συμφωνία του Ζαίρ δεν έγιναν γνωστές. Απομένουν καθώς φαίνεται να ρυθμιστούν ακανθώδη προβλήματα, όπως η σύνθεση μιας προσωρινής εθνικής κυβέρνησης, η δημιουργία ενιαίου εθνικού στρατού με την ενσωμάτωση των μέχρι πρό-

τινος εχθρικών ανταρτικών μονάδων και διαδικασίες που θα οδηγούσαν εν καιρώ στη διεξαγωγή ελεύθερων εκλογών. Πράγματα δύσκολα μετά από ένα τόσο αιματηρό εμφύλιο πόλεμο. Όλα αυτά τα «τεχνικά» προβλήματα αναμένεται να συζητηθούν σε νέα συνάντηση των δύο πλευρών που έχει συμφωνηθεί να γίνει στη Ζιμπάμπουε τον προσεχή Αύγουστο.

Πέρα όμως απ' τις προφανείς δυσκολίες για μόνιμη ειρήνευση και την εύθραυστη ανακωχή που επετεύχθη, οι εξελίξεις αυτές θα έχουν πιθανότατα ευνοϊκό αντίκτυπο στην άλλη πρώην αποικία της Πορτογαλίας, τη Μοζαμβίκη. Πληροφορίες ανέφεραν ότι ο πρόεδρος της χώρας Ζοακίμ Τισσάνο είναι έτοιμος ν' αρχίσει συνομιλίες με το βίαιο και αδότακτο στις αγριότητες του δεξιό Κίνημα Εθνικής Αντίστασης που έχει πραγματικά ερημώσει τη χώρα και έχει σκοτώσει χιλιάδες πολίτες.

Οι πρώην αποικίες της Πορτογαλίας στις οποίες με την αποχώρησή της εγκαταστάθηκαν μαρξιστικά επαναστατικά κινήματα, αντιμετώπισαν την ισχυρή αντίδραση δεξιών ανταρτικών κινήμάτων που είχαν την ενεργό υποστήριξη των ρατσιστών της Νότιας Αφρικής και των Ην. Πολιτειών. Υποχρεώνονται τώρα σε συμβιβασμούς που θ' αποβούν ωστόσο προς όφελος της οικονομικής και πολιτικής του ανάπτυξης υπό τον όρο ότι θα πάψουν οι ξένες επεμβάσεις κι ότι θα μπορέσουν πράγματι να επιτύχουν την εθνική συμφιλίωση ενταφιάζοντας το παρελθόν και χτίζοντας πάνω στα ερείπια της εμφύλιας σύρραξης ένα ελπιδοφόρο μέλλον.

Τέλος, ένας απ' τους «κερδισμένους» της συνάντησης του Ζαίρ, φέρεται ο ίδιος ο πρόεδρος Μομπούτου. Οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η διαφθορά της κυβέρνησής του αποτελούν εξέχον χαρακτηριστικό γνώρισμα του καθεστώτος του. Ο Μομπούτου θα επισκεφθεί σύντομα τις Ην. Πολιτείες όπου λόγω του ρόλου του ως ειρηνευτού στην Αγκόλα ενδέχεται να γίνει λιγότερο ψυχρά δεκτός απ' το εχθρικό Κονγκρέσο.

ΕΠΙΧΕΙΡΜΑΤΑ

Πολιτικοί θεσμοί και κρίση

Επισημαίνουμε

Έμπρακτη αποδοκιμασία

Η κρίση στην οποία έχει υποπέσει η χώρα τους τελευταίους μήνες εντείνεται μέρα με την ημέρα - ώρα με την ώρα.

Το ΠΑΣΟΚ ακόμα και μετά την εκλογική του ήττα, ακόμα και ως υπηρεσιακή κυβέρνηση ανόμων που αποδεδειγμένα πλέον έχουν αναμειχθεί σε οικονομικά και πολιτικά σκάνδαλα, αρνείται να αποχωριστεί την εξουσία που δεν δικαιούται και συνεχίζει ακάθεκτο την πολιτική της... εξαγγελίας παροχών.

Αντί θέσεων εργασίας προτάσσει τώρα στο Συνασπισμό «κυβερνητικές ευθύνες», απλή αναλογική, «κάθαρση» και «ό,τι άλλο θέλει» με τη μόνη προϋπόθεση το ΠΑΣΟΚ υπό τον Α. Παπανδρέου να παραμείνει στην κυβέρνηση.

Η κάθαρση, αναγκαία προϋπόθεση της ομαλοποίησης όχι μόνον του πολιτικού αλλά και του κοινωνικού και του πνευματικού μας βίου, μπορεί να επιτευχθεί μόνον όταν το ΟΧΙ στο κόμμα της σήψης και των σκανδάλων, το κόμμα που βεβήλωσε με το χυδαιότερο τρόπο τη Δημοκρατία, είναι μεγάλο και συνολικό. Διότι το θέμα της κάθαρσης δεν είναι μόνον πολιτικό. Το γεγονός αυτό αποδείχθηκε πολλαπλά τους τελευταίους μήνες με όσα παρακολουθήσαμε στη διάρκεια του προεκλογικού αγώνα.

Η σήψη προχωρεί βαθύτερα κάθε μέρα —και μόνο από το γεγονός ότι «συμπαίκτης» στο πολιτικό παιχνίδι είναι οι υπόλογοι. Και οι πνευματικοί άνθρωποι, όλοι εκείνοι οι επώνυμοι εκπρόσωποι της διανόησης που ύψωσαν τη φωνή τους για να καταγγείλουν «την έκπτωση της πολιτικής αρετής από τον αυταρχισμό της υπόλογης εξουσίας» και τον «ταπεινωτικό εθισμό στον οποίο μεθοδευμένα οδηγείται ο λαός», έχουν καθήκον να συμβάλουν και έμπρακτα στο αίτημα της κάθαρσης.

Όλοι εκείνοι που ακόμα παραμένουν σε θέσεις υπεύθυνες, κρατικών οργανισμών, πανεπιστημίων και άλλων φορέων έχουν καθήκον να αποστασιοποιηθούν από το κράτος της χυδαιότητας, να υποβάλουν δηλαδή, ως ύστατη πράξη διαμαρτυρίας, την άμεση παραίτησή τους. Έπρεπε κι όλας να είχε γίνει την ώρα που υπέγραφαν το κείμενο εκείνο. Οι απλές διακηρύξεις καταντούν πράξεις υποκρισίας και δειλίας. Αρκετά ανέχθηκε ο τόπος αυτός τη «διπλή γλώσσα» της εξουσίας και των κάθε μορφής ηγεσιών. Οι πνευματικοί άνθρωποι, συμβολικά έστω, ας αναστείλουν κάθε μορφής συμμετοχή στην αθλιότητα της εξουσίας.

Ραδιο-Εκλογικά

18 Ιουνίου

Βράδυ των αποτελεσμάτων.

Ραδιομέγαρο Αγίας Παρασκευής (+).

Το Δεύτερο Πρόγραμμα της ΕΡΑ έχει αναλάβει την μετάδοση των αποτελεσμάτων.

Ώρα 11.30

Στο στούντιο D πανικός.

Το κομπιούτερ δεν δουλεύει. (Κι εδώ που τα λέμε γιατί

να δουλεύει; Μήπως δούλευε χθες;).

Επισπεύδονται δικαιολογίες και αλεπάλληλες τηλεφωνικές ανταποκρίσεις από τους δημοσιογράφους που βρίσκονται στο υπουργείο Εσωτερικών και στα Γραφεία των Κομμάτων.

Και άφθονα τραγούδια επισπεύδονται. Προς τη νίκη;

Της τηλεόρασης το κομπιούτερ όμως δουλεύει.

Στο στούντιο υπάρχει ένα μόνιτορ. Φαεινή ιδέα: «Μα είναι απλό! Αρκεί να κοιτάμε τι δίνει η τηλεόραση και να τα διαβάζουμε μετά από το μικρόφωνο. Πώς δεν το 'χαμε σκεφθεί πιο νωρίς;». (Έλα ντε...).

Τα αποτελέσματα ψυχρολουσία: Η ΝΔ πάει πολύ μπροστά.

Τα πράσινα κάστρα παίρνουνε φωτιά. «Καιγόμαστε... καιγόμαστε...». Οι πρώτες λιποθυμίες. «Πω πω τι πά-

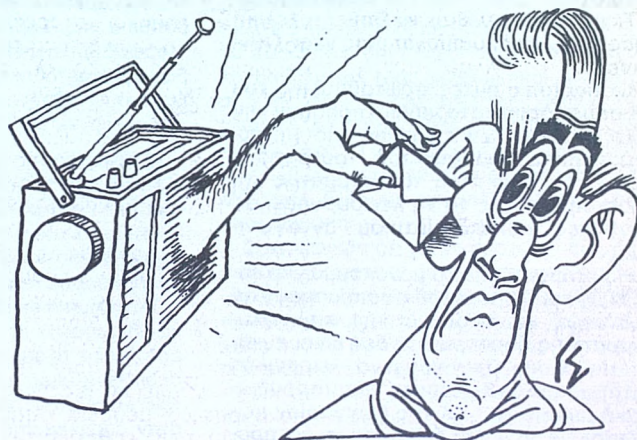
και πιότ. Δεν το ξέρω. Πάω να πληρώσω ένα σάντουιτς. «Δεν χρειάζεται!» —με κόβει η ταμίας— «Είναι προσφορά της ΕΡΤ». Μάλιστα...

Ώρα 2.30

Μετά την ευφορία της νίκης, μετά τις πρώτες αμφιβολίες, να και η ώρα που δεν υπάρχουν πλέον περιθώρια για αμφιβολίες: αυτοδυναμία για τη Νέα Δημοκρατία γιοκ! Η πτώση του ΠΑΣΟΚ όχι και τόσο μεγάλη. (Το μαύρο μας το χάλι). Κι ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ μας να μην λέει να ξεκολλήσει από το 13%...

Ομαδικός κλαυσιγελως.

Αυτοί που βιάστηκαν να γελάσουν τώρα κλαίνε. Αυτοί που (βιάστηκαν;) να κλάψουν αφήνουν να γελάσει για λίγο το χείλι τους. Ειδικά όταν διαπιστώνουν ότι οι οπαδοί της ΝΔ μαζέψαν τα πλαστικά σημάκια και όση αξιοπρέπεια τους είχε απομείνει και εξαφανίστηκαν. Τρελοί κι αδε-

θαμε!». Το ΠΑΣΟΚ ζει ΣΟΚ.

Ώρα 1.00

Το κομπιούτερ επιτέλους δουλεύει. Τα μυαλά αυτών που τον παρακολουθούν έχουν όμως σταματήσει.

Σαρδάμ. Γης μαδιάμ. «Μα κι εκεί πρωτιά η ΝΔ;». Ναι κι εκεί. Κι εκεί. Όπως κι εδώ: Έξω από το Ραδιομέγαρο οπαδοί (της ΝΔ) με πλαστικά σημάκια. Κόρνες. Φασαρία. Κακό. «Νί-κη! Νί-κη!».

Μέσα στο ραδιομέγαρο μια από τα ίδια. Οι «κρυφοί» της ΝΔ αρχίζουν να εκδηλώνονται. Οι Ο.Φ.Α. (όπου φυσάει ο άνεμος) επίσης. Συνάπτονται και μερικές συμμαχίες. Και ο κύριος Χατζάρας;

Στο μπαρ του πρώτου ορόφου ανοίγουν οι πρώτες σαμπάνιες. (Καίρ;). Οι άλλοι (οι χαμένοι) παραγγέλνουν καφέ. Της παρηγοριάς.

Όσο για την ΕΡΤ ΑΕ απόψε κερνάει. Προσφέρει στους παρευρισκόμενους φαγητό

σοποτι. Μέσα στη νύχτα.

Ώρα 3.30

Τα αποτελέσματα συνεχίζουν να πέφτουν. Έχουμε κι αυτά των Ευρωεκλογών. Μα τι γίνεται; Μπαίνουμε ή βγαίνουμε από το τούνελ;

Ψάχνουμε (μάταια) τα αποτελέσματα των Οικολόγων-Εναλλακτικών. Πουθενά. Άκρα του τάφου σιωπή. Χώρα σκληρή.

Ώρα 5.30

Επιτέλους ξημερώνει. Ο δίσκος του ήλιου έχει αλλού το μυαλό του και είναι χρώματος πορτοκαλί.

Το τούνελ είναι πάντα εκεί. Πλατεία Αγίας Παρασκευής (+ +): Το περίπτερο του ΠΑΣΟΚ κομμάτια και θρύψαλα. Ο ενθουσιασμός των Ελλήνων ήταν πάντα καταστροφικός.

Και τώρα; Τώρα όλος ο κόσμος έχει πάει για ύπνο. «Μα είναι δυνατόν;» σκέφτομαι. Κι όμως είναι δυνατόν. Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες,

που κοιμούνται. Δεύτερα του Αγίου Πνεύματος. Αρχαίο Πνεύμα Αθάνατο.

19.6.89 Η επόμενη μέρα

Τα αποτελέσματα μπορεί να μην είναι ακόμα οριστικά (δεν είναι εύκολο πράγμα να βγάξεις αποτελέσματα με χαλασμένα κομπιούτερ) αλλά οι προνοητικοί παίρνουν τα μέτρα τους. Ενώ οι Νεοδημοκράτες πρασινίζουν από το κακό τους, οι άλλοι ξεπρασινίζουν: τα γραφεία, τους τοίχους, τα χέρια τους.

Στο διάδρομο του δευτέρου ορόφου, λίγα μέτρα μετά το γραφείο της Γενικής Διεύθυνσης της ΕΡΑ, οι μοναχικοί περιπατητές του Ραδιομέγαρου σκοντάφτουν σε δυο ροζ πλαστικές σακούλες...

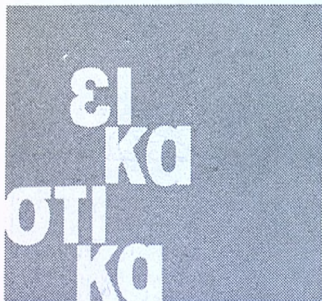
Μα τι να περιέχουν; Μπα τίποτα το σοβαρό. Προεκλογικό υλικό του ΠΑΣΟΚ.

Αλλά αφού οι κυβερνήσεις πέφτουνε γιατί οι προκηρύξεις να μένουν;

Σωστά. Τις μέρες που θα ακολουθήσουν η αποκαθάρωση θα συνεχιστεί. Αλλού κάνουν «εκκαθάριση αρχείου», αλλού «αποσυμφόρηση χώρου».

Το ΠΑΣΟΚ δεν είναι πλέον εδώ. Κι εγώ, ώρα για να φεύγω...

Ραδιόβουλος

Η προβληματική της αξιολόγησης της κυπριακής τέχνης

«...But we might remind ourselves that criticism is as inevitable as breathing (!)»
T.S. Eliot

Ο σημερινός μελετητής της Σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης δεν είναι υπόχρεος σε καμιά γηγενή παράδοση ιστοριογραφίας ή κριτικής. Ανάμεσα στους λίγους μελετητές που έκτισαν πάνω σ' αυτό το κενό, ξεχωρίζουμε, τις τελευταίες 2-3 δεκαετίες, τους ελλαδίτες Χρ. Χρήστου σαν ιστορικό και τον Αλ. Ξύδη, σαν κριτικό. Πρόκειται για δυο περιπτώσεις «επισημών» μελε-

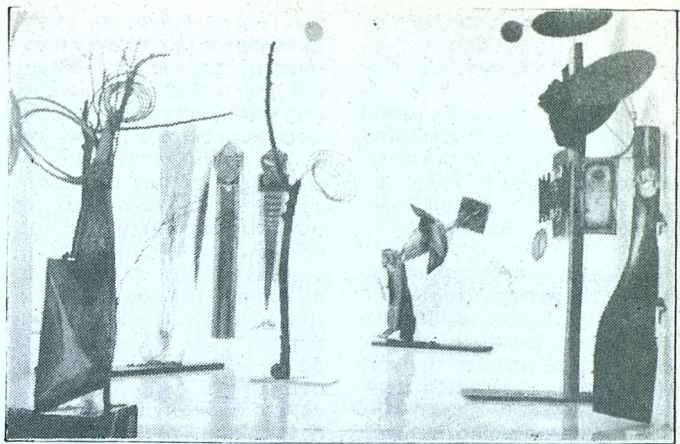
τητών. εφ' όσον η εμπλοκή τους στον κυπριακό χώρο γίνεται υπό την αιγίδα του κυπριακού κράτους, της Μορφωτικής Υπηρεσίας.

Στην περίπτωση του κριτικού Αλ. Ξύδη έχουμε μια θεώρηση της σύγχρονης κυπριακής τέχνης δεσμευμένη στην αναζήτηση του ιδιότυπου χαρακτήρα της και συγκεκριμένα στην αναζήτηση της διαφοράς της ως προς την αντίστοιχη ελλαδική. Αυτό είναι κατανοητό αν αναλογιστεί κανείς πως η απαρχές της κριτικής και επιλογικής του δραστηριότητας στην Κρατική Συλλογή Σύγχρονης Τέχνης, εμπίπτουν στη δεκαετία του '60 και γίνονται από τη σκοπιά ενός δοκιμασμένου Έλληνα δημοκράτη που βιώνει θετικά την ύπαρξη ενός άλλου κρατικά συγκροτημένου ελληνισμού, ανεξάρτητου δυναμικά από την κακοδαιμονία του μεταπολεμικού ελλαδικού κράτους.

Ενώ τον Αλ. Ξύδη φαίνεται να απασχολούν οι ιστορικο-πολιτικές συγκυρίες, και το κοινωνικο-οικονομικό κλίμα της κυπριακής ανεξαρτησίας, ο ιστορικός Χρ. Χρήστου φαίνεται να θέλει να εστιάζει τις έρευνές του στην κατανόηση των μορφών. Στη «Σύντομη Ιστορία της Νέωτερης και Σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης» αναγνωρίζει το γεγονός πως η σύγχρονη κυπριακή δημιουργία είναι ουσιαστικά χωρίς ιστορικό παρελθόν. Διαπιστώνει επίσης σαν εμπόδιο στη μελέτη της την απουσία εποπτικών εργαλείων έρευνας (μονογραφίες, μουσεία κλπ.), ενώ αντιμετωπίζει θετικά την απουσία ακαδημαϊκών επιδράσεων και στενών εξαρτήσεων από κέντρα του εξωτερικού.

Μεθοδολογικά οι προσεγγίσεις του στο παρθένο έδαφος της κυπριακής ιστοριογραφίας εξαντλούνται στο εγχείρημα της κατάταξης των καλλιτεχνών σε γενιές (1900-22, 1922-40, 1940-). Η κατανόηση των μορφών, αν και αποτελεί έργο, να παραμένει στο επίπεδο του συνολικού σχολίου, υποταγμένου στο γραμμικό ουσιαστικά χαρακτήρα της θεωρίας της «γενιάς».

Ωστόσο και οι δύο μελετητές, ο Αλ. Ξύδης με την κριτική και επιλογική πείρα δεκαετιών στον ελλαδικό χώρο και ο Χρ. Χρήστου με την εκτεταμένη ιστορική γνώση της τέχνης του 20ού αιώνα και της Δυτικής Τέχνης γενικότερα, αναγνωρίζουν στους Κυπρίους δημιουργούς μορφολογικές ικανότητες, ιδιότητες

«Σιωπηροί Διάλογοι - Σιωπηρές Συμφωνίες» της Κούλας Σαββίδου, από την πρόσφατη έκθεση των Κύπριων καλλιτεχνών στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων.

μεν αλλά αντάξιες εκείνων των Ελλήνων προγόνων, καθώς και ιδιαίτερες αφομοιωτικές δυνάμεις που μπορούν να συνθέσουν την Ανατολή με τη Δύση, «το διακοσμητικό πλούτο και τον ατεκτονικό χαρακτήρα των ανατολικών πολιτισμών με την έμφαση στην οργανική πληρότητα και τη λογική συνέπεια του ελληνικού, ελλαδικού κόσμου».

Παρ' όλες όμως τις καλές προθέσεις, η θεώρηση της κυπριακής τέχνης από τους δύο αυτούς ελλαδίτες δεν περιέχει ένα εκφρασμένο μεθοδολογικό προβληματισμό που θα λειτουργούσε καταλυτικά στην ανάπτυξη μιας ντόπιας ερμηνευτικής κάποιοι επιπέδου.

Ενώ στην ιστοριογραφία η κυπριακή τέχνη θα περιμένει για πολύ ακόμα την εμφάνιση ανάλογων μελετημάτων, στο πεδίο της κριτικής, με τις προσβάσεις στον καθημερινό Τύπο, διαφαίνεται μια ιδεολογική τουλάχιστον ζύμωση. Ας μην ξεχνούμε πως σ' όλον τον κόσμο η κριτική σκέψη αναπτύχθηκε σε μεγάλο βαθμό από τις επιφυλλίδες των εφημερίδων και τα περιοδικά, για να φτάσει σήμερα στις μετακριτικές της αναζητήσεις. Εκεί όμως που παγκοσμίως οι διάφοροι θεωρητικοί προσανατολισμοί και οι μεθοδολογικοί προβληματισμοί δίνουν και παίρνουν, η ενασχόληση με τα εικαστικά στον κυπριακό Τύπο διατηρεί ακόμα τον προ-κριτικό χαρακτήρα της. Κι αυτό γιατί απουσιάζουν άλλοι ενισχυτικοί θεσμοί όπως είναι τα μουσεία σύγχρονης τέχνης, βιβλιοθήκες ενημερωμένες, σχολές Καλών Τεχνών κλπ. Αλλά και γιατί το μέγεθος του τόπου δεν επιτρέπει την 'προς οβολόν' ειδικευση στο ρόλο του κριτικού.

Η συστηματική όμως πληροφόρηση του κοινού, η μεθοδική ερμηνεία των έργων τέχνης και η τελική αξιολόγησή τους με δηλωμένα κριτήρια, αποτελούν προϋποθέσεις για όποια κοινωνική λειτουργία της τέχνης.

Αν στον τομέα της ερμηνείας μια παραδειγματική παρέμβαση ελλαδικών ιστορικών-κριτικών θα μπορούσε να βελτιώσει μεθοδολογικά τα πράγματα, στον τομέα της αξιολόγησης, που προϋποθέτει διάκριση αξιών, η ανάπτυξη ενός γηγενούς κριτικού λόγου δεν μπορεί παρά να είναι υπόθεση των Κυπρίων.

Αφετηρία γι' αυτό το εγχείρημα θα μπορούσε να ήταν ο αξιωματικός χαρακτήρας της τέχνης. Είναι γεγονός πως οι παλαιότεροι Κύπριοι καλλιτέχνες, χωρίς να αναπτύξουν δημοσίως λεκτικούς κριτικούς κώδικες, είχαν τη δυνατότητα, σε μια κλειστή κοινωνία, να αξιοθετούν, μέσα από το έργο τους και σε συνδυασμό με το ρόλο του εκπαιδευτικού. Ίσως γι' αυτό η ανάπτυξη κριτικού λόγου να μην φαινόταν επιτακτική στο παρελθόν, αφού το αδρό «Σώμα» της κυπριακής τέχνης, που οι ίδιοι διαμόρφωσαν με την καταβολή έργου και ζωής, αντιστοιχούσε στις προοπτικές δυνατότητες του κοινού του πάλι αυτοί εκπαιδεύσαν στα δημοτικά και τα γυμνάσια.

Το άνοιγμα της κυπριακής κοινωνίας στα μέσα της μαζικής επικοινωνίας, στον τουρισμό, ο διαχωρισμός των ρόλων του καλλιτέχνη-εκπαιδευτικού, η πολιτική αστάθεια που επαναπροσδιορίζει συνεχώς τις συστατικές έννοιες της κυπριακής πολιτείας (Λαός-Χώρα-Εξουσία) εί-

και μόνο μερικοί από τους λόγους που επιβάλλουν την αναζήτηση αξιών μέσα από τον κριτικό λόγο.

Από αυτή τη σκοπιά και σαν συμβολή στην κωδικοποίηση τέτοιων αξιών, θα ήθελα να ανασκοπήσω το έργο τριών Κυπρίων δημιουργών που νομίζω αξιοθετούν παραδειγματικά.

Α) Ο Α. Διαμαντής, σε μια ευτυχημένη στιγμή της ιστορίας μας, μοιράστηκε την αισθητική του γνώση με τον Σεφέρη. Εννοώ με αυτό την κοινή εκείνη εμπειρία που προέρχεται από την επαφή της ψυχής με τα πράγματα. Κατά λέξη: «*Ήταν ωραία όλα αυτά, μια περιδιάβαση. / Όμως το ξύλινο μαγγανοπήγαδο, το λεν' λακάτιν, / κοιμισμένο στον ίσιο της καρδιάς / μισό στο χώμα και μισό μέσα στο νερό, / γιατί δοκίμασες να το ξυπνήσεις; / Είδες πώς βόγγιξε. Κι εκείνη την κραυγή / βγαλμένη από τα παλιά νεύρα του ξύλου / γιατί την είπες φωνή πατρίδας;*» (Γ. Σεφέρης).

Η μέθεξη του Διαμαντή στην «ομαδική ψυχή» του ελληνισμού και η άμεση επαφή του με τον ποιητικό της λόγο, αποτελούν μian αξία, συναισθηματικά φορτισμένη και ενσωματωμένη στη νεοελληνική ιδεολογία.

Η κοινωνική επιρροή της δοκιμάζεται σήμερα στην Κύπρο, καταδεικνύοντας τη σχετικότητα κάθε αξίας μέσα στο χώρο και το χρόνο, εφ' όσον ο «αυτρωτισμός» της δεκαετίας του '50, σαν περιρρέουσα ατμόσφαιρα, εκτοπίζεται σήμερα από άλλες επιταγές.

Θα ήθελα να ονομάσω αυτήν την αξία «ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΘΕΞΗ». Είναι η αξία που εφάπτεται της σχέσης Λόγου-Τέχνης. Σαν τέτοια ξεπερνά κάθε ποιητική ή επιστολογραφική πραγμάτωση της σχέσης Διαμαντή - Σεφέρη, που, στην ουσία της αισθητική, μας εκληροδότησε περισσότερες «εικόνες» παρά «έννοιες». Ο συμβολικός όμως χαρακτήρας της μπορεί να ενισχύσει τη σχέση της κυπριακής τέχνης με τη μητρική της γλώσσα, οδηγώντας την μέσα από τη διανοητική γνώση και στις έννοιες που θα διευρύνουν τους ορίζοντές της.

Β) Αν στο έργο του Διαμαντή μπορούμε να διακρίνουμε ανανεωτικές προσπάθειες, που δεν ήλθαν όμως ποτέ σε ρήξη με την παράδοση, στο έργο του Χρ. Σάββα συναντούμε διάχυτη την πρόθεση της ρήξης, που εκφράστηκε με τις αισθητικές του αναζητήσεις

στο Παρίσι κοντά στο Lhote τη δεκαετία του '50 και τη μετέπειτα πειραματική θητεία του στο κυπριακό υλικό. Η «ΠΡΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΡΗΞΗΣ» που αντιπροσωπεύει ο πρόωρα χαμένος Σάββα αποτελεί μian άλλη αξία, εξίσου συναισθηματικά φορτισμένη από τις φυγότροπες στιγμές που προκαλεί η στενότητα του νησιώτικου χώρου και η απόστασή του από τα ευρωπαϊκά κέντρα ζύμωσης. Είναι ενσωματωμένη στην ιδεολογία της διεθνούς πρωτοπορίας και σχετική στο χώρο και το χρόνο, εφ' όσον σήμερα η συνειδητοποίηση της υποδωρίας βίας που συνεπάγεται η επιβολή πολυεθνικών προτύπων, ωθεί κάθε πηγαίο δημιουργό στην εντοπιότητα.

Σαν πρόθεση παραμένει εικοσι χρόνια μετά το θάνατό του ζωτική και αποτελεί απαρχή κάθε προσπάθειας ανάπλασης της παράδοσης, που θα ήθελε να παρακάμψει τον εξελληνισμό «ευρωπαϊσμό» της Αθήνας.

Γ) Αν όμως αυτή η παράδοση αποτελεί για την σύγχρονη κυπριακή τέχνη το «Πριν Σώμα» που απαιτεί τη σκληρή άσκηση για να φανερώσει τις μορφές του, ο Αγγ. Μακρίδης, μέσα από τις πραγματώσεις της δικής του άσκησης, αξιοθετεί λιτά. Ας ονομάσουμε την αξία που διέπει αυτήν την δοκιμασία «ΕΜΜΟΡΦΟ ΑΣΚΗΤΙΣΜΟ».

Οι συναισθηματικές της φορτίσεις πηγάζουν από την υπομονετική ενέργεια που λαινεί τις πέτρες στο γυαλό και την αμείλικτη ηλιακή που αφυδατώνει τα σώματα. Η ιδεολογία της είναι φυσιολατρική, η δε σχετικότητα της στο χώρο και το χρόνο έγκειται στην έμμορφη λιτότητα (αλλού την αποκαλούν *minimalism*), που κάποτε μοιάζει με φτώχεια κι άλλοτε με πλούτο. Για την ώρα μας πλουτίζει με τον τρόπο που βγάζει τις «έννοιες» μέσα από τις «μορφές», όπως θα έβγαζε λάδι από ένα κουκούτσι ελιάς. Αλλά και γιατί μια ιστοροποιεί μέσα στην ένδεια του οικονομικού θαύματος.

Η «Νεοελληνική Μέθεξη», η «Πρόθεση Ρήξης» και ο «Εμμορφος Ασκητισμός» είναι τρεις μόνο αξίες από τις πολλές που βρίσκουμε ψαύοντας το «Σώμα» της Κυπριακής Τέχνης. Κι όπως είναι αυτονόητο οι αξίες αυτές μπορούν να εμπνεύσουν τις καθημερινές αξιολογικές μας κρίσεις.

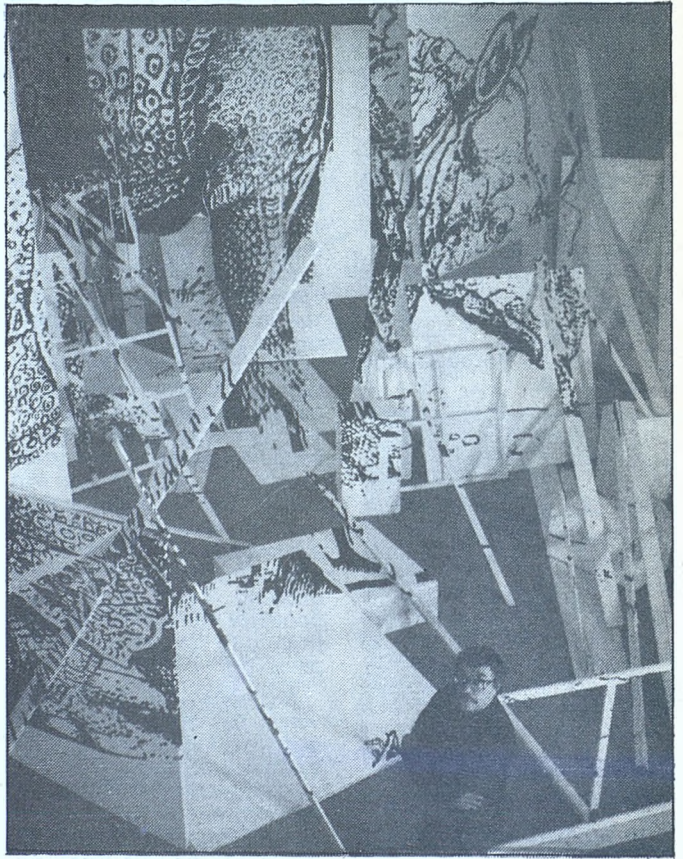
Γλαύκος Κουμίδης

Όταν οι εικόνες αγκαλιάζουν το χώρο

Ο Νίκος Κεσσανλής ασχολείται με τις αναμορφώσεις ήδη από τα πρώτα χρόνια του '60. Τότε, αποτύπωνε σε φωτοευαίσθητες επιφάνειες εικόνες που έριχνε πάνω τους, υπό διαφορετική, κάθε φορά, γωνία. Αργότερα, πρότεινε ως εικαστικό έργο την επιφάνεια πάνω στην οποία έπεφταν σκιές των επισκεπτών της έκθεσης, όπως στον καραγκιόζη. Και από το 1967 έφτιαξε μια αυτόνομη σειρά έργων, τις ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ. Σ' αυτά, μια γνωστή εικόνα (ο ίδιος, η Χρύσα Ρωμανού, ο Π. Ρεστανύ, κ.ά.) τυπώνεται πάνω στην ε-

σμένη πάνω σε όλα τα αντικείμενα που ο ίδιος ο Κεσσανλής έβαλε μέσα του —πίνακες, ξύλα, άχρηστα υλικά. Τώρα, στο Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας, ο ζωγράφος κάνει μια αναδρομή σ' αυτή τη σειρά έργων του. Και ταυτόχρονα, παρουσιάζει δυο καινούργια: Μια αναμόρφωση του «Ρινόκερω» του Ντύρερ, και μια άλλη της «Αρπαγής της Ευρώπης» του Τισιανού. Τα δυο έργα έχουν γιγαντικές διαστάσεις, καταλαμβάνοντας τον απέραντο χώρο της πρώην σταφίδαποθήκης Μπάρρυ της Πάτρας και, ταυτόχρονα, όσα αντικείμενα περιλαμβάνονται μέσα σ' αυτό το χώρο.

Κι εδώ, ο εξέχων ζωγρά-

Νίκος Κεσσανλής: Ο Ρινόκερος. Πάτρα, 1989 (5X8X15,5 μέτρα).

πιφάνεια και αυτή κατόπιν διασπάται σε κομμάτια που απλώνονται στο χώρο, χωρίς να χάνουν την ενότητά τους. Ο θεατής βλέπει έτσι διαφορετικές κάθε φορά εκδοχές του έργου, ανάλογα με τη γωνία που στέκεται. Και το έργο είναι το σύνολο των επιμέρους αυτών όψεων.

Ένα τέτοιο έργο είχε και πέσει στο περίπτερο της Μπιενάλε Βενετίας, και σ' αυτό η μορφή του Π. Ρεστανύ απλώθηκε στο χώρο ζωγραφι-

φος βασίζεται σ' όλην την πολύτιμη προηγούμενη εμπειρία του πάνω στην ανάλυση της εικόνας και στο ξαναμοντάρισμά της. Ο θεατής μπορεί να δει τα έργα από τη «σωστή» οπτική γωνία, έτσι ώστε να αναγνωρίσει το θέμα τους. Μπορεί όμως να τα δει από άπειρες άλλες θέσεις, και μπορεί να μπει μέσα τους. Η μορφή μεταβάλλεται έτσι σε ένα χάος σημείων, και η φιγούρα του θεατή ένα νέο μέρος της. Χωρίς αμφιβολία, τα έργα

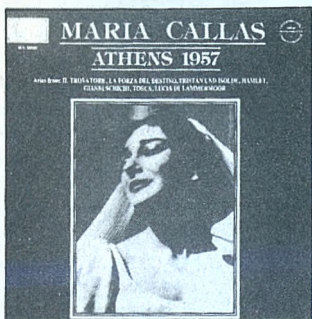
είναι εντυπωσιακά και επιβάλλονται αμέσως στο θεατή. Δεν χρειάζεται όμως και πολύ για να περάσει κανείς στο δεύτερο πλάνο των σημασιών τους: στο εκκρεμές που μια δείχνει την αναλυτική διάθεση και την άλλη την τάση για σύνθεση. Στα υπονοούμενα επίσης για το ρόλο των θεμάτων αυτών σήμερα. Οι αναμορφώσεις του Κεσσανλή, έχουν στόχο το ίδιο το θέμα τους και την ίδια τη ζωγραφική φιλοσοφία, ταυτόχρονα.

Χ. Πετρουτζής

Μια ελπιδοφόρα προσπάθεια στην ελληνική κλασική δισκογραφία

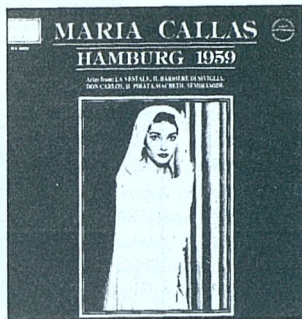
Για το απαράδεκτο της έλλειψης από την ελληνική δισκογραφία, έργων Ελλήνων συνθετών, και ερμηνειών από Έλληνες καλλιτέχνες, έχουμε ήδη κάνει μια αναφορά (τεύχος 403). Σήμερα επανερ-

χόμασε σε αυτό το θέμα με ευκαιρία την παρουσίαση της ελπιδοφόρας προσπάθειας που καταβάλλει σε αυτό τον τομέα μια όχι πολύ γνωστή δισκογραφική εταιρεία η «MUSICA VIVA» του Γιάννη Τζαμαλή. Οφείλουμε βέβαια να τονίσουμε για άλλη μια φορά την αδιαφορία που δείχνουν για τη μουσική καλλιέργεια του τόπου μας, τόσο οι αρμόδιοι, όσο και κάποιες μεγάλες δισκογραφικές εμπορικές επιχειρήσεις.

Και συγκεκριμένα μέσα στη φτώχεια της δισκογραφικής πραγματικότητας, η εν λόγω

εταιρεία έχει εκδόσει ένα σημαντικό αριθμό δίσκων με ηχογραφήσεις, διεθνούς φήμης Ελλήνων ερμηνευτών αλλά και με έργα Ελλήνων συνθετών.

Η Κάλλας μέσα από ζωντανές ηχογραφήσεις

Στην παρουσίαση αυτή θα περιορισθούμε σε μερικές μόνο από τις παραγωγές της, και πρώτα απ' όλα στους

τρεις δίσκους που περιλαμβάνουν ζωντανές ηχογραφήσεις της Μαρίας Κάλλας από το Φεστιβάλ Αθηνών το 1957 και από το Αμβούργο το '59 και το '62. Και αναλυτικότερα. Ο πρώτος με τίτλο MARIA CALLAS ATHENS 1957 περιέχει άριες από τον «Τροβατόρε» και «Δύναμη του πεπρωμένου» του G. Verdi, από τον «Τριστάνο και Ιζόλδη» του R. Wagner, την «Λουτσία ντι Λαμμερμούρ» του G. Donizetti και τον «Αμλετ» του A. Thomas, σε ηχογράφιση του Αυγούστου του 1957 από το Ωδείο Ηρώδου του Αττικού στην Αθήνα με διευθυντή ορχήστρας τον Αντ. Votto, καθώς και δυο ακόμα από την «Τόσκα» του Puccini με αρχιμουσικό της Metropolitan opera orchestra της Νέας Υόρκης τον Δημήτρη Μητρόπουλο, και πάλι του Puccini από την όπερα «Gianni Schichi» με διευθυντή τον N. Rescigno.

Ο επόμενος δίσκος με τίτλο MARIA CALLAS HAMBURG 1959 περιλαμβάνει άριες από τον «Δον Κάρλο» και «Μάκβεθ» του Verdi, «Σεμίραμι» και

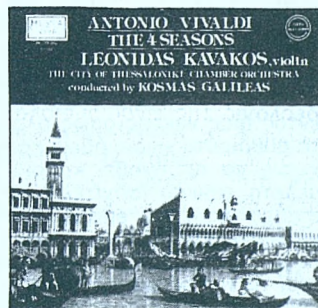
«Κουρέα της Σεβίλλης» του G. Rossini καθώς και του V. Bellini «Ο πειρατής» και G. Spontini «La vestale» υπό την διεύθυνση του N. Rescigno (και Al. Simonetto).

Ενώ ο τελευταίος δίσκος: MARIA CALLAS HAMBURG 1962 περιέχει άριες του Massenet από τον «Σιντ» (le Cid) G. Bijet «Κάρμεν» G. Verdi «Ερνάνη» και «Δον Κάρλο» ενώ οι επόμενες είναι από ηχογράφιση στο San Remo του 1954 με άριες από το «Απαγωγή» από το Σεράι (Motsart) «Αρμίδα» (Ροσίνι) κ. ά.

Φυσικά και μόνο οι ερμηνείες της Κάλλας κάνουν τους δίσκους αυτούς να στέκουν πέρα από κάθε σχόλιο και κριτική. Το μόνο για το οποίο μπορούμε να μιλήσουμε είναι οι άριες ηχογραφήσεις, και η πολύ προσεγμένη έκδοση αυτών των δίσκων, που περιλαμβάνουν αξιολογικά σημειώματα για την Κάλλας και το ταλέντο της, καθώς και απόψεις συνεργατών της, αρχιμουσικών, για τη μουσική της τέχνη.

Οι τέσσερις εποχές του Βιβάλντι

Μια ακόμα παραγωγή της «MUSICA VIVA» που πιστεύουμε ότι πρέπει να προσεχτεί, είναι η εκτέλεση από τον Λεωνίδα Καβάκο και την ορχήστρα δωματίου της Θεσσαλονίκης, των τεσσάρων κονσέρτων έργο 8 του Antonio Vival-

di, γνωστών κάτω από τον γενικό τίτλο «Οι 4 εποχές».

Η ηχογράφιση είναι από συναυλία που δόθηκε υπό την διεύθυνση του Κοσμά Γαλιλαία στις 23.1.1988 στην αίθουσα της Εταιρείας Μακεδονικών σπουδών.

Η έκδοση του δίσκου περιλαμβάνει μια αρκετή περιεκτική, ιστορική αναφορά γύρω από τον συνθέτη το έργο του και την προσφορά του στην τέχνη της μουσικής, καθώς και μια ενδιαφέρουσα έκθεση της μορφολογικής δομής των «4 εποχών», έργο που ανήκει στον τομέα της προγραμματικής μουσικής.

Επισημαίνουμε την έξοχη ερμηνεία του σολίστ, που δίνει ένα ακόμα δείγμα του ταλέντου του, καθώς και την σωστή ατμόσφαιρα που διατηρεί η ορχήστρα αποδίδοντας πιστά το πνεύμα του έργου αυτού του Vivaldi.

Η μόνη ίσως «απροσεξία» είναι κάποιος «αδιόρατος» ήχοι που διεισδυσαν, απόρροια της ζωντανής ηχογράφησης, χωρίς όμως αυτός ο παράγοντας να μειώνει την καλλιτεχνική αξία της εκτέλεσης, ή το ενδιαφέρον στη δισκογραφία μιας τέτοιας έκδοσης που αξιοποιεί σημαντικούς ερμηνευτές μας στην όντως αξιολογη ερμηνεία ενός από τα γνωστότερα έργα του παγκόσμιου ρεπερτορίου.

Νεκτάρης Μητρόπουλος

Το Δαφνί ανοίγει τις πύλες του

Παραμένοντας πιστοί στην υπόσχεσή μας να σας κρατήσουμε ενημερωμένους, αναφορικά με όσες εκδηλώσεις ξεφεύγουν από τη μίζερη καθημερινότητα των πολιτιστικών μας πεπραγμένων, επισημαίνουμε ότι αυτό το καλοκαίρι το «Δαφνί» θα ανοίξει τις πύλες του και για τους «άλλους» πολίτες, αυτούς που σε απόσταση «ασφαλείας» επιμένουν ηθελήμένα ή μη να παραβλέπουν την ψυχική οδύνη. Το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής, ο καθρέφτης της μίζεριας των κοινωνικών μας προβλημάτων και της αντιμετώπισής τους από πολιτεία και υγιείς πολίτες, διοργανώνει από τις 1-15 Ιουλίου στις 9 μ.μ. το δικό του Φεστιβάλ.

Θα συμμετάσχουν μεταξύ άλλων η Αίλη Καγιάλογλου στις 5-7, οι Δυνάμεις του Αιγαίου στις 6-7 και η Δόμνα Σαμίου στις 13.7.

Στις 11.7 οι Νίκος Καρούζος, Ανδρέας Παγουλάτος και Τάσος Δενέγρης θα διοργανώσουν μια ειδική βραδυά ποίησης, ενώ η 3.7 είναι αφιερωμένη αποκλειστικά στο «Άλλο Σινεμά».

Στόχο των εκδηλώσεων αποτελεί το γκρέμισμα του φράγματος της απομόνωσης, της μοναξιάς και της εγκατάλειψης των ψυχικά διαταραγμένων ατόμων, η δημιουργία προϋποθέσεων για την επανένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο.

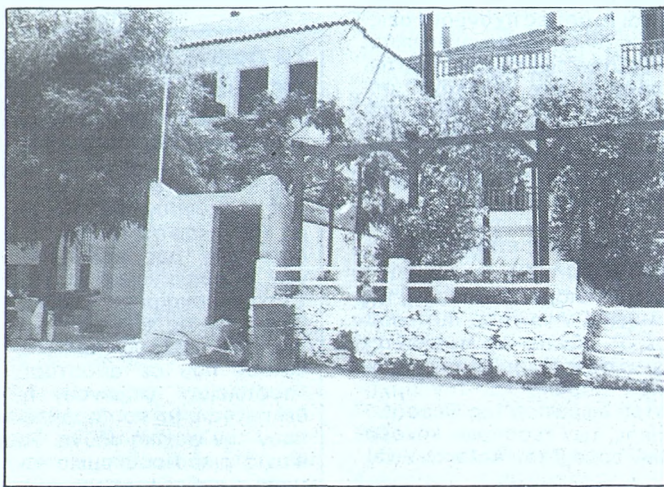
Γιατί ας μην ξεχνάμε, η υπόθεση αυτή δεν είναι μόνον καθήκον της Ψυχιατρικής.

Α.Κ.

ΠΕΡΙ ΒΑ ΛΛΟΝ

Βουρκάρι Κέας και νεοελληνική αυθαιρεσία

Η αυθαιρεσία στην Ελλάδα του σήμερα έχει πάψει από καιρό να αποτελεί απλώς ένα κοινωνικό και πολιτικό φαινό-

Το αυθαίρετο κιάσκι της κοινότητας Κορησσίας.

μενο. Έχει μετατραπεί σε κοινή τακτική εξουσίας και εξουσιαζομένων. Η διακυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ απέδειξε μάλιστα ότι πολλά μπορούν να επιτευχθούν ακολουθώντας την χωρίς —τουλάχιστον για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα— καμία απολύτως συνέπεια.

Οι εξαγγελίες για «το γκρέμισμα των αυθαιρέτων» επί ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ απόμειναν κενές περιεχομένου, τα αυθαίρετα όχι μόνον δεν εξαφανίστηκαν αλλά μάλλον πληθύναν. Κι αυτή τη φορά δεν ανήκουν μόνον σε ιδιώτες αλλά πολύ περισσότερο σε νομαρχίες και κρατικούς φορείς. Θα τα συναντήσουμε παντού ανά την Ελλάδα τώρα που έφθασε το καλοκαίρι και ο καιρός για διακοπές στη θάλασσα και τα νησιά.

Πολλά τα λιμανάκια με πλεούμενα, ένα από αυτά και το Βουρκάρι της Κέας. Το Βουρκάρι, όπου ο ανερχόμενος τουρισμός έχει αρχίσει να α-

φήνει έντονα τα ίχνη του και έτσι «αναπόφευκτα» πολλοί έχουν συμβάλει με τον τρόπο τους στο κεφάλαιο που φέρει το όνομα αυθαιρεσία. Από τον ταβερνιάρη που έβαλε τέντα στο κατάστημά του, παρότι ο οικισμός έχει χαρακτηριστεί παραδοσιακός και πλήρωσε το πρόστιμο κατοχυρώνοντάς την (!) μέχρι τις αρχές του τόπου, την κοινότητα της, άλλοτε φημισμένης για τον κυκλαδίτικο πολιτισμό της, Κορησσίας.

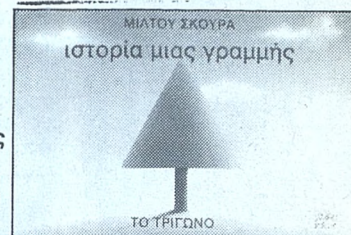
Πρόσφατο δείγμα η συνεργασία της εν λόγω κοινότητας με το λιμεναρχείο με στόχο το στήσιμο ενός δωματίου - κιάσκι, εν μέσω των μικρών εστιατορίων του λιμανιού, για την εξυπηρέτηση των λιμενικών.

Το δωμάτιο αυτό κτίσθηκε εντός μιας νυκτός όπως όλα τα αυθαίρετα χωρίς άδεια και χωρίς να προηγηθεί κάποια μελέτη ειδικού (αρχιτέκτονα ή μηχανικού). Την επομένη οι κάτοικοι έπιναν τον καφέ τους αντικρύζοντας έκπληκτοι το νέο απόκτημα. Η κοινότητα Κορησσίας τους έδινε το δρόμο για την «ανάβαθμιση» του νησιού: κτίστε ένα αυθαίρετο που εξυπηρετεί τις ανάγκες σας και μετά ξεκινήστε τη διαδικασία νομιμοποίησής του...

Η νομαρχία Κυκλάδων και η πολεοδομία ενημερώθηκαν, η τελευταία μάλιστα την επομένη μέρα.

Παρ' όλα αυτά, το πρωτόκολλο κατεδάφισης επίκειται ακόμα. Ή μήπως δεν έχουν υπόψη τους οι υπεύθυνοι τι σημαίνει πρωτόκολλο κατεδάφισης;

□

ΜΙΛΤΟΣ ΣΚΟΥΡΑΣ: Ιστορία μιας γραμμής

Ευρηματική σειρά τριών βιβλίων —Ο Κύκλος, το Τετράγωνο, το Τρίγωνο— που με τα πολύχρωμα και ωραία σχέδια του Μ. Σκούρα βοηθούν τα μικρά παιδιά να κατανοήσουν τον κόσμο των μορφών. Ένα βιβλίο που διασκεδάζει και συγχρόνως διδάσκει.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΕΛΛΗ ΣΚΟΠΕΤΕΑ: ΤΟ «ΠΡΟΤΥΠΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ» ΚΑΙ Η ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ Όψεις του εθνικού προβλήματος στην Ελλάδα (1830-1880)

Ποιες είναι οι αντιλήψεις για το ελληνικό έθνος και τον προορισμό του;

Αυτό είναι το καίριο ερώτημα που θέτει και ερευνά η ιστορικός Έλλη Σκοπετέα. Βιβλίο ιστορικό όσο και ιδεολογικό, που είναι χρήσιμο για την κατανόηση του νεοελληνικού βίου, έως και της σημερινής συγκυρίας.

ΕΙΜΑΣΤΕ ΑΚΟΜΑ ΖΩΝΤΑΝΟΙ

Μπομπ Ντύλαν, 1989

I. Το 1962, όταν το μπλουζ και οι folk μπαλάντες κατείχαν κυρίαρχη θέση στην αμερικανική μουσική σκηνή, κι οι επαναστάσεις δεν είχαν ακόμα αρχίσει να αφορούν τις δυτικές κοινωνίες που επούλωναν τα τραύματα του πολέμου — ο Μπομπ Ντύλαν δεν ήταν τίποτα παραπάνω από ονειροπόλος νεαρός, που επιθυμούσε να γίνει δημοφιλής ποπ τραγουδιστής. Επηρεασμένος από τον Γούντι Γκάθρι (που του δανείστηκε το στυλ στην αρχή της δισκογραφικής καριέρας του), τον Ντύλαν Τόμας (που του δανείστηκε το όνομα) και ίσως από ένα ρεπορταζάκι των «NEW YORK TIMES» που, ήδη στα 1961 διέβλεπε ότι αυτή τη φωνή που διέθετε και που θύμιζε το διάβολο να κλαίει τη μάνα του μπορούσε να την αξιοποιήσει για το καλό της μουσικής αλλά και για το δικό του καλό, ξανοίχτηκε στο πέλαγος της μουσικής δημιουργίας και κατάφερε το κοινό γρήγορα να τον αγκαλιάσει.

Ήταν σαν να αγκαλιάζεις ένα ηφαιστείο. Πολύ σύντομα, ένωσε ότι είναι άχαρο να βαδίζει στα ήδη χαραγμένα ίχνη στο χώρο της μουσικής. Ο δεύτερος κιόλας δίσκος του σηματοδοτεί μια εντυπωσιακή μεταστροφή: γίνεται κοινωνικά δηκτικός, κρίνει, ειρωνεύεται, καταγγέλλει, προετοιμάζοντας το έδαφος για την προσχώρηση ενός folk τραγουδιστή στους πρωτόφαντους για την εποχή σκληρούς, ηλεκτρικούς ήχους του ροκ εν ρόλ. Μάρτιος του 1965, η στροφή είναι αποφασιστική. Κυκλοφορεί ο δίσκος του «Bringing it all back home» — ένας υποδειγματικός ροκ δίσκος, προοίμιο της ανοδικής του πορείας που επιβεβαιώθηκε με την αμέσως επόμενη δουλειά του, το «High-

way 61 Revisited», ένα κράμα folk, ρυθμ εντ μπλουζ και ροκ εν ρολ που δένει τις ποιητικές εικόνες με την κοινωνική καταγγελία, την πικρή αποτίμηση της πραγματικότητας με το σαρκασμό της και τη θέληση τίποτα συμβατικό να μη μείνει όρθιο.

II. Και φθάσαμε στο Woodstock. Με τον Ντύλαν ενεργά συμμετοχο στην κοσμογονία που, μέσω της μουσικής, χαρακτηρίζει τις δυτικές κοινωνίες κι ωστόσο ανικανοποίητο και είρωνα, να καρφώνεται σε ένα λάκο τρέχοντας υπερβολικά, με τη μηχανή του, και να γλιτώνει τη ζωή του επειδή, όπως ο ίδιος ομολογεί, δεν είχε αποφασίσει να πεθάνει. Περίοδος ανάρρωσης, ενδοσκόπησης, θεληματικής απόσυρσης, αλλά και εντυπωσιακής επανεμφάνισης στις αρχές του '68, με το δίσκο «John Wesley Harding».

«Και φτάσαμε στο Woodstock», αποτιμά ο ίδιος ο Ντύλαν την πορεία του, σε συνέντευξή του. «Μαζευθήκαμε όλοι και καθένας μας λευτέρωσε τον εαυτό του και τα τραγούδια του. Όταν όμως άκουσα τους δίσκους κατάλαβα ότι δεν ήταν αυτό που ήθελα, δεν ήταν τίποτα το διαφορετικό, το καινούριο. Δεν ήταν το υλικό που χρειαζόμουν. Κλείστηκα σπίτι μου και έγραψα απλά, αληθινά τραγούδια... Έψαχνα, έγραφα, δούλευα εντατικά και μόνον όταν έφτασα στο «Blood on the tracks» (1975) ένιωσα ότι ήμουν σε καλό δρόμο».

Η απλότητα και η αισθαντικότητα φαινόταν να συναντούν την πίκρα και το σαρκασμό, να δίνουν το χρώμα στις μπαλάντες του τροβαδούρου, που επιδίωκαν την αποδοχή και την αποτελεσματικότητα, και στο πεδίο της πολιτικής. Η Τζόαν Μπαέζ, σύντροφος του Ντύλαν αρκετό καιρό, ίσως δεν ήταν άμοιρη αυτών των προσανατολισμών.

Που, ωστόσο, γρήγορα άλλαξαν, στα τέλη της δεκαετίας του '70, όταν ο Μπομπ Ντύλαν στρέφεται σε θεοκρατικούς προβληματισμούς και το μεγάλο κοινό τον εγκαταλείπει νοσταλγώντας τα άλλα πρόσωπα, του παρελθόντος. Κι ωστόσο, εκείνος, ενοχλητικός, εχθρός των μέσων δημοσιότητας, επιμένει στην προσωπική του αναζήτηση, επιμένει και συνεχίζει. Πού θα βγει;

III. Παρακμασμένος; Συμβιασμένος; Υποχόνδριος; Υστερικός; Μίζερος; Αδιάφορος; Εμποράκος; Σνομπ; Επιδειξίας;

Βαφτίζουν οι εφημερίδες και τα περιοδικά όπως βολεύονται τον Μπομπ Ντύλαν σήμερα. Η αλήθεια είναι ότι η έχθρα του για τον Τύπο, κάτοπτρο που συνήθως παραμορφώνει την πραγματικότητα, δεν τον ωθεί σε μια υστερόβουλη στήριξη ενός λαοφιλούς image.

Είναι περισσότερο σιωπηλός και περισσότερο σκοτεινός από ποτέ. Είναι σκυμμένος, γερασμένος, περιστοιχίζεται από γορίλες, δεν κολακεύει το κοινό του, δεν του απευθύνει καμιά συμβατική «καλησπέρα» (όπως έχει την απαίτηση ο Φώτης Απέργης της «Ελευθεροτυπίας»). Κι είναι στο πάλκο περισσότερο ζωντανός από ποτέ αυτός που είναι, ελπίζοντας κατά βάθος ότι το κοινό του θα τον συναντήσει έτσι όπως είναι: ανυπόκριτος, αληθινός, μοναδικός, φορέας της καταδικής του μοναδικότητας. Κάτι τέτοιο είναι έτοιμος να το προσυπογράψει με παρρησία: «Είμαι ένα μυστήριο μόνο για κείνους που δεν αισθάνονται τα ίδια πράγματα με μένα», έχει υποστηρίξει.

H.K.

Ο ΕΦΕΥΡΕΤΗΣ

Ο Ντύλαν εφεύρε τον εαυτό του.

Ξεκίνησε από το τίποτα. Αυτό σημαίνει από τα πράγματα που βρίσκονταν γύρω του και μέσα του. Ο Ντύλαν είναι μια εφεύρεση που επινόησε ο ίδιος. Το θέμα δεν είναι να τον περιγράψεις αλλά να τον δεχθείς μέσα σου. Εισβάλλει μέσα σου ούτως ή άλλως, γιατί λοιπόν να μην τον δεχθείς; Δεν είναι ο πρώτος που εφεύρε τον εαυτό του αλλά είναι ο πρώτος που εφεύρε τον Ντύλαν. Κανείς δεν τον είχε εφεύρει πριν από αυτόν. Ή μετά.

Τι συμβαίνει όταν κάποιος εφευρίσκει κάτι έξω από τον εαυτό του όπως ένα αεροπλάνο ή ένα τρένο; Το αντικείμενο φαίνεται αυτό που είναι.

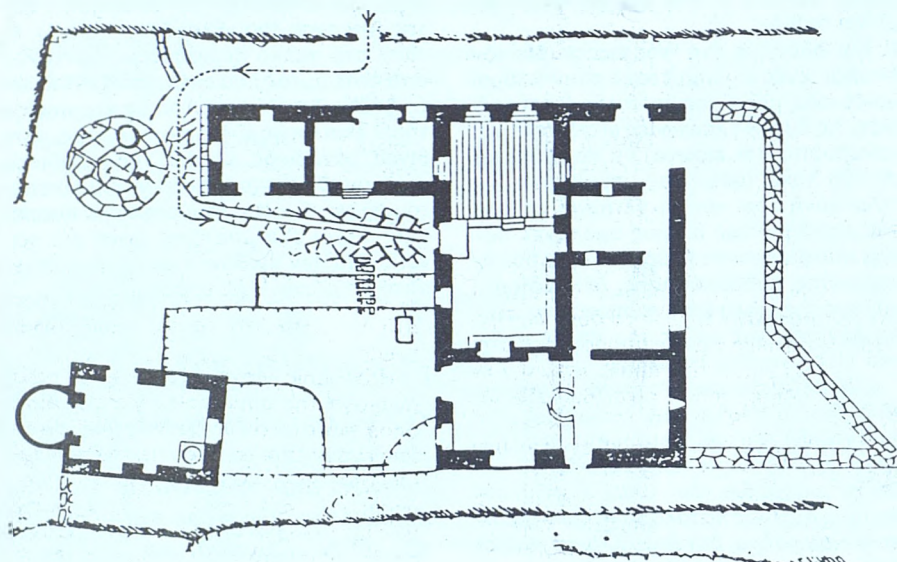
Βλέπεται σαν κάτι απίστευτο γιατί δεν το έχει κανείς ξαναδεί, αλλά γίνεται αποδεκτό από τους ανθρώπους και αλλάζει τη ζωή τους προοδευτικά.

Δεν κάθονται χάζοντας προσπαθώντας να βρουν τι δεν είναι για επάπειρον. Το χρησιμοποιούν σαν ένα έναυσμα για περιπέτεια.

Σαμ Σέπαρντ, από το βιβλίο του «Rolling Thunder Logbook», 1977.

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΡΟΔΑΚΗ ΣΤΗΝ

Εις μνήμην Δημητρίου Πικιώνη

Σχέδια Κλάους Φριλάντερ.

Σε μια ώρα από την Αθήνα, με το φένορ μπωτ, η Αίγινα. Και στα μεσόγεια του νησιού ένα αρχιτεκτονικό φαινόμενο. Η Αφαία; Όχι! Ο Άγιος Νεκτάριος! Η εκκλησία αυτή παρουσιάζει το εξής ενδιαφέρον. Αρχιτεκτονικά εκφράζει την επικερδέστατη επιχείρηση, την πλούσια επιχείρηση. Με την λαξευμένη πέτρα, τους παχύσαρκους όγκους, τους βαριούς τρούλους, τις φλύαρες τοξοστοιχίες, η αρχιτεκτονική αυτή εκφράζει την επιτυχία ενός ορισμένου εμπορικού πνεύματος που κυριάρχησε στην Ελλάδα και κατάστρεψε πόλεις, τοπία και χωριά.

Λίγο πιο πέρα κείται η αποτυχία της αρχιτεκτονικής μας ιστορίας, της αρχαιολογίας και των υπεύθυνων κρατικών διαχειριστών της, η αποτυχία γενεών αρχιτεκτόνων που τόσο συχνά κάνουν το ταξίδι της Αίγινας για να μάθουν, είτε από το σπίτι του Ροδάκη, είτε από τις εκκλησίες της Παλιοχώρας, πώς γεννιέται και πώς διαβάζεται ένας χώρος.

Κάποτε τα τοπία της Αίγινας —και ας μείνουμε μόνο σ' αυτά της Αίγινας— ενέπνευσαν, γιατί μια ολόκληρη αισθητική ανακάλυπτε ενώ, συγχρόνως, διαμορφώνονταν από αυτά. Αυτή η ενεργητική σχέση με το τοπίο, και με την αρχιτεκτονική μέσα στο τοπίο, —πέρα από την ιδεολογία που περιέκλειε και που δεν είναι αντικείμενο αυτού του άρθρου— αυτή καθ' αυτή λοιπόν η ενεργητική σχέση

διαμόρφωσης μιας κουλτούρας έχει τόση σημασία όση και αυτό το ίδιο το τοπίο.

Δεν αρκεί κανείς να αναλύεται σε δάκρυα και εθνικιστικούς πλατειασμούς για την σχέση μιας γενιάς με την παράδοση. Χρειάζεται και το αντικείμενο. Το πλαστικό αντικείμενο, για να γίνει έτσι κατανοητό σε μας σήμερα για το τι πρόκειται, για ποιο πράγμα μιλούσαν, οι Πικιώνης, Παπαλουκάς και άλλοι.

«Στην Αίγινα. Μόνος με την ευφροσύνην όπου χαρίζει εις τον άνθρωπον ιη εις "Κύριον" τούτη "αποδημία", σμιγμένον με την πίκραν του αβέβαιου μέλλοντος»...

Πώς να φανταστεί ο Δημήτρης Πικιώνης ότι το «αβέβαιον μέλλον» δεν ήταν μόνον για τους θνητούς αλλά και για το ίδιο το αντικείμενο έμπνευσης, το τοπίο; Πώς να φανταστεί ο Πικιώνης ότι το αντίκρουσμα και αντικείμενο «των μικρόσχημων εκείνων τοπίων της Αίγινας του Σπύρου Παπαλουκά, δηλαδή η ίδια η φύση της Αίγινας, το ίδιο το αττικό τοπίο, ξεχαρβαλώθηκε σαν άχρηστη μηχανή; Αυτά τα τοπία, αν κάποτε ενέπνευσαν και μόρφωσαν, σήμερα μένουν ανήμπορα και άλαλα γιατί δεν υπάρχουν ούτε μάτια να τα κοιτάξουν, ούτε αυτιά για να τα ακούσουν, ούτε χέρια να τα ζωγραφίσουν, ούτε στόματα για να τα διηγηθούν.

Και το περίεργο είναι ότι ορισμένοι λογοί, καλλιτέχνες και διανοούμενοι που

τα τελευταία χρόνια θυμήθηκαν ορθοδοξίες, ράσα και μας ταλάνησαν —εφήμερα, όπως τους έπρεπε— για κληρονομίες, παραδόσεις και, σε τελευταία ανάλυση ρατσιστικού τύπου ανωτερότητας του ελληνισμού, αυτοί οι ίδιοι δεν είδαν καν ότι υπήρχε μάχη που έπρεπε να δοθεί: να απομείνει κάτι από την ύλη που έγινε από ένα ορισμένο πολιτισμό. Αν αυτός ο πολιτισμός πέθανε —και φυσικό ήταν να πεθάνει και καλά έκανε που πέθανε—, από την άλλη αυτό που θα έπρεπε να διατηρηθεί είναι τα τεκμήριά του, τα απτά ντοκουμέντα, για να μπορέσουμε σήμερα εμείς να διατηρήσουμε, όχι τον πλάγιο δεύτερο απόηχο της αντιδραστικής βυζαντινολατρίας, αλλά την ιστορική σύγχρονη σχέση με τα παλιά πράγματα.

Και πέρα από τη γνώση που χρειάζεται ώστε να γίνει αποτίμηση των ερεθισμών των καλλιτεχνών των αρχών του αιώνα, χρειάζεται ακόμα η δική μας νέα και καινούρια αισθητική σχέση που ξεπερνά την αρχαιολογική συντήρηση και συγχρόνως την χρησιμοποιεί.

Αλλά, για να γίνει αυτό, θα πρέπει να απομείνει κάτι από το σπίτι του Ροδάκη και κάτι από τις εκκλησίες της Παλιοχώρας. Κάτι πρέπει να απομείνει από την Αίγινα.

Η Αίγινα έχει καταστραφεί φυσικά σε ένα μεγάλο μέρος της. Και έχει καταστραφεί όχι τόσο γιατί χτίστηκαν «πολλά» —αν και για ένα εύθραυστο τοπίο η ποσότητα δεν είναι ουδέτερη—, αλλά γιατί αυτά που χτίστηκαν δεν είναι καλά.

Στην Αίγινα βρίσκεται συμπυκνωμένο αυτό που μπορούμε να δούμε και αλλού στην Ελλάδα. Η κακή παραγγελία βρίσκει τον κακό μηχανικό και τον κακό αρχιτέκτονα που παράγουν μια πανάθλια κατασκευή, ανεμπόδιστη από πανάθλιους οικοδομικούς κανονισμούς και αποδεκτή από τους εξίσου πανάθλιους εμπνευστές τους.

Αυτό που συνέβη στο νησί της Αίγινας —μικρογραφία αυτού που συνέβη και αλλού— δεν είναι θέμα μικρών ή μεγάλων κεφαλαίων, αλλά απόδειξη της κυρίαρχης αισθητικής προλιτιστικής και πολιτισμικής καταστροφής. Μέχρις εδώ όλα γνωστά.

Παρ' όλα αυτά και διότι η Αίγινα είναι ένας τόπος και αττικό τοπίο τα οποία συμμετείχαν, όπως ειπώθηκε, στη διαμόρφωση της αισθητικής γενιών του '20 και '30, επιβάλλεται, έστω και αργά, έστω και τώρα, μια σωστική επέμβαση.

Η πρώτη στο σπίτι του Ροδάκη.

Η δεύτερη στις εκκλησίες της Παλιοχώρας.

Το σπίτι του Ροδάκη (που σήμερα ανή-

ΑΙΓΙΝΑ

των Γιάννη Τσιώμη, Τάκη Φραγκούλη

κει σε ιδιώτη) εισήλθε στην αρχιτεκτονική συνείδηση από τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα, χάρη στον Δημήτρη Πικιώνη και στο μικρό βιβλίο που εκδίδει ο Κ. Vrieslander στα 1934.

Δεν χρειάζεται να επαναλάβουμε εδώ αυτά που έχουν ειπωθεί για την σημασία αυτής της αρχιτεκτονικής χειρονομίας, που σήμερα την «λαϊκότητά» της θα την ερμηνεύαμε σίγουρα διαφορετικά και με άλλους όρους από αυτούς που χρησιμοποίησαν οι παλιότεροι (βλ. Δ. Φιλιππίδη, Νεοελληνική Αρχιτεκτονική, 1984).

Αυτό όμως δεν εμποδίζει, αντίθετα προκαλεί ένα διπλό ερεθισμό ώστε να αξίζει να διατηρηθεί.

Πρώτ' απ' όλα η ίδια η αρχιτεκτονική του Διάταξη χώρων, σχέση αυλής και εσωτερικών χώρων, τοιχοποιία και λεπτομέρειες, συμβολισμός των γλυπτών (τα περισσότερα εξαφανισμένα σήμερα) απλά ξυλουργικά ή ξυλόγλυπτα στοιχεία (καφασωτό παράθυρο, κλπ.) μορφές «περιέργες» όπως η πόρτα με την διπλή καμπύλη: Το σπίτι του Ροδάκη προβληματίζει ακόμα γιατί ενώ μένει σε μια γνωστή τυπολογία κάτοψης, ξεφεύγει από τα «κλισέ» μια και εκφράζεται μια έντονη προσωπικότητα. Αυτή του ίδιου του παργωγού της, του Ροδάκη. Ο δεύτερος ερεθισμός προέρχεται επομένως από την προσοχή —μέχρι λατρείας— που η προηγούμενη από τους «μοντέρνους» γενιά του '50 έδωσε σε αυτή την θαμμένη σήμερα αρχιτεκτονική.

Καταστραμμένο, χωρίς τα γλυπτά του, με σχεδόν σβησμένο το δρόμο που, όπως ο Γιώργος Κανδύλης, περιέγραψε, το αγκάλιαζε ερωτικά, το σπίτι του χωρικού Ροδάκη είναι ένα ερείπιο.

Απέναντι, πάνω στους λόφους της Παλιοχώρας, περισσότερες από τριάντα εκκλησίες ερειπώνονται ένδοξα. Αν η κάθε μια τους έχει ενδιαφέρον γιατί παρουσιάζει μία διαφορετική τυπολογική λύση, ένα διαφορετικό τρόπο πρόσβασης, αν η κάθε μια τους έχει να επιδείξει όμορφες λεπτομέρειες τεκτονικής και διακοσμητικής, το σύνολο είναι ακόμα πιο συγκλονιστικό.

Πρόκειται για ένα *περίπατο*, μια τυχαία διάταξη στο χώρο που γι' αυτό το λόγο αποτελεί ακριβώς το *σύνολο*. Προσφέρει οπτικές γωνίες απρόσμενες στον εν κινήσει επισκέπτη που δίνουν την έντονη αίσθηση του τι είναι διάταξη στο χώρο.

Είναι ο λόφος ο ίδιος κι όχι το «μνημείο».

Είναι το τοπίο που προσφέρεται από κάθε εκκλησία στους απέναντι λόφους.

Είναι ο τρόπος που ανακαλύπτεται κάθε μια από τις εκκλησίες στη στροφή του μονοπατιού, λίγο πιο κάτω από την στέγη που καλεί, λίγο πιο πάνω από την όψη που επιβάλλεται.

Ο περίπατος, αισθητικός, αρχαιολογικός, αρχιτεκτονικός, ζωγραφικός, είναι εκεί έτοιμος.

Αλλά και ετοιμόρροπος, παραμελημέ-

νος, εξουθενωμένος από τον νεόκτιστο Άγιο Νεκτάριο που κραυγάζει απέναντι την παχύσαρκη αθλιότητά του, όπως και το λατομείο που, πιο πάνω, διαλύει την κορυφή ενός άλλου λόφου.

Πώς δεν καταλάβανε ακόμα οι λεγόμενοι υπεύθυνοι την διαφορά μεταξύ «θέας» και τοπίου.

Εδώ δεν πρόκειται για «θέα», πρόκειται για τοπίο. Δηλαδή για ιστορία. Ποιος έδωσε τις άδειες να γίνουν ο Άγιος Νεκτάριος και το λατομείο, αυτές οι προσβλητικές επιχειρήσεις; Γνωστό!

Ποιος αδιαφορεί σήμερα γι' αυτό το σύνολο της Παλιοχώρας που θα χαθεί σίγουρα και σύντομα, αν δεν παρθούν στοιχειώδη μέτρα; Κι αυτό γνωστό!

Όπως είναι γνωστό ότι η αναστύλωση και περιποίηση τόσο της Παλιοχώρας όσο και του σπιτιού του Ροδάκη θα στοιχίσουν λίγο. Σίγουρα λιγότερο από ένα «κασέ» ποδοσφαιριστή, ενός τραγουδιστή ή μιας πλαστικής πολιτικής συγκέντρωσης.

Η φλυαρία για παράδοση είναι πάντα ανάλογη της αδιαφορίας για την διατήρηση των στοιχείων εκείνων που ίσως να μην έχουν το πλεονέκτημα του τουριστικού δέλεαρ (μοναδικό τελικά κριτήριο επέμβασης, εκτός από χώρους «ιερούς» όπως λ.χ. η Ακρόπολη), αλλά έχουν σίγουρα την ποιότητα της μνήμης όχι του Βυζαντίου ή της «αγνής λαϊκής παράδοσης», αλλά του λόγου και της αισθητικής του 20ού αιώνα που άρθρωσαν, κοιτάζοντας το ελληνικό τοπίο, άνθρωποι σαν τους Πικιώνη, Σεφέρη, Δούκα, Πολίτη, Χατζηκυριάκο Γκίκα...

Στο όνομα αυτών, στο όνομα του Ροδάκη και των εκκλησιών της Παλιοχώρας, στο όνομα του αττικού τοπίου που λίγα κομμάτια του μένουν ακόμα υποφερτά, πρέπει το υπουργείο Πολιτισμού να...!

Περιμένοντας οι αρχιτέκτονες και αρχαιολόγοι δεν θα έπρεπε να κινητοποιηθούν για να σωθεί το σπίτι του Ροδάκη και το σύμπλεγμα της Παλιοχώρας; Έτσι. Εις μνήμην Δημητρίου Πικιώνη.

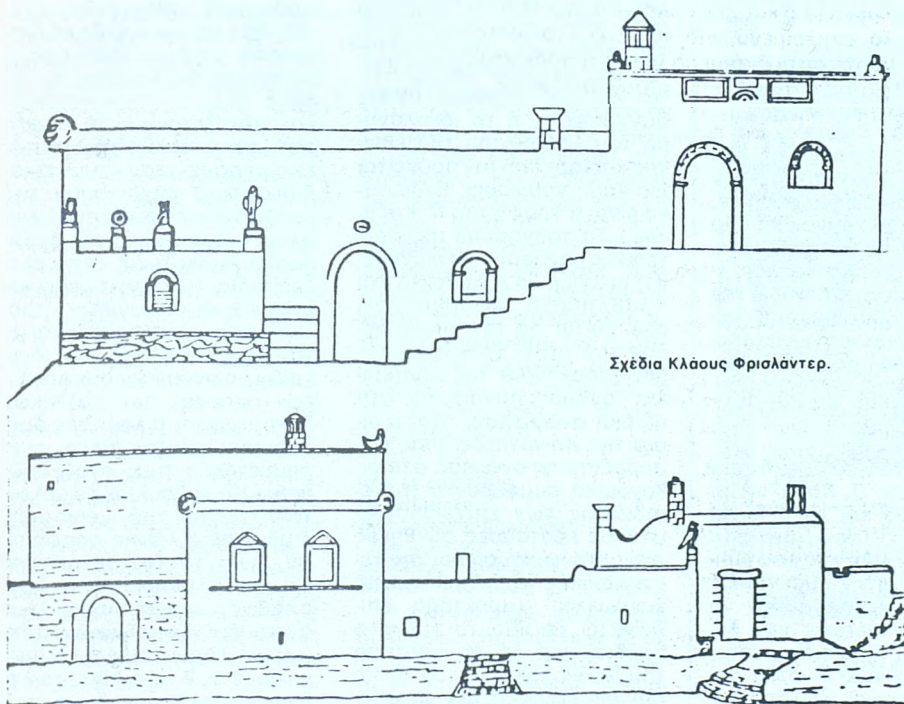
Υ.Γ.

1. Η ενασχόληση, στις σημερινές συνθήκες, με το μικρό ερειπωμένο σπίτι ενός ταπεινού ανθρώπου φαίνεται παράλογη. Είναι όμως;

2. Η αποτύπωση του σπιτιού του Ροδάκη έχει γίνει από το 1934 και υπάρχει σε μικρό βιβλίο.

Οι αποτυπώσεις των εκκλησιών της Παλιοχώρας έχουν γίνει στα χρόνια '61-'63 για την έδρα Μορφολογίας (τότε) της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Ε.Μ.Π. Υπάρχουν ακόμη;

3. Στην έκκληση, έχουν ήδη ανταποκριθεί και προτίθενται να ενισχύσουν οικονομικά την προσπάθεια διάσωσης Γάλλοι, ευαισθητοποιημένοι από το τοπίο της Αττικής.

Σχέδια Κλάους Φρίσλάντερ.

ΒΙΒΛΙΟ

Η πολιτική επιλογή για το 1992

Ο Πέτρος Ν. Στάγκος γράφει σχετικά με το βιβλίο «1992. Η εξέλιξη της εσωτερικής αγοράς στην Ευρώπη και η Ελλάδα», έκδοση της Ιονικής Τράπεζας, 1989.

Στην περίοδο 1985-1989, από το σύνολο των ιστορικής σημασίας —για την εσωτερική εξέλιξη— «περιστατικών» που συνέθεταν το δημόσιο βίο της χώρας, ξεχώρισε το γεγονός ότι τα ιδιότελη οικονομικά κίνητρα του έμφυχου δυναμικού της κυβερνητικής εξουσίας περιβλήθηκαν με «πολιτικό σκεπτικό» και, μορφοποιώντας μια «πολιτική» πρακτική, κατέληξαν στο να ζητήσουν, διαμέσου της λαϊκής ετυμγορίας, την «κατανόηση» και την «ανοχή» μας. Σε αυτά τα χρόνια, το παρδοσιακό σκηνικό του ελληνικού —όπως και κάθε άλλου— κοινωνικού σχηματισμού που συνίσταται στην ανεπίσημη ρύθμιση της πολιτικής ζωής από τους ιδιωτικούς οικονομικούς παράγοντες, συμπληρώθηκε με την ευνοιοκρατική άσκηση της κυβερνητικής εξουσίας από το πολιτικό προσωπικό με συνειδητό στόχο τη δημιουργία «οικονομικών καταστάσεων» (βλέπε την «άνοδο» και την «πτώση» του Γ. Κοσκωτά, τα «νέα τζάκια» του Γ. Παπανδρέου του Β', τη «μετεξέλιξη» της ελληνικής πολεμικής βιομηχανίας σε μεσάζοντα και σε λαθρέμπορο (ταυτόχρονα!) στη διεθνή διακίνηση όπλων και τόσα άλλα), γεγονός που κατά κύριο λόγο συνέβαλε στο να χάσει το κράτος όχι μόνο την αξιοπιστία του, αλλά τον ίδιο τον δημόσιο και κοινωνικό χαρακτήρα του.

Υπό τις συνθήκες αυτές της τελευταίας τετραετίας, η οροθέτηση της 31ης Δεκεμβρίου

1992 ως καταληκτικής ημερομηνίας μιας διαδικασίας η οποία εμπνέεται από —και αποβλέπει στο να ουσιαστικοποιήσει— την «πολιτική βούληση» των κυβερνήσεων των 12 κρατών μελών της Κοινότητας «να ληφθούν οι αποφάσεις που απαιτούνται για την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς» (βλ. το άρθρο 13 της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης, καθώς και τη σχετική δήλωση της διακυβερνητικής διάσκεψης του 1985-1986), δεν φάνηκε να ενεργοποιεί ούτε τους εκφραστές του «δημοσίου συμφέροντος» ούτε τα αμιγώς ιδιωτικο-οικονομικά συμφέροντα προς την κατεύθυνση —πρώτοι όλοι αυτοί— τις βαθείες αλληλεξαρτήσεις που συνδέουν την καπιταλιστική αναδιάρθρωση στον κοινοτικό χώρο με την εσωτερική οικονομική και κοινωνική δυναμική.

Όλα αυτά τα χρόνια, η Προοπτική του 1992 αποτέλεσε μεν αντικείμενο του πολιτικού λόγου· χρησιμοποιούμενη όμως από αυτό το κοινωνικά αδρανές πολιτικό προσωπικό και συνοδευόμενη ακατάπαυστα από το ρητορικό ερώτημα «πόσο έτοιμοι ή ανέτοιμοι είμαστε για να την αντιμετωπίσουμε;», ήδη κινδυνεύει να αποτελέσει αντικείμενο «εκκολλαπτόμενης ελληνικής ψύχωσης» και να καταδυναστεύσει κάθε δυνατότητα για πραγματική θεώρηση και ανάλυση, στον ίδιο βαθμό που τη δυνατότητα για τέτοιου είδους θεώρηση και ανάλυση σε ολόκληρο σχεδόν το χώρο του πολιτικά επιστητού έχουν βαθύτατα υποθηκεύσει οι άλλες —οι ήδη παγιωμένες— νεοελληνικές ψυχώσεις: η... *Μικρασιατική Καταστροφή*, η *Αντίσταση*, ο *Εμφύλιος*, τα *Ιουλιανά*, η *Χούντα*. Από την άλλη δε μεριά, δεν φάνηκε, στα ίδια αυτά χρόνια, κάποιο μέρος της «άρχουσας» τάξης, κάποιο κέντρο οικονομικής εξουσίας, που να επιδιώκει την παραμικρή «διαρθρωτική» μεταβολή στην παραγωγική δομή της χώρας προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης «συγκλίσεως» με τις ευρωπαϊκές οικονομίες.

Με εισαγωγή και εκδοτική επιμέλεια του Π. Καζάκου, οι 15 Έλληνες και οι 3 ξένοι συγγραφείς του βιβλίου «1992. Η εξέλιξη της εσωτερικής αγοράς στην Ευρώπη και η Ελλάδα» κατορθώνουν να δώσουν την πληρέστερη δυνατή εικόνα της επιτάχυνσης, από την 1.7.1987 —όταν δηλαδή και τυπικά άρχισε να ι-

σχύει η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη— της οικονομικής ενοποιητικής διαδικασίας στον ευρωπαϊκό χώρο. Η συγκρότηση της «μεγάλης» εσωτερικής αγοράς, η απαλλαγή δηλαδή από τους εθνικούς φραγμούς της διακίνησης των αγαθών, των προσώπων των υπηρεσιών και του κεφαλαίου, αναλύεται από τους συγγραφείς ως προς όλες τις πτυχές της: την οικοδόμηση του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος, την ελευθέρωση της κυκλοφορίας των κεφαλαίων και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, τις κοινωνικές επιπτώσεις, τις επιλογές βιομηχανικής στρατηγικής των επιχειρήσεων, κλπ.

Είναι πρακτικά αδύνατο να εκθέσει κανείς, έστω και σε λίγες γραμμές, το περιεχόμενο της κάθε μελέτης ξεχωριστά, ή να διακρίνει κάποιες από αυτές ως τις αντιπροσωπευτικότερες ή τις πιο άρτιες. Χωρίς καμιά εξαίρεση, οι συγγραφείς του βιβλίου αξιοποιούν τις ειδικές επιστημονικές γνώσεις και την πείρα τους στους τομείς της ενοποιητικής διαδικασίας που εξετάζουν, χωρίς να αναδεικνύουν τα πολιτικά ζητήματα σε «τεχνικά»: «τεχνοκράτες» όλοι τους, δεν συνομπάρουν την πολιτική διάσταση της οικονομικής ενοποιητικής διεργασίας στον ευρωπαϊκό χώρο, δεν αρνούνται την αντιφατική και συγκρουσιακή υφή της, δεν αντιμετωπίζουν αυτά τα ζητήματα ως οργανωτικά ή διαχειριστικά με βάση τα ιδεολογήματα της «αποδοτικότητας», της «αποτελεσματικότητας» ή του «μάντζμεντ» (αν πρόκειται για τους οικονομολόγους συγγραφείς), ή το ιδεολόγημα του «αλβήτου της εθνικής κυριαρχίας» (αν πρόκειται για τους νομικούς). Ενδεικτική είναι η γραφή του Π. Καζάκου («Το πρόγραμμα της εσωτερικής αγοράς. Περιεχόμενο, οικονομική φιλοσοφία και προβλήματα εφαρμογής», σελ. 19-78) για τον οποίο,έραν του ότι ο βαθιά πολιτικός χαρακτήρας της εσωτερικής αγοράς συνίσταται στη διαρκή αναζήτηση, στο πλαίσιο της Κοινότητας, μιας εξισορρόπησης ανάμεσα στα οικονομικά συμφέροντα (τις επιδιώξεις των επιχειρήσεων υπό τις κρατούσες συνθήκες του ανταγωνισμού και της τεχνολογικής εξέλιξης) και τις κοινωνικού χαρακτήρα επιδιώξεις, το ίδιο το «μεγάλο σχέδιο» για τη συγκρότηση του οικονομικού χώρου χωρίς σύνορα ξεκίνησε μεν ως υπό-

θεση των ηγεσιών των επιχειρήσεων, για να χειραγωγηθεί όμως στη συνέχεια από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών: το κράτος-έθνος αποτελεί παραπεταμένα την πρωταρχική οργανωτική μορφή με αρμοδιότητες διαμόρφωσης και καθορισμού της πολιτικής βούλησης για τις κοινοτικές υποθέσεις· όπως δε ο R. Hrbek αποδεικνύει με τη μελέτη του («Εθνικό κράτος και εθνικά συμφέροντα στη διαδικασία ενοποίησης της ΕΟΚ», σελ. 513-534), αναγκαία προϋπόθεση για την επιτυχία της ενοποιητικής διαδικασίας είναι ότι τα εθνικά συμφέροντα θα λαμβάνονται σοβαρά υπόψη και ότι τα μετέχοντα κράτη θα μπορούν να προσδοκούν, από τη διαδικασία αυτή, «εθνικές επιτυχίες» και «καθαρά πρακτικά οφέλη».

Στον ανταγωνισμό, επομένως, ανάμεσα στις επιχειρήσεις ο οποίος εκδιπλώνεται —ή, για την ακρίβεια, που αναμένεται να εκδιπλωθεί με όλη τη σφοδρότητά του— στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς, θα πρέπει να προστεθεί η προβολή και η επιδίωξη αλληλοσυγκρουόμενων εθνικών συμφερόντων, αλλά κι αυτή ακόμη η αντιπαλότητα ανάμεσα στα δημόσια συμφέροντα μιας χώρας και στα συμφέροντα των ιδιωτικο-οικονομικών παραγόντων άλλης ή άλλων χωρών μελών της Κοινότητας. Η θεσμική αποτύπωση αυτού του γίγνεσθαι είναι ισοδύναμη, σύμφωνα με τον W. Hager («Δημόσιο συμφέρον και αγορά. Η ευρωπαϊκή προοπτική του 1992», σελ. 435-469), με την *κοινοτική διαδικασία λήψης αποφάσεων*: μέρος της διαδικασίας αυτής είναι απλώς «τεχνοκρατικό» και ταυτίζεται με τη θέαση των κοινοτικών πραγμάτων εκ μέρους του πολιτικο-διοικητικού μηχανισμού της ευρωπαϊκής Επιτροπής· ένα άλλο τμήμα αυτής της διαδικασίας συνίσταται στην επεξεργασία των αντιτιθέμενων οικονομικο-κοινωνικών προτεραιοτήτων και ταυτίζεται με την παρουσία τόσο των ιδιωτικών οικονομικών συμφερόντων όσο και των πολιτικών δυνάμεων (οι τελευταίες δραστηριοποιούνται μέσω της συμμετοχής τους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο)· το τελευταίο τμήμα της κοινοτικής διαδικασίας λήψης αποφάσεων είναι το διακυβερνητικό και στο πλαίσιο του, οι προσπάθειες ικανοποίησης των αντιτιθέμενων εθνικών αιτημάτων τείνουν συχνά να αποκλείουν τη δράση τόσο των εθνικών πολιτικών δυνάμεων,

όσο και του «θεματοφύλακα του κοινού συμφέροντος», δηλαδή της Επιτροπής. Η ουσία, πάντως, αυτού του πολυπλοκού και πολυεπίπεδου γίγνεσθαι, δεν είναι άλλη από τη φιλελευθεροποίηση της αγοράς, παράλληλα όμως με την εξασφάλιση της συμμετοχής όλων των παραγόντων της κάθε εθνικής οικονομικής και κοινωνικής δυναμικής στις «ευκαιρίες παραγωγής που αυτή η φιλελευθεροποίηση στοχεύει να δημιουργήσει».

Οι δυο εισαγωγικές παράγραφοι αυτού του σημειώματος, αναλώθηκαν στην επισημάνση της αδράνειας του πολιτικού προσωπικού και των κέντρων οικονομικής εξουσίας, στην Ελλάδα αναφορικά με την «προοπτική του 1992». Ο Α. Παπαγεωργίου («Νέες τεχνολογίες και ευρωπαϊκή εσωτερική αγορά μπροστά στο 1992», σελ. 285-331), δεν θα μπορούσε να αποδώσει καλύτερα τη στάση των τελευταίων όταν συμπεραίνει ότι η σημερινή ελληνική επιχείρηση όχι μόνο δεν συμμετέχει στις εξελίξεις που αφορούν την εσωτερική αγορά, αλλά ούτε και «μαθαίνει» στη διάρκεια των μεταβατικών ακόμη περιόδων που διανύουμε, με αποτέλεσμα, το 1993, η ευρωπαϊκή επιχείρηση να καταστεί ακόμη παραγωγικότερη σε σχέση με την ελληνική και να χειροτερεύσει η θέση της τελευταίας στον ευρωπαϊκό καταμερισμό εργασίας. Από την ελληνική επιχειρηματική τάξη, στο βαθμό που θα εξακολουθήσει να παραμένει προσκολλημένη στους μηχανισμούς της κρατικής προστασίας και στη νοοτροπία του μεταπρατισμού, ίσως πράγματι να μην μπορεί κανείς να προσδοκά τίποτε το διαφορετικό. Θα προσδοκούσε ωστόσο κανείς, από τους πολιτικούς πρωταγωνιστές της ελληνικής συμμετοχής στην κοινοτική διαδικασία λήψης αποφάσεων, να αντιμετωπίζουν τη συνολική δυστοκία του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού να κινώνται ως τέτοιοι «ενόψει του 1992» απωθώντας από το προσκήνιο των δραστηριοτήτων τους τις τυχαίες επιλογές, τις εορταστικές ρητορείες και την πολιτική καταφυγή τους στις βεβαιότητες του χτες. Τη δυστοκία για την οποία πρόκειται, όλες οι μελέτες που συνθέτουν την έκδοση της Ιονικής Τράπεζας με σαφήνεια — ή με διακριτικότητα, σε ορισμένες περιπτώσεις — την εκθέτουν διαπιστώνοντάς την ο κάθε αναγνώστης τους, είναι δύσκολο

λο να μην συμπεράνει ότι στοιχείο-κλειδί της εσωτερικής οικονομικής και κοινωνικής δυναμικής είναι η επανοποθέτηση κάθε πτυχής αυτής της δυναμικής στο οικονομικά, πολιτιστικά και γεωγραφικά διευρυμένο κοινοτικό πλαίσιο, σε σχέση με το οποίο η πολιτική επιλογή οφείλει να αντικαταστήσει το τυχαίο, τη ρητορεία και τη νομιμοποίηση του παρελθόντος με μια συγκροτημένη και συνεκτική μακροχρόνια στρατηγική.

THEODOR N. ADORNO
Σύνοψη της πολιτιστικής
βιομηχανίας
RESUME UBER
KULTURINDUSTRIE
Δίγλωσση έκδοση
Πρόλογος, μετάφραση:
Λευτέρη Αναγνώστου
Εκδόσεις Αλεξάνδρεια,
Αθήνα 1989

Μια ανακεφαλαίωση ιδιαιτέρων μελετών και γενικότερων σκέψεων σχετικά με τα φαινόμενα που απαρτίζουν την πολιτιστική βιομηχανία: τον κινηματογράφο, την μαζική μουσική, την εμπορική λογοτεχνία κλπ. Ο συγγραφέας διακρίνοντας ως κοινά γνωρίσματα τους την μηχανική αναπαραγωγή, την τυποποίηση, τον εξορθολογισμό των τεχνικών διάδοσης, την καλλιέργεια εύκολης και παραπλανητικής συγκίνησης, προειδοποιούσε ήδη από την δεκαετία του '40 για τον ολοκληρωτικό χαρακτήρα της πολιτιστικής βιομηχανίας και σημείωνε την ελαχιστοποίηση της κριτικής των διανοουμένων προς αυτήν.

W.K.C. GUTHRIE
Οι Σοφιστές
Μετάφραση: Δαμιανός
Τσεκουράκης
Εκδόσεις Μορφωτικό Ίδρυμα
Εθνικής Τράπεζας, Αθήνα 1989

Ο συγγραφέας ασχολείται διεξοδικά, στο βιβλίο αυτό με το όλο πρόβλημα των Σοφιστών, επισημαίνοντας τον σημαντικό ρόλο που έπαιξαν οι

ΕΚΠΤΩΤΙΚΗ ΚΑΡΤΑ

ΕΚΠΤΩΣΙΣ 10-20%

ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΑ

ΕΙΔΗ

(ΕΚΤΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ)

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ ΜΙΣΟΤΙΜΗΣ ΕΥΚΟΛΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Η ΕΚΠΤΩΣΗ ΙΣΧΥΕΙ
ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΚΤΙΚΕΣ
ΔΑΣΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ

ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΣΤΑΝΟΓΛΟΥ & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 92 ΠΕΙΡΑΙΑΣ - ΤΗΛ.

41.12.258

ΣΩΤΗΡΟΣ ΔΙΟΣ 13-15 ΠΕΙΡΑΙΑΣ - ΤΗΛ.

41.71.330

ΝΟΤΑΡΑ 75 ΠΕΙΡΑΙΑΣ - ΤΗΛ. 41.12.258

ROBIN COOK * ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ

ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ

Όταν η επιστήμη ξεπερνά τα όριά της, αρχίζει ο εφιάλτης...

...Μια υγιής κοπέλα υψηλής νοσηρότητας πεθαίνει στο χειρουργείο. Ο Δρ. Φίλιπς ανακαλύπτει ότι ο εγκέφαλός της έχει αφαιρεθεί και ένα ανατριχιαστικό Ιατρικό πείραμα βρίσκεται σ' εξέλιξη...

Η έξυπνη πλοκή, οι αποκαλύψεις η αγωνία και η ατμόσφαιρα αυτού του Ιατρικού θρίλερ, εγγυώνται ένα συναρπαστικό διάβασμα.

Αριστούργημα...
ANSON COUNTY LIBRARY

Best seller από τις πρώτες μέρες κυκλοφορίας του! 1.700.000 αντίτυπα τον πρώτο μήνα κυκλοφορίας του στην Αμερική!

« MEDIA » ΕΚΔΟΤΙΚΗ
ΠΑΤΗΣΙΩΝ 306 * 11 41 ΑΘΗΝΑ * ΤΗΛ. 22.84.013 * 22.36.442

— Στα περίπτερα και βιβλιοπωλεία —

* Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΟΥ «ΚΩΜΑ»

θεωρίες τους στην ζύμωση των πνευματικών ιδεών της εποχής τους καθώς και στην μετέπειτα εξέλιξή τους. Εξετάζονται αναλυτικά πολλά από τα φλέγοντα προβλήματα της εποχής του Σωκράτη όπως η θέση των νόμων και των ηθικών αρχών, η θεωρία για την πρόοδο των ανθρώπων από την αγριότητα στον πολιτισμό, η ιδέα της κοινωνικής συνθήκης, ο αθεϊσμός και ο αγνωστικισμός, ο ηδονισμός και ο ρεαλισμός κλπ. Ακόμα παρέχονται πληροφορίες για την ζωή και τη διδασκαλία των κυριότερων Σοφιστών και γίνεται μια εκτενής αναφορά στην τάξη αυτή των ανθρώπων που συνήθως αναφέρονται ως οι κυριότεροι απόστολοι του νέου ανθρωπισμού και ορθολογισμού.

ΤΑΣΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ
Μιχαήλ και άλλα διηγήματα
Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1989

Πρόκειται για μια σειρά από ιδιόρρυθμες ιστορίες μυστηρίου που ξεπερνούν μεν τα όρια της λογικής, αλλά ενέχουν τη δύναμη να μετουσιώνουν την φαντασία σε πραγματικότητα. Η καθημερινή απλή γραφή του συγγραφέα εισάγει τον αναγνώστη α-

νεπαίσθητα στον κόσμο του ασυνείδητου και της διαίσθησης που τόσο συχνά παραβλέπουμε.

ΘΩΜΑΣ ΜΑΡΑΣ
ΑΥΤΟΧΕΙΡΕΣ ΚΑΙ ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΟΙ
Αθήνα 1989

Δείγμα γραφής:
Περπατούσε / πάνω στα βήματα των άλλων. / Μια συνήθεια που απόκτησε μικρός / και δεν μπόρεσε να κόψει / όσο κι αν προσπάθησε. / Θυμάται ακόμα εκείνο το πρωινό / που αποπειράθηκε να βαδίσει μόνος. / Τα βήματά του αδέξια / κι έξω από τους καθιερωμένους κανόνες. / Τρομαγμένος / ξαναγύρισε στα από χιλιάδες χρόνια / αν και κάποια φωνή μέσα - του κραύγαζε / πως, επιτέλους, έστω για λίγο, / έπρεπε να τραγουδήσει / τη δική του καρδιά.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ
Λαϊκό θέατρο στην Ελλάδα και στα Βαλκάνια
Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 1989

Πρόκειται για άλλο ένα δείγμα της πλούσιας ερευνητικής προσφοράς του επιστήμονα Βάλτερ Πούχνερ στην μελέτη της λαογραφίας και της ευρύτερης πολιτιστικής

παράδοσης των Βαλκανίων. Με επίκεντρο το ελληνικό λαϊκό θέατρο ο ερευνητής κατατάσσει το υλικό του σε μια ανελλιπτική σειρά ξεκινώντας ανεξάρτητα από γλώσσα και χώρα από τα απλά φαινόμενα και καταλήγοντας στις σύνθετες μορφές του είδους αυτού της λαϊκής τέχνης. Έτσι αποδεικνύει ότι το ελληνικό παραδοσιακό λαϊκό θέατρο εντάσσεται σε έναν ευρύτερο πολιτισμικό χώρο, που εκτείνεται από τα περικόρια της Βιέννης ως τα βάθη της Μικράς Ασίας.

ΓΟΥΪΛΙΑΜ ΓΚΟΛΝΤΙΝΓΚ
'Ανθρώποι από χαρτί
Μετάφραση: Αλέκος Μανωλίδης,
'Αννα Σταματοπούλου
Εκδόσεις, Καστανιώτη,
Αθήνα 1989

Με τη γνωστή αναλυτική γραφή του, ο Γουίλιαμ Γκόλντινγκ, ένας από τους πιο αξιόλογους εκπροσώπους της σύγχρονης αγγλικής μυθιστοριογραφίας, εισάγει τον αναγνώστη στα άδητα της ψυχοσύνθεσης ενός μεσήλικα διανοούμενου που βρίσκεται σε κρίση. Μέσα από τις διαρκείς μεταλλαγές του που συμβαίνουν και κάτω από την επήρεια του αλκοόλ παρακολουθεί κανείς την κατάπτωσή

του ταυτίζεται με τον βασικό ήρωα.

Έργο ιδιαίτερα δυνατό και ιδιοσυγκρασιακό, που αποδόθηκε με ιδιαίτερη μεταφραστική δεινότητα, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ένα από τα καλύτερα του Γκόλντινγκ.

ΔΗΜ. ΝΙΚΟΛΑΡΕΙΤΖΗΣ
Δοκίμια κριτικής
Επιμ.: Αλέξης Ζήρας
Εκδ.: Πλέθρον, Αθήνα 1983
Β' έκδοση: Γαβριηλίδης

Πολύ σημαντική πράξη η επανέκδοση των δοκιμίων κριτικής του Δημ. Νικολαρείτη, ο οποίος υπήρξε απ' τις αξιολογότερες φωνές της κριτικής στη δεκαετία του '30. «Σαν μια από τις φωτεινότερες κριτικές συνειδήσεις της γενιάς του», χαρακτηρίζεται από τον Βάσο Βαρίκα, σε κείμενό του δημοσιευμένο το 1962. «Πιο κοντά στη γραμμή των συμβολιστών εκείνων που χαρακτηρίζονται από μια γλώσσα συμπεκνωμένη, λιτή, επίμονα αρχιτεκτονημένη» σημειώνει στο επίμετρο του βιβλίου ο Αλέξης Ζήρας.

Κλασικός δοκιμιογράφος, υποστηρικτής «θέσεων», κυρίως όμως συγγραφέας λογοτεχνικών δοκιμίων που αποκτούν αξία καλλιτεχνικής έκ-

Εκδόσεις ΕΞΑΝΤΑΣ

Μόλις κυκλοφόρησαν

Dominique
FERNANDEZ

ΤΟ ΡΟΖ ΑΣΤΕΡΙ

Μετάφραση
ΠΑΝΟΣ ΛΟΓΙΑΣΤΟΥ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΞΑΝΤΑΣ

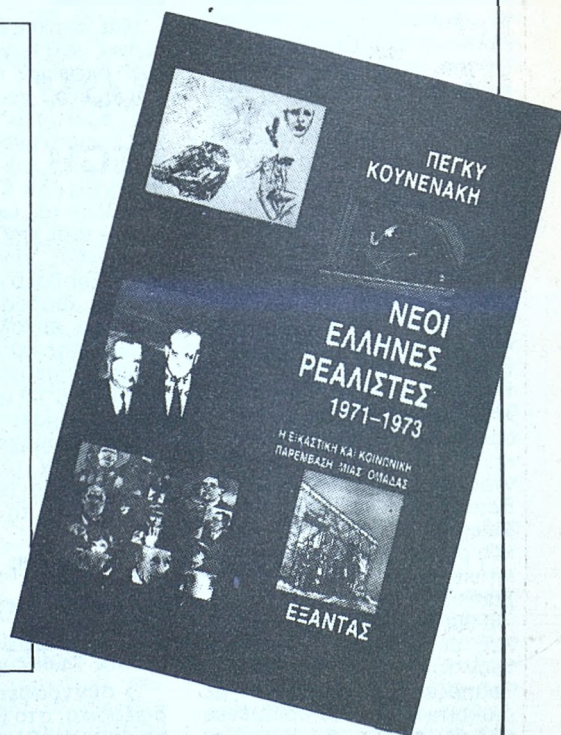
Gustave
FLAUBERT

MANTAM ΜΠΟΒΑΡΥ

Επιμέλεια Μ. Γαλανού
ΜΗΛΑΜΠΙΣ ΑΚΟΛΑΦΤΗΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΞΑΝΤΑΣ

φρασης, ο Δημ. Νικολαρεϊζης άφησε το στίγμα του στοχαστή και την ευεργετική παρέμβαση της ευαισθησίας ενός αισθαντικού αναγνώστη, στη θεματολογία των προσεγγίσεών του. Οι παρατηρήσεις του στο καθαφικό έργο με τα δοκίμια του «Ο ηδονισμός στην ποίηση του Καβάφη» και «Η διαμόρφωση του καθαφικού λυρισμού» η αρχαιογνώσια του που διαφαίνεται στο δοκίμιο «Η παρουσία του Ομήρου στη νέα ελληνική ποίηση», καθώς και οι καταθέσεις του για την κριτική, διευκρινίσεις για το έργο του κριτικού, είναι μέρος μόνο των ενασχολήσεών του.

Η αποσπασματική παράθεση συνέντευξης του Δ. Ν. (Νεοελληνικά Γράμματα, 1938) προσφέρει σημαντικές συμπληρωματικές πληροφορίες για την προσωπικότητα και τις επιλογές του δοκιμογράφου.

W. B. YEATS

Μυθολογία και οράματα
Εισαγωγή-Μετάφραση-Σχόλια:
Σπ. Ηλιόπουλος
Εκδ.: Πλέθρον, Αθήνα 1983
Β' έκδοση: Γαβριηλίδης

Επιλεκτική μετάφραση και έκδοση απ' το ογκοδέστατο όσο και εξόχως σημαντικό έργο

του Ιρλανδού W. B. Yeats: 31 ποιήματα, 3 διηγήματα, 1 μονόπρακτο, 7 δοκίμια με συνοδευτικά σχόλια. Δύσκολο και επίπονο έργο.

«Μια τέτοια σκέψη - μια τέτοια σκέψη έχω και την κρατώ σφιχτά / Όσπου ο στοχασμός να κυριέψει την κάθε της πτυχή. / Τίποτα δεν μπορεί να εμποδίσει / Το βλέμμα μου να τρέξει σε πείσμα όλου του κόσμου / Κι που οι κολασμένοι ουρλιάζοντας έχασαν την καρδιά τους, / Κι που χορεύουν οι ευλογημένοι. Μια σκέψη που σ' αυτή δεμένος / Δε θέλω τίποτ' άλλο / Στου νου την περιπλάνηση πια τυλιγμένος / Όπως τυλιγόνται οι μούμιες μες στη γάζα».

ΒΑΣΟΣ ΒΑΡΙΚΑΣ

Κ. Βάρναλης-Κ. Καρυωτάκης
Επιμ.: Αλέξης Ζήρας
Εκδ.: Πλέθρον, Αθήνα 1978
Β' έκδοση: Γαβριηλίδης

Σταθμός στην πορεία της σύγχρονης ελληνικής κριτικής, αν και νεανικό (1936) το έργο του Β. Β. εξακολουθεί να είναι ένα βασικό βοήθημα για τη μελέτη του ποιητικού έργου του Κ. Βάρναλη και του Κ. Καρυωτάκη.

Παρά το γεγονός ότι ξεκινά από την «ορθόδοξη» μαρξιστική σκέψη καταφέρνει, ι-

διαίτερα στην περίπτωση της μελέτης του για τον Καρυωτάκη, να αντιμετωπίσει το θέμα του ερευνώντας τα ψυχικά κίνητρα που διαμόρφωσαν το ποιητικό πρόσωπό του. Αντίθετα η αυστηρότερη εφαρμογή του μαρξιστικού μοντέλου στην ποίηση του Βάρναλη υποτονίζει την παρνασσική καταγωγή του. Παρ' όλα αυτά το βιβλίο εξακολουθεί να θέτει βασικά ζητήματα του έργου των δύο ποιητών και να συνεισφέρει ως βιβλιογραφική προϋπόθεση της μελέτης της νεώτερης λογοτεχνίας μας.

ΒΑΣΟΣ ΒΑΡΙΚΑΣ

Η μεταπολεμική μας λογοτεχνία (Σχέδιο για μελέτη)
Εκδ.: Πλέθρον, Αθήνα 1979
Β' έκδοση, Γαβριηλίδης

Με εισαγωγικά σχόλια του Αλέξανδρου Αργυρίου η επαναφορά στην επιφάνεια της πρώτης —ίσως— απόπειρας συνθετικής μελέτης της νεοελληνικής λογοτεχνίας, σε συνάρτηση με τα ιστορικά και κοινωνικά φαινόμενα του μεσοπολέμου, αποκτά ιδιαίτερη σημασία: είναι δυνατόν να αναμοχλεύσει μια συζήτηση που τείνει να ξεχάσει τις ιστορικές μας καταβολές. Η μελέτη του Β. Β. (1939), δεν έχει χάσει αυτό τον ευεργετικό ό-

σο και διεγερτικό της χαρκτηρά και αξίζει να μελετηθεί απ' τους νεώτερους.

«Η ανάγκη της ανακάλυψης ενός καθολικότερου κριτηρίου, που θα επέτρεπε την αξιολόγηση όλων των σύγχρονων τάσεων με την αναγωγή τους σε μια κοινή βάση, γίνεται μέρα με τη μέρα και περισσότερο επιτακτική. Η κριτική υφίσταται την πίεση των ρευμάτων που αγωνίζονται να ξεπεράσουν το ειδικό και το καταιμερισμένο».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ

Ο Φώτης Φωτιάδης και το «Αδελφάτο της Εθνικής Γλώσσας»

Εκδόσεις Εστία, Αθήνα 1989

Διανθισμένο με ανέκδοτα κείμενα από το αρχείο του Κωνσταντινουπολίτη Φώτη Φωτιάδη το βιβλίο του Γιάννη Παπακώστα αποτελεί την πρώτη και πλήρη επεξεργασία, του δημοτικισμού και των προβλημάτων που κυριάρχησαν στην πνευματική ζωή της Ελλάδας τις πρώτες δεκαετίες του αιώνα.

Ο αναγνώστης έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει εκ των έndon το παρασκήνιο της ιδεολογικής διαμάχης που οδήγησε στο γνωστό «γλωσσικό ζήτημα».

— κυκλοφόρησε * —

η Ζάλη των Τάξεων ΤΟΥ

ΤΖΙΜΗ ΠΑΝΟΥΣΗ

με 40 ιστορίες ραδιοφωνικής φαντασίας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΕΙΣ»
Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 22, 106 79 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 36.19.138 - 36.27.153

(*) Σ' όλα τα «κακά» βιβλιοπωλεία.

Μην το κοιτάτε.
Διαβάστε το!

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΕΔΩ

● Η Χαρά Καραβασιλή-Μπούρα από την Κόρινθο, γράφει στους χαλεπούς καιρούς της γενικής ασθένειας, για το σύστημα περίθαλψης και αφού σημειώνει, ότι η δική της φωνή διαμαρτυρίας: «για αυτού του είδους την εγκληματικότητα κάπου θα χαθεί... είναι αδύνατο να μην υποσκελισθεί μια μαριδούλα... από καρχαρίες ανθρωποκαπηλευτές και καταπατητές του όρκου που δώσανε για πίστη και ανθρωπιά». Και συνεχίζει:

Στο χώρο της υγείας δια-

δραματίζεται ένα «χαίρε βάθος αμέτρητο» και ένα χάσμα. Ο μηχανισμός της αλληλοεξυπηρέτησης λύνει και δένει. Τα αυτόματα μηχανήματα που εισήχθησαν δεν δείχνουν καθαρά το αποτέλεσμα. Χρειάζεται να επαναλαμβάνεται κάθε εξέταση. Αλλά και όσα δεν παρουσιάζουν βλάβη τεχνική υπερβάλλουν σε συμπεράσματα ή εμπλέκουν τα προβλήματα. Έτσι φθάνουμε σε ένα εξωφρενικό σημείο απειράδεκτο πολυδάπανο και αποκαρδιωτικό. Το αποτέλεσμα είναι όσοι μεν σκέπτονται και μπορούν να το ψάξουν το θέμα προλαμβάνουν στο παρά 5. Διαφορετικά το νυστέρι, πολλές φορές, το καλύπτει η σιωπή, η άγνοια, η αδυναμία ή το ταξίδι δίχως γυρισμό.

Το θέμα της υγείας μας δυστυχώς σκεπάστηκε κι αυτό. Και εμείς; Αντί να ασχολιόμαστε με τα ανθρώπινα, ασχολούμαστε με συγκεντρώσεις σπατάλης και πολλά άλλα. Θα βρεθούν κάποιοι τολμηροί, κάποιοι που να παραμερήσουν δόξα και συμφεροντολογία και θα κόψουν τα κεφάλια της Λερναίας Ύδρας που λέγεται εκμετάλλευση, ανθρωποκαπηλεία και πολλά άλλα συναφή; Άμποτε!...

Χαρά Καραβασιλή-Μπούρα

ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ

● Μετεκλογικά λάβαμε το γράμμα του φίλου Ν. Δεληδήμου, από τα Φάρσαλα:

Κύριε Διευθυντά, Χρέος του Τύπου είναι να βρίσκεται κοντά στα γεγονότα. Χρέος του Τύπου είναι να προσπαθεί να φωτίζει την αλήθεια από κάθε οπτική γωνία. Είναι χρέος του τέλους να διαφωτίζει το λαό πάνω σε ό,τι δεν μπορεί να κατανοήσει εξαιτίας της λειψής παιδείας που του παρέχουν οι κρατούντες.

Τελευταία αποδοθήκατε, ο Τύπος, με μια προσπάθεια να αποκαλύψετε το ρόλο του Ανδρέα ως μιζοδόρου, ως ηθικού και φυσικού αυτουργού των σκανδάλων και τόσων άλλων ηχηρών. Γιατί όμως περιμένατε 7 ολόκληρα χρόνια για να το κάνετε; Μήπως δεν υπήρξαν ενδείξεις και προειδοποιήσεις παλιότερα για το «ποιόν» του Ανδρέα και του ΠΑΣΟΚ; Αλήθεια, πόσοι από εσάς δεν χλευάσατε την αποχώρηση του Στάθη Παναγούλη το 1982; Πόσοι από εσάς δώσατε τη σωστή διάσταση στην απομάκρυνση του Μανώλη Δρεττάκη που έκανε το πρώτο σοσιαλιστικό βήμα του ΠΑΣΟΚ που έμελλε να είναι και το τελευταίο; Και ξαφνικά,

ελώ Κοσκωτά, τα ανακαλύψατε όλα. Ο κίνδυνος να αγοράσει ο απατεώνας τις εφημερίδες και τα περιοδικά σας σας ένωσε. Μαζί ο Κουρής με τον Βουδούρη, ο Λαμπράκης και ο Τεγόπουλος προσπαθούν και μάχονται να απαλλάξουν τον τόπο από το μiasma του απατεώνα. Βοηθός σας η Νέα Δημοκρατία (αλήθεια ποιος θα μιλήσει για αυτόν τον Ασημάκη Φωτήλα που έχει περάσει απ' όλους τους πολιτικούς χώρους και είναι υποψήφιος της) είτε το καλό ΠΑΣΟΚ είτε ο Συνασπισμός με τον κύριο Γιώτα που κοντεύει να μας κάνει να ξεχάσουμε ό,τι ήταν κι αυτός στο υπουργείο Άμυνας την εποχή των «Μιράζ».

Δεν πρόκειται να σας παραπέμψω στον Μπαλζάκ. Πρέπει όμως να πω ότι το παιχνίδι σας με τον Παπανδρέου είναι σικέ γιατί αφορά το ποσοστό σας στη νομή της εξουσίας. Αν αποκτήσετε ξανά το μεγαλύτερο κομμάτι, αυτό δηλ. που πάντα ατύπως είχατε μαζί με κάποιες φοροαπαλλαγές και αποσβέσεις δανείων, είναι βέβαιο ότι για σας θα ξαναγίνει ο Παπανδρέου ο παλιός χαρισματικός οραματιστής.

Νίκος Δεληδήμος

Έκδόσεις Στιγμή
ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 91-93, ΑΘΗΝΑ 114 73
τηλ. 36.44.064

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ

Νίκου Καχτίτση

Ο ΗΡΩΑΣ ΤΗΣ ΓΑΝΔΗΣ

μυθιστόρημα
(2η έκδοση)

Ο ΕΞΩΣΤΗΣ

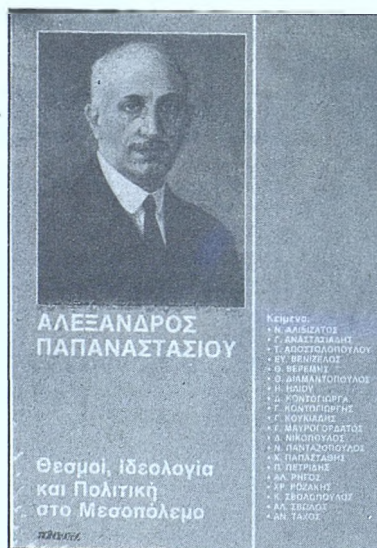
νουβέλα
(3η έκδοση)

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΕΝΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

αφήγημα
(2η έκδοση)

ΠΟΙΟΙ ΟΙ ΦΙΛΟΙ
Η ΟΜΟΡΦΑΣΧΗΜΗ ~ ΤΟ ΕΝΥΠΝΙΟ

διηγήματα
(3η έκδοση)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ:
Θεσμοί, ιδεολογία
και πολιτική στο Μεσοπόλε-
μο

ΚΕΙΜΕΝΑ:

- Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
- Γ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ
- Τ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ
- ΕΥ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
- Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ
- Θ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
- Η. ΗΛΙΟΥ
- Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΑ
- Γ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ
- Γ. ΚΟΥΚΙΑΔΗΣ
- Γ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ
- Δ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ
- Ν. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ
- Χ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ
- Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
- ΑΛ. ΡΗΓΟΣ
- ΧΡ. ΡΟΖΑΚΗΣ
- Κ. ΣΒΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
- ΑΛ. ΣΒΩΛΟΣ
- ΑΝ. ΤΑΧΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥΚΩΤΕ

Σ.Σ. Ο κ. Ν.Δ. φοβούμαστε ότι υπεραπλουστεύει τα ζητήματα και βάζει στο ίδιο σακί όλους: Η περί το σκάνδαλο συζήτηση αναφέρθηκε από την αρχή στις ευθύνες του ίδιου του Ανδρέα Παπανδρέου και του αμέσου περιβάλλοντός του. Αλλά όταν μέρος του Τύπου (με προεξάρχουσα την «Αυριανή») πολεμούσε —με άσφαιρα πυρά βέβαια— τον Κοσκωτά και την ίδια στιγμή κρατούσε σε απυρόβλητη απόσταση τον Ανδρέα Παπανδρέου, είναι φυσικό να περάσει εύκολα η θεωρία περί «διαμάχης εκδοτών». Την γραμμή αυτή (διαμάχη εκδοτών) λανσάρισαν τα έντυπα και οι κονδυλοφόροι της Γραμμής, από τον πρώτο καιρό που άρχισε να αποκαλύπτεται ο απατεώνας. Το να υποστηρίζουμε ακόμα αυτή τη θεωρία και να κάνουμε υποθέσεις —του είδους «αν αποκτήσετε κομμάτι της πίτας, κλπ.»— είναι σα να παίρνουμε τα «κομμάτια» του Κοσκωτά και των κλεπταποδόχων. Από την άλλη πλευρά, αν μέρος του Τύπου —διάβαζε κυρίως «Αυριανή»— έπαιξαν θολά στο θέμα του σκανδάλου, κανείς δεν αμφισβήτησε το θετικό ρόλο του. Τώρα αν υπάρχουν άνθρωποι, οι οποίοι πιστεύουν ότι το κίνητρο για όσα γράφονται είναι η ιδιοτέλεια των εκδοτών, ε! τότε φοβούμαστε ότι η συζήτηση υπεραπλουστεύεται.

Η ΛΟΓΙΚΗ ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΝΕΙ

● Με την ένδειξη «Δείξτε κατανόηση, στην ΣΑΠΙΑ διανόηση», ο Τ. Παπαγεωργίου μας έστειλε την επιστολή που δημοσιεύουμε εδώ σαν δείγμα του ότι υπάρχουν ακόμα πολίτες που αυτοαναγορεύονται σε υπερασπιστές του σοσιαλισμού και εμπνέονται από τη λογική ενός ιδιότυπου αυριανισμού με «μαύρο-άσπρο»:

Αγαπητό ΑΝΤΙ, Όργανο των μικροαστών διανοούμενων, θα μου επιτρέψεις να αρχίσω με ένα τοιτάτο του Λένιν για τους διανοούμενους «Τα όπλα του είναι οι ατομικές γνώσεις, η προσωπική ικανότητα του και οι ατομικές πεποιθήσεις. Γι' αυτό η πλήρης ελευθερία εκδήλωσης της προσωπικότητάς του φαίνεται ότι αποτελεί τον πρώτο όρο για μια επιτυχή δράση του. Αναγνωρίζει την ανάγκη της πειθαρχίας μόνο για τις μάζες και όχι για τις διαλεχτές ψυχές. Τον εαυτό του φυσικά τον συγκαταλέγει στις διαλεχτές ψυχές» (Λένιν, 1 βήμα μπρος 2 βήματα πίσω). Μήπως αναγνωρίσατε τον εαυτό σας σε αυτά τα λόγια; Καλύτερα και από καθρέφτη, ε;

Διαβάζω το ΑΝΤΙ από το '85 και θέλω να κάνω μερικές παρατηρήσεις. Αρχίζω με την

Τέτα Παπαδοπούλου που έχει αναλάβει εργολαβικά την κατασκευαστική των σοσιαλιστικών κρατών ακολουθώντας τη γραμμή της CIA, USIS και της Φωνής της Αμερικής ενώ μάλιστα αμφισβητεί ότι υπάρχει σοσιαλισμός σε αυτά τα κράτη, πρέπει λοιπόν να της το αποδείξω. «Ανάμεσα στην καπιταλιστική και στην κομμουνιστική κοινωνία παρεμβάλλεται η περίοδος του επαναστατικού μετασχηματισμού της πρώτης στη δεύτερη. Σε αυτήν αντιστοιχεί και μια πολιτικά μεταβατική περίοδος κατά την οποία το κράτος δεν μπορεί να είναι τίποτε άλλο από την επαναστατική δικτατορία του προλεταριάτου» (Μαρξ, Κριτική του προγράμματος της Γκοτά). «Μαρξιστής είναι μόνο εκείνος που επεκτείνει την αναγνώριση της ταξικής πάλης ως την αναγνώριση της δικτατορίας του προλεταριάτου. Εδώ βρίσκεται η βαθύτερη διαφορά του μαρξιστή από το μικρό μα και μεγάλο αστό της αράδας» (Λένιν, Κράτος και Επανάσταση). (Αυτό για τον «κομμουνιστή» Οτέλο). Γι' αυτό ας απαντήσει υπάρχει δικτατορία του προλεταριάτου ή υπάρχουν αστικά κόμματα, υπάρχει κρατική (όπου κράτος το οργανω-

μένο σε κυρίαρχη τάξη προλεταριάτο για τους Μαρξ και Έγκελς) ή ιδιωτική κατοχή στα μέσα παραγωγής και στη γη;

Υπάρχει η ηγεμονία της εργατικής τάξης μέσω του κόμματός της πάνω στους διανοούμενους, αγρότες και στους τεχνοκράτες υπάρχει καταπίεση των αντεπαναστατών; Αν υπάρχουν όλα αυτά σημαίνει ότι ο σοσιαλισμός όπως τον οραματίστηκαν οι Μαρξ, Έγκελς, Λένιν και πέθαναν για αυτόν εκατομμύρια κομμουνιστές σε όλο τον κόσμο είναι εκεί παντοδύναμος σαν τον δοξασμένο Κόκκινο Στρατό και να αφήσεις τα εισαγωγικά στη λέξη σοσιαλιστικές και την ειρωνεία! Όσο για τον κύριο Ημεροδότη που κριτικάρει τους φοιτητές που διαδήλωναν για το Βιετνάμ πρέπει να ξέρει πως τους Γιάγκηδες τους έδωξαν τα πεινώνοντάς τους οι Βιετκογκ χάρη στα όπλα τους και την ατσάλινη θέληση των κομμουνιστών και όχι χάρη στην «υποστήριξη» τους από τους «επαναστάτες» φοιτητές της Δυτ. Ευρώπης και Β. Αμερικής.

Β. Η περιβόητη αστική υποκρισία ξεπέρασε πια τα όριά της, κραυγάζουν οι ύαινες

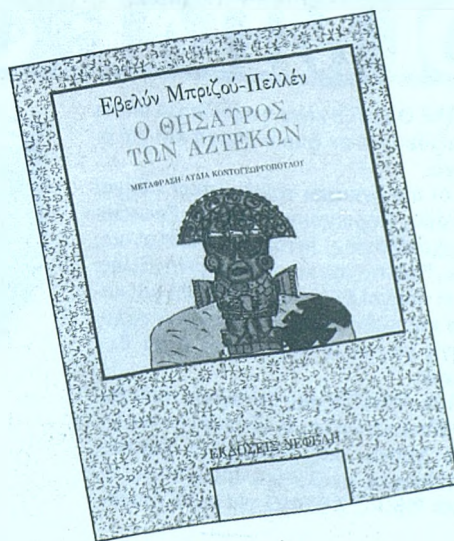
Εβελύν Μπριζού-Πελλέν

Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΩΝ ΑΖΤΕΚΩΝ

Δύο παιδιά, ο Σιτλάλ και η Μιαχουα-ξιουίτλ, ζουν στην Τενοχτιτλάν, όμορφη πόλη των Αζτέκων, ζωή φυσική, ονειρική. Όσπου οι Ισπανοί σφετερίζονται τον περίφημο Θησαυρό των Αζτέκων και τα δύο παιδιά παρασύρονται στον στρόβιλο της αντίστασης κατά των κατακτητών, στην φρίκη του πολέμου και της καταστροφής...

Η περιπέτεια, η συντροφικότητα κι η ανθρωπιά είναι τα στοιχεία που κάνουν το βιβλίο συναρπαστικό.

Ένα σημαντικό βιβλίο, για παιδιά άνω των 8 ετών, στην σειρά παιδικής λογοτεχνίας των Εκδόσεων ΝΕΦΕΛΗ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ

του ιμπεριαλισμού για την κατάντη της αντεπαναστάσεως στην Α.Δ. της Κίνας. Πρώτος ο Βορειοαμερικάνος Πρόεδρος «συνιστά» ήρεμη αντιμετώπιση των διαδηλωτών προφανώς όπως ενεργεί η «Δημοκρατική» Αμερική στις περιπτώσεις εξέγερσης, των γκέτο, στέλνοντας δηλαδή την πάνοπλη Εθνοφυλακή. Και όπου δεν μπορεί η Εθνοφυλακή να «αποκαταστήσει» την «τάξη» όπως σε Βιετνάμ, Αγ. Δομίνικο, Κορέα, Λίβανο, Γρανάδα, Κούβα (Κόλπος των Χοίρων) αναλαμβάνει ο US ARMY με ναβάλια, οβίδες και χημικά να «διδάξει» «δημοκρατία». Άλλος «γενναίος» «υπερασπιστής» των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ο «σοσιαλιστής» Μιτεράν με τη δήλωσή του «ένα καθεστώς που για την επιβίωση του προσφεύγει στη χρήση όπλων δεν μπορεί να έχει μέλλον» κάτι ξέρουν και οι Γάλλοι από χρήση όπλων βλέπε αποικιοκρατία Βιετνάμ (πριν τους γιάνκηδες) Αλγερία (εκεί να δεις «ανθρώπινα» βασανιστήρια) Ν. Καληδονία, βύθιση πλοίου Γκρήνις, συνέχεια πυρηνικών δοκιμών στις αποικίες της. Για την κ. Θάτσερ, όλη η ιστορία της Βρετ. Αυτοκρατορίας ιστορία βίας και καταπίεσης των λαών της Κίνας 1900 - Ινδία - Ελλάδα 44 - Κύπρος - Β. Ιρλανδία - Φώκλαντ τα πιο χτυπητά παραδείγματα βρετανικού «σεβασμού» των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Όσο για τους εδώ Αστούς

πολιτικούς - δημοσιογράφους ας μην μας μιλάνε, δοξολογώντας την, για την περιβόητη αστική «ελευθερία» τουλάχιστον από σεβασμό στους δεκάδες χιλιάδες εκτελεσθέντες, βασανισμένους, εξορισμένους, πολιτικούς πρόσφυγες και ας θυμηθούν την 30χρονη παρανομία του ΚΚΕ (44-74) που εκφράζει σημαντικό μέρος του λαού. Στο σπίτι του κρεμασμένου δεν μιλάνε για σχοινί κ. καπιταλιστές. Όσο για τα Δυτικά πρακτορεία της USIS «θριάμβευσαν» πάλι, νεκρός ο Ντεγκ, πυροβολήθηκε ο Λι Πεκγκ, συγκρούσεις μεταξύ στρατιών και δεν συμμαζεύεται προσπαθώντας α) να προκαλέσουν τεχνητά μέσα στη Α.Δ. Κίνας κλίμα εμφυλίου, β) ακολουθώντας την πάγια αντικομμουνιστική γραμμή συκοφάντησης των σοσιαλιστικών χωρών. Όσο για την «λαϊκή» υποστήριξη που είχαν οι αντεπαναστάτες φαίνεται από το γεγονός ότι σε μια πόλη 12 εκ. (Πεκίνο) διαδηλώνουν 20-50 χιλ. κυρίως φοιτητές και στη Σαγκάη των 15 εκ. 40-50 χιλ. Όση «λαϊκή» υποστήριξη δηλαδή έχουν εδώ οι λεγόμενοι αναρχικοί που τα σπάνε κάθε 17 Νοεμβρίου. Γενικά η επανάσταση από αυτή την τεχνητή «κρίση» βγήκε ενισχυμένη, εξουδετερώθηκαν οι πράκτορες της Δύσης μέσα στους φοιτητές και διανοούμενους, απομακρύνθηκε η ορτουνιστική πτέρυγα από το κόμμα και την κυβέρνηση ενώ σε διε-

θνές επίπεδο με τα εκβιαστικά μέτρα που πήραν οι Δυτικοί (μέτρα που αφού δεν έχουν επίδραση στη Α.Δ. της Αλβανίας των 3 εκ. θα επιδράσουν στην πυρηνική υπερδύναμη της Ασίας των 1,1 δισεκατομμυρίων κατοίκων) απομακρύνεται η Α.Δ. Κίνας, από τις ορτουνιστικές συνεργασίες με τις δυνάμεις του ιμπεριαλισμού Β. Αμερική, ΕΟΚ, και το άνοιγμα στην ιδιωτική πρωτοβουλία και θα οδηγήσουν στη σύμφιξη των σχέσεων με τις σοσιαλιστικές χώρες.

Η επανάσταση δεν σβήνει όπως θα θέλατε κ. καπιταλιστές και σεις δημοσιογράφοι-λακέδες της αστικής τάξης αλλά αντίθετα φουντώνει και θα σας κάψει.

Τάσος Παπαγεωργίου

Υ.Σ.: Για τον Δ.Κ. Ψυχολόγο: «Είδαν άραγε ποτέ τους οι κύριοι μια επανάσταση που είναι αναμφίβολα το αυθεντικότερο πράγμα που μπορεί να υπάρχει. Είναι μια πράξη με την οποία ένα μέρος του πληθυσμού επιβάλλει τη θέλησή του στο άλλο με όπλα και λόγους και με κανόνια δηλαδή με τα πιο αυταρχικά μέσα. Και το κόμμα που νίκησε είναι αναγκαστικά υποχρεωμένο να διατηρήσει την κυριαρχία του με τον τρόπο που εμπνέουν τα όπλα του στους αντιδραστικούς» (Έγκελς σε γράμμα του για την Κομμούνα).

Τ.Π.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.49.300
72.48.240

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Διαφημίσεις:
ΑΛΕΚΑ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ
- Γραμματεία-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Σελιδοποίηση, Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
- Φωτοστοιχειοθεσία —
Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.49.300
- Εκτύπωση:
«ΝΕΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» Α.Ε.
Θέση Μαριδάς Μαντρίγκο
Παλλήνη Αττικής
Τηλ. 66.65.081-66.68.424

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει τις απόψεις του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξαμ. 1.650 δρχ.
Ετήσια 3.300
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κτλ.: 10.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 2.800

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 20
ετήσια: δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 23
ετήσια: δολ. 45

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 150
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 250

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.48.240
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.
Λαοσάνη 9,
Τηλ. (031) 285.857
54 622 Θεσσαλονίκη

ΟΙ ΜΠΛΕ ΟΔΗΓΟΙ

ΟΙ ΜΠΛΕ ΟΔΗΓΟΙ είναι η πυξίδα για όποια χώρα ταξιδεύετε σε όποια εποχή και για όποιο λόγο.

Είναι οι πιο έγκυροι ταξιδιωτικοί οδηγοί στον κόσμο. Περιέχουν στοιχεία Γεωγραφίας, Αρχαιολογίας, Ιστορίας, Φιλολογίας, Γλώσσας, Πολιτισμού και καθημερινής ζωής.

Είναι οι οδηγοί ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ για κάθε χώρα και κάθε πόλη και αποτελεί πολύτιμη πηγή γνώσεων ακόμα και όταν δεν ταξιδεύετε.

ΟΙ ΜΠΛΕ ΟΔΗΓΟΙ σας ξεναγούν υπεύθυνα και μεθοδικά ώστε να αξιοποιείτε καλύτερα το χρόνο σας. Περιέχουν χάρτες, σχεδιαγράμματα, αναλυτικά δρομολόγια, πίνακες και ΜΙΚΡΟ ΛΕΞΙΚΟ για κάθε χώρα.

ΟΙ ΜΠΛΕ ΟΔΗΓΟΙ
(Les Guides Bleus)
του Γαλλικού οίκου
Hachette

ΟΙ ΜΠΛΕ ΟΔΗΓΟΙ
οι προσωπικοί σας ξεναγοί

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΟΙ ΤΟΜΟΙ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Εκδόσεις ΓΙΑΛΛΕΛΗ. Αποκλειστική διάθεση ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 3. ΤΗΛ.: 36.41.249, 36.41.120

12η ΓΙΟΡΤΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

(αφιερωμένη στο Φίλιππα Βλάχο)

22 ΙΟΥΝΙΟΥ - 3 ΙΟΥΛΙΟΥ 1989

ΑΛΣΟΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ

ΩΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ 6.30 - 10.30

κάθε απόγευμα

και τη Κυριακή

και το πρωί 10.30 - 2 μ.μ.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ

**ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΚΔΟΤΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΩΝ ΑΘΗΝΩΝ**

Πρώτοι στην Ελλάδα :

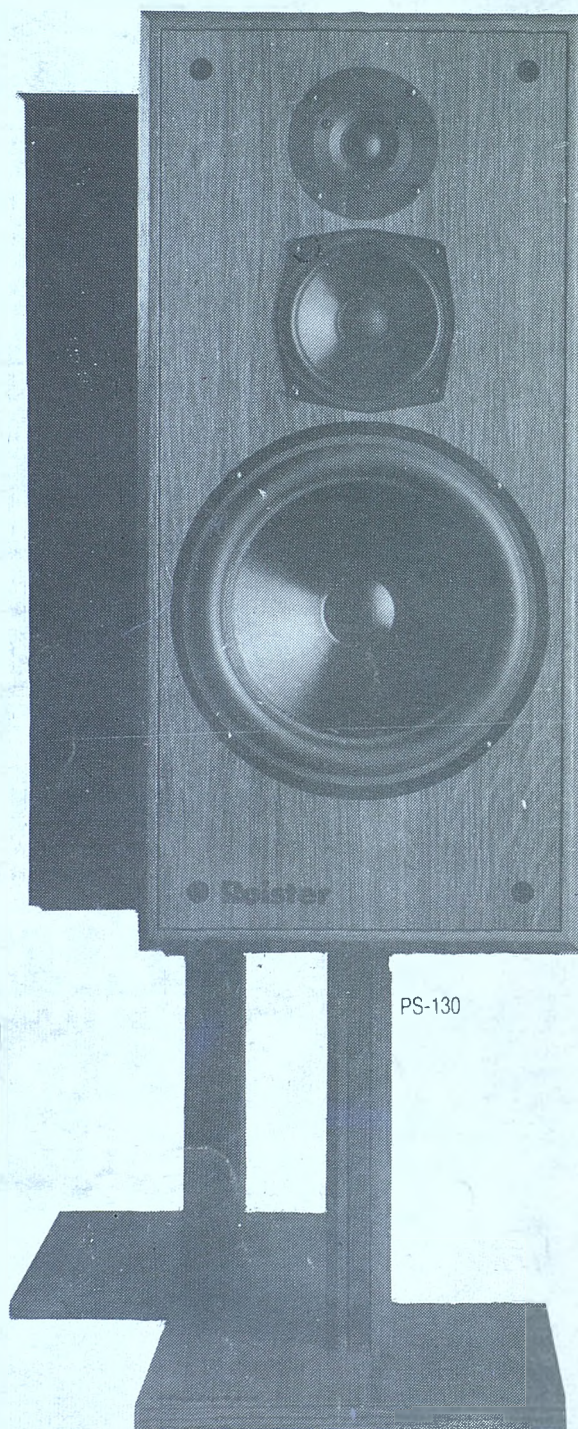
- Κατασκευάσαμε Ηχεία συγκρίσιμα με τα B&W 801 KEF 105 (ΗΧΟΣ 10/82, 5/83).
- Χρησιμοποιήσαμε μεγάφωνα κορυφαίας τεχνολογίας των μεγαλύτερων ευρωπαϊκών κατασκευαστών VIFA, ETON & SCANSPEAK.
- Ανοίξαμε την αγορά της Ευρώπης εκθέτοντας στη διεθνή έκθεση Hi-Fi του Βερολίνου δικές μας σχεδιάσεις πρωτοτύπων ηχείων πικάπ και ενισχυτών class A.
- Εγκαταστήσαμε εργαστήριο μετρήσεων με χρήση IBM computer - controlled FFT analyzer. Οι μηχανικοί μας, που είναι και μουσικοί συνεργάζονται με το Ε.Μ.Π. και την Πολυτεχνική Πατρών.
- Επεξεργαζόμαστε τις μετρήσεις μας με τα πιο προηγμένα προγράμματα εξομίωσης, βελτιστοποίησης και σχεδίασης C.A.S./C.A.D. (Computer, Aided Simulation & Design).
- Συνεργαζόμαστε στην έρευνα χρησιμοποιώντας προγράμματα ερευνητών από ιδρύματα και Πανεπιστήμια της Αμερικής και Αυστραλίας.
- Μετά από ατέλειωτες ανθρωπώρες επιστημονικής δουλειάς και ακουστικών εκτιμήσεων, παρουσιάζουμε το νέο PS-130 ηχείο αναφοράς, το μόνο στην ελληνική αγορά που με την εξυπνη σχεδίαση γραμμής μεταφοράς μόνο για το μιντραϊήτζ, προσφέρει την καθαρή και φυσική αναπαραγωγή, χωρίς τους χρωματισμούς «κουτιού» των κοινών ηχείων.

Roister Alpha 500

Ενισχυτής σε τάξη Α Ισχύος 2x50 W RMS και δυνατότητα παροχής ρεύματος μέχρι 15A. Ειδικά σχεδιασμένη είσοδος για compact disc.

Δυνατότητα ακρόασης διαφορετικής πηγής από αυτήν που συγχρόνως εγγράφεται, καθώς και σύνδεση δύο κασετοφώνων και εγγραφή από το ένα στο άλλο.

Roister

ΣΑΠΦΟΥΣ 145, ΚΑΛΛΙΘΕΑ, 176 75 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 9599088, 9522283